

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.:37.036 (043.3)

HÎNCU IONELA

**VALORIFICAREA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ȘI
COMUNICAȚIONALE ÎN FORMAREA COMPETENȚELOR MUZICALE
LA ELEVII PREADOLESCENȚI**

Specialitatea: 531.01 Teoria generală a educației

Teză de doctor în științe pedagogice

Conducător științific:

Ion Achiri,
doctor, conferențiar universitar

Autor:

Ionela Hîncu

CHIȘINĂU 2019

© **Ionela HÎNCU, 2019**

CUPRINS

ADNOTARE	5
АННОТАЦИЯ	6
ANNOTATION	7
INTRODUCERE	9
1. EDUCAȚIA MUZICALĂ ȘI PREADOLESCENȚA: CONEXIUNI PSIHOLOGICE ȘI PEDAGOGICE	18
1.1. Contexte evolutive ale educației muzicale	18
1.2. Particularitățile psihopedagogice ale vârstei preadolescente	40
1.3. Portretul utilizatorului preadolescent - preferințe muzicale	46
1.4. Fundamente psihopedagogice ale valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți	49
1.5. Concluzii la Capitolul 1	57
2. METODOLOGIA VALORIFICĂRII TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIONALE ÎN FORMAREA COMPETENȚELOR MUZICALE LA ELEVII PREADOLESCENȚI	59
2.1. Dimensiunea pedagogică a valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți	59
2.2. Rolul Lecției Smart în educația muzicală a preadolescenților	70
2.3. Concluzii la capitolul 2	81
3. DEMERSUL EXPERIMENTAL PRIVIND VALORIFICAREA TIC ÎN PROCESUL DE FORMARE A COMPETENȚELOR MUZICALE LA ELEVII PREADOLESCENȚI	82
3.1. Proiectarea și realizarea experimentului pedagogic	82
3.2. Argumentarea experimentală a eficienței Modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți	99
3.3. Validarea rezultatelor experimentului pedagogic	129
3.4. Concluzii la capitolul 3	138
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	139
BIBLIOGRAFIE	141
ANEXE	157
Anexa 1. Chestionar pentru elevi, etapa de constatare	157
Anexa 2. Chestionar pentru elevi, etapa de control	159
Anexa 3. Chestionar pentru cadre didactice	161
Anexa 4. Model 1 de Lecție Smart în Educația muzicală	162

Anexa 5. Model 2 de Lecție Smart în Educația muzicală	170
Anexa 6. Model 3 de Lecție Smart în Educația muzicală	178
Anexa 7. Model 4 de Lecție Smart în Educația muzicală	186
Anexa 8. Evaluare sumativă -Lecția Smart în Educația muzicală.....	193
Anexa 9. Curriculum pentru disciplina opțională <i>Muzica Modernă și TIC</i> , clasele aV-a – a VI-a.....	194
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	209
CURRICULUM VITAE	210

ADNOTARE

Hîncu Ionela,

Valorificarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți

Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2019

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 198 surse, 9 anexe, 139 pagini de text de bază, 68 figuri, 34 tabele. Rezultatele cercetării sunt publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: educația muzicală, tehnologii informaționale și comunicaționale, competență muzicală, portretul preadolescentului-preferințe muzicale, principiile de valorificare a TIC în educația muzicală, Lecția Smart EM.

Domeniul de cercetare se referă la teoria generală a educației și se abordează problema valorificării Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale (TIC) în formarea competențelor muzicale (CM) la elevii preadolescenți.

Scopul cercetării: determinarea fundamentelor teoretico-praxiologice și elaborarea modelului pedagogic de valorificare a TIC în contextul formării CM la elevii preadolescenți.

Obiectivele lucrării: Analiza reperelor teoretice ale valorificării TIC în EM a elevilor; Determinarea fundamentelor psihopedagogice ale formării CM la elevii preadolescenți pe domeniile principale ale EM; Elaborarea Modelului pedagogic și a Metodologiei de valorificare a TIC în formarea CM la elevii preadolescenți; Validarea experimentală a Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea CM la elevii preadolescenți.

Noutatea și originalitatea științifică: Dimensiunea conceptuală a valorificării TIC în formarea CM la elevii preadolescenți: EM, TIC (principii, funcții și competențe) și portretul preadolescentului-preferințe muzicale; Conceptul și metodologia Lecției Smart EM.

Problema științifică soluționată constă în fundamentarea teoretică a valorii formative a TIC în EM a elevilor și elaborarea modelului pedagogic de valorificare a TIC ca instrumentar acțional în formarea CM la elevii preadolescenți.

Semnificația teoretică constă în: Sinteza reperelor teoretice ale valorificării TIC în EM a elevilor; fundamentele psihopedagogice ale formării CM la elevii preadolescenți pe domeniile principale; dimensiunea conceptuală a valorificării TIC în formarea CM la elevii preadolescenți: principii, funcții și competențe ale EM, TIC, portretul preadolescentului-preferințe muzicale, principiile de valorificare a TIC în EM.

Valoarea aplicativă a cercetării rezidă în: sinteza reperelor teoretice ale valorificării TIC în EM a elevilor preadolescenți; dimensiunea conceptuală și principiile de valorificare a TIC în EM; Lecția Smart.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele teoretico-metodologice ale cercetării au fost implementate în sistemul de învățământ din republică, inclusiv în LT „Principesa N. Dadiani”, L T „P. Zadnipro” mun. Chișinău, (2015-2016), în cadrul cursurilor de formare continuă (Institutul de Științe ale Educației, 2017-2018).

АННОТАЦИЯ

Хынку Ионела,

Применение информационных и коммуникационных технологий в формировании музыкальных компетенций у учащихся раннего подросткового возраста

Диссертация на соискание степени доктора педагогических наук. Кишинэу, 2019

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, список литературы (198 наименований), 9 приложений, 139 страницы основного текста, 68 фигур, 34 таблиц. Выводы и результаты исследования отражены в 11 научных работах.

Ключевые слова: музыкальное воспитание (МВ), музыкальная компетенция (МК), портрет учащегося раннего подросткового возраста в срезе его музыкальных предпочтений, информационные и коммуникационные технологии (ИКТ), принципы ИКТ как ресурса МВ, урок музыки *Smart*.

Область исследования: общая теория образования и решается проблема применения ИКТ как ресурса формирования МК у учащихся раннего подросткового возраста.

Цель исследования: теоретическое и праксиологическое обоснование Педагогической модели применения ИКТ в формировании МК у учащихся раннего подросткового возраста.

Задачи исследования: Анализ теоретических основ применения ИКТ как ресурса МВ; Определение психолого-педагогических основ формирования МК у учащихся раннего подросткового возраста в контексте основных направлений МВ; Разработка Педагогической модели и Методологии применения ИКТ как ресурса формирования МК у учащихся раннего подросткового возраста; Экспериментальная проверка разработанной Педагогической модели.

Научная новизна и оригинальность: Концептуализация применения ИКТ как ресурса формирования МК у учащихся раннего подросткового возраста; МВ, ИКТ (принципы, функции, компетенции) и портрет учащегося раннего подросткового возраста в срезе его музыкальных предпочтений; Обоснование понятия и разработка методологии урока музыки *Smart*.

Главная решённая научная проблема: теоретическое обоснование формирующей ценности ИКТ в МВ учащихся, а также в разработке Педагогической модели применения ИКТ при формировании МК учащихся раннего подросткового возраста.

Теоретическое значение заключается в: синтезе теоретических основ применения ИКТ как ресурса МВ учащихся; определении психолого-педагогических основ формирования МК у учащихся раннего подросткового возраста с учетом основных направлений МВ; концептуализации применения ИКТ как ресурса формирования МК у учащихся раннего подросткового возраста; портрет учащегося раннего подросткового возраста в срезе его музыкальных предпочтений.

Прикладная ценность исследования: обобщение основных положений применения ИКТ как ресурса МВ учащихся; концептуализация значимости и принципы применения ИКТ в МВ; разработка системы уроков музыки *Smart*.

Внедрение научных результатов: теоретические и методологические результаты были внедрены в образовательном процессе в Т. Л. «Принцесса Н. Дадиани», Т. Л. «Петру Заднипру» г. Кишинев (2015-2016), на курсах повышения квалификации ИПН, (2017-2018).

ANNOTATION

Hîncu Ionela,

Valorization of information and communication technologies in formation of musical competences for pre-adolescent students

Phd thesis in education sciences. Chisinau, 2019

Dissertation structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography with 198 sources, 9 annexes, 139 pages of basic text, 68 figures, 34 tables. The research results were published in 11 scientific works.

Keywords: music education (ME), information and communication technologies (ICT), musical competence (MC), portrait of the preadolescent, musical preferences, principles of using ICT in music education, Smart lesson in ME.

The field of research: refers to the general theory of education and approaches the problem of using ICT in the formation of MC of pre-adolescent students.

The goal of the research: to determine the theoretical-praxiological foundations and to elaborate a pedagogical model for valorization ICT in the context of formation MC for pre-adolescent students.

The research objectives: To analyze the theoretical landmarks of valorization ICT in ME of students;

To elaborate the pedagogical model of valorization ICT in MC formation for pre-adolescent students and the Methodology of valorization by the formation of MC for pre-adolescent students; To validate the experiment of the Pedagogical Model that valorize the ICT in MC formation for pre-adolescent students.

Scientific Novelty and Originality consists in: The conceptual dimension of using ICT in MC formation to pre-adolescent students; ME, ICT (principles, functions and competences), and the portrait of pre-adolescent by musical preferences; The principles of using ICT in ME: the principle of correlating ICT with the main musical fields; the principle of using ICT within the Smart Lesson ME; the principle of ICT interconnection with didactic strategies and technologies specific to ME; The concept and methodology of the Smart Lesson ME, based on the four specific fields of ME, according to the modernized curriculum of ME, and implemented through the equipment system of the Smart Lesson ME - all oriented towards the successful formation of musical skills of pre-adolescent students.

The scientific solved problem consists in: the theoretical foundation of the formative value for the ICT of the ME to the students and the elaboration of the pedagogical model of valorization of the ICT as an action instrumental in the formation of the MC for the pre-adolescent students.

Theoretical significance consists in: Synthesis of the theoretical landmarks by using ICT in ME by students; the psycho-pedagogical foundations of the formation of MC for pre-adolescent students by the main fields; the conceptual dimension of using ICT in the formation of MC for pre-adolescent students: principles, functions and competences of ME, principles, functions and competences of ICT, the pre-adolescent portrait of musical preferences, the principles of the valorization ICT in ME.

The applicative value: of the research resides in synthesis of the theoretical landmarks of using ICT in ME of the students; the psycho-pedagogical foundations of the formation MC for pre-adolescent students by the main fields; the conceptual dimension and the principles of using ICT in ME.

Implementation of scientific results. Theoretical-methodological results of the research were implemented in the education system from our country, School "Princess N. Dadiani", School "P. Zadnirpus" (Chisinau, 2015-2016), within the continuous training courses aimed on formation and development of musical skills for pre-adolescent students through using ICT (Institute of Education Sciences, 2017-2018).

LISTA ABREVIERILOR

EM- educația muzicală

TIC - Tehnologii Informaționale și Comunaționale

CM- competență muzicală

TI-tabla interactivă

meNET - Music education network

Web - grup de pagini multimedia

ICT - Information and Communication Technology

INTRODUCERE

Actualitatea problemei și gradul de cercetare. Modernizarea învățământului este condiționată de arealul problemelor lumii contemporane ce revendică o educație bazată pe formarea diverselor tipuri de competențe care vor contura personalitatea absolventului învățământului general. De aici rezultă și problemele privind educația muzicală modificarea standardelor educaționale, axarea pe formarea de competențe, modernizarea Curriculumului la Educația muzicală și a strategiilor de predare - învățare - evaluare etc. Actualmente, formarea competențelor muzicale este una dintre problemele demersului educațional muzical, deoarece calitățile individului de a se manifesta artistic, muzical, de a se autorealiza estetic constituie trăsături importante pentru personalitatea modernă. Pedagogia muzicală este în continuare preocupată de găsirea acelor soluții pedagogice ce ar oferi personalității în creștere posibilități de dezvoltare muzicală atractivă, mai eficientă.

Cadrul normativ al disciplinei este determinat de Standardele de eficiență a Educației muzicale în învățământul primar și gimnazial din Republica Moldova (2012), care sunt elaborate în conformitate cu cele patru domenii muzicale principale, considerate obligatorii pentru învățământul general: audiția/receptarea muzicii; interpretarea vocală/corală/instrumentală a muzicii; creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte; analiza-caracterizare a muzicii. În acest context, indicatorii de performanță la Educația muzicală sunt determinați de Standardele de eficiență a învățării în corelare cu domeniile menționate [30], [35], [111].

În perioada preadolescenței, când organismul elevului suportă diverse schimbări psihofiziologice, sunt necesare modalități noi, eficiente de motivare a învățării și activizare a vieții spirituale și intelectuale. Blocajele psihosociale și intelectuale care apar la preadolescenți din cauza posibilităților reduse de exprimare muzical-artistică și estetică constituie o problemă ce necesită soluționare. Astfel, integrarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educația muzicală contribuie eficient la rezolvarea problemelor menționate.

Tehnologiile informaționale și comunicaționale (TIC) oferă oportunități pentru a face studiul muzicii mai accesibil și a satisface nevoile muzicale ale fiecărui elev, generând o reorganizare și redimensionare a educației muzicale în ansamblu. Posibilitățile oferite de TIC sunt mari. Important este să le valorificăm din perspectiva formării unei culturi muzicale a societății, în ansamblu, și a elevilor, în particular.

Valorificarea se raportează la marea diversitate de tehnologii informaționale și comunicaționale aplicabile în cadrul disciplinei Educația muzicală: softuri educaționale pentru studierea instrumentelor muzicale, interpretare vocală cu negative (karaoke); programe

computerizate pentru inițierea în teoria muzicii, site-uri cu informații despre compozitori, interpreți, formații muzicale etc.

Actualmente, în multe țări procesul muzical educațional este valorificat prin o multitudine de softuri muzicale specifice, cu diverse funcții, cum ar fi: *Frutyloops* - pentru selectarea, combinarea, improvizarea efectelor sonore și muzicale, *Finale* - pentru scrierea corectă ortografică a notelor pe portativ, *Sound-Forsh* - pentru însușirea teoriei muzicii și solfegiu, *Wavelabe* - pentru crearea acompaniamentelor armonice și ritmice, *Protools* - pentru acompaniere cu diferite instrumente (timbre) muzicale. Astfel, profesorii din multe țări utilizează la orele de educație muzicală diverse suporturi didactice audio-vizuale, interesante și calitative despre compozitori, interpreți, orchestre, teatre, genuri, specii muzicale, forme muzicale, materiale de informare asupra multor teme și conținuturi prevăzute inclusiv și de curricula de educație muzicală din Republica Moldova. Prin urmare, TIC oferă posibilitatea percepției multiple a fenomenelor din domeniul muzicii, conducând la o învățare durabilă.

Cercetările realizate în domeniul pedagogiei accentuează importanța valorificării TIC de către cadrele didactice, dar și a integrării corecte a acestora în educație. Pentru Burnard P. [27] TIC are rolul de catalizator pentru producerea de schimbări în educație, la diferite niveluri, iar pentru Wagner D. [122], Zucker A. [124], Balanskat A. [12], instrumentele TIC au o valoare importantă în proiectarea lecțiilor.

Problematika implementării TIC în procesul didactic din Republica Moldova a fost studiată și scoasă în evidență într-un șir de publicații științifico-didactice de autorii: Gremalschi A. [61], Paiu M. [94], Globa A. [57], Pavel M. [96] etc.

Utilizarea TIC în procesul didactic încurajează inovația didactică și contribuie la modernizarea acestui proces, favorizând învățarea interactivă. Cu toate acestea, constatăm insuficiența cercetării problemei valorificării TIC în procesul educațional, în teoriile pedagogice și psihologice.

În acest sens, în țara noastră sunt puțin examinate aspectele de integrare a tablei interactive (TI) în procesul didactic, atât la nivel teoretic cât și praxiologic. Doar unele cadre didactice inovatoare, mizând, în primul rând, pe propria experiență integrează TIC în procesul educațional, inclusiv la disciplina Educația muzicală. Astfel, cercetări cu privire la rolul și importanța TIC în procesul didactic în învățământul general au fost realizate de mai mulți cercetători pe mai multe dimensiuni: (1) rolul tablei interactive în modernizarea actului didactic- Gruber B. [62], Thomas M., Schmid E. C. [112], Globa A. [57], (2) dezvoltarea gândirii critice a instruiților, motivația, performanța – Öz H. [93].

Conform Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020” [109], familiarizarea elevilor cu TIC este limitată de rata scăzută de acoperire cu computere și de utilizarea lor insuficientă. În anul de studii 2012-2013, în sistemul educațional din Republica Moldova existau circa 25701 computere. Avem nu doar o rată scăzută de acoperire cu computere: 20 elevi la un calculator în comparație cu maximum 3 elevi la un calculator în UE, dar și o uzură înaltă, jumătate din computere fiind depășite moral. Aproximativ 40% dintre acestea sunt de generație veche. Mai mult, elevii sunt familiarizați cu TIC prin intermediul disciplinei școlare Informatica, care este predată obligatoriu începând cu clasa a VII-a. Totuși, în majoritatea statelor membre ale UE, predarea TIC sub o formă sau alta începe din ciclul primar. Metodele și dispozitivele interactive TIC nu sunt utilizate la scară largă în predarea disciplinelor în Republica Moldova, doar 4052 de computere sunt utilizate în scopuri didactice. Pentru a integra TIC mai profund în procesul de studii, circa 140 de școli au fost dotate cu softuri specializate pentru disciplinele de bază, însă acestea sunt utilizate în proporție diferită din cauza motivației scăzute și a instruirii insuficiente a cadrelor didactice în domeniu. Din totalul de 1400 de cadre didactice care predau Informatica în învățământul general, 50% au studii în domeniul științelor reale și doar 36% au studii nemijlocit în domeniul predării informaticii. Utilizarea TIC în managementul instituțiilor școlare ar permite eficientizarea timpului și micșorarea cheltuielilor. Totodată, ar permite transparentizarea procesului educațional și disciplinarea profesorilor prin crearea registrelor electronice, dezvoltarea și plasarea conținuturilor digitale și a temelor pentru acasă în format electronic pentru vizualizarea de către elevi și părinți, ar servi în comunitate drept exemplu pentru utilizarea eficientă a resurselor TIC [177].

Insuficiența cercetărilor în domeniul valorificării TIC, inclusiv în modernizarea educației muzicale în școală, reprezintă o problemă în teoria educației. Practica demonstrează, că la etapa actuală, în Republica Moldova motivația și interesul elevilor, inclusiv al preadolescenților, pentru studierea muzicii este la un nivel nesatisfăcător. Cauzele ar fi atât particularitățile de vârstă, cât și metodologiile utilizate de profesori, în cadrul predării disciplinei respective. Se manifestă o **contradicție între cerințele curriculumului la Educația muzicală pentru vârsta preadolescentă și interesele personale ale elevilor preadolescenți**. De asemenea, e necesară și o **dezvoltare continuă a competențelor muzicale (CM) școlare în conformitate cu domeniile de activitate muzicală: audiere, interpretare, creație, analiză-caracterizare a muzicii**.

Contradicțiile evidențiate au conturat **problema de cercetare**: Care sunt reperatele teoretico-praxiologice ale valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți?

Obiectul cercetării este procesul de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenței.

Scopul cercetării: determinarea fundamentelor teoretico-praxiologice și elaborarea modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în contextul formării competențelor muzicale ale elevilor preadolescenței.

Obiectivele cercetării:

- Analiza reperelor teoretice ale valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educația muzicală a elevilor (context internațional și național).
- Determinarea fundamentelor psihopedagogice ale formării competențelor muzicale la elevii preadolescenței pe domeniile principale ale educației muzicale (audiție, interpretare, creație, analiză muzicală).
- Elaborarea *Modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenței* și a *Metodologiei de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenței*.
- Validarea experimentală a *Modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenței*.

Metodologia cercetării a inclus *metode teoretice*: documentarea științifică, analiza și sinteza științifică, generalizarea și sistematizarea, abstractizarea și modelarea teoretică; *metode practice*: conversația, chestionarea, instructajul, experimentul pedagogic, problematizarea, studiul de caz; *metode hermeneutice*: interpretarea surselor teoretice și a datelor experimentului, prelucrarea statistică a datelor.

Epistemologia cercetării s-a întemeiat pe: teoria cunoașterii artistice C. Bârzea [18], G. Bălan [14]; teoria curriculumului Al. Crișan [39], I. Achiri [2]; Vl. Guțu [63], Vl. Pâslaru [101], teoria instruirii E. Joiță [77]; teoria educației estetic-artistice I. Gagim [49]; teoria integrării noilor educații I. Bontaș [21]; teorii din psihologia perceperii muzicii I. Gagim [48], M. Vacarciuc [115], J. Cosnier [33].

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în:

- *Dimensiunea conceptuală a valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenței*: Educația muzicală (principii, funcții și competențe), TIC (principii, funcții și competențe) și *portretul preadolescentului-preferințe muzicale*.

- *Principiile de valorificare a TIC în educația muzicală*: principiul corelării TIC cu domeniile muzicale principale (audiție, interpretare, reflecție și creației muzicală); principiul valorificării TIC în cadrul Lecției Smart EM; principiul interconexiunii TIC cu strategii și tehnologii didactice specifice educației muzicale.
- Conceptul și metodologia *Lecției Smart EM*, fundamentată pe cele patru domenii specifice ale educației muzicale, conform curriculumului modernizat de educație muzicală, și implementată prin intermediul sistemului de echipamente ale Lecției Smart EM - toate orientate spre formarea cu succes a competențelor muzicale la elevii preadolescenți.

Problema științifică soluționată cercetare constă în fundamentarea teoretică a valorii formative a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educația muzicală a elevilor și elaborarea modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale ca instrumentar acțional în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți.

Semnificația teoretică a cercetării: Sinteza reperelor teoretice ale valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educația muzicală a elevilor; Fundamentele psihopedagogice ale formării competențelor muzicale la elevii preadolescenți pe domeniile principale (audiție, interpretare, creație, analiză muzicală); *Dimensiunea conceptuală a valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*: principii, funcții și competențe ale educației muzicale, principii, funcții și competențe ale TIC, *portretul preadolescentului-preferințe muzicale*; *Principiile de valorificare a TIC în educația muzicală*: principiul corelării TIC cu domeniile muzicale principale (audiție, interpretare, reflecție și creației muzicală); principiul valorificării TIC în cadrul Lecției Smart EM; principiul interconexiunii TIC su strategiile și tehnologiile didactice, specifice educației muzicală.

Valoarea aplicativă a cercetării rezidă în: Sistemul de competențe specifice pentru dezvoltarea curriculumului la disciplina *Educația muzicală*, clasele I-XII, din perspectiva consolidării intereselor elevilor preadolescenți și creșterii motivației acestora pentru învățarea muzicii; *Dimensiunea insrumental-didactică a valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*: resurse TIC pentru educația muzicală, cele 4 domenii ale EM în conformitate cu *Standardele de eficiență a învățării la educația muzicală*, *Cadrul metodologic al valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*; Conceptul și metodologia *Lecției Smart EM*, fundamentată pe cele patru domenii specifice ale educației muzicale, conform curriculumului modernizat de educație muzicală, orientate spre formarea cu succes a competențelor muzicale ale elevilor preadolescenți; Sistemul de tehnologii

informaționale și comunicaționale valorificate în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți pe domeniile muzicale principale, în baza setului de Lecții Smart EM; Curriculumul la disciplina opțională *Muzica modernă și TIC* (Anexa 9).

Implementarea rezultatelor științifice Rezultatele teoretico-metodologice ale cercetării au fost implementate în sistemul de învățământ din republică, inclusiv în Liceul Teoretic „Principesa N.Dadiani”, Liceul Teoretic „P. Zadnipro” mun Chișinău, (2015-2016), în cadrul cursurilor de formare continuă a profesorilor de muzică ce vizează formarea și dezvoltarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți prin valorificarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale Institutul de Științe ale Educației, (2017-2018).

Aprobarea rezultatelor cercetării:

Rezultatele cercetării au fost discutate și aprobate în cadrul ședințelor sectorului *Calitatea Educației*, al Institutului de Științe ale Educației, în ședințele Consiliului Științifico-Didactic al IȘE, în cadrul seminarelor metodologice, întrunirilor metodice. Ideile de bază și rezultatele investigației experimentale au fost promovate și discutate și prin intermediul comunicărilor la conferințele științifice naționale și internaționale:

1. HÎNCU, Ionela. Tehnologii digitale în activitățile de educație muzicală: aspecte didactice. Revista *Studia Universitatis*, Seria *Științe ale Educației*, Nr.9 (99), categoria B, Chișinău, 2016. p.118-124, (0,5 c. a.). ISSN 1857-2103.
2. HÎNCU, Ionela. Impactul Lecției SMART de educație muzicală asupra dezvoltării proceselor psihice la preadolescenți. Revista *Univers Pedagogic*, Nr.4 (52), categoria C, Chișinău, 2016. p. 49-56, (0,63 c. a.). ISSN 1815-7041.
3. HÎNCU, Ionela. Tehnologii informaționale și comunicaționale-inovație în educația muzicală. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 18-19 octombrie 2013, IȘE. Chișinău, Print-Caro, 2013, p. 165-168 (0,31 c. a.). ISBN 978-9975- 48-056-7.
4. HÎNCU, Ionela. Provocările utilizării TIC în domeniul educației muzicale. În: *Perspectivile și problemele integrării în spațiul European al cercetării și educației. Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 7 iunie, Cahul: USC, 2016, p. 148-152 (0,3 c. a.). ISBN 978-914-90-1; 978-9975- 88-011-4.
5. HÎNCU, Ionela. Tabla interactivă: aplicații în predarea-învățarea-evaluarea educației muzicale în școală. Revista *Univers Pedagogic*, Nr. 2, (50), categoria C, Chișinău, 2016. p. 106-111 (0,45 c. a.). ISSN 1811-5470.
6. HÎNCU, Ionela. Dezvoltarea creativității elevilor prin prisma utilizării computerului la lecțiile de educație muzicală. În: *Materialele Simpozionului național cu participare internațională*,

- Creativitate-Formare-Performanță*, 10-11 aprilie, 2014, Ediția XI-a. Iași, p. 209-211, (0,18 c.a.). ISSN 2086-1372.
7. HÎNCU, Ionela. Impactul aplicării tehnologiilor multimedia în educația muzicală a preadolescenților. În: *Materialele Simpozionului Pedagogic Internațional, Tehnologii didactice moderne*, 26-27 mai, 2016, IȘE. Chișinău, Print-Caro, 2016, p. 253-255 (0,22 c.a.). ISBN 978-9975-48.
 8. HÎNCU, Ionela. Utilizarea TIC în educația muzicală a elevilor. În: *Materialele Simpozionului național cu participare internațională, Creativitate-Formare-Performanță*, 5-6 aprilie, 2013, Ediția a X-a. Iași, p. 331-333, (0,18 c.a.). ISSN 2068-1372.
 9. HÎNCU, Ionela. Valorificarea TIC din perspectiva optimizării procesului educațional la educația muzicală. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale, Eficientizarea învățămîntului- vector al politicilor educaționale moderne*, 11-12 decembrie 2014, IȘE, Chișinău, Print-Caro, 2014, p. 397-400 (0,22 c.a.). ISBN 978-9975-48-066-6.
 10. HÎNCU, Ionela. Impactul TIC în modernizarea educației muzicale. În: *Istorie, performanțe, personalități. Materialele Conferinței Internaționale Științifice*, 20-21 octombrie, 2016, IȘE. Chișinău, Print-Caro, 2016, p. 247-249 (0,18 c.a.). ISBN 978-9975-48-104-5.
 11. HÎNCU, Ionela. Valorificarea Internetului și a tehnologiilor digitale moderne în procesul educațional. În: *Creativitate – Formare - Performanță. Materialele Simpozionului național cu participare internațională*, 19 septembrie, 2015, Ediția XII-a, Iași, p. 100-102 (0,18 c.a.). ISSN 2086-1372.

Sumarul compartimentelor tezei. Teza se constituie din introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 198 de titluri, 9 anexe și lista de abrevieri. Teza este redată în 213 pagini, partea de bază este reflectată în 139 pagini, s-au elaborat 34 de tabele și 68 de figuri.

Introducerea include actualitatea și importanța problemei abordate, scopul, obiectivele, noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică soluționată, semnificația teoretică, valoarea aplicativă a lucrării, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării.

Capitolul 1, Educația muzicală și preadolescența: conexiuni psihologice și pedagogice conține studiul teoretic al problemei și scoate în evidență conținutul conceptelor de bază: *educația muzicală, funcțiile, aspectele, caracteristicile, particularitățile, finalitățile educației muzicale și preadolescența.*

În cadrul capitolului este analizat aspectul evolutiv al disciplinei Educația muzicală. Capitolul reflectă și o analiză detaliată a disciplinei în 30 de țări europene: perioada de studiere,

timpul alocat, modul de desfășurare a lecțiilor, dar și aplicarea TIC în procesul educațional. De asemenea, s-a propus structurarea finalităților pentru disciplina Educația muzicală prin formarea și dezvoltarea competențelor specifice pe parcursul studierii acesteia în clasele I-XII.

Capitolul I include și studiul teoretic al vârstei preadolescente și preferințele muzicale ale elevilor preadolescenți. În acest context, s-au determinat și s-au caracterizat succint elementele cognitive și procesele psihice dezvoltate la preadolescenți în cadrul educației muzicale. De asemenea, fenomenul abordat ne-a permis să stabilim un șir de dificultăți cu care se confruntă elevii preadolescenți la această etapă. Astfel, s-au consemnat: agresivitate și conflicte din dorința de independență sau emancipare; limbaj vulgar în vorbirea curentă, atunci când încearcă să se integreze într-un grup de prieteni sau când doresc să riposteze în fața cuiva; dependență de mediul virtual; performanțele/rezultate școlare scăzute (în tranziția de la treapta primară la cea gimnazială, etc [170]).

Conform rezultatelor valorificării interesului preadolescenților pentru muzică și în baza particularităților psihologice caracteristice, sunt elucidate acele aspecte ale fenomenului care țin de organizarea procesului muzical-creativ în vederea stimulării interesului preadolescentului. Prin urmare, acceptarea unui model de învățare activă orientată spre activitățile muzicale organizate individual/perechi/grup sau frontal, permit dezvoltarea independenței de acțiune, originalitatea și creativitatea, asigurând respectarea principiului centrării activității pe elev.

Astfel, procesul investigării ne-a permis să conchidem că elevii preadolescenți anume în afara pereților școlii contactează cu un domeniu muzical mai interesant decât cel propus de profesor, și anume - muzica modernă/ muzica la modă/ actuală, creată la computer prin diferite softuri muzicale.

În **Capitolul 2, Metodologia valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți**, este descrisă contribuția TIC în educația muzicală ce duce la stimularea, motivarea și muzicalizarea elevilor preadolescenți, la îmbunătățirea procesului educațional pentru studiul muzicii, incluzând înregistrări audio și video pentru a gestiona mediul de învățare electronic, astfel încât experiențele de învățare să fie personalizate, raportându-se la abilitățile fiecăruia. De asemenea, sunt analizate prioritățile și condițiile valorificării TIC la educația muzicală în vederea dezvoltării competențelor muzicale la elevii preadolescenți. În acest sens, studiile au demonstrat că formarea și perfecționarea profesorului de educația muzicală axată doar pe competențe de specialitate și psihopedagogice sunt insuficiente, componenta fundamentală a profilului profesional al acestuia fiind nivelul competențelor de utilizare a TIC. Tot aici, este prezentat conceptul de Lecție Smart în educația muzicală, unde sunt precizate caracteristicile, avantajele,

echipamentul necesar pentru desfășurarea acestuia, elaborarea setului de Lecții Smart în educația muzicală pentru clasa a V-a. De asemenea, este elaborat Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți și Metodologia de implementare a acestuia.

Capitolul 3, Demersul experimental în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți elucidează designul experimentului pedagogic cu toate cele trei etape: de constatare, de formare și verificare a rezultatelor. Astfel, este reflectată investigația preliminară, care s-a realizat în scopul precizării valorificării TIC în educația muzicală, s-au validat chestionare și au fost studiate opiniile profesorilor și elevilor, preferințele acestora privind utilizarea TIC în cadrul disciplinei Educația muzicală și metodologia de implementare a Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți. Capitolul vizat mai include și ansamblul de instrumente pedagogice elaborate și argumentate științific: *setul de Lecții Smart în educația muzicală pentru clasa a V-a, Curriculumul pentru disciplina opțională Muzica modernă și TIC, cl. a V-a – a VI-a.*

În experimentul pedagogic s-au investigat preferințele, atitudinile, opiniile elevilor pentru valorificarea TIC la educația muzicală. Astfel, după experimentul de formare, 98,3% elevi în comparație cu 73,3% la etapa de constatare au relatat că preferă disciplina Educația muzicală; preferă studiul elementelor de teorie a muzicii 77,9%, în comparație cu 34,9% la început, iar 96,6% elevi preferă cântul vocal, față de 63,5% la etapa de constatare.

În concluzii generale și recomandări sunt redate sintetic principalele rezultate investigaționale ce vizează valorificarea TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți. Astfel, sunt formulate un șir de recomandări privind valorificarea TIC în educația muzicală, în studiul disciplinelor Educația plastică și Educația tehnologică și cercetările de perspectivă.

1. EDUCAȚIA MUZICALĂ ȘI PREADOLESCENȚA: CONEXIUNI PSIHOLOGICE ȘI PEDAGOGICE

1.1. Contexte evolutive ale educației muzicale

În contextul actual al cercetărilor, educația muzicală este un subsistem al educației generale, dar și o autoeducație prin muzică. Potrivit cercetătorilor Bălan G. [14], Cosumov M. [34], educația muzicală reprezintă modul suprem de educație morală, estetică și spirituală. Ca urmare, muzica a fost și rămâne o componentă fundamentală a educației estetice. În viziunea cercetătorilor G. Văideanu [118] și I. Gagim [49], muzica înainte de a fi obiectul activității intelectuale de învățare, este obiectul sensibilizării elevului, iar obiectivul primordial al oricărei educații este acela de a găsi mijloacele adecvate și de a favoriza contactul nemijlocit cu lumea capodoperelor, în sensul cel mai profund al operei muzicale. De atingerea acestui obiectiv depinde reușita sau nereușita întregii activități muzicale.

În acest sens, cercetătorul Gagim I. [51] susține că muzica și filosofia se află în două tipuri de relații: legătura muzicii cu știința filosofică și însăși muzica este o filosofie, adică o modalitate de a pune întrebări și de a oferi răspunsuri asupra vieții-existente. Astfel, muzica este întotdeauna ghidată de același ideal progresiv, de complexitate și armonie transcendentală, fiind divină, alchimică, psihologică sau descriptivă.

În opinia autorului Bălan G. [17], capacitatea muzicii de a exprima idei nu este înțeleasă în mod identic de toți. Profund spiritualizată, ideea exprimată de muzică impune, implicit, prin universalitatea ei, iar aria de cuprindere umană devenind mai vastă. Astfel, factorul important este logica organizării sonore, care în cooperare cu interioritatea și universul limbajului muzical, favorizează expresivitatea filosofică a muzicii.

Cercetătorul Dumea C. subliniază că filozofia i-a rezervat o atenție particulară muzicii, recunoscând în ea o afinitate foarte profundă, găsind un teren privilegiat, nu doar pentru a-și explicita propriile conținuturi sau a găsi analogii și metafore utile pentru a exemplifica conceptele, ci, îndeosebi, pentru a încerca să-i descopere sensul intim filozofic, să găsească în interiorul limbajului și al materialului sonor, articulația a ceea ce muzica, încearcă să exprime cu propriile sale mijloace specifice. În opinia același autor C. Dumea, muzica, se exprimă prin intermediul sunetelor, al melodiilor, al armoniilor și al formelor [191].

În contextul cercetărilor interpretate de noi, considerăm că muzica a fost și rămâne un aspect fundamental al educației estetice, mobilizând actele de voință și de caracter, sensibilizând perspicacitatea simțului moral, declanșând trăiri puternice și de durată, emoții intense. De asemenea, muzica poate fi considerată arta reflectării realității prin imagini sonore, fiind una din formele conștiinței sociale.

Estetica muzicii se axează pe pluralitatea reală a cel puțin două estetici muzicale: estetica muzicală implicită și estetica muzicală teoretică. Așadar, estetica muzicii redusă la actul de filozofare cu privire la muzică cu problematici subsumate și decurgătoare cuprinde:

- muzica în esențialitatea ei;
- muzica și societatea;
- caracteristicile receptării muzicale;
- explicitarea muzicii ca necesitate spirituală.

În acest sens, estetica muzicală directă reflectă totalitatea activităților domeniului (activități producătoare de muzică, activități creatoare propriu-zise, activități interpretative), consolidându-se cu ajutorul acumulărilor practicii muzicale de veacuri. În această ordine de idei, estetica, fragmentar este neangajată în analiza funcționalității filogenetice a tipologiei formelor muzicale și indiferență față de demonstrarea organicității în sine a evoluției, dar caută să surprindă în prim-plan considerațiile ei, funcționalitatea emoțională și semnificativă a tuturor creațiilor aparținând sferei muzicale. Astfel, fenomenul muzical se reconstituie din gama valorilor autonome și din multitudinea formelor cu virtualități estetice. Din cele expuse mai sus constatăm, că sintagma *estetica muzicii* dovedește obiectivitatea coerentă a convergenței dintre un model natural și subiectivitatea care reflectă și se reflectă în fenomenul muzical.

În opinia autorilor G. Achiței, M. Breazu, L. Dragomirescu [3], conștiința estetică liberă evită în judecățile ei orice fel de tipare ridicate la rang de fetiș, reflectând cu justețe realitatea practic spirituală a muzicii, respectând dinamica dezvoltării fenomenului muzical. Așadar, este important de a menționa că ideea de frumos este mai ușor și direct abordabilă în domeniul artelor vizuale, a celor statice, în care frumosul este fixat și așteaptă contemplarea, decât frumosul muzical care este mai greu definibil și noțiunile fiind de cele mai multe ori insuficiente pentru a pătrunde în esența acestei arte. De asemenea, este de remarcat că arta muzicală incită la reflecție, iar estetica muzicală are un domeniu de referință mult mai vast, aproape de necuprins. În acest sens, sublimul în muzică s-a realizat, poate, pe tot parcursul istoriei muzicii, când compozitorii o considerau capabilă să exprime Divinitatea, singura capabilă să I se adreseze direct, singura purificată de tentațiile materiei și ridicându-se imponderabilă spre zărilor aureolate. Însă, arta muzicală legată de cultul religios (catolic, bizantin), care s-a dezvoltat pe parcursul celor două milenii creștine, a mers o lungă perioadă în același pas cu textul Cărilor Sfinte. Astfel, genurile muzicale principale au fost cele legate de desfășurarea cultului liturgic, muzica vocală și corală avea în vedere consonanța perfectă, iar intervalele desemnate să o susțină erau cele deduse din principiile proporțiilor pitagoreice: cvarta, cvinta și octava, oferind sentimentul serenității, imponderabilității, armoniilor celeste. Legătura muzicii cu sacrul nu s-a pierdut nici în

ceremoniile laice, publice sau private. Instrumentele de bază ale muzicii erau de proveniență divină: lira era instrumentul zeului Apollo, iar aulos-ul era instrumentul zeului Dionisos.

O altă caracteristică imprimată muzicii de către gânditorii antichității grecești este cea a ethosului. Modurile muzicii erau considerate purtătoare de ethos, influențând sufletul, capabile de a insufla ascultătorului o anumită stare de spirit, astfel că unele moduri erau mai frecvent folosite, cele tonice, cu caracter mobilizator, iar altele erau interzise, pentru că inspirau lascivitate, sau pasivitate, chiar tendințe morbide. În cazul, când filosofii erau unanim de acord în privința faptului că muzica exercită o anumită acțiune asupra naturii etice a omului, divergențele de păreri apăreau când trebuia să se desemneze acțiunea etică a fiecărui mod în parte. Astfel, prin teoriile pitagoreice, muzica este privită ca imitație și vehicul al melodiei divine și este în măsură să acordeze sufletul la acea eternă armonie, a cărei transportare din cer pe pământ cade în sarcina muzicianului. De asemenea, muzica provoacă mișcări interioare dintre cele mai variate și profunde, datotiră caracteristicilor limbajului muzical, elementele căruia aduc în sine, în mod intrinsec, un puternic potențial psihologic. Astfel, se remarcă faptul că psihologia muzicii are menirea de a urmări și clarifica procesele complexe pe care le declanșează stimulul sonor, sub forma operei de artă, asupra vieții afective, să studieze relația strânsă dintre lumea sunetelor și aceea a emoțiilor, precum și rezonanța fenomenului artistic muzical asupra personalității omului, și formației sale spirituale. Prin urmare, psihologia muzicii trebuie să cerceteze, prin procedee proprii, profundele implicații ale procesului de *creație, interpretare și audiere* a operei de artă în domeniu perspicace al psihicului și conștiinței umane [48], [188].

Raportul de interacțiune și intercondiționare dintre muzică și psihic este un aspect important, care demonstrează supremația și influența asupra interiorului nostru în raport cu alți excitanți. Un alt aspect important în psihologia muzicii sunt aptitudinile care se manifestă și se dezvoltă numai în activitatea corespunzătoare. Astfel, în afara activității muzicale, aptitudinile muzicale nu se pot manifesta, descoperi și nici dezvolta. În acest sens, la copii aptitudinile muzicale se bazează pe sensibilitatea auzului muzical (receptivitatea lui la sunet, la lumea sonoră), simțul ritmului și reacția emoțională la muzică.

Una dintre cele mai cercetate probleme ale psihologiei muzicale, alături de aptitudini, este cea a percepției muzicii, unde senzațiile particulare produse de înălțimea, durata, intensitatea și timbrul sunetelor și receptate de creier în totalitatea lor dau naștere percepției muzicale. Astfel, percepția muzicii se află în raporturi directe sau indirecte cu alte procese psihice: memoria, gândirea, imaginația condiționată în mod direct de atenție, voință etc. În acest context, din

perspectivă psihologică, profesorul Gagim I. [48] evidențiază nivelurile percepției muzicale, reflectate în Tabelul 1.1.

Tabelul 1.1. Nivelurile percepției muzicale

Niveluri	Caracteristici
Nivelul fiziologic	Acțiunea fiziologică a muzicii se produce la nivel de simțuri elementare, la nivel senzorial-direct: plăcere sau neplăcere, excitație sau liniștire, încordare sau destindere. Aceste senzații apar din cauza percepției substratului material al formei sonore, și nu celui semantic. Percepția fiziologică a muzicii se desfășoară la periferiile psihicului.
Nivelul psihologic	Percepția devine proces activ, volitiv, participativ, creativ, antrenând întreaga ființă psihologică. Aici are loc perceperea laturii de conținut a muzicii, citirea și descifrarea de către interior a mesajului artistic al lucrării. De asemenea, un aspect important este trecerea legilor muzicii în legile sufletului, transferul sonorului în psihologic, transpunerea centrului de greutate muzical de pe terenul sonor, senzorial pe terenul funcțional, psihologic.
Nivelul spiritual	Muzica devine mijloc de intrare în alte sfere, iar în substraturile superioare ale percepției muzicale, se produce înălțarea spiritului uman, aceasta fiind menirea adevărată a muzicii. Gândirea muzicală este inseparabilă de actul viu perceptiv, care constituie o componentă inseparabilă a gândirii-înțelegerii muzicale.

Așadar, reieșind din cele menționate mai sus, conștiința muzicală creează prin sine și pentru sine sistemul de logaritmi, care devine propriu întregii conștiințe auditive umane, iar muzica nu s-ar fi produs, dacă sistemul logaritm care acționează în sunetele muzicale nu și-ar avea rădăcina în auz, altoit de conștiința afectivă. Prin urmare, simțul muzical este simțul în starea lui pură, care se reflectă în lumea sunetelor. De aceea muzica ne aduce întotdeauna delectare, fie că e tristă sau veselă [48].

Pornind de la ideea că muzica a fost considerată dintotdeauna acel mijloc considerabil de cultivare spirituală a omului, manifestare a frumosului artistic, merită să-l plaseze pe om într-o lume a emoțiilor și sentimentelor intense, Baciu S. [140] în lucrarea sa „Să cunoaștem funcțiile muzicii” reflectă funcțiile și factorii educativi ai muzicii, demonstrând influența directă sau indirectă a acestei arte în educația generală. Reieșind din analiza cercetărilor în domeniu [23], [116], sintetizăm argumentat următoarele *funcții ale muzicii*:

- *Funcția hedonică* este singura funcție activă, ce se limitează la senzațiile de plăcere, de delectare primară, definite de o anumit tip de muzică, aceasta fiind o muzică de proastă calitate. Astfel, profesorii de educație muzicală ar trebui să-și direcționeze activitățile educative spre a ajunge la receptarea adevăratelor valori ale muzicii și să depășescă fazele de plăceri primare ale

elevilor, determinate de muzica cu inexistente virtuți artistice. Astfel, școala trebuie să-și păstreze statutul de instituție de cultură, de inițiere în marea cultură a umanității.

- *Funcția terapeutică* a muzicii constă în meloterapie-muzicoterapie. După Gherasim L., Butnaru R. [56] și Muntean G. [87], terapia muzicală este în bună parte dependentă de educație muzicală și pledează pentru o educație muzicală complexă. Pe de altă parte, specialiștii în meloterapie ne atrag atenția asupra aspectelor nocive ale muzicii cu ritmul amplificat și amețitor, cu decibeli supraliminari, care generează atmosferă de infern festiv, pe care în mare măsură o au concertele de muzică rock, house, trance etc. De asemenea, o serie de efecte negative pentru sănătate în ascultarea muzicii o constituie depășirea intensității de 65 decibeli.
- *Funcția religioasă* este accentuată de cele mai vechi documente, muzica având un caracter spiritual. Ca urmare, marile servicii de cult creștine sunt dominate de cântări– rugăciuni, purtătoare de învățături creștine.
- *Funcția cognitivă și gnoseologică* a muzicii a fost și este prezentă în literatura muzicală românească și universală, constituind o bogată încărcătură de cunoaștere, reflectată prin trăiri sufletești care nu pot fi exprimate în alte limbaje. În contextul funcției cognitive a muzicii, C. Bârzea [18] evidențiază specificul cunoașterii artistice raportată la cunoașterea științifică. Astfel, sinteza studiului îl reflectăm într-o formă rezumativă, Tabelul 1.2.

Tabelul 1.2. Raportul dintre cunoașterea științifică și cunoașterea artistică (după C. Bârzea)

<i>CUNOAȘTEREA ȘTIINȚIFICĂ</i>	<i>CUNOAȘTEREA ARTISTICĂ</i>
✓ pozitivă, căutând adevărul;	✓ sensibilă, căutând frumosul
✓ rațională, având ca principal instrument conceptul	✓ intuitivă, operând cu imagini artistice
✓ analitică, insistând asupra relațiilor dintre elemente	✓ sintetică, implicând relații afective globale
✓ indirectă, obiectul putând lipsi	✓ directă, simultană cu perceperea obiectului
✓ obiectivă și impersonală	✓ reflexivă și comportă o trăire subiectivă
✓ limbajul științific este precis și închis	✓ limbajul artistic este metaforic și are un caracter deschis, nu este precizabil

- *Funcția comunicativă a muzicii* este strâns legată de cea culturală și socială, având rolul de a transmite reciproc diverse elemente de cunoaștere, idealuri, sentimente, concepții general umane dintre oameni și de a-i uni prin comunicarea lor spirituală [87].
- *Funcția cultural- axiologică* vizează marile idealuri umane: Binele, Adevărul, Frumosul etc. legate strâns de rosturile educației. Lipsa de cunoaștere a valorilor culturale reprezintă un dezavantaj adus cunoașterii umane și dezvoltării armonioase a personalității tinerilor. Astfel,

intersecțiile dintre creația populară și cea religioasă sunt benefice, transformând marile lucrări ale muzicii în valori culturale reprezentative ale omenirii, în elemente fundamentale de cunoaștere și creație.

- *Funcția euristică* a muzicii reprezintă un larg câmp de manifestare a activităților de interpretare și de receptare a muzicii, dominate de spiritul de creativitate. Punctul de rezistență al funcției euristice constă în caracterul inventiv, de descoperire a unor elemente noi pe baza celor deja cunoscute [189].
- *Funcția estetică* a muzicii, cultivând frumosul, echilibrul, armonia și perfecțiunea, este atribuită artei în general, conducând la un ideal estetic. Emoțiile estetice au un rol deosebit, deoarece sporesc trăirile superioare și șlefuiesc sensibilitatea omului.
- *Funcția educativă* dominantă celorlalte funcții, având efecte multiple asupra vieții spirituale. Este dovedit faptul, că cei mai buni dintre elevi provin din rândul aceluia care îndrăgesc muzica, aceștia fiind mai sensibili, creativi, perseverenți, cu un simț estetic dezvoltat și responsabili pentru ceea ce fac.
- *Funcția intelectuală* a muzicii este rezultatul unor activități intelectuale de mare rafinament și de mare complexitate, bazate pe anumite cunoștințe și deprinderi muzicale, având ca finalitate apropierea elevilor de aspectele culturale ale valorilor muzicale.

Generalizând cercetările anterioare, didactica modernă a educației muzicale grupează funcțiile în **trei mari domenii**:

- Domeniul I/*Educație* – funcțiile referitoare la cultivarea sensibilității muzicale și spirituale, dorința de a se perfecționa;
- Domeniul II/*Instruire* – funcțiile referitoare la însușirea unor cunoștințe muzicale puse în slujba dezvoltării capacităților de interpretare, receptare și a dezvoltării memoriei muzicale;
- Domeniul III/*Dezvoltarea unor capacități muzicale speciale* – funcțiile referitoare la cultivarea aptitudinilor interpretative și de înțelegere a muzicii, a sensibilității, a formării judecăților estetice superioare [137].

În conformitate cu ideile cercetătorilor Munteanu G. [86], Morari M., Pâslaru V., Alecseeva L. [84], există numeroase motive, care ne obligă în cadrul educației muzicale să nu neglijăm muzica și să-i facem pe elevi să cânte și să audieze cele mai importante opere muzicale, audiția având la bază un șir lung și complex de procese neurofiziologice. Rolul muzicii este important, datorită conținutului numeros de elemente cognitive, logice, afective, estetice, voliționale, motivaționale care participă efectiv la realizarea scopului general al educației. Muzica, alături de

limba maternă și de alte activități artistice, pune accent pe activitatea gândirii și simțirii elevilor, determinându-i să-și însușească limbajul muzical pe cale conștientă.

După Vasile V. [117] și Dumitru S. [43] principalele elemente ale *structurii muzicale* sunt:

- *Sunetul* - caracterizat prin înălțime și intensitate.
- *Timbrul* (culoare) - succesiune de acorduri suprapuse mai mult sau mai puțin armonice în cadrul scrierii contrapunctice, care se asociază cu umplerea spațiului sonor gol.

Literatura de specialitate vehiculează cu o serie de noțiuni și caracteristici ale educației muzicale. Studiile savanților Andreicuț A. M., [9], Bălan O. [16], Morari M. [86] etc. evidențiază:

- Educația muzicală este o disciplină prin excelență practică, iar muzica se învață numai prin exersare, mesajul ei este înțeles și se receptează cel mai bine în practică, încurajând exprimarea non-verbală și dezvoltarea atenției, conștiinței de sine, stabilirea de relații personale, potențialul elevului pentru joaca creativă și spontană.
- Educația muzicală constituie o adevărată terapie pentru intelectul elevului, cu deosebite valențe formative, ce dezvoltă o serie de procese psihice (gândirea logică, memoria, atenția distributivă, afectivitatea, voința, imaginația, creativitatea), procese intelectuale, priceperi și deprinderi. Școala are menirea nobilă de a dezvolta elevilor performanțe ale gândirii care să se manifeste prin suplețe, independență și creativitate.
- Educația muzicală este un fundament al necesității intelectuale a elevului, cu sarcina de a promova valorile culturale și spirituale ale neamului, de a le cultiva interesul de cunoaștere, de diferențiere a artei autentice, de a le dezvolta gustul pentru frumos, creativ și inovator.
- Educația muzicală din perspectiva obiectivelor și conținuturilor, urmărește realizarea educației artistice, ca parte componentă a culturii spirituale.
- Educația muzicală este un regim de reflectare prin imagini sonore/auditive a universului în care elevul se manifestă ca element component.
- Educația muzicală ca disciplină de învățământ, are drept scop dezvoltarea sensibilității estetice a elevilor, a capacităților de exprimare și receptare muzicală, prin activități practice de cânt (vocal și instrumental) și prin audiții muzicale [173].

Așadar, ca definiție de lucru, acceptăm formularea după Raicu Cl. M. [192]: *Educația muzicală este o activitate pedagogică cu caracter complex, având ca obiectiv central întregirea personalității elevilor cu elemente estetice și morale superioare, precum și formarea și dezvoltarea capacităților generale, în scopul creării unui echilibru între pregătirea reală și cea umanistă.*

În ceea ce privește abordarea Educației muzicale ca disciplină de învățământ, în care muzica este obiectul învățării, putem menționa următoarele *particularități*:

- în cadrul activităților de educație muzicală elevul capătă elementele muzicale fundamentale, constituind temelia cunoașterii și practicării directe a artei muzicale.
- având un caracter pronunțat de interconținere a elementelor sale, muzica nu permite structurarea cunoștințelor și competențelor specifice decât dacă fiecare element al structurii a fost bine asimilat.
- în funcție de gradul asimilării cunoștințelor și formării competențelor muzicale, elevul își formează o atitudine estetică muzicală.
- educația muzicală dezvoltă și o serie de procese psihice superioare (*gândirea*), ce devin productive și în cadrul altor discipline: analiza, sinteza, comparația, asocierea, disocierea, abstractizarea, generalizarea, concretizarea.
- beneficiarii educației muzicale posedă un limbaj mai fluent, expresiv, dicție clară, nuanță și frazare corectă, scriere corectă, auz fonematic dezvoltat.

Conform curriculumului școlar din Republica Moldova, *scopul educației muzicale* reprezintă formarea culturii muzicale a elevilor ca parte componentă a întregii culturi spirituale [85].

După Vasile V. [117], și Morari M., [86], *scopul educației pentru arta muzicală* poate fi considerat atins în momentul în care elevul a dobândit interese temeinice și variate legate de întreaga complexitate a fenomenului muzical. Desigur, este indiscutabil rolul educației muzicale în formarea personalității, însă raportat la evoluția societății, a tehnologiilor informaționale și comunicaționale, constatăm o amplificare evidentă.

E de remarcat faptul că în *Strategia Sectorială de dezvoltare pentru anii 2014-2020* [177] sunt evidențiate următoarele obiective referitoare la aplicațiile TIC în educație:

3.2.2. Elaborarea și implementarea programelor de instruire și motivarea cadrelor didactice pentru utilizarea TIC în educație, inclusiv pentru crearea și publicarea propriilor conținuturi digitale;

3.2.3. Diversificarea ofertei cursurilor opționale în învățământul primar și general prin introducerea cursurilor care utilizează sau promovează tehnologiile informaționale.

Potrivit cercetătorilor Crișciuc V., Morari., Tetelea M. [111], ce vizează rolul muzicii în formarea culturii elevului, subliniază că realizarea acestor obiective nu exceptează educația muzicală, ba mai mult, investigațiile în domeniu din ultimii ani, dar și experiențele praxiologice, demonstrează că aceste obiective au o perspectivă de realizare.

Analizând studiile [7], [120], [27], [68] și generalizând cele relatate mai sus, constatăm că traseul precis și direct către universul muzicii îl reprezintă activitatea muzicală reală, prin practica muzicală. Activitatea - nucleu a întregului proces de educație muzicală din punct de vedere senzorial, cognitiv și afectiv, o reprezintă audiția, interpretarea vocală/instrumentală și creația elementară a muzicii. Astfel, prin acestea se realizează: educarea auzului muzical, cultivarea memoriei muzicale, a atenției auditive, formarea și dezvoltarea deprinderilor de interpretare, creare și formarea interesului pentru muzică.

După savanta Munteanu G. [88], în sistemele educaționale europene, *etapele procesului educativ-muzical* în școală se conturează astfel:

- ✓ etapa prenotației și inițierii muzicale – prin citire, ascultare, audiție, improvizație, inițiere instrumentală între 6-9 ani;
- ✓ etapa solfegiului și preinițierii instrumentale-pianistice între 9-12 ani;
- ✓ etapa explicațiilor teoriei muzicii, după 12 ani.

Din perspectiva sistemelor de învățământ din diverse state, în anul 2009 Comisia Europeană a propus o Agendă Europeană pentru Cultură, aprobată de Consiliul Uniunii Europene, care conștientizează valoarea educației artistice în dezvoltarea creativității elevilor [149]. Prin urmare, proiectul realizează un studiu cu referire la disciplina Educația muzicală în 20 de țări (Austria, Belgia, Croația, Cehia, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Muntenegru, Olanda, Norvegia, Polonia, Slovacia, Slovenia, Norvegia, Marea Britanie și Suedia), Figura 1.1. și Figura 1.2.

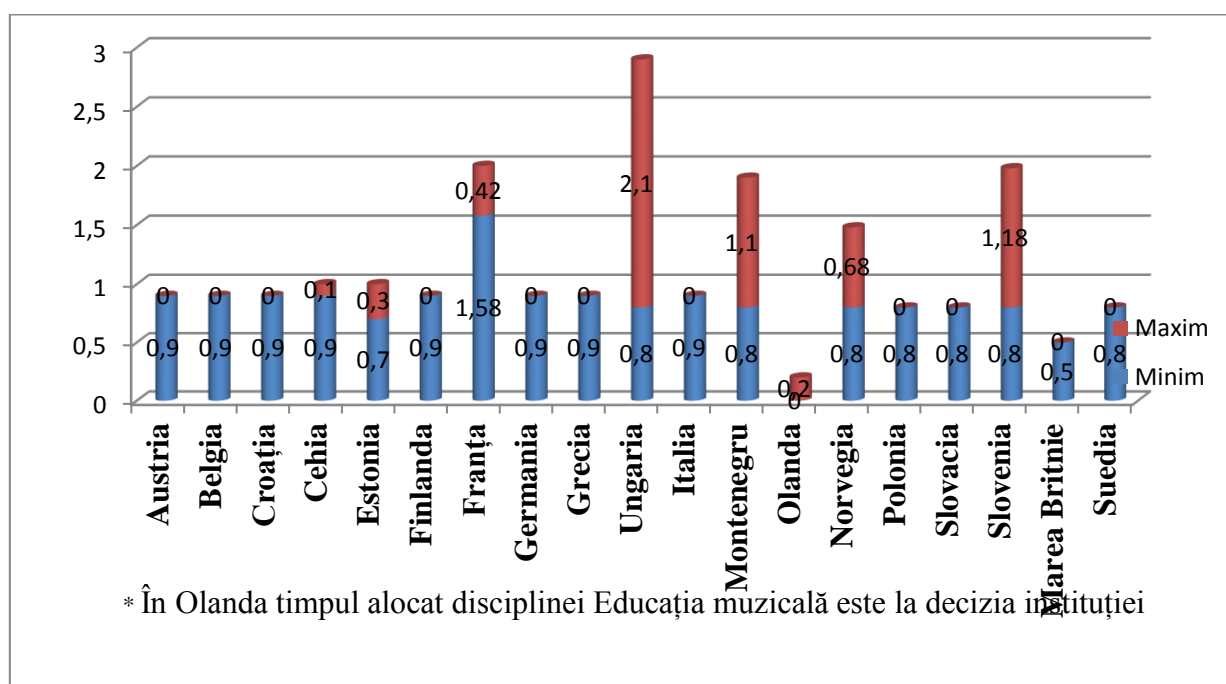

Fig. 1.1 Timpul alocat pentru disciplina EM/săptămână (ciclul primar)

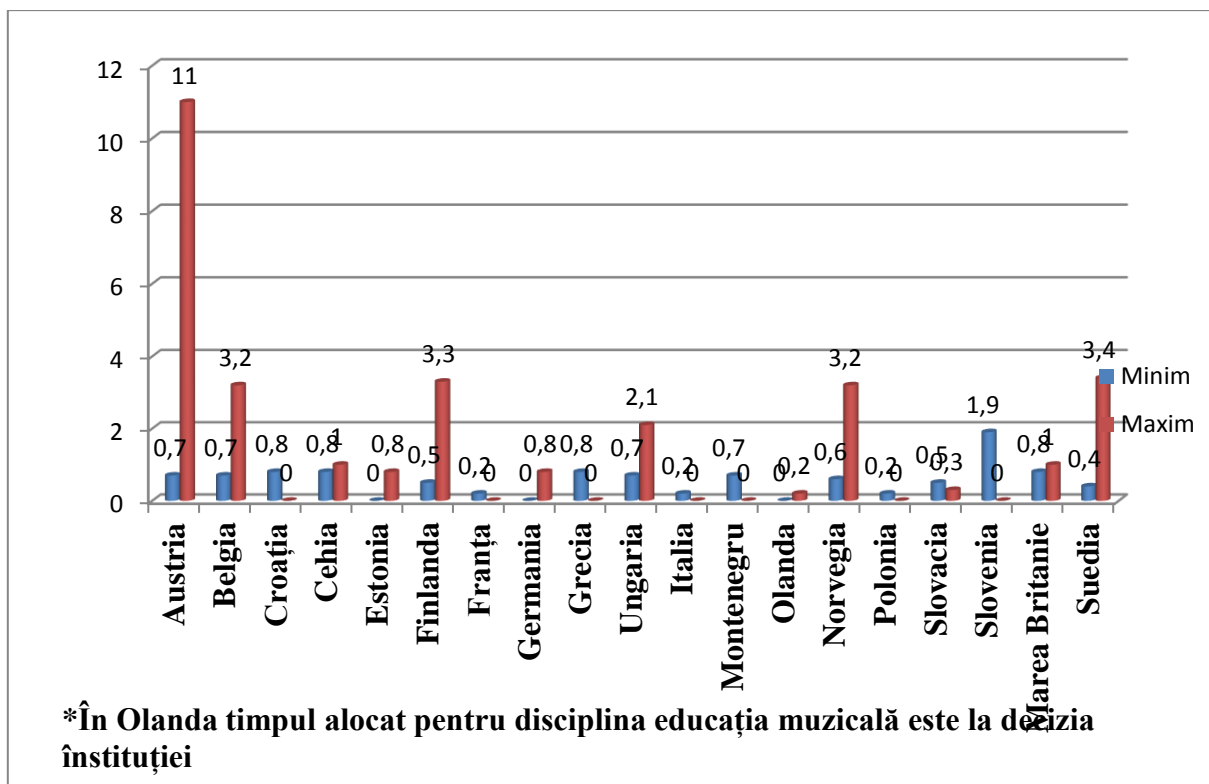

Fig. 1.2 Timpul alocat pentru disciplina EM/săptămână (ciclul gimnazial)

Conform rezultatelor acestui studiu, în toate douăzeci de țări, educația muzicală este inclusă în programa școlară obligatorie, alocarea de timp pentru lecțiile de muzică obligatorii în învățământul primar și gimnazial, a celor 20 de țări, în cadrul orarului școlar variind în funcție de particularitățile de vârstă.

Astfel, în baza celor prezentate în ambele figuri, majoritatea țărilor menționate în studiu asigură în sistemul școlar un contact regulat cu educația muzicală în sala de clasă, până la anii adolescenței, cu excepția Olandei, unde nu există o alocare obligatorie de timp. Pe de altă parte, în Olanda, Germania, Polonia și Norvegia, în special ciclul primar, se conturează o relație strânsă dintre educația muzicală și coregrafie, fapt ce contribuie în reflectarea valorilor patrimoniului cultural. În Finlanda, Grecia, Anglia, Estonia, Olanda și Scoția se pune accent pe dezvoltarea unor atitudini pozitive față de muzică și motivația de a participa la procesul de schimbare a educației muzicale, pentru un public actualizat (modern).

Conform studiilor [151], [166], instituțiile preuniversitare din toate țările organizează în mod tradițional diverse activități muzicale, ca parte a curriculum-ului extins, în afara orarului de bază. Ansamblurile vocale și instrumentale sunt inevitabile vieții școlare în unele țări. De exemplu, activitatea corală în Estonia și Slovenia este obligatorie, iar în Italia se desfășoară lecții de educație muzicală suplimentare după-amiaza, timp de o oră pe săptămână. În Franța, pentru

învățământul primar, pe parcursul unui an de studiu, sunt alocate 81 ore la disciplinele artistice, iar pentru învățământul gimnazial-78 ore. Principalele activități în cadrul lecțiilor de educație muzicală rămân a fi: interpretarea vocală/instrumentală și audiția muzicală. De asemenea, un aspect important este precizia ritmică și melodică, respirația și articulația. Așadar, cele mai importante abilități pe care elevii trebuie să le dobândească în cadrul disciplinei Educația muzicală sunt: cunoașterea notelor pe portativ, folosirea vocabularului specific muzical, recunoașterea operelor muzicale care au fost predate și analiza acestora în contextul lor istoric, stilistic corect.

După savantul Altun Z. [139], în Turcia toate activitățile educaționale sunt coordonate și monitorizate de către Ministerul Educației Naționale. În acest sens, se poate spune că sistemul educațional din Turcia este extrem de centralizat și controlat. Pentru clasa a V-a (elevii cu vârsta de 11/12 ani) curriculumul de educație muzicală propune 9 unități de învățare, scopurile și obiectivele fiind prezentate într-un mod foarte detaliat pentru fiecare unitate separat. De exemplu, unul dintre scopurile principale ale educației muzicale pentru clasa a V-a, este legat de cunoașterea culturii turcești și de valoarea muzicii naționale. În mod similar, unul dintre obiectivele generale pentru clasa a V-a este interpretarea vocală, acordând o atenție deosebită liniei melodice.

Potrivit studiului, în Estonia, Muntenegru și Ungaria cântecele și dansurile tradiționale ocupă o parte importantă a curriculum-ului la educația muzicală, pe când Suedia este unica țară în care curriculum-ul la educația muzicală nu face nici o referire la stilurile și tradițiile muzicale populare. Rezultatele studiului sunt reprezentate în Tabelul 1.2.

În toate cele 20 de țări menționate, educația muzicală în școli este considerată o componentă importantă a școlarizării obligatorii, demonstrată prin politicile educaționale și exprimată în programele naționale. Astfel, analiza datelor colectate indică faptul că în țările incluse în studiu există o convingere comună că muzica este un subiect important, deoarece dezvoltă abilități muzicale specifice (interpretare, creație, audiție și reflecție), abilități personale (creativitate, identitate de sine și stima de sine, abilități de comunicare) și conștientizarea culturală (identitate globală și națională, comunitate coezivă). În ceea ce privește conținutul lecțiilor de muzică, este uneori adaptat contextului credinței și tradițiilor specifice țării

Un alt punct demn de atenție este locul desfășurării lecțiilor de muzică, a ansamblurilor vocale și instrumentale. Deși majoritatea țărilor subliniază necesitatea existenței unui ansamblu vocal sau instrumental în școli și recunosc rolul acestuia în dezvoltarea personală, culturală și muzicală a elevului, implementarea practică a acestora este lăsată în mare parte la întâmplare.

De asemenea, timpul alocat disciplinei Educația muzicală în școlile din țările menționate în majoritatea cazurilor este decis de managerii instituțiilor

Deși educația muzicală este axată pe domeniile audiție, interpretare, creație și reflecție muzicală, în practică este de obicei adoptată o abordare mai holistică a disciplinei. În majoritatea țărilor educația muzicală este privită ca un mijloc important pentru păstrarea identității naționale, iar elevii sunt adesea antrenați în promovarea culturii populare tradiționale) din țara respectivă [149].

În conformitate cu datele studiului, menționăm că educația muzicală durează în majoritatea țărilor până la vârsta de 16 ani, care se axează pe următoarele scopuri, reflectate în Figura 1.3

Fig. 1.3. Scopurile educației muzicale

Astfel, în Tabelul 1.3. este reflectată studierea disciplinei Educația muzicală în 20 de țări europene în funcție de vârstă.

Tabelul 1.3. Studiarea disciplinei Educația muzicală în 20 țări europene

Țările	Vârsta/ani																	
	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19
Austria																		
Belgia																		
Croația																		
Cehia																		
Estonia																		
Finlanda																		
Franța																		
Germania																		
Grecia																		
Ungaria																		
Italia																		
Montenegro																		
Olanda																		
Norvegia																		
Polonia																		
Slovacia																		
Slovenia																		
Spania																		
Suedia																		
Regatul Unit																		

Educația preșcolară / curs opțional	Învățământ primar/curs opțional	Învățământ gimnazial obligator
Educația preșcolară	Învățământ primar	Învățământ gimnazial opțional

Cu toate stipulările curriculumului cu privire la valoarea și importanța muzicii în educație, această etapă de vârstă la care finisează studiul muzicii în școală este *problematică*. Astfel, lecțiile de educație muzicală la teapta gimnazială sunt axate mai mult pe domeniul/activitatea – audiție, unde elevii descoperă mesajul operelor muzicale cu și fără text, lucru ce devine posibil datorită numeroaselor audiții muzicale încă din treapta primară. Însă, așa cum se poate observa, în viziunea europeană, arta se află într-o strânsă legătură cu educația, definindu-se și se completându-se reciproc. Ca urmare, în majoritatea țărilor, activitățile/domeniile principale ale educației muzicale sunt: audiția, interpretarea, creația și reflecția muzicală, având ca scop producerea de valori estetice, folosind mijloace de exprimare specific.

Reprezentanții Eurydice-Education Information Network in Europe [41], [44], [154], [181], [152], rețea de informare care sprijină cooperarea europeană în domeniul educației prin furnizarea de informații și analize ale sistemelor și politicilor europene de educație, în 2009 lansează o prezentare privind educația artistică și culturală în mai multe țări din Europa. Studiul conține informații comparative referitoare la prezența educației artistice și culturale în planurile-cadru de învățământ din 30 țări europene (Belgia, Olanda, Italia, Republica Cehă, Estonia, Finlanda, Suedia, Norvegia, Irlanda, Polonia, Regatul Unit, Franța, Islanda, Cipru, România, Spania, Luxemburg, Austria, Portugalia, Liechtenstein, Bulgaria, Ungaria, Germania, Letonia, Grecia, Slovenia, Malta, Islanda, Danemarca și Comunitatea Flamandă). Ca urmare, în majoritatea țărilor, teatrul, desenul, pictura, muzica și coregrafia sunt discipline separate, pe când țările care au o abordare integrată în conceptualizarea ariilor artistice, disciplina are denumirea de *Educația artelor* sau *Educația artistică*.

Potrivit studiului Eurydice, dintre cele 30 de țări implicate în ceretare, doar 3 țări (Danemarca, Norvegia și Portugalia) au arătat o creștere remarcabilă în numărul de ore la educația artistică pentru învățământul obligatoriu. Conform Codului Educației al Republicii Moldova, țara noastră atestă cel mai mic număr de ore pentru disciplinele respective în învățământul preuniversitar [30].

Astfel, studiul demonstrează că în instituțiile preuniversitare, educația muzicală și artele vizuale sunt discipline de bază, atât la nivel primar cât și secundar, cu participarea artiștilor profesioniști. Așadar, în toate țările, *Artele* ca arie curriculară (care include unele, dar nu neapărat toate, dintre următoarele discipline: arte vizuale, muzică, artizanat, teatru, dans, artele media și arhitectura) este obligatorie în învățământul primar și gimnazial, excepție făcând Spania, Luxemburg, Malta și Portugalia, Tabelul 1.4

Tabelul 1.4. Timpul alocat predării disciplinei Educația artistică obligatorie, cu număr de ore, an școlar și țară, în învățământul primar, gimnazial și liceal în 30 țări europene

Țara	Nr. de ore în Planul-cadru												
	Învățământ primar				Învățământ gimnazial					Învățământ liceal			
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	X I	XII	
Republica Moldova	34	34	34	34	34	34	34	34	-	-	-	-	
România	68	68	34	34	34	34	34	34	-	-	-	-	
Bulgaria	120	120	120	80	120	140	100	100	-	-	-	-	
Belgia	F/v												
Germania	100	100	120	120	120	120	60	60	60	60	-	-	
Ungaria	60	60	80	80	60	60	50	70	-	-	-	-	
Letonia	80	80	80	80	60	60	60	60	60	60	-	-	
Spania	60	60	60	60	60	60	80	80	80	80	-	-	
Cipru	100	100	100	100	100	100	100	100	70	-	-	-	
Portugalia	160	160	160	160	150	150	70	70	-	-	-	-	
Luxemburg	40	40	40	40	40	40	60	60	60	-	-	-	
Liechtenstein	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	-	-	
Malta	70	70	70	60	60	60	20	20	20	20	-	-	
Norvegia	762									235			
Danemarca	430				690					-	-	-	-
Com. Flamandă	•	•	•	•	•	•	•	•	-	-	-	-	
Italia	•	•	•	•	•	130	130	130	-	-	-	-	
Finlanda	470				527					-	-	-	
Suedia					790					-	-	-	
Grecia	100	100	100	100	60	60	40	40	40	-	-	-	
Irlanda	92				110					-	-	-	
Austria	100	100	120	120	190	190	120	100	-	-	-	-	
Slovenia	120	120	120	100	100	60	60	60	50	-	-	-	
Republica Cehă	347				289					-	-	-	
Polonia	•	•	•	•	107			88			-	-	
Estonia	60	60	60	60	60	60	70	70	70	-	-	-	
Islanda	100	100	100	100	100	100	100	-	-	-	-	-	
Franța	110	110	110	110	110	90	90	90	90	-	-	-	
Olanda	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	-	-	
Regatul Unit	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	-	-	

• Disciplină obligatorie cu timp flexibil	Număr de ore alocate pentru un anumit număr de ani	□ Număr de ore pe an de studiu	F/V flexibilitate verticală (școlile pot alocă orele anumitor ani, așa cum doresc.)
---	--	--------------------------------	---

Un alt studiu comparativ realizat în anul 2011 de un grup de cercetători de la Institutul de Științe ale Educației din București [154], [173], include 15 țări europene, unde s-a analizat alocarea orelor pe săptămână/an la toate disciplinele școlare. Ca urmare, Educația muzicală ca disciplină separată este prezentă în 11 țări, dintre acestea făcând parte: Austria, Danemarca, Finlanda, Franța, Grecia, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, Spania și Suedia, Tabelul 1.5.

Tabelul 1.5. Numărul de ore alocat pe săptămână/an școlar, pentru disciplina EM (11 țări europene)

Educația muzicală				
Număr de ore alocate pe săptămână				
Țara	Primar		Secundar	
	Nivel 1	Nivel 2	inferior	
Austria <i>Învățământ obligatoriu - 9 ani (6-15 ani)</i>	cl. I-II 1h/săptămână	cl. III-IV 1h/săptămână	cl. V-VI- 2h/săptămână cl. VII-VIII- 1h/săptămână	
Danemarca <i>Învățământ obligatoriu-10 ani (6-16 ani)</i>	cl. II-60h/an	cl. III-120h/an cl. IV-120h/an	cl.V-120h/an cl.VI-60h/an cl.VII-30h/an	
Finlanda <i>Învățământ obligatoriu -9 ani (7-16 ani)</i>	cl. I-II 4h/săptămână	cl. III-IV 4h/săptămână	cl. V-IX 3h/săptămână	
Franța <i>Învățământ obligatoriu-10 ani (6-16 ani)</i>	Primar (elementar) - 5 clase(6-11ani) 1h/săptămână		inferior (colegiu)-4 clase (11-15 ani) 1h/săptămână	
Grecia <i>Învățământ obligatoriu-10 ani (5-15 ani)</i>	educația artistică	educația artistică	secundar gimnaziu (12-15 ani) 1h/săptămână	
Polonia <i>Învățământ obligatoriu-9 ani (6-16 ani)</i>	stagiul 1	stagiul 2 cl. IV-VI 2h/săptămână	stagiul 3, (13-16 ani) cl. VII-VIII 3h/săptămână (ed. muzicală și arte vizuale)	
Portugalia <i>Învățământ obligatoriu-12 ani (6-18 ani)</i>	ciclul1(6-10 ani) cl. I-IV	ciclul 2 (10-12 ani) cl. V-VI 6h/săptămână	ciclul 3 (12-15 ani) cl. VII-IX 3h/săptămână (ed. muzicală și dans)	
Regatul Unit al Marii Britanii <i>Învățământ obligatoriu-11 ani (5-16 ani)</i>	stagiul 1 cl. I-II, de la 1h/săptămână	stagiul 2 cl. III-VI, de la 1h/săptămână	stagiul 3 cl. VII-IX de la 1h/săptămână	
Republica Cehă <i>Învățământ obligatoriu-9 ani (6-15 ani)</i>	stagiul 1 cl. I-V, 353h/an		stagiul 2, cl. VI-IX, 294h/an	
Spania <i>Învățământ obligatoriu-10 ani (6-16 ani)</i>	ciclul1 cl. I-II lipsește	ciclul 2 cl. III-IV lipsește	ciclul 3 cl. V-VI lipsește	secundar obligatoriu cl.VII-IX- 105 h/an cl.X-70 h/an
Suedia <i>Învățământ obligatoriu-9 ani (7-16 ani)</i>	cl. I-IX 230 h/an			

E de remarcat faptul că 12 dintre aceste țări (Comunitatea vorbitoare de limbă germană a Belgiei, Republica Cehă, Danemarca, Irlanda, Spania, Franța, Italia, România, Slovenia, Finlanda, Regatul Unit (Scoția) și Norvegia), au unele recomandări pentru utilizarea TIC în cadrul ariei curriculare *Arte*, pe când în Polonia, Comunitatea Flamandă din Belgia, Danemarca, Estonia, Irlanda, Spania, Franța, Slovenia, Finlanda, Anglia, Țara Galilor, Irlanda de Nord și Norvegia, utilizarea tehnologiilor digitale sunt recomandate formal la toate ariile curriculare, inclusiv la *Arte*.

Potrivit [159], [168], [81], cele mai utilizate resurse TIC în cadrul activităților de predare-învățare-evaluare la educația muzicală, sunt produsele educaționale software, care constau în accesibilitatea materialului didactic propus pentru studiere și repertoriul muzical preferat de către elevi.

Astfel, aderând la opiniile specialiștilor în domeniu și analizând experiențele din alte țări [100], [103], [16], dar și întregul demers investigativ demarat la această etapă, putem formula un set de argumente pentru includerea educației muzicale la toate etapele învățământului general, (cl. I-XII) din țară:

- Școala este locul se pun bazele culturii elevului oferind-ule o orientare în contextul preferințelor personale, o bază pentru a-și clădi o cultură personală;
- Cei mai mulți dintre cântăreții și instrumentiștii de valoare au fost descoperiți în școală de către profesorii de muzică. În prezent, o mulțime de soliști din Republica Moldova activează în teatrele de operă și filarmonicile din întreaga lume.
- Cercetările efectuate în domeniul psihologiei au dovedit că educația muzicală este benefică și pentru elevii cu CES și sindromul DOWN, amplificând afectivitatea;
- Predarea educației muzicale în școală nu este nicidecum în defavoarea celorlalte discipline de învățământ, ci, paradoxal, tocmai în favoarea acestora. Capacitățile intelectuale dezvoltate prin muzică devin productive la oricare altă disciplină școlară și acest lucru ar trebui luat în considerare de către factorii de decizie din domeniul învățământului;
- Educația muzicală asigură și cultivă elevilor dragostea față de țară, față de trecutul istoric și de tradițiile poporului.

În România, programa școlară la educația muzicală pentru clasele a V-a-a VIII-a, este înscrisă în aria curriculară *Arte* și este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră/săptămână. Structura programei școlare este formată din: competențe specifice, exemple de activități de învățare, conținuturi și sugestii metodologice. Conținuturile învățării

constituie elementele de bază ale domeniului, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor, acestea fiind grupate pe următoarele domenii: *cânt vocal și instrumental; elemente de limbaj muzical; aspecte culturale eteronomice și interdisciplinare* [163], [150].

Tot mai mult, în ultima perioadă, conceptul de interdisciplinaritate a câștigat teren în modul de abordare a *lecției moderne de educație muzicală* fiind o componentă a procesului de instruire prin care se asigură aspectul activ și formativ de dirijare efectivă a învățării. Importante sunt beneficiile în valorificarea sincretică și transdisciplinară a cunoștințelor și deprinderilor asimilate la educația muzicală, cât și la celelalte discipline de cultură generală ce se concretizează în îmbunătățirea nivelului activităților școlare sau extracurriculare care includ și coordonata muzicală [161].

În acest context, putem concluziona că educația muzicală în Republica Moldova trebuie să aibă același statut ca în țările europene, indiferent dacă este disciplină separată sau integrată. Așadar, educația muzicală trebuie să fie inclusă în întreg învățământul general (obligatoriu), iar numărul de ore alocate nu ar trebui să fie mai puțin de 2 h pe săptămână.

Importante sunt finalitățile educației muzicale determinate pentru învățământul general.

În lucrarea sa *Didactica educației muzicale*, cercetătoarea Munteanu G. [88], conturează etapele de inițiere în educația muzicală, reliefate în baza studiilor realizate de un grup de cercetători, precum: M. Montessori M. Chevais; E.J. Dalcroze; E. Willems (M. Martenot; G. Breazul Many Botez; A. Motora-Ionescu I. Serfezi. Astfel, acestea sunt: *prenotația, notația și creația muzicală*.

Prenotația reprezintă prima etapă care este parcursă de către copii pentru a intra în lumea minunată a muzicii, făcându-și apariția în educația timpurie, asigură parcurgerea a două trepte importante: socializarea și pregătirea pentru școală a copiilor. Cântecul, jocul muzical, audiția și exercițiile muzicale sunt mijloacele de realizare a prenotației.

A doua etapă - continuarea învățării tainelor muzicii în urma cunoașterii și însușirii de către copii și școlarii mici este *notația*. În ciclul primar, în special în clasele a III-a și a IV-a, datorită complexității sarcinilor ce le revin și a căror responsabilitate este sporită, notația este continuată sub îndrumarea atentă a învățătorilor, care decurg din necesitatea însușirii limbajului specific prin *deprinderi interogatoare*.

Ca urmare, *creația* este una din etapele preferate ale elevilor din ciclul gimnazial (cl. a V-a – a VIII-a), datorită faptului că ea le permite să creeze în mod liber și necondiționat adevărate *opere de artă*. Prin intermediul creației elevului i se permite să pătrundă în minunata lume a muzicii, deschizându-i-se în același timp, noi drumuri spre a crea, sau chiar a compune pe fond

muzical desene specifice unei melodii, ale unei stări sufletești precum și a unor stări specifice, date doar de melodia audiată însuși.

Conform curriculumului de educație muzicală din Republica Moldova [86], *finalitatea disciplinei școlare respective constituie cultura muzicală a elevilor în calitatea ei de parte componentă a culturii spirituale.*

După cercetătoarea Cosumov Marina [148], una dintre sarcinile esențiale ale educației muzicale, este formarea deprinderilor muzicale, care contribuie la asimilarea, înțelegerea și interpretarea muzicii la un nivel artistic superior. Activitatea centrală pe care se bazează întregul proces de educație muzicală o constituie practica muzicală, ce include aspectele interpretare vocală și instrumentală. Astfel, educația muzicală se realizează prin intermediul cântului vocal (individual sau colectiv) și a instrumentelor muzicale (individual sau colectiv). În acest sens, cercetătorii accentuează că, din toate diviziunile muzicii, cea mai apropiată de specificul copilăriei este muzica vocală, deoarece în cânt melodia formează o unitate cu textul, făcând-o mai accesibilă. De asemenea, combinată cu mișcarea, muzica este mai ușor înțeleasă deoarece elevii nu doar o ascultă, ci o și execută.

Activitățile de educație muzicală permit profesorului să depisteze interesele și aptitudinile elevilor, căutând să le dezvolte vocea și auzul muzical, simțul melodic, ritmic, al armoniei, să le formeze priceperi și deprinderi elementare de a cânta. În acest context, profesorului de educație muzicală îi mai revine sarcina de a sistematiza conținutul, obiectivele, metodele cele mai eficiente, astfel încât să completeze cunoștințele continuu și coerent. În acest context, *educația muzicală nu are scopul de a pregăti toți elevii de a deveni artiști, ci să le educe capacitățile muzicale specifice, să formeze gustul estetic și să le dezvolte sensibilitatea față de arta sunetelor.* Nemijlocit, educația muzicală dezvoltă elevilor capacitățile cognitive, afective și aptitudinale, cu caracter psiho-motor de relaționare și integrare socială, care se realizează prin utilizarea în interpretarea muzicală a unor tehnici ce vizează observarea și analizarea creațiilor muzicale în vederea identificării elementelor de limbaj muzical și a operării cu criterii de apreciere valorică. Capacitățile afective și atitudinale sunt formate în baza exprimării emoțiilor și sentimentelor prin mijloacele proprii artei muzicale. Astfel, **competența muzicală** reprezintă totalitatea de cunoștințe, abilități practice specifice domeniului artistic și atitudini antrenate într-un sistem de orientări valorice în muzica națională și universală [87], [174].

Prin urmare, educația muzicală în școală are două niveluri de însușire: nivelul informativ-teoretic și nivelul formativ-aplicativ. *Nivelul informativ-teoretic* vizează instruirea, dobândirea de cunoștințe, formarea unor priceperi și deprinderi reproductiv-interpretative, (spre exemplu: piese, exerciții tehnice, fragmente melodice, etc.), care formează cultura teoretică, limbajul

muzical, abilitatea de a descifra mesajul artistic etc. *Nivelul formativ-aplicativ* se referă la atitudinea adecvată față de valorile estetice muzicale și se concretizează prin idealul estetic, sensibilitate, capacitatea de a avea emoții estetice, trăiri, satisfacții plenare în fața frumosului din opera de artă, dar și prin dorința și capacitatea de a audia, cânta, interpreta și de a crea valori muzicale [85].

Potrivit unui grup de cercetători [9], [13], [22] în cadrul educației muzicale se manifestă următoarele aspecte: *fiziologic, psihologic, social, pedagogic, intelectual și artistic*. Educația muzicală contribuie la dezvoltarea fizică a elevilor, aducând beneficii multiple la nivelul dezvoltării cognitive, sociale și emoționale: dezvoltarea memoriei și a gândirii; auzului și a audierii, a aptitudinilor muzicale; limbajului; încrederii, a stimei de sine, a abilităților sociale; stimularea creativității și capacității de exprimare a propriilor trăiri. Fiecare creație muzicală audiată sau interpretată aduce cu sine un conținut nou de idei și de fapte, care fac să crească formațiunea spirituală a elevilor, capacitatea lor de a vedea, de a înțelege, de a simți și de a aprecia.

Cercetătorul Zisulescu Șt., în lucrarea sa *Aptitudini și talente* [123], acordă o atenție sporită aptitudinilor muzicale, concepute ca o combinație de însușiri senzoriale, intelectuale, afective și volitive. Elementele principale ale aptitudinii muzicale, simțul pentru înălțime, melodie, ritm și măsură fac ca aptitudinea să se prezinte ca o unitate atunci când sunt stimulânți pentru a se dezvolta mai departe. Ca factori stimulatori în dezvoltarea aptitudinilor și talentelor sunt: cultivarea intereselor, conștiința datoriei, dorința de afirmare, îndrumarea tinerilor de către familie. Creativitatea elevilor este mai productivă atunci când elevul are deja capacități pentru activitatea de muzică, potențialul creativ se mărește, conferindu-i originalitate. Spre deosebire de aptitudini, talent și geniu, creativitatea este un concept mai general în funcție de schimbările și înnoirile care au loc în activitatea lor.

În funcție de aceste aspecte, cercetătorul Zaharia-Irins C. [123] evidențiază mai multe niveluri ale creativității:

- creativitatea expresivă (specifică școlarii);
- creativitatea procesuală, care se referă la modul cum gândește și abordează un subiect (întâlnită la toate vârstele);
- creativitatea de produs, în raport cu experiența lor anterioară;
- creativitatea inovativă, constă în transformările cu efecte noi la ceea ce există, fiind proprie perioadei preadolescență-adolescență;
- creativitatea emergentă, specifică genilor, se referă la descoperiri de legi și principii noi.

Investigația lui Gardner a revoluționat modul de a privi inteligența umană odată cu publicarea rezultatelor studiilor sale în celebra sa carte „Frames of Mind” din 1983. Cercetarea sa a evidențiat faptul că nu există doar un singur tip de inteligență, responsabil de succesul nostru în viață și că testul IQ nu este unicul factor care determină inteligența umană, susținând și demonstrând că *inteligenta* înseamnă învățare și adaptare, acest lucru incluzând mai multe aspecte. Ulterior, Gardner H., a formulat inițial o listă *cu 8 tipuri de inteligență*: inteligența lingvistică, inteligența logico- matematică, inteligența spațială, inteligența muzicală, inteligența kinestezică, inteligența intrapersonală și inteligența interpersonală. Așadar, în teoria lui Gardner, *inteligenta muzicală* reprezintă abilitatea de a recunoaște și de a gândi în sunete, ritmuri, melodii și rime, a fi sensibil la ton, la intensitatea și înălțimea și timbrul sunetului. De asemenea, aceasta mai cuprind în sine abilitatea de a recunoaște, de a crea și reproduce muzica, folosind un instrument muzical sau vocea umană, implicând ascultare activă ce presupune o legătură puternică între muzică și emoții [164].

În corelare cu funcțiile muzicii, educația muzicală implică realizarea unui set de funcții specifice, dintre cele prioritare menționăm:

- *funcția cognitivă*, care constă în faptul că muzica este un mijloc specific de a comunica gândurile și ideile prin imagini artistice, cu un accentuat caracter emoțional;
- *funcția social-educativă*, care dezvoltă convingeri și oferă modele de urmat, adresându-se tuturor copiilor;
- *funcția estetică*, care derivă din capacitatea de a cultiva gustul estetic și de a contribui la îmbogățirea vieții lor spirituale, aducându-le bucurie și satisfacție [25].

În contextul realizării acestor funcții, în Republica Moldova sunt determinate Standardele de eficiență a învățării disciplinei *Educația muzicală* [35], [37]. Așadar, activitatea educațională din cadrul disciplinei Educația muzicală se efectuează în baza următoarelor *principii didactice*: intuiției; legăturii teoriei cu practica; corelației educației muzicale cu viața; accesibilității sau al orientării după particularitățile de vârstă și individuale; interiorizării muzicii; funcțional-dinamic.

Astfel, pentru cadrele didactice respectarea principiilor menționate semnifică punerea accentului pe *trăirea vie a mesajului muzical* și nu pe *teoretizarea* lui. În Republica Moldova finalitățile educației muzicale sunt formulate în competențele specifice la disciplina Educația muzicală, conform Curriculumului de educație muzicală [85], structurate astfel:

a). *Învățământul primar*

- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical–artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale și estetice.

- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală conform rolului fiecăruia din ele în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al operei muzicale.
- Demonstrarea dexterităților muzicale și integrarea în activități artistice școlare, culturale, sociale.
- Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru reflecție și autoexprimare.
- Receptarea și promovarea valorilor muzicale naționale și universale.

b). Învățământul gimnazial

- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical–artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale;
- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării;
- Demonstrarea abilităților muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare.
- Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii.
- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale.

În acest context, considerăm necesară **structurarea finalităților pentru disciplina Educația muzicală** prin formarea și dezvoltarea următoarelor competențe specifice pe parcursul studierii acesteia în clasele I-XII:

- *Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical–artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale;*
- *Formarea unei culturi muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare;*
- *Receptarea muzicii și participarea afectivă în actul muzical de interpretare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale;*
- *Utilizarea aplicațiilor pentru redarea fișierelor multimedia, a softurilor educaționale la muzică în situații reale și/sau modelate;*
- *Cultivarea sensibilității, a imaginației și a creativității muzicale și artistice.*

Ținând cont de cele elucidate mai sus, se poate afirma că educația muzicală începută mai devreme, contribuie la extinderea orizontului de cultură umanistă și de dezvoltare a personalității, la antrenarea complexă a ascultării, înțelegerii și trăirii marilor valori culturale muzicale, naționale și universale.

1.2. Particularitățile psihopedagogice ale vârstei preadolescente

Savantul Vigotski L. [120, p.7-23] în lucrarea sa *Psihologia artei*, menționează că esența artei este determinată de particularitățile psihologice ale omului, arta însemnând o sferă a sentimentelor, astfel, sentimentele generate de opera de artă fiind social condiționate.

Din perspectiva abordării vârstei preadolescente, Șchiopu U. [110], reliefează cercetările psihologilor G. Abramova, E. Badea, L. Baumann, A. Birch, D. Elkonin, D. Feldstein, A. Munteanu, A. Prihojan, I. Racu, R. Riche, G. Sion, U. Șchiopu, N. Tolstîh, E. Verza, unde vârsta preadolescentă este considerată o vârstă între copilărie și maturitate, un segment intermediar între copilărie și viața adultă, care decurge pentru fiecare diferit, prezentând pentru toți același rezultat – atingerea maturității. Preadolescența este considerată una din cele mai dificile perioade de dezvoltare umană. Odată cu înaintarea în vârstă, cu trecerea de la ciclul primar la ciclul gimnazial, în viața elevului apar o multitudine de modificări care contribuie la conturarea tabloului său psihologic. Astfel, preadolescenții se confruntă cu probleme mult prea complicate pentru a le rezolva singuri.

După cercetătorii Albu E. [5], [6], Alport G. [8], Bolboceanu A. [20], Golu Fl. [59] Houdé O [76], Trofăilă L. [114], Pleșca M. [100], elevii preadolescenți (elevii de 10/11-13/14 ani) sunt foarte sensibili, atunci când este vorba adesea despre studiul muzicii. În acest sens, în procesul de formare a competențelor muzicale la disciplina Educația muzicală prin valorificarea TIC, vom ține cont de particularitățile de percepție muzicală și de unele legități de învățare a preadolescentului. În ceea ce privește dezvoltarea personalității, autorii constată că evoluția ființei umane se realizează în continuitate cu câteva etape ireversibile, într-o succesiune de etape relativ deslușite cu caracter progresiv, care se numesc **etape de vârstă**.

Astfel, diferite teorii ale dezvoltării stadiale ale personalității indică în linii generale următoarele etape de vârstă:

- *grupa vârstelor premergătoare școlarității* (de la naștere la 6-7 ani);
- *grupa vârstelor școlare*: 6(7)-17(18)ani, care include etapele:
- prepubertatea (cl.I-IV-a);
- pubertatea (preadolescența), (cl.V-VIII, 10-11/13-14 ani);
- adolescența (tinerețea timpurie 15-25 ani.

Conform deciziei Organizației Mondiale a Sănătății (2018), [187] etapele vârstelor adulte sunt:

- tinerețea- 25-44 ani;
- maturitatea- 44-75 ani;
- bătrânețea- 75-90 ani;

- longevivii- 90 ani și mai mult.

Cercetătoarea Albu E. [5, p. 68] evidențiază: „*Preadolescența (pubertatea), ca etapă de dezvoltare ontogenetică, cuprinsă între 10-11 și 14-15 ani, cunoscută și sub denumirea de perioadă a școlărității mijlocii, marchează finalizarea copilăriei și începutul etapelor de maturizare, începutul integrării în societatea adultă, caracteristica dominantă a ei fiind dezvoltarea intensă a personalității*”. De asemenea, cercetătoarea menționează că pubertatea este o perioadă dominată de procesul de creștere și maturizare sexuală intensă, ce cuprinde următoarele substadii:

- Etapa prepuberală (de la 10 la 12 ani);
- Pubertatea propriu-zisă (sau momentul culminant al pubertății) de la 12 la 14 ani.

Potrivit cercetătorului Trofăilă L. [114, p. 263], *preadolescența* este o perioadă de transformări pe plan social, fizic și psihic. Transformările fizice sunt adesea foarte brutale și preadolescenții le trăiesc ca pe o mare metamorfoză și pot determina sentimente de jenă, timiditate, refuzul comunicării etc. Cu siguranță, deosebit de importantă este relația pe care preadolescentul o are cu propriul său corp aflat în plină transformare.

Din perspectiva profesorilor Racu I. și Ciuntu R. [176] definiția *preadolescenței* este o etapă de restructurare afectivă și intelectuală a personalității, descrisă ca o perioadă ingrată, dificilă atât pentru adolescenți cât și pentru cei care se află în contact cu ei.

În opinia autorilor Cebotari St. și Crivenchii A. [144, p. 2], *preadolescența* reprezintă anume acea etapă cu schimbări de mare intensitate, contradictorie și extrem de dinamică, cu efecte vizibile în înfățișare, în care încep să se manifeste sentimente ambivalente, precum: regretul, dorința de independență, dar totodată și teama de asumare a responsabilității. De asemenea, autorii remarcă, că, pentru toți copiii, vârsta preadolescentă este o etapă de suprasolicitare, în special pentru cei care au anumite predispoziții spre devianță și delincvență.

Bularga T. [25], definește preadolescența drept o etapă de tranziție de la copilărie la maturitate, pe parcursul căreia are loc restructurarea intensă a sferei psihice, activității, relațiilor interpersonale, atitudinii față de sine și lumea înconjurătoare.

Plecând de la definițiile vârstei preadolescente și caracteristicile acesteia oferite de cercetătorii Albu E. [5], [5], Șchiopu U. [110], și Bolboceanu A. [20], Trofăilă L. [114], Racu I., Ciuntu R. [176], prezentăm în Figura 1.3. trăsăturile psihologice ale preadolescenței.

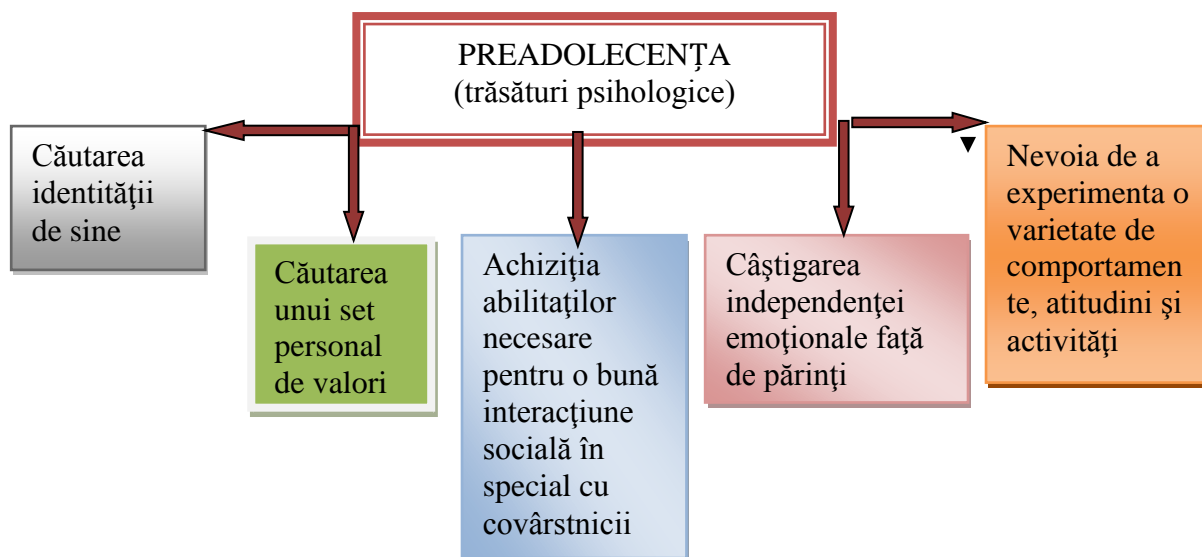

Fig. 1.3. Trăsături psihologice ale preadolescenței

În acest context, cercetătorii Vârlan M. și Bejenari M. [187, p. 13-22] evidențiază principalele temeri ale preadolescenților. Astfel, din punctul lor de vedere, acestea sunt:

- teama de a nu fi luat în seamă, de a fi considerat incapabil, de a nu fi suficient apreciat - pentru diminuarea acestora se sugerează încredințarea unor responsabilități, sprijinirea ideilor și ascultarea de către părinți a opiniilor preadolescentului;
- teama de a nu fi înțeles, de a fi ridiculizat, marginalizat- se sugerează susținerea unor dialoguri deschise, sincere, cu încredere reciprocă - comunicarea reală cu preadolescentul;
- teama de a fi pedepsit pentru că nu a răspuns exigențelor adultului - se sugerează un comportament plin de tact, răbdare din partea părinților, iar pedepsele să fie făcute doar în cazul abaterilor repetate și majore de la reguli stabilite de comun acord;
- teama de a nu se cunoaște prea bine, de a nu ști încă cine este, aceasta determinând fie subaprecierea, fie supraaprecierea - în aceste cazuri se sugerează consultarea unui specialist - consilier psihologic - pentru evaluarea capacităților și asistarea procesului de autocunoaștere;
- teama de a fi banal, obișnuit, tradițional - în acest caz fiind recomandată stimularea, antrenarea și educarea creativității prin încurajarea și descoperirea pasiunilor.

Analiza definițiilor anterioare preadolescenței, trăsăturile și particularitățile psihologice ale preadolescentului din perspectiva mai multor cercetători, ne permite să facem următoarea constatare: *în perioada preadolescenței se produc schimbări esențiale referitoare la procesele cognitive, afective, volitive și acționale*. Spre deosebire de vârsta școlară mică, la puber (preadolescent) se manifestă tot mai mult *atenția voluntară*, stabilă, dar aceasta necesită ca în cadrul perioadei de activitate să intervină modalități corespunzătoare (mișcări, pauze, predare

activă, diversă etc.) care să mențină stabilitatea. De asemenea, crește *ponderea memoriei* logice care permite însușirea de date abstracte generale și esențiale pentru elaborarea deprinderilor de cunoaștere [83], [95].

Potrivit cercetătorilor Gherasim L.R. [56], Bularga T. [25], Pleșca M. [102], Verza E. [119], la vârsta de 10/11-12/13 ani e bine dezvoltată memoria auditivă și cea vizuală și atenționează necesitatea efortului pedagogic pentru asigurarea învățării și înțelegerii de către puber a informațiilor predate. Anume în această perioadă, preadolescentul dă dovadă de o *imaginație vie*, uneori fantastică, îmbinând-o din ce în ce mai mult cu elemente raționale. Așadar, profesorul în activitatea sa realizeze o activitate de predare în baza materialului didactic intuitiv, îmbinat cu cel abstract, algoritmic, care să acționeze memoria auditivă, vizuală, motorie, pentru amplificarea posibilităților individuale ale preadolescentului. De asemenea, la preadolescenți se manifestă accentuat *capacitatea de imitație*: imită actori, cântăreți, profesori, părinți, colegi etc., toate cele văzute și auzite, dorind de fapt să fie la nivelul celor mari. Deși la această vârstă ei încă multe nu înțeleg și în condițiile când nici nu li se explică, există un pericol ca ei să greșească. Neglijind trăsăturile de imitație a preadolescenților putem să ne lovim de cazuri neplăcute în comunicare cu ei. Școala, comunitatea, familia au obligația morală de a preveni apariția unor ciocniri specifice acestei vârste. Cu condiția unei pregătiri, instruirii corespunzătoare, preadolescentul devine capabil de *spirit critic*, primind și asimilând numai ceea ce este convins că e bun, frumos, adevărat, valoros și corect. Așadar, autorul mai susține că la preadolescenți se observă o *schimbare în comportament*: venind într-un contact mai strâns cu realitatea, incapacitatea de observare în jurul lui îl derutează, ba chiar îl stresează mai mult decât înainte și pot apărea diferite trăsături negative, cum ar fi: egoismul, îndrăzneala dusă până la obraznicie, tendința de bravare, manifestări antisociale prin infracțiuni grave (furturi, agresiuni, consum de droguri etc.). În prezent, literatura de specialitate vehiculează cu o serie de probleme a devierilor de comportament la preadolescenți, acestea fiind larg dezbătute, atrăgând atenția cercetătorilor din diferite domenii (medicină, psihologie, jurisprudență, pedagogie etc). Evident că fiecare domeniu privește problema din unghiul său de vedere, fapt ce a contribuit la rezolvarea unor probleme, dar a generat și multe opinii contradictorii, care deocamdată nu au dus la elaborarea unei concepții științifice unitare asupra devierilor de comportament ale preadolescentului.

Cercetătorii Bolboceanu A. [20] și Bularga T. [142], [146] accentuează faptul că vârsta preadolescentă este una în care începe în mod deosebit să se manifeste *motivația* de viață, de învățatură, dorința de autodepășire și afirmare, competiția pentru note bune, pentru succese la diferite discipline/domenii etc. Acestea servesc drept teren favorabil pentru asimilarea unui

conținut bogat de cultură generală și profesională necesară pentru viitor, dezvoltarea unor capacități și deprinderi intelectuale și morale. Surplusul de energie și puterea fizică trebuie orientate spre diverse ocupații sportive, coregrafice, intelectuale, dezvoltarea generală și spirituală. Așadar, prin acestea se va produce și *afirmarea de sine* a preadolescentului care, în funcție de educația și mediul în care s-a afirmat, poate avea un caracter pozitiv sau negativ. În cazul caracterului pozitiv al afirmării de sine preadolescentul nu necesită tutelare din partea profesorului sau a părinților: el este responsabil, independent, se autocontrolează și se autoapreciază corect, noțiunea de autonomie proprie o înțelege corect. Cu profesorii și părinții, de regulă, are relații bune, de tip democratic și acceptă sugestiile altora, observațiile, este cooperant și are încredere în partener. Afirmarea de sine cu caracter negativ evidențiază următoarele trăsături: negativismul, încăpăținarea, îngâmfarea, bravarea și chiar până la delicvență. În opinia cercetătoarei Paladi A. [95], preadolescenții sunt mai conștienți de emoțiile și sentimentele lor și frecvent fac legătura cu indicatorii morali, astfel, se confruntă cu modelele și normele morale asimilate în primul rând de la părinți. Însă, pe lângă factorii fundamentali ai dezvoltării psihice, *voința* este componenta cea mai importantă a mecanismelor reglatoare.

Un alt grup de savanți, precum Racu I. [177], Pleșca M. [172], [173], Modrea M. [83], consideră preadolescența/adolescența o vârstă critică, îndeosebi în cazurile negative ale afirmării de sine. În acest context, identificarea acestor însușiri și prevenirea lor poate exclude fenomenele negative, iar această perioadă va fi o etapă frumoasă și firească în viața și dezvoltarea tânărului. Acest lucru ne permite să avem încredere în potențialul pozitiv al preadolescentului, chiar dacă unele însușiri sunt în stare potențială. Bineînțeles, putem să-l influențăm și cu privire la modă, tendințe, explicându-i că lucrurile mereu trebuie să țină de bunul simț, care își au inteligențele lor interioare.

Schimbări majore se pot observa și în plan emoțional, unde au loc treceri spontane de la stări de fericire la stări de tristețe sau deprimare, de la sentimentul de putere la cel de neîncredere, de știrbire a stimei față de sine, iar pentru a face față acestor emoții, preadolescenții dezvoltă reacții de agresivitate și de opoziție față de tot ceea ce înseamnă autoritate (părinți, profesori, instituții). Astfel, cercetările realizate asupra perioadei de preadolescență și adolescență au demonstrat cu claritate faptul că la 10/11-12/13 ani, percepțiile auditive ating maxim, în ceea ce privește auzul muzical și preferința la o intensitate mai mare a muzicii și a ritmului ei. Simultan cu toate aceste schimbări, nu putem desconsidera frecventele dificultăți de adaptare școlară, care sunt reprezentate de debutul preadolescenței, etapă care coincide cu trecerea de la ciclul primar la ciclul gimnazial și în care, pe fondul echilibrului emoțional și psihic delicat, al personalității în formare, se însușesc numeroase comportamente adaptative [6].

Așadar, odată cu intrarea în acest stadiu, cele mai importante schimbări se produc în activitatea de învățare și anume:

- diversificarea disciplinelor școlare;
- adaptarea gândirii la specificul cognitiv al diverselor solicitări și mai ales atingerea nivelului de generalizare și abstractizare cerut;
- însușirea sistematică a noțiunilor științifice de bază din principalele domenii de cunoaștere;
- interacțiunea cu mai mulți profesori și efortul de adaptare la cerințele și stilurile lor diferite de lucru;
- creșterea timpului de învățare acasă și a responsabilităților personale pentru această învățare.

Cercetătorul Pleșca M. [172] menționează că elevul, odată cu trecerea în ciclul gimnazial, se confruntă cu numeroase modificări în planul activității instructiv-educative, exprimate prin noi cerințe și solicitări, contactul cu modele umane mai diversificate și modele de lecții mai diferențiate, care, pe fondul transformărilor bio-psiologice prezentate, pot genera în anumite situații dificultăți de adaptare școlară. Astfel, aceste modificări se concretizează în următoarele aspecte:

- nouă imagine a cadrului didactic, care se referă în special la modificarea relației profesor-elev;
- predarea disciplinelor de către profesori diferiți;
- majorarea numărului disciplinelor școlare studiate și a gradului lor de dificultate;
- reducerea timpului liber și creșterea numărului de ore alocate studiului individual în vederea pregătirii lecțiilor.

În baza acestor teze putem sesiza că un rol important în formarea personalității elevului îl are trecerea din clasa a IV-a în clasa a V-a.

De asemenea, *dificultățile de adaptare școlară care se pot manifesta la începutul clasei a V-a*, pot fi generate de transformări multiple și uneori bruște care se produc în sfera a două planuri: planul dezvoltării bio-psiho-sociale și planul activității educaționale. De modul în care se realizează interacțiunea dintre particularitățile fizice, intelectuale, afective și de personalitate ale preadolescentului, pe de-o parte, și cerințele și exigențele impuse de activitatea instructiv-educativă, precum și calitatea influențelor familiale asupra activității școlare, pe de altă parte, depind posibilitățile de adaptare școlară a elevului preadolescent.

În contextul celor analizate, profesorii de educație muzicală sunt obligați să răspundă la următoarele întrebări: *Cum putem stimula dezvoltarea inteligenței muzicale la elevii*

preadolescenți? Ce activități și-ar dori preadolescenții să realizeze în timpul orelor de educație muzicală? Cum ar deveni educația muzicală una dintre materiile preferate?

Astfel, ținând cont de știința psihologică și analiza studiilor, afirmăm necesitatea modernizării disciplinei Educația muzicală a elevilor preadolescenți în Republica Moldova.

1.3. Portretul utilizatorului preadolescent - preferințe muzicale

În vederea realizării principiilor școlii prietenoase elevului și în contextul formării personalității acestuia, este important ca profesorii să țină cont atât de particularitățile de vârstă ale educabililor, tipurilor de inteligență, de cerințele curriculare cât și de preferințele acestora, privind disciplina Educația muzicală. Astfel, în Tabelul 1.6. în baza analizei cercetărilor psihologiei școlare, am elaborat portretul utilizatorului privind preferințele muzicale.

Tabelul 1.6. Portretul utilizatorului preadolescent privind preferințele muzicale

Preadolescența 10/11-13/14 ani	Principalele trăsături psihologice	Principalele temeri	Preferințe muzicale/genuri muzicale
<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>perioadă de transformări pe plan social, fizic și psihic</i> ✓ <i>aparitia raționamentului ipotetico-deductiv, care facilitează trecerea de la operare asupra realului la operare asupra posibilului</i> ✓ <i>instabilitate emotivă, hipersensibilitate</i> ✓ <i>anxietate</i> ✓ <i>aparitia și dezvoltarea unor sentimente intelectuale, morale, estetice</i> ✓ <i>creșterea capacității de autocontrol, de conformare a comportamentului unor exigențe și norme interiorizate prin imitație și identificare</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>căutarea identității de sine</i> ✓ <i>căutarea unui set personal de valori</i> ✓ <i>achiziția abilităților necesare pentru o bună interacțiune socială în special cu covârșnicii</i> ✓ <i>câștigarea independenței emoționale față de părinți</i> ✓ <i>nevoia de a experimenta o varietate de comportamente, atitudini și activități</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>teama de a nu fi luat în seamă, de a fi considerat încă prea mic, de a nu fi suficient apreciat;</i> ✓ <i>teama de a nu fi înțeles, de a fi ridiculizat, marginalizat</i> ✓ <i>teama de a fi pedepsit pentru că nu a răspuns exigențelor</i> ✓ <i>teama de a nu se cunoaște prea bine, de a nu ști încă cine este</i> ✓ <i>teama de banal, obișnuit și tradițional</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>muzică zgomotoasă (rock, house, electronică etc.)</i> ✓ <i>muzică dinamică/ (dance, latino, pop etc.)</i> ✓ <i>muzică relaxantă (blues, jazz etc.)</i> ✓ <i>muzică stradală (rap, hip-hop etc.)</i>

După savanții Sarivan L., Gavrilă R. M. și Dumitrescu L. [107], paradigma pedagogiei centrate pe elev accentuează importanța cunoașterii intereselor aflate în relație directă cu stimularea și menținerea motivației pentru învățare la elevi. Analiza studiilor din perspectiva

intereselor elevului preadolescent, ne permite să afirmăm că acestea sunt expresii ale atracției față de un obiect, activitate, situație de mediu, care derivă din tendințe mai profunde, ce oferă satisfacție și care se sistematizează treptat într-o multitudine de activități. La rândul său, Munteanu G. [87, p. 220] afirmă că *„elevul, ca ființă plenară imperfectă dar perfectibilă ca resursă– subiect al procesului de educație muzicală este un actor pereche în toate evenimentele cu dublu parteneriat ale activităților muzicale în școală”*.

Pornind de la aceste constatări, practica educațională demonstrează că pentru elevii preadolescenței, activitățile artistice nu prezintă un domeniu preferat. Pe de altă parte, s-a constatat că preadolescenții sunt totuși atrași cu o forță deosebită de specificul imaginilor muzical-artistice, care trezesc la viață trăirile emotive, sporește gândirea asociativă, imaginația și dorința de a participa în mod independent la crearea elementară a muzicii. Însă dezacordul ce are loc între solicitările față de sine prin intermediul activităților muzicale și rezultatele supuse autoaprecierii și aprecierii celor din jur, deseori contribuie la scăderea interesului preadolescenților pentru activitățile muzicale, în parte, și pentru muzică, în genere. Favorizarea procesului de dezvoltare a interesului pentru muzică trebuie să țină cont de latura emotivă și cea rațională a gândirii preadolescentului, pentru a asigura între ele o coeziune eficientă în cadrul activităților muzicale [66].

Pornind de la tezele cercetătorilor Munteanu G. [88] și Nedelcuț N. [90], [91], că pentru preadolescenți este caracteristică tendința spre tot ce este nou, putem constata că activitățile de creație muzical-artistice prezintă acel mijloc care consolidează interesul elevilor pentru domeniul respectiv. Autorii menționează că creativitatea preadolescenților manifestată în toate formele de inițiere muzicală, dar mai cu seamă în creația propriu-zisă, reprezintă pivotul în jurul căruia trebuie să se implice majoritatea proceselor psihice. Cercetările pedagogice și psihologice abordează tot mai des preocupările preadolescenților și timpul nelimitat petrecut în fața computerului. Relațiile virtuale pe care le stabilesc preadolescenții prin intermediul programelor de comunicare pe internet (Yahoo, Messenger, Skype, Facebook, Instagram etc.) sunt mult mai frecvente, apreciate și preferate de ei, în dauna contactelor sociale față în față. Prin urmare, Internetul devine, astfel, un mediu util și parcă de nelipsit pentru tineri, în special- preadolescenți [65].

Analiza realizată de noi, din perspectiva preferințelor muzicale, reflectă că preadolescenții sunt atrași în special de muzica care-i înconjoară, care o cântă anumiți interpreți, vedete, formații muzicale, band-uri etc. Îndeosebi, îi interesează grupuri de muzică care cântă un anumit gen muzical, anumite stiluri și curente muzicale cum ar fi: pop, rock, muzică electronică etc., stând ore în șir pe internet, descărcând diverse jocuri și programe gratuite de studiere a muzicii [69],

[72]. De asemenea, preadolescenții au mai menționat, că nu sunt satisfăcuți de *modul de desfășurare a orelor de educație muzicală*, considerându-l neatractiv și demodat, prin următoarele argumente: ambundența aspectului teoretic; forțarea elevilor la activitățile muzicale, care nu le sunt pe plac; lipsa mijloacelor didactice moderne; materialul de studii neinteresant; lecții plictisitoare; repertoriul muzical învechit și demodat; aplicarea neesențială a TIC în contextul motivației și a interesului pentru educația muzicală etc. Așadar, aceste constatări ne-au permis să redăm în Tabelul 1.7. viziunile și așteptările preadolescenților la disciplina Educația muzicală.

Tabelul 1.7. Educația muzicală: viziuni și așteptări

Viziuni	Așteptări
<p>Educația muzicală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>plictisitoare</i> ✓ <i>neatractivă</i> ✓ <i>neinteresantă</i> 	<p>Educația muzicală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>interesantă</i> ✓ <i>interactivă</i> ✓ <i>informații noi: audio/video</i> ✓ <i>utilizarea computerului</i> ✓ <i>cabinet echipat</i>
<p>Repertoriul muzical:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>demodat</i> ✓ <i>greu</i> ✓ <i>neatractiv</i> 	<p>Repertoriul muzical:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>actual</i> ✓ <i>modern</i> ✓ <i>interesant</i> ✓ <i>accesibil</i> ✓ <i>pe placul elevilor</i>
<p>Profesorul de educație muzicală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>depășit</i> ✓ <i>demodat</i> 	<p>Profesorul de educație muzicală:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>muzician</i> ✓ <i>talentat</i> ✓ <i>profesionist</i> ✓ <i>model pentru elevi</i> ✓ <i>prieten și partener</i> ✓ <i>moderator</i> ✓ <i>inventiv</i> ✓ <i>consilier</i>
<p>Activități muzicale:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>povestirea biografiei compozitorilor</i> ✓ <i>scrierea și prezentarea referatelor</i> ✓ <i>exerciții de teorie a muzicii</i> ✓ <i>transcrierea cântecelor din manual</i> ✓ <i>învățarea obligatorie a repertoriului propus în manual</i> 	<p>Activități muzicale ce duc la formarea competențelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>selectarea informației audio/video despre compozitori, interpreți de pe Internet</i> ✓ <i>studierea elementelor de teorie a muzicii cu ajutorul programelor on-line</i> ✓ <i>scrierea notelor pe portativ cu programe speciale</i> ✓ <i>interpretarea vocală-karaoke, instrumentală –virtuală</i> ✓ <i>realizarea creațiilor proprii cu ajutorul softurilor speciale</i>

Burcu A., în lucrarea sa *Piramida trebuințelor umane fundamentale* [26], analizând afirmațiile cercetătorului S. Trehub, consideră că implicarea preadolescenților în activitățile

muzicale este de natură interculturală/ transculturală/ universală și contribuie considerabil la dezvoltarea unui comportament social complex. Însă prezența constantă și continuă a internetului în viața preadolescentului, cu funcție principală de socializare, susține relațiile interculturale.

În acest context, Бешенков С. А., Алексеева Г.И., Шутикова М.И [127, p. 307–312] consideră că problema constă în schimbarea atitudinii elevului preadolescent față de muzica studiată la școală. Deoarece formarea culturii muzicale a elevilor rămâne, în mare măsură, pe seama orelor de educație muzicală, gradul interesului pentru arta muzicală, evident determină eficacitatea procesului în cauză.

Un șir de investigații realizate de cercetătorii Coțiu L. [31], [32], Eli A. CL. [45], Neagu G. [89], Oprea C. [92], Pășcălău I., Pășcălău A. [100], Hîncu I. [65], [70], [73] constată integrarea TIC în procesul educațional la educația muzicală un efect pozitiv asupra rezultatelor elevilor.

Gama acțiunilor pe care preadolescenții le pot desfășura cu ajutorul TIC în cadrul lecțiilor de educație muzicală este extrem de largă. De asemenea, nivelul motivației și al preocupărilor pentru muzică al elevilor și ale profesorului, curiozitatea științifică, perseverența, nivelul intelectual, stilul de învățare, creativitatea sunt doar câțiva factori care influențează evoluția studiului muzical și care nu se limitează doar la auduție și interpretare.

Generalizând, putem constata, că un rol important în schimbarea atitudinii elevului preadolescent față de disciplina educația muzicală îl joacă TIC, iar beneficiile integrării acestora în cadrul disciplinei sunt un factor important în vederea revizuirii Curriculumului la Educația muzicală

1.4. Fundamente psihopedagogice ale valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți

TIC, este unul dintre conceptele-cheie ale cercetării și este o traducere din limba engleză a expresiei „ICT – Information and Comunion Technology” și desemnează tehnologia necesară pentru procesarea informațiilor, în particular folosirea computerelor și a Internet-ului pentru a converti, procesa și a transmite (comunica) informații [182]. În literatura de specialitate se dau diverse accepțiuni noțiunii de *tehnologie informațională* sau *noua tehnologie informațională*, cunoscută și ca *tehnologia informației și a comunicațiilor*.

Astfel, *tehnologia informației și comunicațiilor* este denumirea care se oferă unui ansamblu de instrumente și resurse tehnologice utilizate pentru a comunica și pentru a crea, difuza, stoca și gestiona informația destinată procesului educativ [182].

Dacă pornim de la ideea educației integrate, constatăm că, potrivit cercetătoarei Callo T. pentru desfășurarea captivantă a lecțiilor și obținerea rezultatelor bune de către elevi, este necesară formarea personalității elevului în perspectiva educației integrate [28].

Astfel, intergrarea devine un factor de referință în problematica educațională.

După cercetătorii Globa A [58], Mihalache L. [81], Gremalschi A. [61], Кузнецов А. [131] integrarea TIC în educația muzicală este deja o realitate, în prezent existând diverse programe muzicale on-line, gratuite, prin intermediul cărora se pot obține cunoștințe esențiale ale muzicii, care se pot aplica în diverse situații. TIC permite profesorului de educație muzicală să-și actualizeze strategiile și tehnologiile didactice, pentru a îmbunătăți starea disciplinei. Programele muzicale la care se apelează în procesul instruirii pot contribui eficient și la dezvoltarea aptitudinilor artistice ale elevilor. Spre exemplu, elevii își pot promova propriile „compoziții” intrând în dialog cu alți colegi, creând o rețea de comunicare.

Cercetările întreprinse în psiho-pedagogia muzicală de cercetătorii Florea A., [47] Tîrcă A. [113] evidențiază trei aptitudini necesare elevului pentru dezvoltare muzicală: *simțul modal, capacitatea de reprezentare auditivă și simțul ritmului muzical*. Așadar, profesorul de muzică, echipat cu cunoștințele necesare unui pedagog și cu cele ale unui cercetător în domeniul psiho-pedagogiei, va concepe procesul de instruire pe baza cunoașterii aptitudinilor elevului, a dezvoltării prin diverse tehnologii, a tipului de inteligență, fixând strategia de lucru în concordanță cu ele.

În acest context, formarea și perfecționarea profesorului de educație muzicală axate doar pe competențe de specialitate și psihpedagogice sunt insuficiente. O componentă fundamentală a profilului profesional al acestuia este nivelul competențelor de utilizare a TIC. Profesorii de educație muzicală vor trebui să posede pe lângă cunoștințele teoretice și practice aferente disciplinei studiate și abilitați de utilizare a TIC [129], [132].

Savanții Nedelcuț N. și Pop C. [90] accentuează că pentru a face studiul muzicii mai accesibil, mai interesant și a contribui la satisfacerea nevoilor muzicale ale fiecărui elev, trebuie să aplicăm TIC, acestea deja impunând o reorganizare și redimensionare a educației muzicale în ansamblu. Așadar, TIC oferă posibilități enorme de a forma o cultură muzicală la elevi, important este să le valorificăm corect. Astfel, indiferent de domeniul în care se utilizează TIC la educația muzicală, acestea nu exclud celelalte mijloace aflate în arsenalul de lucru al cadrului didactic.

Problematica mijloacelor didactice pentru domeniul educației muzicale trebuie privită din cel puțin două puncte de vedere diferite: al totalității materialelor, dispozitivelor și aparatelor cu ajutorul cărora se acumulează și se asimilează informația didactică, înregistrarea și evaluarea

rezultatelor obținute, precum și a metodicilor specifice educației muzicale. Gama acțiunilor pe care elevii le pot desfășura cu ajutorul TIC în cadrul activităților de educație muzicală este extrem de largă. Nivelul motivației și al preocupărilor pentru muzică ale elevilor și ale profesorului, curiozitatea științifică, perseverența, nivelul intelectual, stilul de învățare, creativitatea sunt doar câțiva factori care influențează evoluția studiului muzical, care nu se limitează doar la audiție sau la interpretare [64], [74], [75].

În viziunea cercetătorilor Globa A. [58], Marinescu S. [162], Ершов А. [130], Позднеев Б. [135], computerul este un mijloc didactic care se integrează în contextul celorlalte mijloace, amplificându-le valențele instructiv-formative, completându-le atunci când este necesar. În acest sens, utilizarea la întâmplare, fără un scop exact, la un moment nepotrivit a computerului în timpul lecției duce la plictiseală, monotonie, ineficiența învățării prin absentismul unor elevi la lecție, nerealizarea obiectivelor lecției și poate produce repulsie față de acest mijloc modern de predare-învățare-evaluare. De asemenea, individualizarea excesivă a învățării duce la contestarea dialogurilor elev-profesor și elev-elev, la izolarea actului de învățare în contextul său psihosocial, materia segmentându-se prea mult, iar activitatea mentală a elevilor fiind diminuată, și dirijată pas cu pas.

Totuși, cercetătorii Gremalschi A. [61], Eli A. Cl. [45], Лазутин В. В. [132], Старых, В [136], evidențiază numeroase avantaje ale utilizării computerului în procesul educațional:

- Stimularea capacității de învățare inovatoare, adaptabilă la condiții de schimbare socială rapidă;
- Conștientizarea faptului că noțiunile învățate își vor găsi ulterior utilitatea;
- Creșterea randamentului însușirii coerente a cunoștințelor prin aprecierea imediată a răspunsurilor elevilor;
- Majorarea motivației elevilor în procesul de învățare;
- Stimularea gândirii logice și a imaginației;
- Formarea unui stil de muncă independentă;
- Mobilizarea funcțiilor psihomotorii prin utilizarea computerului;
- Dezvoltarea culturii auditive/vizuale;
- Formarea deprinderilor practice utile;
- Asigurarea unui feed-back permanent, profesorul având posibilitatea de a reproiecta activitatea în funcție de secvența anterioară;
- Asigurarea alegerii și folosirea strategiilor adecvate pentru rezolvarea diverselor aplicații;

- Dezvoltarea gândirii astfel încât pornind de la o modalitate generală de rezolvare a unei probleme elevul găsește singur răspunsul pentru o problemă concretă;
- Asigurarea pregătirii elevilor pentru o societate bazată pe conceptul de *educație permanentă* (educația de-a lungul întregii vieți);
- Determinarea unei atitudini pozitive a elevilor față de disciplina de învățământ la care este utilizat computerul și față de valorile morale, culturale și spirituale ale societății;
- Sprijinirea elevilor cu deficiențe să se integreze în societate și în procesul educațional.

Pentru savantul Adăscăliței A. [4, p. 205], „*computerul este un mijloc extrem de util, deoarece simulează procese și fenomene complexe pe care nici un alt mijloc didactic nu le poate pune atât de bine în evidență*”. Astfel, prin intermediul computerului se oferă elevilor demonstrații, justificări ale conceptelor muzicale, ilustrații ale compozitorilor și instrumentelor muzicale, permițând executarea unor activități imposibil de realizat, datorită lipsei materialului didactic și a dotării necorespunzătoare a cabinetelor de educație muzicală. De asemenea, învățarea asistată de computer oferă posibilitatea de a fi prezentate: informații, aplicații, exerciții, jocuri didactice; simularea unor procese, itemi de autoevaluare, etc., eficiența instruirii depinzând de: calitatea programelor, competențele didactico-metodice și tehnice ale cadrului didactic și competențele tehnice ale elevilor etc.

Așadar, în studiile cercetătorilor Lăudat R. și Băraitaru M. [78], Paiu M. [94], Хеннер, Е. [138], Cosma T. [147] valorificarea TIC în educația muzicală solicită profesorilor un ansamblu de cunoștințe, abilități profesionale și atitudini care să le permită utilizarea acestora. Profesorii de educație muzicală trebuie să aibă abilitatea de a recunoaște atât situațiile pedagogice cât și soluțiile informatice adecvate, cu efecte benefice pentru educație și formare.

În acest sens, softurile muzicale interactive pe suport electronic sunt considerate cele mai complexe materiale didactice, care pot oferi prin demonstrații procese, evoluții, modificări sau tehnici din întregul domeniu al artei, științei și cunoașterii. Un profesor modern de educație muzicală nu mai este un profesor închis în tradiționalism, ci este deschis spre inovație și noutate [143].

Astfel, practicianul informatician Suflea A. [180], evidențiază câteva dintre avantajele aplicațiilor TIC în procesul educațional:

- transpunerea în timp scurt a unor procese de durată;
- proiecția tridimensională a oricărui lucru, fenomen;
- interactivitatea cu cel/cei din spatele monitorului: prezența explicațiilor, a întrebărilor;
- modul dinamic de prezentare;

- stimularea concomitentă a receptorilor acustici și vizuali.

În vederea eficientizării actului educațional, softurile educaționale muzicale trebuie selectate cu grijă, oferind multiple beneficii în gestionarea, accesul și depozitarea resurselor de predare, ceea ce ar însemna optimizarea activităților de predare-învățare-evaluare. Așadar, acesta este un motiv serios, pentru care profesorul de educația muzicală trebuie să fie responsabil pentru distingerea celor mai adecvate resurse digitale. Resursele educaționale digitale selectate de către profesori trebuie să ofere oportunități în scopul creării condițiilor pentru o performanță didactică eficientă și învățare de calitate [4], [10], [183].

În acest context, Văideanu G. [119] reliefează că marea provocare a pedagogiei constă în mutarea accentului de pe predare pe învățare, de pe informativ pe formativ, de pe instrucție pe educație, ceea ce devine implicit și ținta principală a mediilor electronice de învățare. Astfel, rolul profesorului, din acela de a fi sursa principală de transmitere a cunoștințelor și informațiilor pentru elevi, se schimbă în acela de a deveni un colaborator al elevului, un coleg implicat și el în procesul cunoașterii.

La rândul lor, cercetătorii Baratè A. [13] și Burnard P. [27], descriu generația elevilor contemporani, ca o lume ce nu poate exista fără de TIC.

Este știut faptul că elevii studiind muzica prin intermediul TIC se simt mai independenți, iar materia de studiu li se pare mai accesibilă, mai clar ilustrată, reprezentată în multiple forme. Generalizând, putem constata ca elevul să poată crea o linie melodică simplă, are nevoie de un computer, de un soft muzical și cunoștințe muzicale elementare, sau cel puțin de auz muzical dezvoltat. În contextul celor analizate, trebuie să menționăm că, treptat de la instrumente analogice folosite pentru generare de sunet, s-a trecut la cele digitale, adică soft-uri care imită perfect echipamentele reale. Ca urmare, aplicarea TIC în lumea muzicii de astăzi este un fapt inevitabil. Orice creație muzicală pe care o auzim la radio sau TV trece la un moment dat printr-un proces tehnologic, fie când este creată, fie când este interpretată sau produsă. Astfel, sistemul educațional este obligat să fie cât mai aproape de societatea consumatoare de muzică [29], [19].

În acest context, conform Standardelor de competențe digitale ale elevilor din ciclul gimnazial [61], evidențiem următorul set de competențe digitale:

- Colectarea, păstrarea și diseminarea informațiilor text, numerice, grafice, audio și video.
- Utilizarea softurilor educaționale sub îndrumarea cadrului didactic.
- Rularea prezentărilor electronice în fața unei audiențe.
- Organizarea și gestionarea informațiilor descărcate din Internet.
- Utilizarea mijloacelor elementare de estimare a veridicității informațiilor din mediile virtuale.

- Respectarea drepturilor de autor asupra informațiilor digitale.
- Respectarea regulilor de securitate, ergonomice, etice și de design în crearea și difuzarea de conținuturi digitale.

Realizatorii educației muzicale contemporane sunt în căutarea și găsirea unor surse, mijloace și metode noi, pentru a corespunde solicitărilor muzicale moderne. Astfel, noile tendințe optează pentru o educație muzicală orientată mai mult spre valorificarea laturii artistice, în favoarea unei educații de tip practic. De asemenea, se impune selectarea unor modalități care să ducă la progres și perfecționare, la creșterea potențialului muzical și a formării prin muzică, procedee care să fie acceptate și totodată pe placul elevilor de azi [45], [53], [82].

În opinia cercetătorilor Nedelcuț N. și Pop C. [90], Păcurari O. [97] TIC permit îmbunătățirea calității procesului educațional, rezolvarea problemei de însușire a unui volum imens de informații într-un timp relativ scurt, fără a pricinui stări psihice neconfortabile elevilor. În condițiile societății informaționale, în sistemul de învățământ este necesară centrarea procesului de învățământ pe elev, ceea ce presupune individualizarea acestui proces, TIC reprezentând o posibilitate reală de realizare a principiului individualizării, creând noi posibilități în instruirea elevilor.

Cercetătorul Zucker A. [124] subliniază că TIC oferă și posibilitatea realizării materialelor didactice computerizate, care pot fi grupate, în funcție de tipurile tehnologiilor utilizate și de scopurile pe care le realizează.

În acest context, numeroase cercetări [125], [159], [162], [180] relatează că TIC oferă oportunități pentru a face studiul muzicii mai abordabil și contribuie la îndeplinirea necesităților muzicale ale fiecărui elev, În acest sens, TIC deja impunând o reorganizare și redimensionare a educației muzicale în ansamblu, oferind o învățare colaborativă, ce stimulează și dezvoltă capacități cognitive complexe, efortul și productivitatea fiecărui elev, inteligențele multiple, reduce la minim fenomenul blocajului emoțional al creativității. Deci, putem menționa că TIC urmăresc facilitarea procesului educațional, sprijinind profesorii de educație muzicală să creeze condiții favorabile învățării, să încurajeze spiritul competițional cu sine, plăcerea de a progresa și de a-și dezvolta posibilități de autoinstruire, dorința de cunoaștere continuă, să formeze deprinderi și atitudini care să stimuleze curiozitatea, dar și o raportare corectă la autoevaluare, aspect absolut necesar în poziționarea fiecăruia, în spațiul cunoașterii. Grație acestor oferte, educația muzicală are nevoie ca orice cadru didactic să însușească TIC, pentru o aplicare inteligentă și constructivă în derularea procesului educațional.

În ultimii ani, în baza studiilor realizate de un grup de cercetători [87], [45], [53], [54], procesul de implementare a TIC în activitățile de educație muzicală în țările dezvoltate se

derulează cu o viteză și cu o intensitate în progresie geometrică, influențând puternic activitatea și mentalitatea cadrul formatorilor din domeniul muzical. Astfel, analiza realizată din perspectiva valorificării TIC în educația muzicală, ne-a permis să subliniem în Tabelul 1.8. câteva dintre avantajele.

Tabelul 1.8. Avantaje TIC în EM pentru elevi și profesori

TIC - instrument pentru a sprijini cadrele didactice în realizarea următoarelor sarcini:	TIC - instrument pentru a sprijini elevii în realizarea următoarelor sarcini:
✓ îmbunătățirea proiectării lecției prin intermediul platformelor de învățare	✓ asigurarea cu acces la surse de informații relevante pentru diverse activități, prin căutarea site-urilor de pe internet
✓ eficientizarea activității didactice în etapele proiectării, implementării și evaluării	✓ utilizarea rețelelor de comunicații cu o arie largă și de mare viteză (biblioteci muzicale digitale)
✓ angajarea și motivarea elevilor pentru a accesa on-line resursele de învățare	✓ oferirea posibilității instruirii dincolo de orele de curs, contribuind la posibilitatea învățării continue pe tot parcursul vieții
✓ oferirea oportunităților pentru ca elevii să învețe în moduri alternative și provocatoare, utilizând o gamă largă de surse de informații și tehnici pentru a stimula gândirea creativă	✓ permiterea elevilor să își îmbunătățească abilitățile de interpretare, audiție și creare a muzicii
✓ sprijinirea elevilor pentru a investiga alternative muzicale prin intermediul Internetului	✓ accesul la conținutul cultural muzical artistic din întreaga lume într-o formă digitală
✓ dezvoltarea unor instrumente și resurse de sprijinire a creării unei viziuni strategice pentru predare, învățare și evaluare	✓ menținerea relației permanente elev-profesor

Potrivit ideilor furnizate în lucrările [77], [89], [101], menționăm contribuția numeroaselor modalități prin care mijloacele moderne contribuie la formarea competențelor educației muzicale:

- Posibilitatea audio-vizualizării și interpretării creațiilor muzicale;

- Programe muzicale gratuite, concepute cu scopul încurajării elevilor de a-și îmbunătăți cunoștințele muzicale;
- Programe muzicale gratuite, orientate spre predarea notației muzicale, de rezolvare a testelor auditive implicând recunoașterea și scrierea unor modele ritmice, melodii etc.
- Programe muzicale gratuite secvențiale, care ajută elevii în activitățile componistice;
- Ritmul activităților poate fi diversificat prin: secvențe muzicale, modificări ale tempoului și tonalității etc.

Așadar, indiferent de tipul lecției, accentul rămâne pe activitățile muzicale, conform domeniilor educației muzicale (audiția/receptarea muzicii; interpretarea vocală/corală/instrumentală a muzicii; creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte; analiza-caracterizare a muzicii), utilizate pentru a îmbunătăți procesul educațional muzical. De exemplu, unele programe muzicale sunt concepute pentru a evalua capacitatea de a cânta vocal sau instrumental, alte programe sunt disponibile pentru a ajuta la studiul elementelor de teorie a muzicii (ritmului, tonalității etc.).

Utilizarea TIC la educația muzicală reprezintă nu doar un stil nou de predare- învățare-evaluare pentru elevi, dar și pentru profesor. În vederea realizării activității profesionale de calitate, studiile unui grup de cercetători [38], [79], [80], [99], [103] au demonstrat că profesorii de educație muzicală le sunt insuficiente formarea și perfecționarea axate doar pe competențe de specialitate și psihpedagogice. Autorii remarcă că nivelul competențelor de utilizare a TIC este o componentă fundamentală a profilului profesional și profesorii de educație muzicală vor trebui să posede și abilitați de utilizare a TIC. Astfel, profesorul competent și cu abilitați de utilizare a TIC, va găsi diverse metode și procedee de predare – învățare – evaluare pentru majorarea motivației elevilor pentru studierea educației muzicale.

Cercetătorii Imbrișcă H.[158], Marcu V. [161], [183], Trăistaru L. [184] reflectă schimbările de nivel psihologic, ce au loc la preadolescenți și anume-evidențierea activismului în gândirea analitică, care se manifestă prin tendința de a compara diferite fenomene, de a face generalizări, de a reacționa emotiv și a trăi profund imaginile muzical-artistice, permit contopirea perceperii cu gândirea, moment ce contribuie la extinderea posibilităților de caracterizare a muzicii audiate, de enunțare a reprezentărilor și fanteziilor proprii legate de muzica cu care se află în contact. Astfel, un mare avantaj al TIC utilizate în cadrul activităților muzicale este posibilitatea de a primi feed-back imediat de la toți elevii, care au lucrat independent, pe nivele de pregătire sau pe tipuri de abilitați. De asemenea, actul educațional poate fi modelat direct pe

grupul de elevi cu care s-a lucrat, flexibilitatea conținuturilor educaționale fiind condiții ale îmbunătățirii rezultatelor învățării.

Elevii sunt preocupați să găsească cele mai rapide și flexibile modalități de comunicare și transmitere a muzicii, uneori chiar ajungând să opereze și să personalizeze universul sonor cu talentul muzical. Deseori, preadolescenții confruntându-se cu unele conflicte interioare, își găsesc liniștea interioară în audierea, interpretarea și crearea muzicii. Astfel, prin intermediul programelor/softurilor gratuite și online, aceștia creează diverse play-listuri muzicale, conform anumitor criterii: gen, stil și ritm.

În acest context, putem concluziona că utilizarea TIC în cadrul educației muzicale nu este doar o realitate în școlile din întreaga lume, ci și în instituțiile din Republica Moldova, rolul principal fiind utilizarea unor metodici adecvate pentru a facilita formarea competențelor muzicale ale elevilor.

1.5. Concluzii la Capitolul 1

Analiza literaturii de specialitate, a actelor normative, a experiențelor naționale și internaționale privind educația muzicală, au determinat formularea următoarelor concluzii:

1. Educația muzicală este importantă pentru dezvoltarea intelectuală, culturală, emoțională și spirituală a elevilor, scopul final fiind, pregătirea pentru viață a tinerilor. În contextul respectiv, educația muzicală ca disciplină fundamentală trebuie să ocupe un loc central în activitatea educațională, redefinind obiectivul și instrumentarul de bază în dezvoltarea gustului muzical.
2. Experiența unor țări precum Germania, Italia, Olanda etc., ne conduce la ideea că educația muzicală trebuie să fie studiată în clasele I-XII, având ca finalitate sistemul de competențe specifice, cum ar fi: Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale; Formarea unei culturi muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare; Receptarea muzicii și participarea afectivă în actul muzical de interpretare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale; Utilizarea aplicațiilor pentru redarea fișierelor multimedia, a softurilor educaționale la muzică în situații reale și/sau modelate; Cultivarea sensibilității, a imaginației și a creativității muzicale și artistice.
3. Fiind format sistemul de competențe specifice propuse ca finalități pentru educația muzicală în învățământul general, aceasta va conduce și la formarea culturii muzicale a elevilor.
4. Schimbarea atitudinii elevului preadolescent față de studierea muzicii în școală prezintă o problemă pentru practica educației muzicale în Republica Moldova.

5. Portretul utilizatorului preadolescent de preferințe muzicale nu corespunde cu cerințele reclamate de Curriculumul de educație muzicală.
6. Gradul interesului preadolescenților pentru educația muzicală nu depinde doar de nivelul dezvoltării aptitudinilor muzicale individuale (auzul muzical, simțul ritmului muzical, simțul modului etc.), dar și de modul în care sunt desfășurate lecțiile.

2. METODOLOGIA VALORIFICĂRII TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIONALE ÎN FORMAREA COMPETENȚELOR MUZICALE LA ELEVII PREADOLESCENȚI

2.1. Dimensiunea pedagogică a valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți

Prezența recalamată a TIC în creația și interpretarea muzical-artistică contemporană a determinat înglobarea fără rezerve a acestora în procesul educațional. Astfel, valorificarea TIC la educația muzicală este acum o normă acceptată pe plan internațional.

Principiul de bază în valorificarea TIC la educația muzicală este contribuția sa la îmbunătățirea calității, desfășurării lecțiilor de educație muzicală prin dezvoltarea creativității în rândul elevilor. Astfel, pentru o bună funcționare a TIC la educația muzicală este nevoie de puncte strategice, care să permită explorarea maximă educațională și creativă în sistemul educațional. Explorarea acestora vor aduce schimbări în procesul de învățare, contribuind la dezvoltarea și cultivarea unei abordări creative și personalizate elevilor în studierea muzicii, oferind o paletă generoasă de activități muzicale interactive și flexibile.

Procesul de predare-învățare-evaluare la educația muzicală poate fi personalizat pentru fiecare elev, TIC oferind activități differentiate. Prin urmare, prin valorificarea instrumentelor TIC la orele de educație muzicală elevii pot să vizualizeze rezultatele muncii lor, precum și să împărtășească activitatea lor și succesele cu ceilalți elevi din clasă.

Programele de învățare a muzicii (aplicații) oferite de TIC reprezintă instrumente didactice extrem de utile prin gradul mare de interactivitate oferit, atât pentru profesori, cât și pentru studiul individual al elevului, oferindu-le posibilitatea dezvoltării și antrenării auzului muzical. Aceste tipuri de programe (aplicații) permit, prin exerciții pe care le conțin, dobândirea cunoștințelor muzicale legate de game, acorduri, armonie, forme muzicale, înălțimea sunetelor, melodie etc. Utilizând aceste aplicații se pot crea și personaliza exerciții, sarcini de lucru și teste de evaluare, iar rezultatele pot fi înregistrate în baze de date, care ulterior pot fi accesate pentru urmărirea performanțelor înregistrate pe parcurs.

Astfel, analiza cerințelor revendicate de imperativele timpului și a practicilor de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevi, ne-a condus la elaborarea *Modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*, Figura 2.1

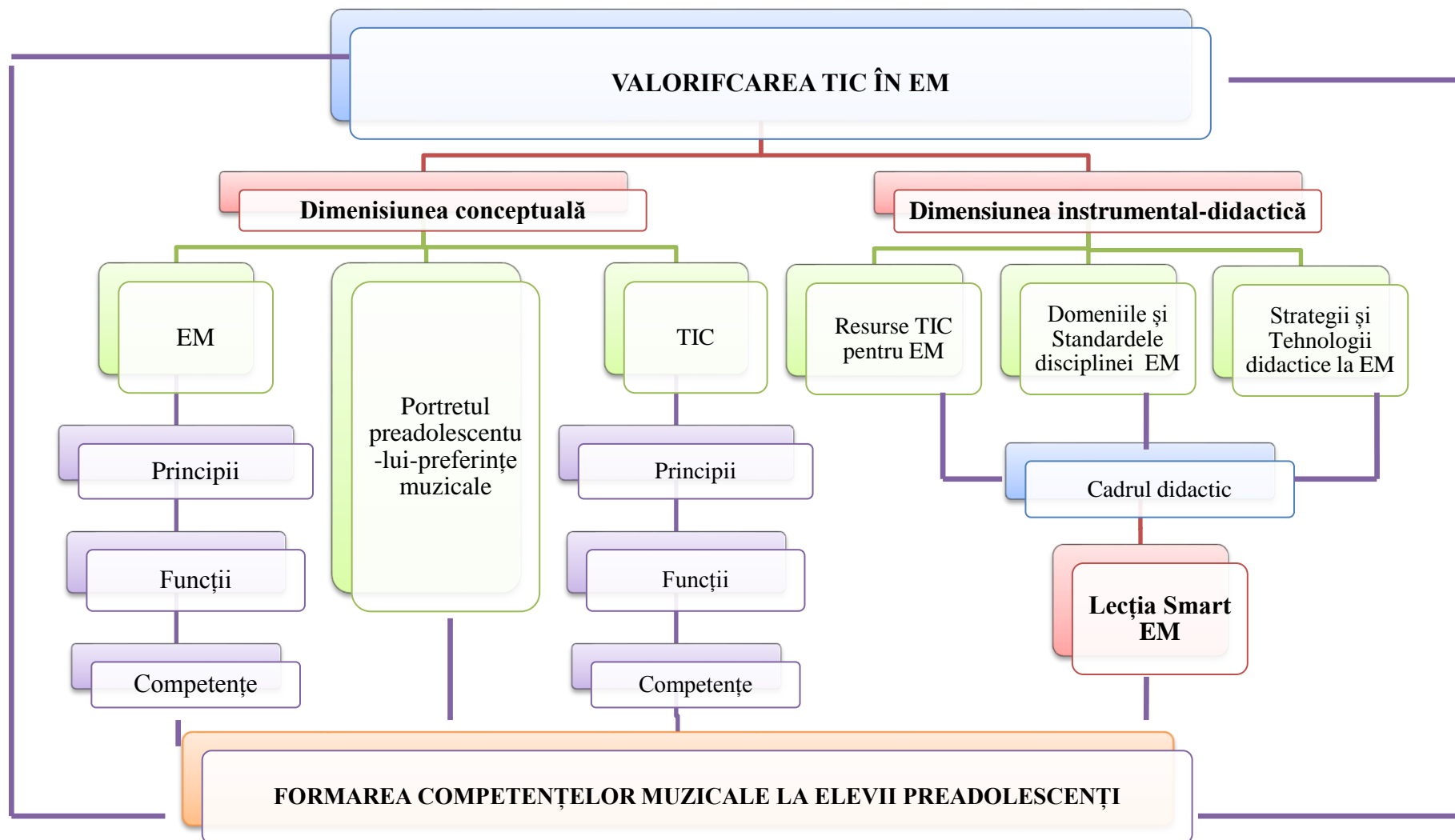

Fig. 2.3. Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți

Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți este axat pe două dimensiuni: *Dimensiunea conceptuală* și *Dimensiunea instrumental-didactică*, care pot fi vizualizate într-o formă concisă în figura de mai jos:

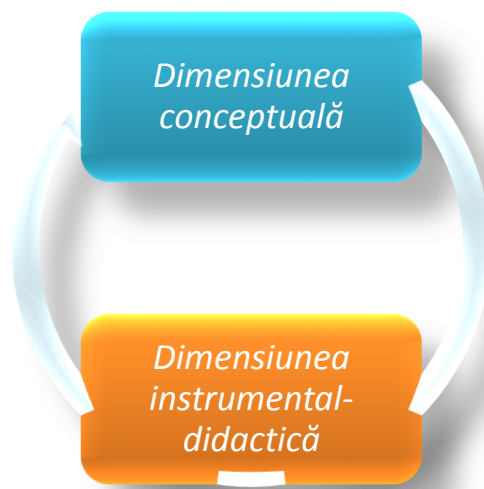

Fig. 2.2. Dimensiunile Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți

1. *Dimensiunea conceptuală* conține trei aspecte: *educația muzicală* (principii, funcții și competențe), *TIC* (principii, funcții și competențe) și *portretul preadolescentului-preferințe muzicale*.
2. *Dimensiunea instrumental-didactică* reflectă trei aspecte: *resurse TIC* pentru educația muzicală cu instrumentele specifice, *cele 4 domenii* în conformitate cu *Standardele de eficiență a învățării la educației muzicale* și *metodologia Lecției Smart EM*.

Studierea **muzicii în școală** se axează pe următoarele principii:

- *Principiul intuiției* exprimă însușirea cunoștințelor de către elevi bazată pe contactul nemijlocit cu obiectele, fenomenele și procesele reale sau cu imaginile acestora. Astfel, principiul se realizează sub mai multe forme, în funcție de simțul care predomină:
 - intuiția auditivă începe cu prezentarea relațiilor de înălțime și durată dintre sunete și continuă cu audierea lucrărilor muzicale;
 - intuiția vizuală însoțește intuiția auditivă în etapa studiului notației muzicale și se referă la prezentarea relațiilor de înălțime și durată dintre sunete;
 - intuiția motrică constituie receptarea sunetelor, a derulării liniei melodice, a succesiunii diferitelor formule ritmice însoțite de gesturi sau mișcări sugestive;
 - intuiția mixtă prevede utilizarea succesivă sau simultană a celorlalte forme ale intuiției;

- intuiția prin cântare constituie legătura între procesul intuirii și învățarea practică a muzicii [85], [162].
- *Principiul legăturii teoriei cu practica* exprimă necesitatea de a îmbina cunoștințele muzicale teoretice cu potențialitatea aplicării lor în practică și formarea de priceperi și deprinderi. Practica, experiența cu diversele ei forme, apar ca elemente necesare în însușirea cunoștințelor și în formarea cunoașterii personale, ca și în prevenirea teoretizării învățământului. Corelarea dintre teorie și practică depinde foarte mult de dificultatea noțiunilor implicate, de mijloacele tehnice de care se dispune, de cunoștințele anterioare și capacitățile intelectuale ale elevului, de abilitatea și experiența cadrului didactic. De aceea acest principiu ne invită la un dialog permanent între teoretic și practic, la realizarea unei complementarități între cunoașterea intuitivă și cea rațională, ca modalitate sigură de sporire a cunoașterii și experienței, în raportarea omului la realitate. În cadrul disciplinei Educația muzicală elevii trebuie să cânte permanent, chiar înainte de a cunoaște teoria, iar practica muzicală să constituie sursa pentru descoperirea noțiunilor teoretice [167], [171].
- *Principiul corelației educației muzicale cu viața* asigură realizarea situației esențiale a existenței artei în legătura ei cu viața. Așadar, misiunea profesorului este de a demonstra elevilor în procesul de predare-învățare-evaluare, că legile muzicii se suprapun legilor spiritului uman, iar legile acestuia se suprapun legilor vieții universale [43].
- *Principiul accesibilității sau al orientării după particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor* impune cadrului didactic câteva cerințe: o bună cunoaștere a conținutului curriculumului școlar, a manualului, surselor după care se parcurge materia clasei respective și nu în ultimul rând a structurii personalității elevului pe plan intelectual la fiecare vârstă și nivel de învățământ, pentru ca însușirea cunoștințelor să poată fi adecvată și să dea rezultatele așteptate. Potrivit acestui principiu, educația muzicală va urmări dezvoltarea intelectuală, culturală și estetică a elevilor, individualizând procesul de predare-învățare prin crearea de condiții, astfel ca fiecare elev să se dezvolte în ritmul său propriu, potrivit potențialului său. Principiul respectiv, mai exprimă necesitatea adaptării strategiilor instructiv-educative la particularitățile psihologice și de vârstă ale fiecărui elev sau al unui grup omogen de elevi, în vederea formării deprinderilor și competențelor stabilite prin obiective și a dezvoltării lor ca personalitate. De altfel, o învățare forțată, prematură, poate fi inefficientă, uneori chiar dăunătoare. Respectarea particularităților individuale ale principiului în discuție este în consens cu cerințele unui învățământ modern și democratic. Educația muzicală nu are menirea de a uniformiza elevii, de aceea fiecare elev este o individualitate irepetabilă, care necesită un tratament individualizat. Procesele psihice

individuale, precum percepția, gândirea, limbajul, inteligența, atenția, memoria, motiuitatea, capătă contururi diverse de la elev la elev, profesorul având obligația de a ține cont și de a exploata aceste calități psihice individuale, prin tratarea lor diferențiată [172].

- *Principiul interiorizării muzicii* sistematizează activitatea de cunoaștere muzicală în procesul activităților didactice preponderent la faza audiției, când are loc contaminarea emoțională cu universul afectiv creat de autor în/prin opera muzicală. În acest context, mesajul afectiv al operei muzicale audiate – emoții, sentimente, stări sufletești, pasiuni (care sunt și cunoștințe muzicale achiziționate), este interiorizat de elevi – trăit personal și convertit în experiențe estetice specifice universului său intim [179].
- *Principiul funcțional-dinamic* ordonează predarea-dobândirea cunoștințelor muzicale din perspectivă dinamică, ce prevede un dinamism definitoriu al creației-receptării muzicale, al formării competențelor muzicale, condiționat de caracterul procesual al acțiunii educativ-didactice și proiectarea didactică specifică formării competențelor muzicale.

Astfel, principiile selectate la educația muzicală au un rol important atât în realizarea eficientă și calitativă a activității didactice a profesorului, cât și în formarea competențelor muzicale ale elevilor.

Din componenta anterioară derivă funcțiile educației muzicale, care fortifică aspectul teoretic al dimensiunii conceptuale, acționând ca linii fundamentale directoare pentru determinarea direcției de creștere, educație și dezvoltare muzicală a elevului. Astfel, în Figura 2.3. sunt prezentate cele mai importante funcții ale educației muzicale.

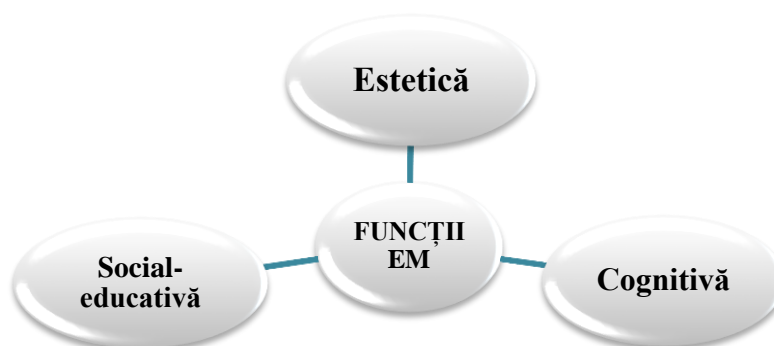

Fig. 2.3. Funcțiile EM

Cel mai important element al modernizării Curriculumului la Educația muzicală este centrarea procesului de predare-învățare-evaluare pe competențe. Conform Codului Educației, competențele – cheie, grupate pe cele nouă domenii au un caracter profund teoretic și cu un înalt grad de generalitate [30]. Competențele specifice (secvența 1.3.) ale disciplinei Educația muzicală vor contribui la formarea competențelor-cheie prioritare acestea: *competențe de*

comunicare în limba română; competența de a învăța să înveți; competențe sociale și civice; competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

O altă latură importantă în dimensiunea conceptuală este **TIC**. În conformitate cu documentele naționale și internaționale de politici în domeniu, competențele digitale preconizate pentru a fi formate și dezvoltate în învățământul preuniversitar din țara noastră sunt orientate nu numai spre alfabetizarea digitală propriu-zisă, dar și spre dezvoltarea competențelor în domeniul TIC [153].

Formarea și dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor este în corelare cu **Standardele de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal**, aprobate prin ordinul ME nr. 862 din 07.09.2015 [155].

În acest aspect evidențiem următoarele principii TIC:

- *Principiul abordării integrate a disciplinei* constituie structurarea conținuturilor într-un model integrat, modular, concentric, care are ca scop crearea și dezvoltarea competențelor digitale ale elevului în scopul utilizării sistemelor informatice și cultivării continue a capacității de organizare și creativitate tehnică.
- *Principiul centrării activității/demersului didactic pe elev* propune acceptarea unui model de învățare activă, centrat pe elev, orientat către activități individuale sau de grup, care să permită dezvoltarea independenței de acțiune, originalității, creativității, capacității de lucru în echipă, combinând acestea cu individualizarea ritmului de învățare.
- *Principiul funcționalității/utilității sociale a procesului didactic* presupune dezvoltarea aptitudinilor și competențelor necesare pentru integrarea organică a elevilor în societatea informațională și poate fi realizat în baza rezolvării unor situații de problemă, depășirea cărora contribuie la formarea capacităților de autoperfecționare (autoinstruire).
- *Principiul corelației interdisciplinare* presupune abordarea unui demers didactic interdisciplinar cu toate disciplinele școlare, prin utilizarea principiilor și metodelor informatice pentru rezolvarea de probleme, elaborarea proiectelor, prelucrare de informații specifice disciplinelor și utilizarea resurselor educaționale digitale [156].

Prin urmare, principiile TIC menționate mai sus, ne-au condus la identificarea **principiilor de valorificare a TIC în educația muzicală:**

- *Principiul corelării TIC cu domeniile muzicale principale* (audiție, interpretare, reflecție și creație muzicală);
- *Principiul valorificării TIC în cadrul Lecției Smart EM;*

- *Principiul interacțiunii TIC su strategii și tehnologii didactice specifice educației muzicale.*

Adaptarea principiilor didactice și principiilor de valorificare a TIC în învățarea centrată pe elev prin prisma formării competențelor digitale în procesul didactic, presupune următoarele funcții ale TIC:

- *Funcția de intrare-* permite introducerea manuală a informației în sistem sau preluarea acesteia dintr-o rețea de comunicație;
- *Funcția de memorare și regăsire a informației* este influențată de capacitatea de stocare a informației și de viteza de acces la datele stocate (informația poate fi păstrată în memoria internă pentru datele aflate în curs de prelucrare);
- *Funcția de prelucrare a informației* –realizează transferul informației pe diverse suporturi de stocare; consultarea în timp real a informației, utilizând programe de căutare, selectare și transmitere;
- *Funcția de comandă și control a sistemului-* permite alocarea optimă a resurselor sistemului, referitoare la echipamente, memorie internă, bază de programe și bază informațională;
- *Funcția de iesire a informației din sistem* trebuie să țină cont de următoarele criterii: natura informației transferate la iesire, tipul suportului pe care se va transforma informația, destinatarul, sistemele și resursele software [173].

În contextul utilizării eficiente și relevante a TIC în procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei Educația muzicală, am optat pentru următoarele competențe digitale ale elevilor din treapta gimnazială, reflectate în Tabelul 2.1.

Tabelul 2.1. Competențe digitale ale elevilor

Competențe digitale	Finalități (treapta gimnazială)
Utilizarea sistemelor informatice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>colectarea, păstrarea și diseminarea informațiilor text, numerice, grafice, audio și video</i> ✓ <i>utilizarea softurilor educaționale sub îndrumarea cadrului didactic</i>
Procesarea documentelor de tip text	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>crearea și editarea documentelor de tip text</i> ✓ <i>structurarea și formatarea textului</i> ✓ <i>utilizarea instrumentelor de corectare gramaticală a textelor</i> ✓ <i>inserarea obiectelor în documente</i>
Crearea și editarea imaginilor	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>crearea și efectuarea de prelucrări elementare ale imaginilor</i>
Elaborarea, derularea și difuzarea prezentărilor electronice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>elaborarea de prezentări electronice ce conțin texte, imagini și fișiere multimedia</i> ✓ <i>rularea prezentărilor electronice în fața unei audiențe</i>
Utilizarea Internetului	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>căutarea informațiilor în baza criteriilor simple de</i>

	<i>căutare</i> ✓ <i>organizarea și gestionarea informațiilor descărcate din Internet</i> ✓ <i>utilizarea mijloacelor elementare de estimare a veridicității informațiilor din mediile virtuale</i>
Comunicarea în medii virtuale	✓ <i>comunicarea prin poșta electronică;</i> ✓ <i>crearea și gestionarea conturilor personale în mediile virtuale de comunicare.</i>
Respectarea normelor de etică și securitate informațională	✓ <i>respectarea drepturilor de autor asupra informațiilor digitale</i> ✓ <i>respectarea regulilor de asigurare a securității digitale</i> ✓ <i>respectarea regulilor de etichetă digitală</i>

Al treilea aspect din dimensiunea conceptuală a *Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevi* este **portretul utilizatorului preadolescent privind preferințele muzicale**, preferințe care nu corespund cu cerințele Curriculumului la Educația muzicală. Astfel, profesorii de educație muzicală se confruntă atât cu cerințele stipulate în curriculum, cât și cu cerințele elevilor preadolescenți, care nu mai acceptă doar informații rigide și repertoriu muzical neatractiv. Urmarea acestei situații se răsfrânge asupra atitudinii preadolescenților, pentru care lecția de muzică nu reprezintă locul și timpul în care se învață interactiv atractiv [86], [105].

Din perspectiva rezultatelor chestionării elevilor, am elaborat *Portretul utilizatorului preadolescent privind preferințele muzicale*, structurat pe: caracteristicile perioadei preadolescente; trăsăturile psihologice; temerile și preferințele muzicale, prezentat în Tabelul 1.6, pagina 45.

Dimensiunea instrumental-didactică de asemenea este axată pe următoarele aspecte: *resurse TIC pentru educația muzicală, domeniile/ standardele educației muzicale, Strategii și tehnologii didactice pentru educația muzicală, cadrul didactic și Lecția Smart EM.*

Resursele TIC sunt considerate absolut necesare în educația muzicală pentru că:

- posibilitatea de a selecta diverse softuri muzicale transformă computerul într-un instrument muzical complex și multifuncțional;
- cele mai multe softuri muzicale contribuie la dezvoltarea creativității elevilor;
- folosirea softurilor muzicale reprezintă o alternativă atractivă și pentru elevii mai puțin talentați din punct de vedere muzical;
- se impune găsirea unor noi modalități de predare-învățare-evaluare a elementelor de educație muzicală, astfel încât activitățile realizate să devină atractive pentru elevi [32].

Resursele TIC sunt clasificate în două componente: *Software* și *Hardware*. Din acest punct de vedere, prezentăm în Tabelul 2.2. un set de instrumente TIC pentru educația muzicală din componenta **Software**.

Tabelul 2.2. Resurse TIC pentru EM

Nr d /o	ResurseTIC	Caracteristici
1.	Songza	Site: http://songza.com Funcție: căutare și descărcare gratuită a muzicii Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii.
2.	Smart Noteboock	Site: https://smarttech.com Funcție: crearea activităților interactive Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii; creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte; analiza – caracterizare a muzicii.
3.	Youtube	Site: https://www.youtube.com Funcție: de vizualizare și audiere a creațiilor muzicale Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpret. vocală / corală / instrumentală
4.	Pian virtual	Site: https://virtualpiano.net Funcție: interpretarea și înregistrarea liniilor melodice simple Domeniu: interpretarea instrumentală a muzicii
5.	Karaoke	Site: https://www.smule.com/songs Funcție: interpretarea melodiilor cu suport instrumental Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii;
6.	Interdidactica	Site: http://www.interdidactica.com Funcție: Jocuri muzicale online Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii; analiza – caracterizare a muzicii.
7.	Audacity	Site: https://www.audacityteam.org/ Funcție: înregistrarea creațiilor muzicale Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii; creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte; analiza – caracterizare a muzicii.
8.	You DJ	Site: https://you.dj/

		Funcție: mixarea muzicii Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii;
9.	MP3 Cut	Site: https://mp3cut.net/ Funcție: tăierea și convertirea creațiilor muzicale Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii; creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte; analiza – caracterizare a muzicii
10.	Vocarro	Site: https://vocaroo.com/ Funcție: înregistrarea vocală Domeniu: audiția / receptarea muzicii și interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii.
11.	Lerningapps	Site: www.learningapps.org Funcție: activități didactice interactive Domeniu: audiția / receptarea muzicii și analiza – caracterizare a muzicii.

A doua componentă este cadrul didactic **profesorul de educație muzicală**, care va contribui pentru o bună funcționare a Lecției Smart în formarea competențelor muzicale la elevi conform domeniilor muzicale (audiție, interpretare, creație și reflecție muzicală), prin combinarea tradiționalului cu modernul valorificând TIC, reușind să-i facă pe elevi să participe la propria instruire. Prin urmare, rolul profesorului în cadrul Lecției Smart în educația muzicală se schimbă, devenind observator, moderator și organizator în același timp, stabilind sarcini de lucru, învățând prin cooperare, îndrumându-i pe elevi și dezvoltându-le disponibilitatea acestora spre reflecții muzicale [121], [180].

Componenta **Hardware** include utilizarea următoarelor mijloace TIC: *computer/laptop, tabletă, smartphone, chromebook, table interactivă, proiector, boxe, imprimantă, căști, microfon, CD, stick.*

În Tabelul 2.3., în conformitate cu Codul Educației al Republicii Moldova, este reprezentată corelarea celor patru domenii ale educației muzicale cu Standardele de eficiență a învățării acesteia, care stabilesc nivelul performanțelor/rezultatelor așteptate din partea elevilor și contribuie la asigurarea unei educații de calitate [36], [37], [167].

Tabelul 2.3. Corelarea Domenii muzicale - Standarde de eficiență a învățării disciplinei EM

Domenii specifice EM	Standarde de eficiență a învățării disciplinei EM
<i>Audiție</i>	1.Receptarea unei varietăți de creații muzicale naționale și universale. 2. Înțelegerea/perceperea posibilităților expresive și descriptive ale muzicii în redarea conținutului ei integral.
<i>Interpretare</i>	3. Interpretarea expresivă a repertoriului de cântece ca modalitate de exprimare artistică. 4. Folosirea instrumentelor muzicale pentru copii ca modalitate de exprimare artistică.
<i>Creație</i>	5. Receptarea/cunoașterea artei sonore prin creație muzical-artistică în formă elementară. 6. Exprimă trăirile interioare generate de muzică prin mijloacele de expresie ale altor arte.
<i>Reflecție</i>	7. Gândirea muzicii în categorii proprii fundamentului muzical în procesul de creație, interpretare și audiție. 8. Exprimă verbal atitudinea pentru muzică sub aspect esthetic, artistic, valoric etc.

Strategiile și tehnologiile didactice cu caracter interactiv reprezintă o altă componentă a dimensiunii instrumental-metodice. Dintre acestea menționăm metodele: Explozia stelară, Găsește perechea, Brainstorming-ul, Diagrama Venn, Ciorchinele, Turul galeriei, Linia valorilor, Știu- vreau să știu- am învățat, Jocul didactic, Algoritmizarea, Explicația, Demonstrația etc.

Întrucât portretul utilizatorului preadolescent privind preferințele muzicale ilustrează că metodele, tehnicile și mijloacele didactice utilizate nu completează în totalmente spectrul de așteptări ale elevilor privind educația muzicală, venim cu elemente moderne și inovative axate pe resurse TIC, care asigură necesitățile și preferințele acestora. În acest context, tehnicile și metodele didactice bazate pe TIC avantajează comunicarea, negocierea, învățarea automată, prefigurând doar schimbări calitative prin: individualizarea activităților de învățare; intervenția în corectarea modului de asimilare a unor secvențe informaționale; majorarea motivației și interesului elevilor pentru muzică [10], [137], [150], [158].

Pentru o bună funcționare a Lecției Smart în formarea competențelor muzicale la elevi conform domeniilor muzicale (audiție, interpretare, creație și reflecție muzicală), **cadru didactic** va combina tradiționalul cu modernul prin valorificarea TIC, reușind să-i facă pe elevi să participe la propria instruire. Prin urmare, rolul profesorului în cadrul Lecției Smart în educația muzicală se schimbă, devenind observator, moderator și organizator în același timp, stabilind sarcini de lucru, învățând prin cooperare, îndrumându-i pe elevi și dezvoltându-le disponibilitatea acestora spre reflecții muzicale [121], [179].

Generalizând, putem constata că aspectele dimensiunii instrumental-didactice au contribuit la elaborarea unui *nou concept*: **Lecția Smart EM**, care este fundamentată pe cele patru domenii specifice ale educației muzicale, conform curriculumului modernizat de educație muzicală, pe resurse TIC, standarde la disciplina Educația muzicală, tehnici și metode didactice-

În acest sens, Lecția Smart EM oferă elevilor:

- lecții moderne și interactive;
- școală prietenoasă copilului;
- proces educațional calitativ;
- stimulare a învățării creative;
- încurajare a participării active a elevilor;
- stil de muncă independent și în grup;
- dezvoltare a imaginației artistice;
- formare a culturii vizuale și auditive ale elevilor;
- învățare centrată pe elev;
- utilizarea eficientă a resurselor TIC;
- autoevaluare și evaluare obiectivă etc [67].

E de remarcat, că toate componentele **Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți**, conduc la *formarea competențelor muzicale* și la dezvoltarea unei personalități pregătite pentru societatea modernă.

2.2. Rolul Lecției Smart în educația muzicală a preadolescenților

În accepție generală, deși muzica este una dintre preocupările principale ale tinerilor, elevii preadolescenți nu manifestă plăcere pentru disciplina Educația muzicală, îndeosebi pentru subiectele cu dificultate majoră- solfegiu, însușirea noțiunilor de teorie a muzicii, memorarea unor teme muzicale, a unor informații cu caracter bibliografic al compozitorilor etc. Problema privind majorarea interesului elevilor pentru educația muzicală poate fi parțial rezolvată, utilizând tabla interactivă (TI), care oferă posibilități nelimitate pentru învățarea muzicii prin jocul fanteziei și al creativității. Acest dispozitiv însoțit de un computer conectat la Internet și proiector impune o nouă metodologie de predare a muzicii, care presupune noi orizonturi, în care fantezia și creativitatea profesorilor va contribui la feed-back-ul și creativitatea elevilor, ora de educație muzicală devenind acea bucurie care ar fi trebuit să fie dintotdeauna [11], [24], [70].

Acest mijloc modern de predare-învățare-evaluare pune la dispoziție prin softul tablei Smart Notebook elemente multimedia interactive care pot fi adaptate de către profesor,

transformându-le, introducând conținut specific orei, prin diverse exerciții-joc care se pot utiliza pe parcursul etapelor lecției. Utilizarea tablei interactive la educația muzicală determină o atitudine pozitivă a elevilor față de această disciplină. Activitățile multimedia cu tabla interactivă la disciplina educația muzicală se realizează și în echipă, prin schimb de informații și cooperare în rezolvarea unor sarcini de lucru, varietatea resurselor de informații ajută la realizarea produsului muzical final. Învățarea devine una prin cooperare care contribuie la dobândirea cunoștințelor prin utilizarea multiplelor elemente multimedia [40], [46].

Însă disciplina Educația muzicală în corelare cu obiectivele pe care le vizează, în conformitate cu prevederile curriculumului modernizat, nu se poate lipsi de anumite activități specifice muzicii și, de multe ori, preadolescentul percepe totul ca fiind anacronic, depășit și demodat. Astfel, în educația muzicală, opinia elevului preadolescent poate fi luată în considerare mai mult decât în cazul altor obiecte de studiu, deoarece el are preocupări și preferințe în acest sens și acestea trebuie doar orientate spre formarea unui gust estetic capabil, inclusiv, să distingă valoarea de non-valoare [145].

Conform opiniilor cercetătorilor Pășcălu I. [100], Paiu M. [94], Pănișoară G. [98], Pănișoară I.O. [99], Cosumov M. [148], Suflea A. [180], elevii cu vârsta cuprinsă între 10/11-13/14 ani, în special cei din clasa a V-a, au capacitatea de a emite opinii personale fundamentate în privința actului educațional, iar lecția de educație muzicală agreată de ei trebuie să fie modernă, desfășurată într-un mod interactiv, cu repertoriul muzical reactualizat, profesor creativ, cabinet echipat etc. Lecția modernă de educație muzicală poate fi realizată cu ajutorul TI. În accepția generală, TI este o tablă inteligentă utilizată atât ca instrument de prezentare a materialelor de curs, cât și ca instrument pentru predare. De asemenea, flexibilitatea TI oferă posibilitatea de rulare a oricărei surse multimedia, inclusiv navigarea pe internet. Utilizarea TI nu necesită cunoștințe și abilități deosebite în domeniul TIC.

Aceste aspecte ne-a motivat să conceptualizăm **Lecția Smart** (*lecția inteligentă*) în educația muzicală, elaborată prin valorificarea calitativă a TIC, cu scopul de a amplifica calitatea procesului educațional și de a contribui la implementarea principiilor unei școli prietenoase copilului. Ca un inteligent ambasador de siguranță, Lecția Smart EM oferă posibilitatea elevilor de a studia muzica într-un mod distractiv, cognitiv, creativ și interactiv. Așadar, prezentăm în Figura 2.4. sistemul de echipamente pe care se fundamentează Lecția Smart EM.

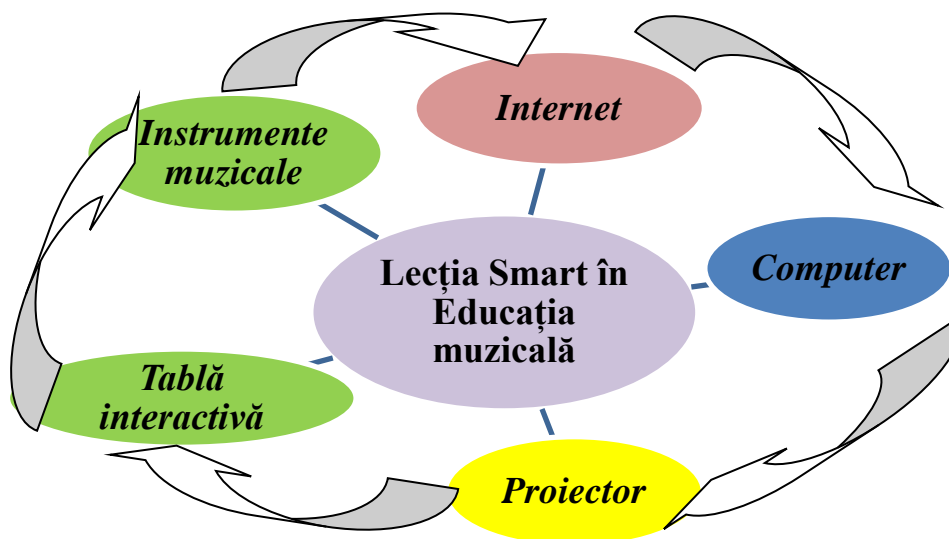

Fig. 2. 4. Sistemul de echipamente al Lecției Smart EM

Așadar, **Lecția Smart EM** reprezintă elementul de noutate ce implică predarea-învățarea-evaluarea și dezvoltarea aptitudinilor muzicale mijlocite de TIC, contribuind la formarea competențelor muzicale ale elevilor. Lecția Smart EM este lecția care stimulează învățarea creativă, formarea unui stil de muncă independent și asigurarea unui feed-back continuu, dezvoltarea imaginației și formarea unei culturi vizual- auditive, realizarea de experimente și crearea de situații-problemă, valorificând tehnologii informaționale și comunicaționale eficiente. De asemenea, Lecția Smart sprijină elevii în dobândirea cunoștințelor muzicale în funcție de nivelul de cunoștințe, progres de învățare și preferințe [67].

Ținând cont de Standardele educaționale [37], Lecția Smart EM se axează pe caracteristicile școlii prietenoase elevului, oferindu-le:

- nivel crescut de încredere;
- educație acceptabilă și accesibilă;
- realizarea drepturilor fiecărui elev, promovând calitatea rezultatelor la disciplină;
- educație bazată pe viața reală și flexibilă;
- diversitate; asigurarea incluziunii, respectarea și egalitatea de șanse pentru toți.

Un aspect semnificativ și prioritar în desfășurarea Lecției Smart EM este **mediul școlar**.

După savantul Cristian Stan [193] conceptul de mediu înglobează ansamblul condițiilor și factorilor ce caracterizează și definesc spațiul existenței individului. Din perspectiva mediului de manifestare și acțiune a factorilor de mediu asupra dezvoltării elevului se evidențiază faptul că, la fel ca și în cazul ereditar, influențele existente de către aceștia sunt de factură aleatorie, probabilistică. O sinteză a abordării conceptului de mediu și tipologia acestuia, este reflectat în Figura 2.5.

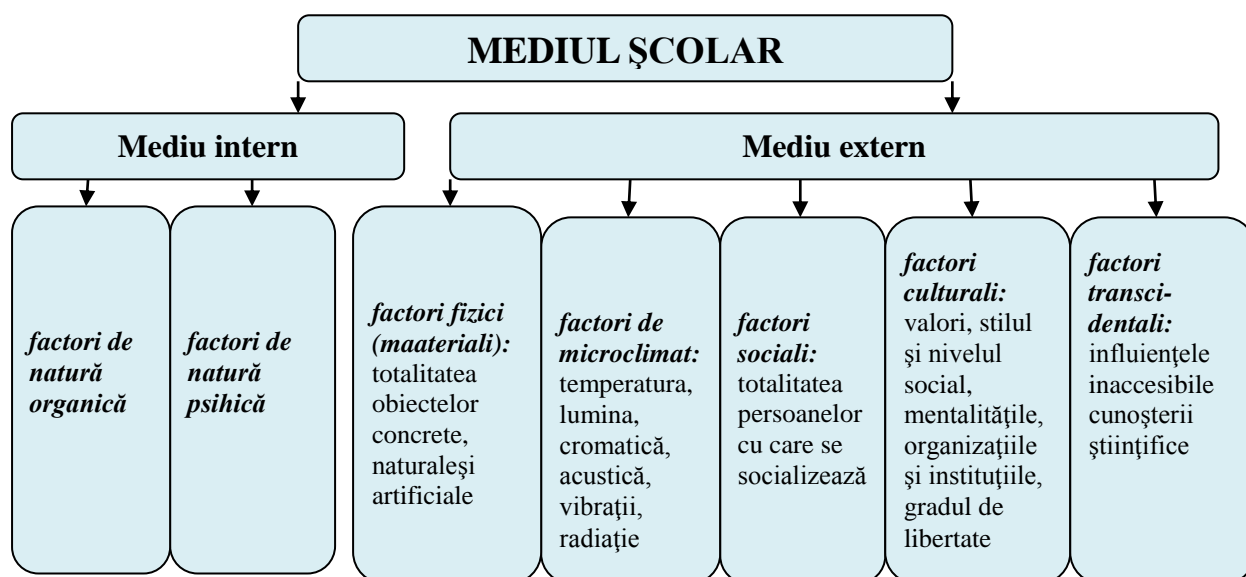

Fig. 2.5. Mediul intern și extern după C. Stan

Sintetizând informația din Figura 2.5, constată că *Mediul educațional școlar* cuprinde totalitatea factorilor interni și externi care influențează realizarea procesului educațional în învățământul general, fiind un mediu organizațional complex, care prioritizează exigențe de natură psihologică și socială a subiecților implicați direct: elev, cadru didactic.

Studiul de politici educaționale bazat pe rezultatele PISA 2015, *Analiza influenței mediului școlar și familial asupra atingerii performanțelor școlare de către elevi* [194] cuvântul-cheie **mediul școlar** este vizualizat din perspectiva climatului psiho-relațional dintre elevi, dotarea școlilor cu laboratoare, materiale didactice, instrumente de lucru și asigurarea cu cadre didactice bine pregătite. Este evidentă fundamentarea studiului pe mediul extern și abordarea selectivă a factorilor din perspectiva contextului social, economic al RM, și anume: factorii fizici – de ordin material atât la nivel de asigurare instituțională, infrastructură, cât și la nivel personal, asigurarea suportului material al familiei; factori sociale, atenționând asupra relației elev – elev (elevi), elev (elevi) – cadru didactic (cadre didactice).

Astfel, climatul școlii este influențat de gradul de motivare al profesorilor, elevilor și părinților pentru atingerea unor competențe și performanțe pedagogice și sociale superioare.

Provocările și tendințele la nivel național și regional, global vor avea consecințe evidente în anii următori, fapt ce determină aplicarea noilor paradigme de dezvoltare, care să țină cont de capacitățile interne, resurse și mediu, iar dezvoltarea TIC generează noi oportunități.

Astfel, în Figura 2.6. este reflectată contribuția mediului școlar în realizarea eficiență a Lecției Smart EM.

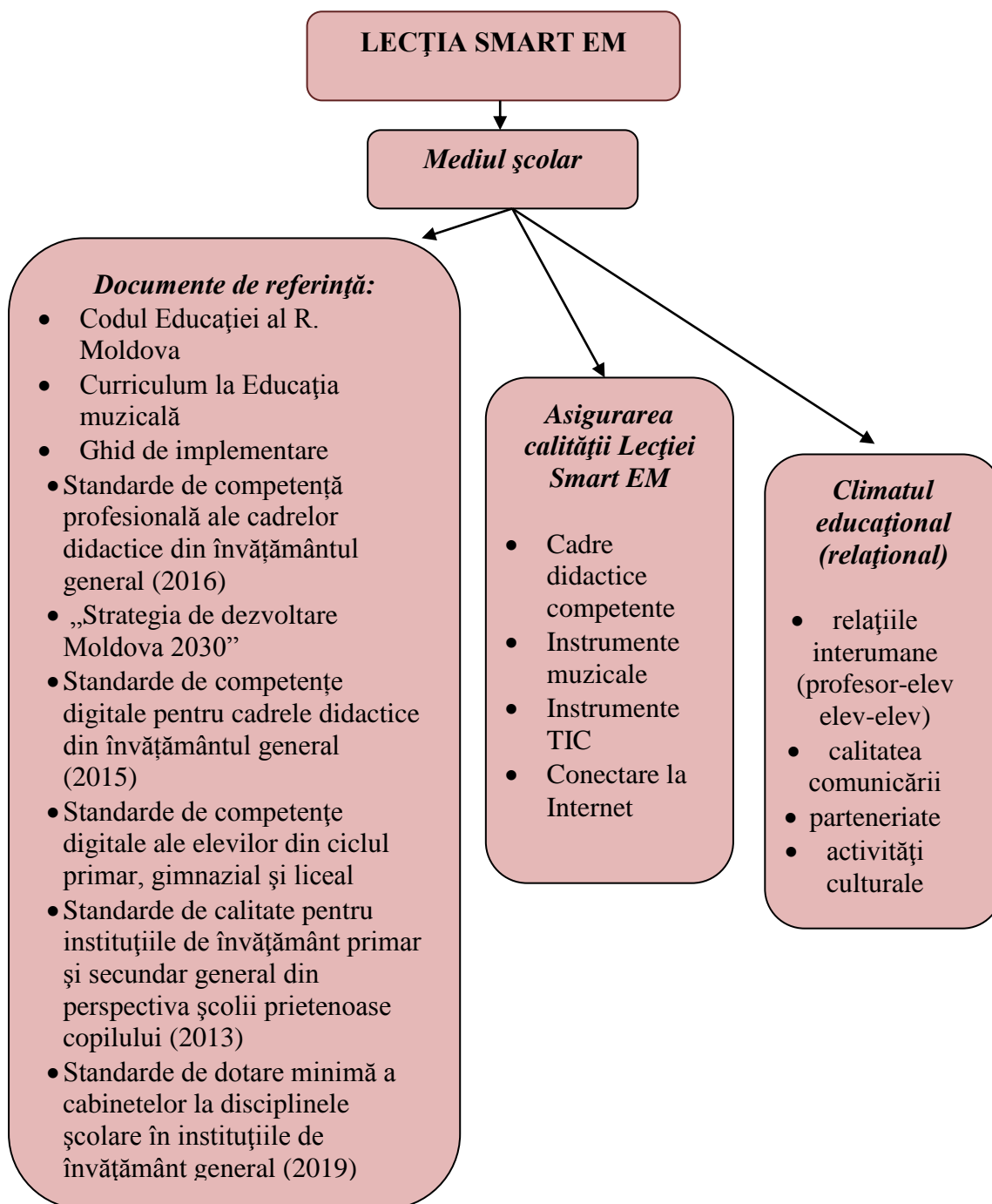

Fig. 2.6. Corelarea Mediul școlar-Lecția Smart EM

Un alt document important pentru învățământul general, care contribuie la realizarea calitativă a Lecției Smart EM este **Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general** [198], care acoperă întreaga activitate de predare - învățare - evaluare și se structurează pe cinci domenii de competență prioritare printre care Domeniul de competență 2. MEDIUL DE ÎNVĂȚARE, Standardul - *Cadrul didactic asigură un mediu de învățare dezvoltativ, ramificat în 3 indicatori:*

2.1. Creează un climat relațional de încredere, solidaritate și respect, bazat pe principiile echității și ale toleranței.

2.1.1. Aplică prevederile cadrului legal în vigoare privind securitatea vieții și sănătății copiilor, prevenirea și raportarea abuzului față de copii.

2.1.2. Colectează date generale despre elev și familia acestuia, asigurând confidențialitatea lor.

2.1.3. Previne și soluționează conflictele, promovând atitudine tolerantă și acceptarea de opinii diferite. 2.1.4. Asigură dezvoltarea unor relații de colaborare deschise și oneste între toți subiecții educaționali. 2.1.5. Utilizează un limbaj de comunicare decent, respectuos și motivant.

2.1.6. Aplică în procesul educațional mijloace oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor într-un mod responsabil și etic.

2.2. Asigură managementul clasei și al comportamentului elevilor.

2.2.1. Asigură participarea democratică a copiilor/elevilor în cadrul procesului educațional, respectând principiul diversității.

2.2.2. Monitorizează permanent activitatea subiecților educaționali, promovând comportamentul adecvat/etic.

2.2.3. Diversifică activitățile colectivelor de copii/elevi în scopul asigurării unei autonomii comportamentale. 2.2.4. Implică elevii în stabilirea comportamentului și a regulilor de lucru, bazate pe cultura învățării.

2.3. Organizează și utilizează în mod rațional spațiul fizic.

2.3.1. Organizează spațiul fizic conform cerințelor ergonomice (aranjarea mobilierului, a materialelor didactice și a celor educaționale în funcție de specificul disciplinei și al activităților proiectate), particularităților și necesităților individuale de învățare și dezvoltare ale copiilor/elevilor.

2.3.2. Garantează securitatea spațiului, a resurselor și a materialelor necesare.

Un rol aparte în Lecția Smart EM au *Standarde de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general* pentru profesorul de educație muzicală din sistemul preuniversitar structurate pe domeniile de competențe digitale [155]. Standardele respective sunt semnificative din perspectiva noilor tendințe în conturarea mediului de învățare în instituțiile din învățământul general – Clasa Viitorului (Future Classroom Lab (FCL), dezvoltat de European Schoolnet – organism din care fac parte 31 de Ministere ale Educației din Europa, ce colaborează cu un număr din ce în ce mai mare de furnizori de TIC pentru a asigura o platformă finanțată independent.

De asemenea, dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor este în corelare cu *Standardele de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal* [157].

Este inadmisibil de a asigura mediul de învățare în afara documentului normativ *Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului* (2013), [196]

Mediul de învățare din perspectiva Standardelor de calitate asigură îmbunătățirea planificării și alocării resurselor la nivel de sistem, pentru monitorizarea progresului în vederea obținerii rezultatelor scontate.

Dintre cele mai recente acte normative aprobate de MECC ce vizează mediul de învățare este *Standardele de dotare minimă a cabinetelor la disciplinele școlare în instituțiile de învățământ general* [195].

În aspectul cercetării realizate evidențiem următoarele standarde:

Standard 2. Dotarea cabinetelor școlare cu echipamente TIC: computer cu soft licențiat, conectat la Internet; proiector digital sau TV LED; dispozitiv multifuncțional (imprimantă, scanner, copiator); aparat foto digital.

Standard 3. Dotarea minimă a cabinetelor cu materiale didactice ilustrative specifice disciplinelor școlare: videotecă; fonotecă; înregistrări sonore; portrete ale compozitorilor și artiștilor consacrați.

Standard 5. Dotarea minimă a cabinetelor (sălilor specializate), cu echipament pentru dezvoltarea abilităților individuale ale elevilor (muzicale) specifice disciplinelor școlare (educația muzicală): instrumente muzicale (pian, acordeon, fluier).

Prin urmare, **calitatea desfășurării Lecției Smart EM** este asigurată de aspectele menționate în Figura 2.6. De asemenea, un rol important în edificarea unui **climat educațional adecvat** în Lecția Smart EM revine profesorului, care trebuie să stimuleze potențialul muzical și Activitățile realizate în cadrul Lecțiilor Smart EM va conduce la obținerea în comun a rezultatelor pozitive, la producerea schimbărilor favorabile în mentalitățile, atitudinile și comportamentele elevilor, la formarea și dezvoltarea creativă a personalității acestora prin crearea unui climat educațional deschis și eficient.

În acest context, Lecția smart EM este un concept inovativ și interactiv de lecție, care încurajează participarea și implicarea activă a elevilor în jocuri, activități de grup cu interacțiune constantă atât cu profesorul, cât și cu colegii, în contextul atingerii obiectivelor preconizate. În acest context, Lecția Smart oferă posibilitatea elevilor să facă schimb de cunoștințe muzicale, să învețe să colaboreze formal și informal, atât individual cât și pe grupuri, primind satisfacție personală și căi de a-și dezvolta diverse abilități muzicale [53], [158]. De asemenea, Lecția Smart oferă profesorului de educație muzicală diverse oportunități de realizare a evaluării

instantanee a materiei studiate de către elevi în clasă și un șir de avantaje, prezentate în Figura 2.7.

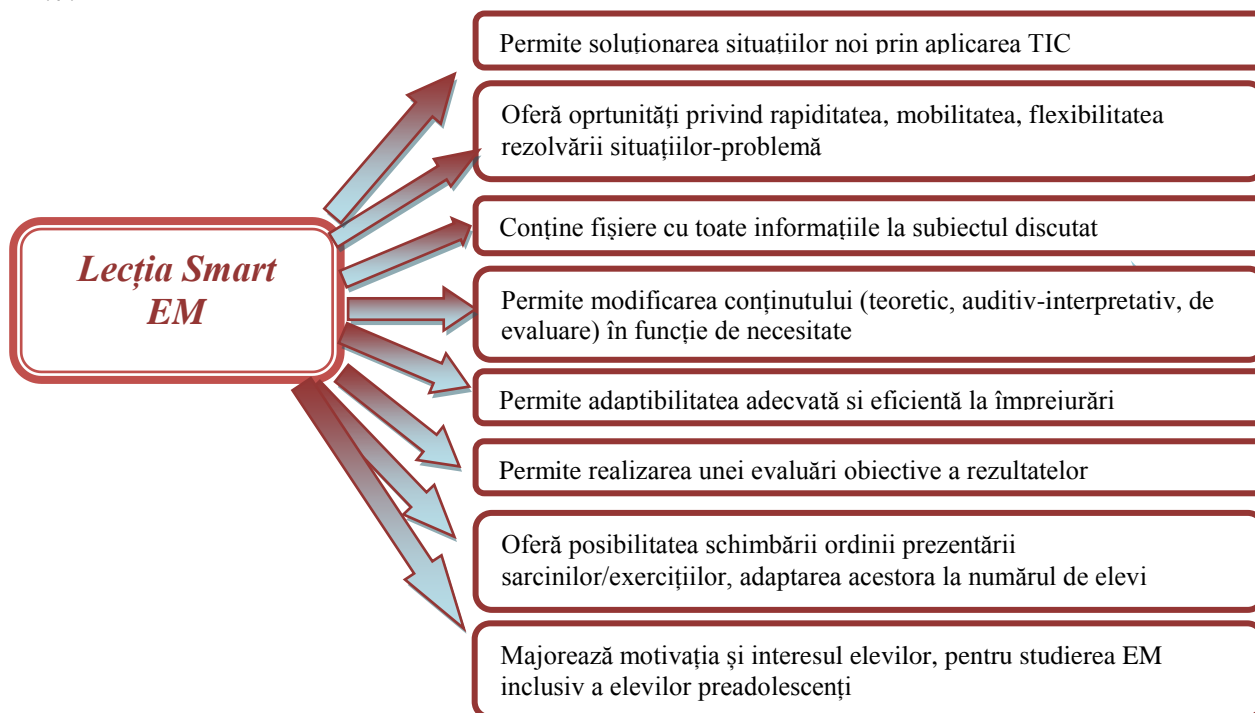

Fig. 2.7. Avantajele Lecției Smart EM

Lecția Smart EM se potrivește atât elevilor cu o capacitate scăzută de învățare, cât și celor cu aptitudini muzicale avansate, generând motivația intrinsecă și determinându-i să participe la construirea propriei cunoașteri. Lecția Smart EM presupune și aspecte de autoevaluare, profesorul primind un feed-back continuu din partea elevilor, facilitând noi modalități de învățare, neanulând abordările tradiționale de predare-învățare-evaluare [134]. Evidențiem în Tabelul 2.4. caracteristicile Lecției Smart EM.

Tabelul 2.4. Caracteristicile Lecției Smart EM

Lecția Smart EM	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Educație muzicală relevantă</i> ✓ <i>Colaborare între elevi, profesor și TIC</i> ✓ <i>Cultură a studierii muzicii</i> ✓ <i>Corelație între intensificarea implicării elevilor în procesul educațional și îmbunătățirea rezultatelor la educația muzicală</i> ✓ <i>Predare la diverse niveluri</i> ✓ <i>Disponibilitate constantă a conținutului</i> ✓ <i>Învățare în contextul tipului de inteligență a elevului</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Climat de studiu al educației muzicale transparent, care încurajează elevii către mari așteptări pentru viitor</i> ✓ <i>Învățare modernă</i> ✓ <i>Metodologia de predare conduce la o mai mare implicare a elevilor în învățare</i> ✓ <i>Optimizare a ritmului de învățare</i>

Lecția Smart la educația muzicală are efecte considerabile nu doar asupra elevilor, ci și asupra statutului, a rolului cadrului didactic. Soluționarea problemelor cu care profesorul de educație muzicală se confruntă, determină nu doar parcursul disciplinei, ci și profilul acestuia în

epoca digitală. În acest sens, profesorii de educație muzicală trebuie să se adapteze cerințelor impuse de dinamica contemporană, deoarece societatea de astăzi este bazată pe cunoaștere.

Astfel, profesorul în cadrul Lecției Smart la educația muzicală este principalul factor exponențial al procesului educațional, care reunește o serie de competențe, calități și roluri. Prin urmare, profesorul modern de educație muzicală trebuie să fie antrenat într-un continuu proces de învățare, adaptându-și competențele, precum și modul de valorificare a acestora la noul concept - Lecția Smart.

Lecția Smart impune educația muzicală la o regândire și restructurare a conținuturilor prin încurajarea promovării unei dimensiuni interactive a relației elev-profesor. Astfel, pentru eficientizarea calității procesului educațional la educația muzicală, este necesară formarea și dezvoltarea competențelor digitale la profesori, care devine o condiție preliminară și absolut necesară, pentru a avea un nivel adecvat de competențe și abilități profesionale. Informațiile concrete de specialitate specifice domeniului interdisciplinar vor servi la o bună practică de acomodare cu mediul nou, cu viziuni creative, îmbunătățind practica pedagogică și contribuind la creșterea calității profesionale. În acest context, Lecția Smart EM determină evoluția cadrului didactic susținând instruirea centrată pe elev, bazată preponderent pe medii de învățare interactive, situând elevul în centrul activității, dar care este proiectată, aplicată și analizată de către profesor.

Lecția Smart EM se materializează prin valorificarea resurselor digitale pentru domeniile muzicale (audiție, interpretare, creație și reflecție muzicală) și aplicații web, care urmează să fie aplicate în mod eficient pentru a îmbunătăți procesul educațional, profesorul fiind pozitiv încurajat să-și asume noi roluri și responsabilități.

De asemenea, Lecția Smart menține responsabilitatea profesorului de educație muzicală în ceea ce privește dezvoltarea limbajului artistic, gustului pentru artă, stimularea și formarea părerilor, ideilor elevilor în domeniul muzicii. De asemenea, Lecția Smart în educația muzicală ghidează profesorul în aplicarea strategiilor moderne, pentru a îmbunătăți și a conferi o atenție deosebită procesului educațional cu orientare multidirecțională, prin eficientizarea valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale.

Conform cercetătorilor Gabriela Munteanu [87], [88], Абдулин, Э. [126], profilul cadrului didactic la educația muzicală se axează pe următoarele categorii de competențe:

1) Competențe obligatorii:

- care definesc profilul muzical (vocal-instrumentale și dirijorale);
- *competențe pedagogice* (practice, teoretice);

2) *Competențe complementare ce fac corp comun cu cele obligatorii și întregesc personalitatea profesorilor de educație muzicală:*

- empatică, expresivă, de integrare spontană;
- de orator: dicție impecabilă, gesturi moderate și expresive;
- de muzicolog, de a comunica în scris sau oral (articole, emisiuni, prezentator);
- de comunicare cu elevii, părinții, colegii, inspectorii.

3) *Competențe manageriale:*

- al procesului de educație muzicală, adoptând proiectarea secvențială la nivelul aptitudinilor muzicale și intelectuale ale fiecărei clase de elevi;
- al procesului de modelare moral-civică, fiind dirigintele unei clase;
- al ansamblului coral care trebuie organizat pe voci, cu un repertoriu adecvat atât posibilităților de intonare vocală (tehnică instrumentală) ale grupului de elevi, cât și cerințelor de repertoriu pentru un anumit tip de activitate (serbare/spectacol) și particularități de vârstă;
- al activităților muzicale educative;
- împreună cu alți profesori din Aria curriculară *Arte*;
- să coordoneze activitatea unei instituții de învățământ ca manager, formator de opinii, unde trebuie să întrunească evidente calități de model: demnitate, onestitate, autocontrol etc.

Din perspectiva Standardelor de competențe digitale [155], am selectat domeniile de competențe digitale pentru profesorul de educație muzicală:

1. Domeniul *Comunicarea digitală:*

- Utilizează instrumentele avansate de comunicare pentru realizarea diferitelor activități de învățare;
- Distribuie resurse, date, adrese, noutăți prin instrumente TIC avansate;
- Promovează utilizarea serviciilor sociale cu implicarea TIC disponibile în comunitate.

2. Domeniul *Gestionarea informației:*

- Utilizează tehnici avansate de căutare în rețea;
- Aplică criteriile de evaluare a validității informației.

3. Domeniul *Crearea de conținuturi digitale educaționale:*

- Analizează critic calitatea resurselor digitale prin compararea cu alte resurse, corelarea cu necesitățile educaționale, stabilirea și evaluarea criteriilor de evaluare;
- Promovează utilizarea resurselor digitale în rândul cadrelor didactice;
- Implică elevii în evaluarea și editarea resurselor digitale produse de colegi;
- Integrează softuri educaționale în procesul didactic în mod adecvat;

- Promovează respectarea drepturilor de autor și a prevederilor diferitor tipuri de licențe asupra resurselor, utilizarea instrumentelor antiplagiat.

4. Domeniul *Implementarea aplicațiilor de management școlar*:

- Coordonează activitatea elevilor pe parcursul activităților educaționale prin intermediul clasei digitale.

5. Domeniul *Implementarea sistemelor de gestiune a conținuturilor educaționale (SGCE)*:

- Adaptează / actualizează resurse pentru evaluare locală în cadrul aplicațiilor de evaluare, integrate în SGCE;
- Individualizează la nivel de elev sarcinile de învățare prin mixarea resurselor integrate în SGCE.

6. Domeniul *Utilizarea echipamentelor digitale în educație*:

- Utilizează funcționalitățile avansate ale echipamentelor digitale de uz general în activități de instruire și comunicare în instituție;
- Utilizează funcționalitățile avansate ale dispozitivelor interactive în activități didactice;
- Utilizează funcționalitățile avansate ale echipamentelor didactice specializate;
- Utilizează funcționalitățile avansate ale dispozitivelor digitale multimedia în producerea de resurse digitale multimedia cu caracter educațional;

7. Domeniul *Respectarea normelor etice și legale în spațiul digital*:

- Identifică efectele pozitive și negative ale tehnologiilor informaționale asupra mediului și sănătății umane;
- Selectează strategiile de securitate în funcție de amenințări (antivirus, firewall, parole);
- Identifică amenințările de securitate și apelează la ajutor pentru a le înlătura;
- Explică elevilor și colegilor regulile de utilizare a resurselor digitale în distribuție liberă și a celor proprietare;
- Explică prevederile legislației în domeniul protecției copiilor în mediul digital, educației digitale, infracțiunilor cibernetice, protecției datelor [178].

În corespundere cu profilul cadrului didactic la educația muzicală și competențele digitale, redăm în Figura 2.8. profilul profesorului de educație muzicală la Lecția Smart:

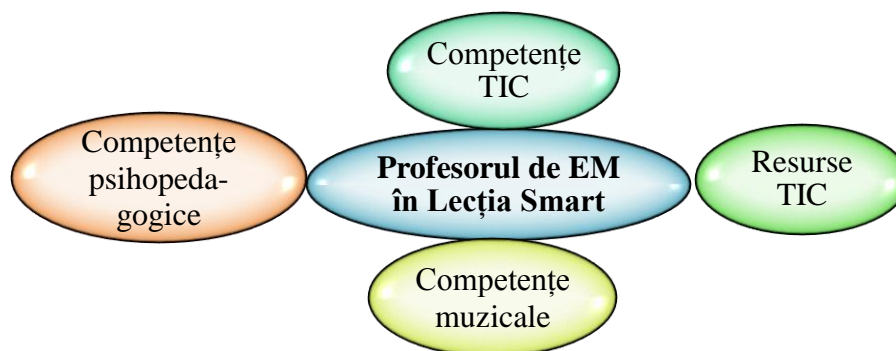

Fig. 2.8. Profilul profesorului de educație muzicală

2. 3. Concluzii la capitolul 2

În acest capitol au fost analizate avantajele oferite de TIC și argumentată utilitatea implementării acestora la disciplina Educația muzicală, în cadrul Lecției Smart EM.

1. Dezvoltarea ultrarapidă a TIC din ultimele decenii conduc la conturarea unor noi paradigme în abordarea calitativă a procesului educațional din Republica Moldova. S-au specificat beneficiile oferite de TIC în formarea și dezvoltarea creativității generale și muzicale a elevilor preadolescenți. Realizarea unei educații centrate pe elev și axate pe formarea competențelor necesită implicarea eficientă a cadrului didactic în procesul de predare – învățare – evaluare, inclusiv prin utilizarea TIC.

2. În acest scop a fost conceptualizată Lecția Smart EM, fiind determinate componentele, caracteristicile și avantajele acesteia, contribuind eficient la consolidarea interesul elevilor preadolescenți pentru domeniul respectiv.

3. Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți, elaborat include două dimensiuni:

- **Dimensiunea conceptuală**, ce include principiile educației muzicale (principiul intuiției, principiul legării teoriei cu practica, principiul corelației educației muzicale cu viața, principiul accesibilității, principiul interiorizării muzicii, principiul funcțional-dinamic), principii ale TIC (principiul abordării integrate a disciplinei, principiul centrării activității pe elev, principiul funcționalității ca proces didactic, principiul corelației interdisciplinare); funcțiile educației muzicale și TIC; competențele- cheie prioritare disciplinei educației muzicale, competențele digitale.

- **Dimensiunea instrumental-didactică**, care constă din resurse TIC, standarde de eficiență a învățării disciplinei Educația muzicală, strategii și tehnologii didactice.

4. Mediul școlar creat poate contribui eficient la majorarea calității Lecției Smart în educația muzicală și dezvoltării interesului elevilor pentru muzică.

3. DEMERSUL EXPERIMENTAL PRIVIND VALORIFICAREA TIC ÎN PROCESUL DE FORMARE A COMPETENȚELOR MUZICALE LA ELEVII PREADOLESCENȚI

3.1. Proiectarea și realizarea experimentul pedagogic

Demersul experimental a fost direcționat spre valorificarea TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți. *Scopul* major al experimentului pedagogic a fost validarea prin experiment a Modelului Pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți.

Experimentul s-a desfășurat în următoarele etape: experimentul de constatare (desfășurat la începutul anului de studii 2015-2016), experimentul de formare și experimentul de control. Anterior derulării experimentului propriu-zis s-a desfășurat etapa pre-experimentală în care:

- S-au stabilit instituțiile implicate în experimentul pedagogic: Liceul Teoretic „Principesa N.Dadiani”- 54 elevi și L.T. „Petru Zadnipru”- 59 elevi, din mun. Chișinău.
- S-au selectat cele două grupuri (elevii claselor a V-a), grupul experimental (A) și grupul martor (B).
- S-au determinat metodele aplicate în experiment: chestionarea, analiza, comparația, concretizarea, generalizarea, prelucrarea statistică a datelor și sinteza.

În experimentul pedagogic au fost antrenați 113 elevi (59 elevi -grupul experimental și 54 elevi -grupul de control). Experimentul s-a axat pe realizarea următoarelor obiective:

- acumularea datelor și informațiilor inițiale prin intermediul studierii experiențelor existente și a desfășurării unor experimente preliminare;
- stabilirea duratei de desfășurare a experimentului și precizarea fenomenelor ce vor fi studiate în corelație cu elaborarea materialelor necesare;
- realizarea eșantionării pentru a investiga problema abordată (elevi), și determinarea eșantionului înainte și după/tehnica before-and- after-Method;
- stabilirea variabilelor, precizarea conținutului acestora și a contextului de aplicare;
- operaționalizarea, precizarea, delimitarea conceptuală și elaborarea reperelor epistemologice și praxiologice;
- selectarea metodelor aplicate în procesul experimentului pedagogic și elaborarea instrumentarului investigativ;
- diagnosticarea stării inițiale, elaborarea materialelor și organizarea etapei de formare (2 ani de studiu);
- verificarea postformativă a situației, înregistrarea, explicarea și interpretarea datelor obținute;

- realizarea sintezelor, elaborarea concluziilor finale și a recomandărilor; precizarea aspectului prospectiv/deschideri noi de cercetare.

Pentru acumularea datelor inițiale s-a aplicat un chestionar pentru elevi care a urmărit:

- evaluarea nivelului interesului manifestat de elevi față de educația muzicală;
- realizarea unui top al activităților specifice preferate la lecțiile de educație muzicală;
- identificarea mijloacelor didactice necesare desfășurării activităților de educație muzicală și a metodelor pe care elevii le consideră eficiente pentru învățare;
- stabilirea unui raport ipotetic optim între metodele și mijloacele tradiționale și strategiile bazate pe aplicarea TIC în educația muzicală;
- determinarea gradului de conștientizare și acceptare a necesității desfășurării unor activități considerate de elevi neatractive pentru a se putea manifesta creativ în cele de care sunt interesați;
- identificarea tipurilor de activități pentru care elevii consideră necesară și firească utilizarea TIC (Anexa 1).

Chestionarul a fost conceput pe 5 criterii. În Tabelul 3.1. sunt prezentate criteriile cu numărul de întrebări destinate fiecărui criteriu.

Tabelul 3.1. Criterii ale calității procesului educațional desfășurat la EM (chestionar)

N/o	Criterii	Nr. întreb.
1	Motivație/Necesitate	1, 8, 9
2	Conținuturi	4, 6
3	Mijloace didactice	2, 3
4	Activități	7
5	Condiții	5

Chestionarul a fost elaborat pe un spectru vast de întrebări atât ca mod de formulare, cât și ca tip de răspuns solicitat, precum și din punctul de vedere al scopului urmărit prin întrebările respective (Anexa 1). Întrebările 1, 8 și 9 se referă la criteriul – *Motivație/Necesitate*, care include întrebări de tip închis (1) și de tip deschis (8, 9). Aici constatăm care este situația reală privind disciplina Educația muzicală și ce rol ocupă ea în viața elevilor.

Criteriului *Mijloace didactice* îi corespund întrebările 2 și 3, care solicită din partea subiecților răspunsuri ce determină numărul de instrumente utilizate și necesare în cadrul orelor de educație muzicală. Întrebările 4 și 6 se raportează la criteriul *Activități*, unde subiecții își selectează activitățile preferate din cele expuse și-și recunosc capacitățile muzicale.

Întrebarea 5 din criteriul *Conținuturi* joacă un rol important, deoarece aici sunt reflectate preferințele muzicale ale subiecților.

Întrebarea 7 se referă la criteriul *Condiții*. Această întrebare are menirea să demonstreze sursa de informare a elevilor despre muzica preferată și date despre compozitori, muzicieni etc.

Concluzionând aspectul tehnic, putem constata că chestionarul se constituie din instrucțiuni și 3 seturi de întrebări:

- primul set îl constituie 6 întrebări, ce solicită bifarea răspunsului Da/Nu.
- al doilea set de 4 întrebări (2, 4, 5, 6, 7) reprezintă întrebări cu alegere multiplă (se oferă 4-11 variante din care se bifează una sau mai multe).
- al treilea set de întrebări (cu întrebările 3, 8 și 9) solicită o clasificare a variantelor de răspuns expuse în chestionar și indicarea unor opinii personale, reprezintă, deci, întrebări de tip deschis.

Abordarea chestionarelor din perspectiva conținutului informațional selectat de la subiecți dezvoltă următoarele aspecte:

1. *Motivație/Necesitate (Întrebările 1, 8, 9)* - rolul disciplinei Educația muzicală în viața elevilor - întrebări de inițiere.
2. *Mijloace didactice (Întrebarea 2)* - topul preferințelor de către elevi a mijloacelor didactice aplicate în cadrul orelor de educație muzicală.
3. *Activități (Întrebările 4, 6)*- capacitățile de care dispun elevii și activitățile preferate din cadrul orelor de educație muzicală.
4. *Conținuturi (Întrebarea 5)* - vizează sursa de informare a noutăților muzicale.
5. *Condiții (Întrebarea 7)* - locația, echipamentul și modul în care se desfășoară orele de educație muzicală.

Chestionarul incubă o dublă intenție:

- Analiza datelor generale care permit o vizualizare obiectivă a disciplinei Educația muzicală la momentul dat în clasa a V- a, în Republica Moldova;
- Analiza comparativă a datelor separate pe grupul experimental/control în experimentul de constatare și de control, care permite observarea impactului modificărilor produse de experimentul de formare la nivel atitudinal.

Prelucrarea chestionarelor propuse la etapa de constatare ne permite a contura următoarele rezultate generale, reflectate în Tabelul 3. 2.

Tabelul 3. 2. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a. (grupul experimental și grupul de control)

Criteriul	1. Bifează răspunsul în dreptul fiecărei întrebări.	Răspunsuri % (gr.experimental)		Răspunsuri % (gr.control)	
		DA	NU	DA	NU
1.Motivație/Necesitate	a). <i>Îți place disciplina educația muzicală?</i>	76.3	23.7	94.4	5.6
	b). <i>Ai dori ca educația muzicală să fie disciplină obligatorie?</i>	49.2	50.8	65.4	34.6
	c). <i>Ți-ai dori un curs opțional la educația muzicală?</i>	77.6	22.4	75	25
	d). <i>Ai prefera desfășurarea orelor de muzică într-un cabinet special amenajat (laborator muzical, clasă cu calculatoare, studiou muzical)?</i>	100	0	100	0
	e). <i>Ai nevoie de cunoștințe muzicale pentru viață?</i>	76.3	23.7	79.6	20.4
	f). <i>Este importantă cunoașterea muzicii pentru dezvoltarea ta culturală?</i>	76.3	23.7	87	13

Datele comparative sunt prezentate în Figura 3.1. și Figura 3.2.

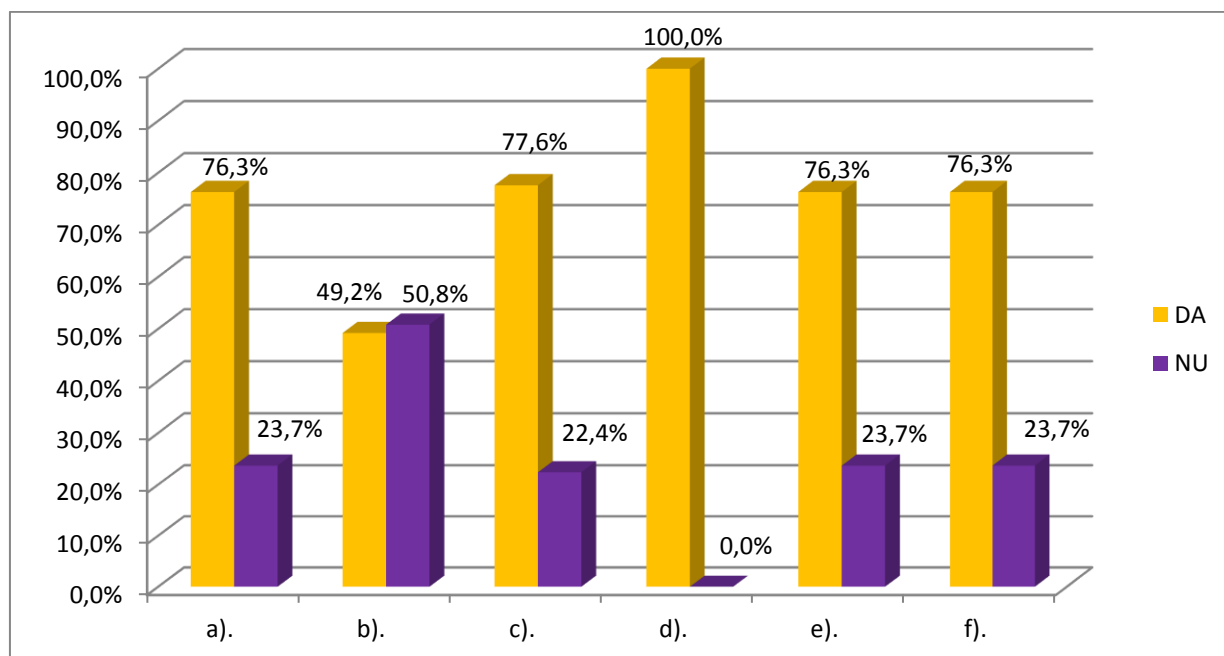

Fig. 3.1. Rezultatele grupului experimental

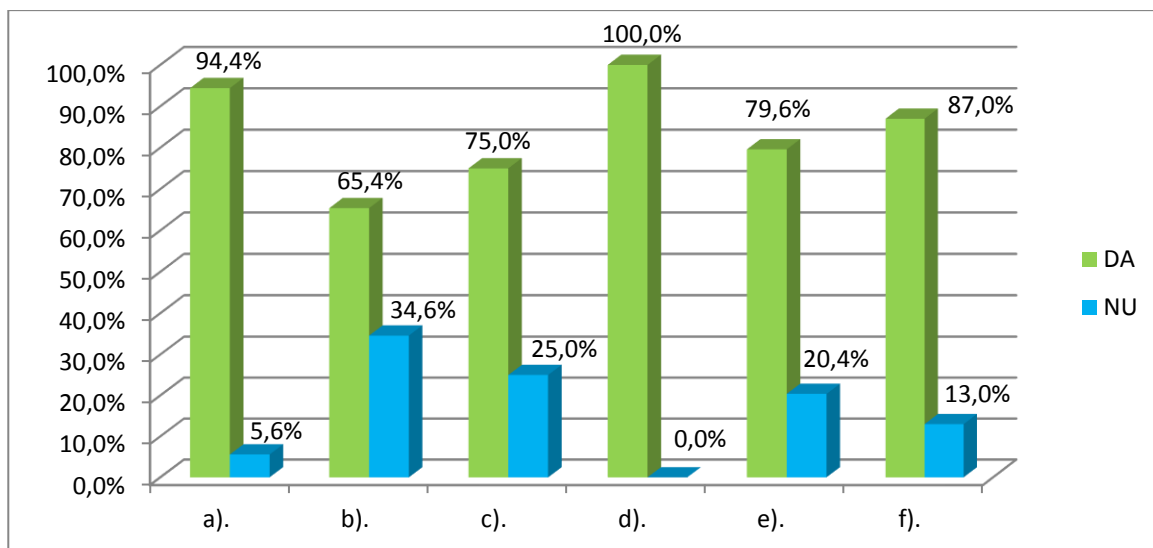

Fig. 3.2. Rezultatele grupului de control

Criteriul 1 ne-a permis să constatăm un interes aparte pentru întrebările nr.1,8 și 9. La întrebarea 1- a). *Îți place disciplina educația muzicală?* 45 elevi din grupul experimental - 76,3% au răspuns pozitiv, iar 14 elevi - 23,7% au răspuns negativ, pe când 51elevi din grupul de control-94,4% au răspuns pozitiv și doar 3 elevi - 5,6 % au răspuns negativ.

La Întrebarea 1- b). *Ai dori ca educația muzicală să fie disciplină obligatorie?* 29 elevi - 49,2% din grupul experimental au răspuns *Da* și 30 elevi - 50,8% au răspuns *Nu*. Din grupul de control au răspuns pozitiv 34 elevi - 65,4 % și 18 elevi - 34,6 % negativ.

La întrebarea 1- c). *Ți-ai dori un curs opțional la educația muzicală?* 45 elevi - 77,6% din grupul experimental au răspuns pozitiv și 13 elevi - 22,4% au dat răspunsuri negtive. 39 elevi - 75% din grupul de control au dat răspunsuri pozitive și 13 elevi - 25 % - răspunsuri negative.

La întrebarea 1- d). *Ai prefera desfășurarea orelor de muzică într-un cabinet special amenajat (laborator muzical, clasă cu calculatoare, studiou muzical),* toți 59 elevi - 100% din grupul experimental au răspuns *Da* și elevii din grupul de control toți 54 -100% au dat răspunsuri pozitive.

La întrebarea 1- e). *Ai nevoie de cunoștințe muzicale pentru viață?* 45 elevi - 76,3% din grupul experimental au răspuns *Da* și 14 elevi - 23,7% au răspuns *Nu*. În schimb, 43 elevi- 79,6% din grupul de control au răspuns pozitiv și 11 elevi - 20,4% au răspuns *Nu*.

La întrebarea 1- f). *Este importantă cunoașterea muzicii pentru dezvoltarea ta culturală?* 45 elevi - 76,3% din grupul experimental au răspuns pozitiv și 14 elevi - 23,7% au răspuns negativ. Din grupul de control 47 elevi - 87% au răspuns *Da*, 7 elevi - 13% au răspuns *Nu*.

La același criteriu, la întrebarea 8 „Indică 3 motive, de ce nu-ți plac lecțiile de educație muzicală?” elevii din grupul experimental (59) au formulat 71 răspunsuri (Figura 3.3).

- Mă plictisesc-11 *răspunsuri*;
- Nu-mi place profesorul- 2 *răspunsuri*
- Multe teme- 22 *răspunsuri*
- Nu avem instrumente- 12 *răspunsuri*;
- Nu cântăm la instrumente- 12 *răspunsuri*;
- Repertoriul muzical neinteresant-10 *răspunsuri*;
- Nu-mi place manualul- 2 *răspunsuri*.

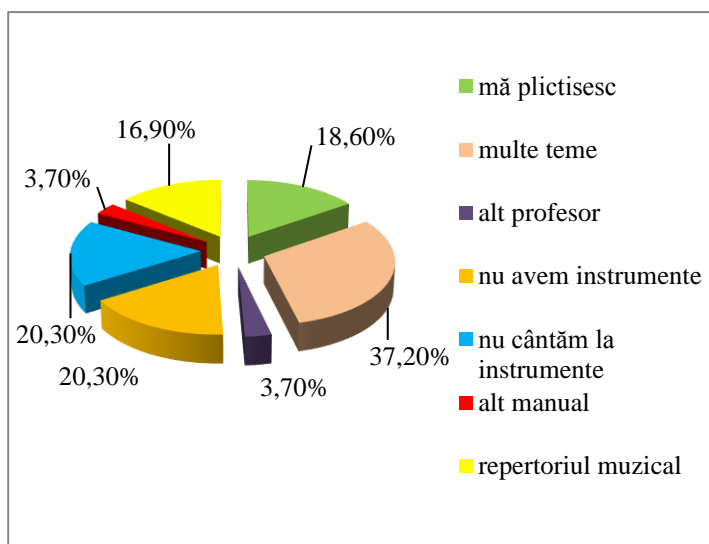

Fig. 3.3. Răspunsurile elevilor din grupul experimental

Elevii din grupul de control (54) au formulat 59 răspunsuri (Figura 3.4.):

- Mă plictisesc-13 *răspunsuri*;
- Multe teme-13 *răspunsuri*;
- Nu pot cânta-7 *răspunsuri*;
- Puțin cântăm- 4 *răspunsuri*
- Nu-mi place profesorul- 4 *răspunsuri*;
- Nu avem instrumente- 9 *răspunsuri*;
- Nu cântăm la instrumente- 4 *răspunsuri*;
- Nu avem cabinet amenajat la EM- 2 *răspunsuri*;
- Repertoriul muzical neinteresant – 3 *răspunsuri*

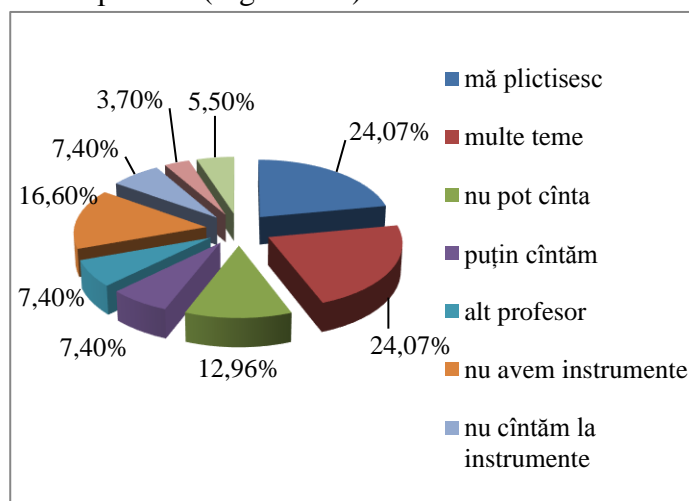

Fig. 3.4. Răspunsurile elevilor din grupul de control

La întrebarea 9 „Indică 3 secrete ale unei lecții interesante de muzică”, elevii din grupul experimental (59) cele mai multe idei au fost pentru pentru o lecție de educație muzicală interesantă (Figura 3.5.).

- Să avem instrumente-1răspuns;
- Să avem alt profesor-2 răsp;
- Să cântăm vocal/instr.-17răsp;
- Să ascultăm muzică-2 răsp.;
- Să cântăm muzica care ne place-14 răspunsuri;
- Să folosim telefoanele mobile-1răspuns;
- Să dansăm-5 răspunsuri;
- Alt manual-3 răspunsuri;
- Informații interesante-9 răsp.
- Să ne jucăm-2 răspunsuri.
- Să privim filme muzicale-4răsp.
Cabinet echipat-14 răspunsuri
- Să privim filme muzicale-4 răspunsuri

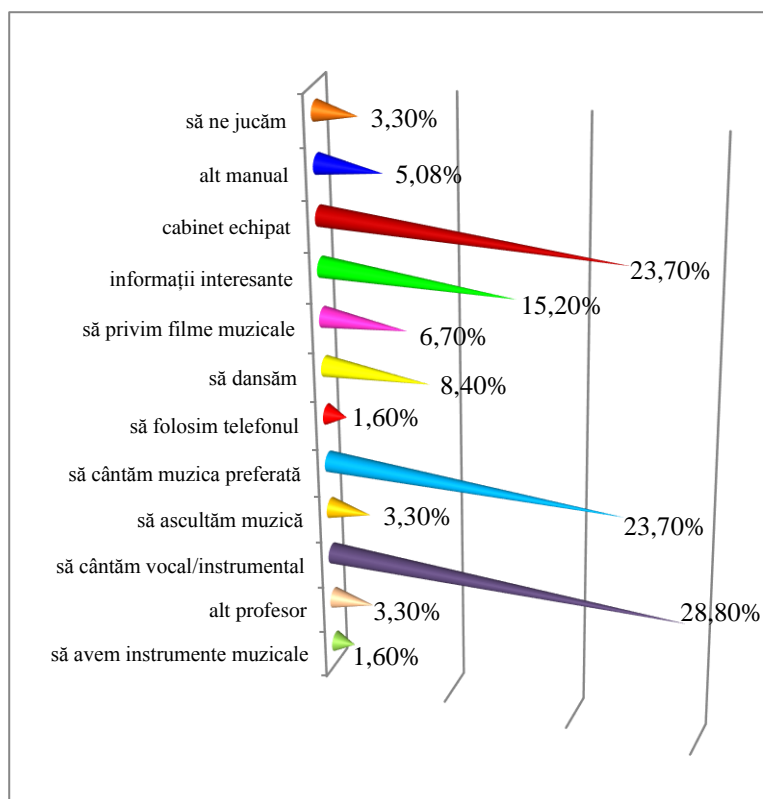

Fig. 3.5. Răspunsurile elevilor din grupul experimental

Elevii din grupul de control (54), la aceeași întrebare: „Indică 3 secrete ale unei lecții interesante de muzică”, au indicat ideile reflectate în Figura 3.6. Cele mai multe procente au acumulat ideile: să cânte muzică modernă și să folosească la lecțiile de muzică computerul, proiectorul și TI.

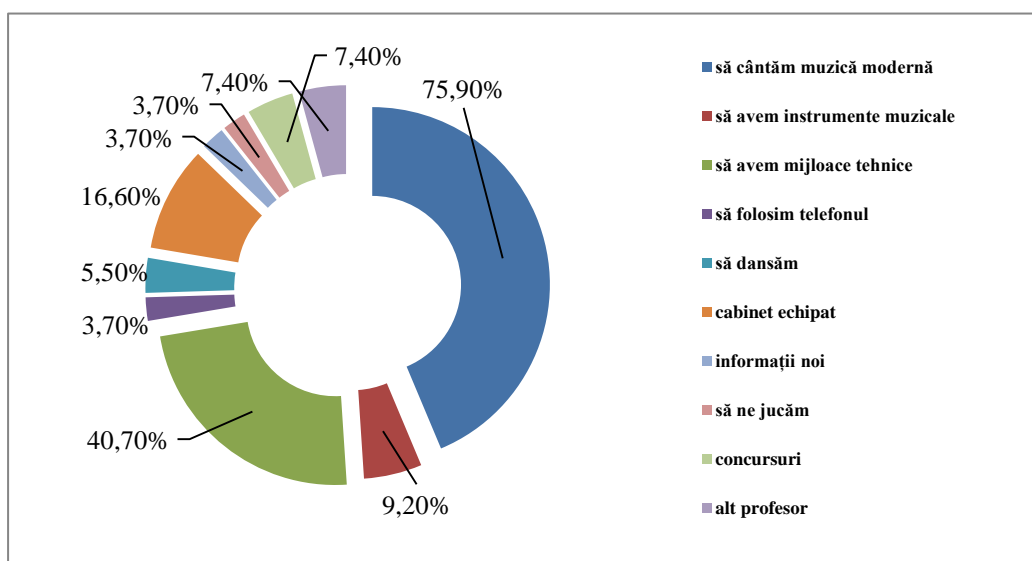

Fig. 3.6. Răspunsurile elevilor din grupul de control

Astfel, elevii au răspuns:

- Să cântăm muzică modernă- 41 *răspunsuri*;
- Să avem instrumente muzicale-5*răspunsuri*;
- Să avem computer, proiector, tablă interactivă-22 *răspunsuri*;
- Să folosim telefoanele mobile-2 *răspunsuri*;
- Să dansăm-3 *răspunsuri*;
- Un cabinet echipat-9 *răspunsuri*;
- Informații noi-2 *răspunsuri*;
- Să ne jucăm-2 *răspunsuri*;
- Concursuri- 4 *răspunsuri*;
- Alt profesor-4 *răspunsuri*.

La următoarea întrebare al aceluiași criteriu „*Bifează mijloacele de învățământ utilizate de către profesor în cadrul orelor de educație muzicală*” răspunsurile elevilor din grupul experimental și cel de control le găsim în Tabelul 3.3 și Figura 3.7.

Tabelul 4.3. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a.

Criteriul	Întrebarea	Opțiuni alternative	Rezultatul% (gr.experimental)	Rezultatul% (gr.control)
3. Mijloace didactice	<i>2. Bifează mijloacele de învățământ utilizate de către profesor în cadrul orelor de educație muzicală</i>	Pian	100	96.3
		Acordeon	3.4	7.4
		Computer	45.8	61.1
		Tabla interactivă	3.4	3.7
		Casetofon	67.8	42.6
		CD- player	16.9	9.3
		Proiector	13.6	38.9

La criteriul **Mijloace didactice**, întrebarea **2**, toți 59 elevi din grupul experimental- 100% au răspuns că la lecțiile de educație muzicală, profesorul utilizează pianul și 52 elevi din grupa de control-96,3%, au menționat același lucru. Ambele grupuri de elevi au plasat pianul pe locul I. Elevii din grupul experimental au situat pe locul II casetofonul cu 67,8% (40 elevi), pe când elevii din grupul de control l-au plasat pe locul III, iar pe locul II-computerul. Pe locul III, grupul experimental 27 elevi-45,8%, au situat computerul-instrumentul utilizat de către profesor în cadrul orelor de muzică, grupul de control- 33 elevi-61,1%, iar pe locul III au plasat casetofonul. CD-playerul este instrumentul de pe locul IV al grupului experimental (10 elevi-16, 9%) și pe locul V al elevilor din grupul de control (5 elevi -9,3%). Pe locul V elevii din grupul experimental

plasează Proiectorul-8 elevi-13,6% și 21 elevi-38,9% au bifat cei din grupul de control pentru locul IV. Tabla interactivă și acordeonul sunt plasate pe locul - VI de către grupul experimental câte (2 elevi-3,4% pentru fiecare instrument). Elevii din grupul de control plasează acordeonul pe locul VI (4 elevi-7,4%) și tabla interactivă pe locul VII (2 elevi-3,7%).

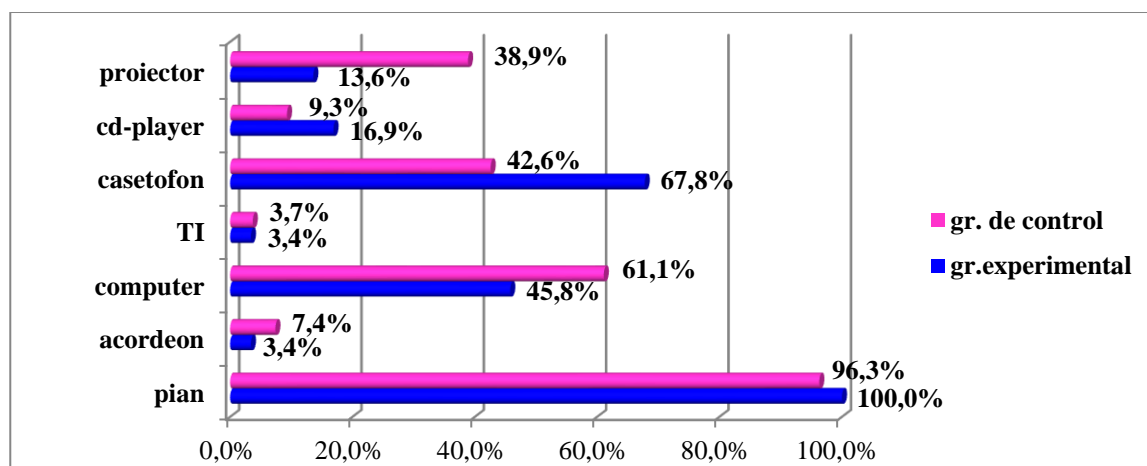

Fig. 3.7. Mijloace de învățământ utilizate de către profesor la EM

La următoarea întrebare „*Realizează un top al preferințelor personale privind utilizarea următoarelor mijloace de învățare la lecțiile de educație muzicală*” elevii din grupul experimental (59) și din grupul de control (54) au avut sarcina de a face un clasament al celor 7 instrumente. Rezultatele obținute sunt prezentate în Tabelul 3.4 și Tabelul 3.5.

Tabelul 3.4. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a. (gr.experimental), Criteriul Mijloace didactice

Criteriul	<i>Întrebarea 3. Realizează un top al preferințelor personale privind utilizarea următoarelor mijloace de învățare la lecțiile de educație muzicală</i>							
	Clasament %							
3.Mijloace didactice	Instrumente	1	2	3	4	5	6	7
	Pian	42.4	13.6	10.2	13.6	3.4	13.6	3.4
	Acordeon	10.2	11.9	10.2	3.4	0	10.2	54.2
	Computer	27.6	27.6	20.7	8.6	6.9	3.4	5.2
	Tabla interactivă	6.8	10.2	6.8	18.6	18.6	27.1	22
	Casetofon	3.4	23.7	20.3	10.2	20.3	10.2	11.9
	Cd-player	6.8	6.8	13.6	32.2	18.6	18.6	3.4
	Proiector	3.4	6.8	16.9	13.6	32.2	16.9	0

Tabelul 3.5. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a (gr.control), Criteriul Mijloace didactice

Criteriul	<i>Întrebarea. 3. Realizează un top al preferințelor personale privind utilizarea următoarelor mijloace de învățare la lecțiile de educație muzicală</i>							
3.Mijloace didactice	Clasament %							
	Instrumente	1	2	3	4	5	6	7
	Pian	43.4	11.3	9.4	5.7	9.4	13.2	7.5
	Acordeon	0	7.8	7.8	7.8	9.8	11.3	41.2
	Computer	22.6	22.6	11.3	11.3	17	25.5	3.8
	Tabla interactivă	24.5	30.2	15.1	7.5	3.8	13.2	5.7
	Casetofon	1.9	17.3	11.5	25	19.2	11.5	13.5
	Cd-player	4.1	2	18.4	24.5	26.5	12.2	12.2
	Proiector	5.9	11.8	29.4	15.7	13.7	11.8	11.8

La întrebarea 3 „Realizează un top al preferințelor personale privind utilizarea următoarelor mijloace de învățare la lecțiile de educație muzicală” elevii din grupul experimental (59) au realizat un top al utilizării mijloacelor de învățare preferate, în cadrul orelor de educație muzicală. Rezultatele sunt următoarele:

Locul I- pian -25 elevi (42,4-%)

Locul II-computer -16 elevi (27,6%)

Locul III- casetofon -12 elevi (20,3%)

Locul IV- CD-player -19 elevi (32,3%); proiectorul -19 elevi (32,2%)

Locul V- tabla interactivă -16 elevi (27,1%)

Locul VI- acordeon -32 elevi (54,2%).

Și elevii din grupul de control (54) au realizat topul utilizării mijloacelor de învățare preferate, în cadrul orelor de educație muzicală. Rezultatele lor sunt următoarele:

Locul I- pian -19 elevi (43,3%)

Locul II- tabla interactivă-16 elevi (30,2%)

Locul III- proiector -15 elevi (29,4%)

Locul IV- casetofon-13 elevi (25%)

Locul V- CD player-14 elevi (26,5%)

Locul VI- computer- 14 elevi (25,5%)

Locul VII- acordeon- 21 elevi (41,2).

Ambele grupuri de elevi au ales pianul pe poziția cu nr. I, instrumentul preferat pe care doresc să-l utilizeze în cadrul lecțiilor de educație muzicală. Elevii din grupul experimental au

plasat computerul pe locul II, iar grupul de control au plasat pe locul II tabla interactivă. Pe poziția cu nr. III, grupul experimental a situat casetofonul, iar grupul de control a plasat proiectorul. CD-playerul și proiectorul sunt plasate pe locul IV de către grupul experimental, iar grupul de control a plasat casetofonul pe locul IV. Pe locul V elevii grupului experimental au plasat tabla interactivă, pe când elevii din grupul de control pe acest loc plasează CD player-ul. Elevii grupului experimental plasează acordeonul pe locul VI, iar grupul de control situează computerul pe locul VI și acordeonul pe locul VII. Rezultatele obținute sunt prezentate în diagramele din Figura 3.8 și Figura 3.9.

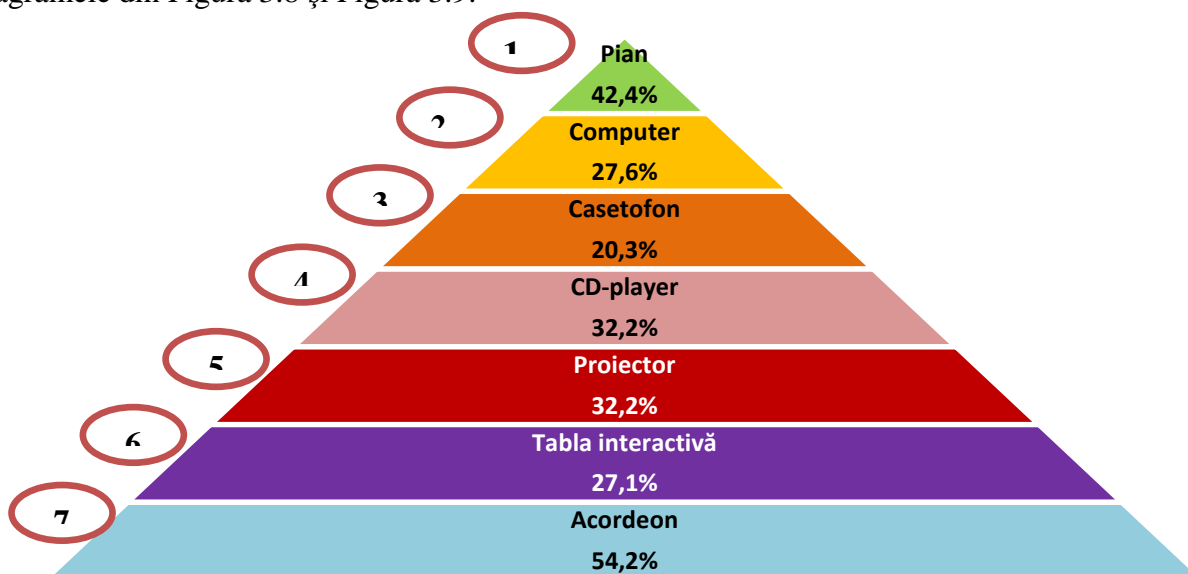

Fig. 3.8. Topul preferințelor personale ale elevilor, privind utilizarea mijloacelor de învățare la lecțiile de EM (gr.experimental)

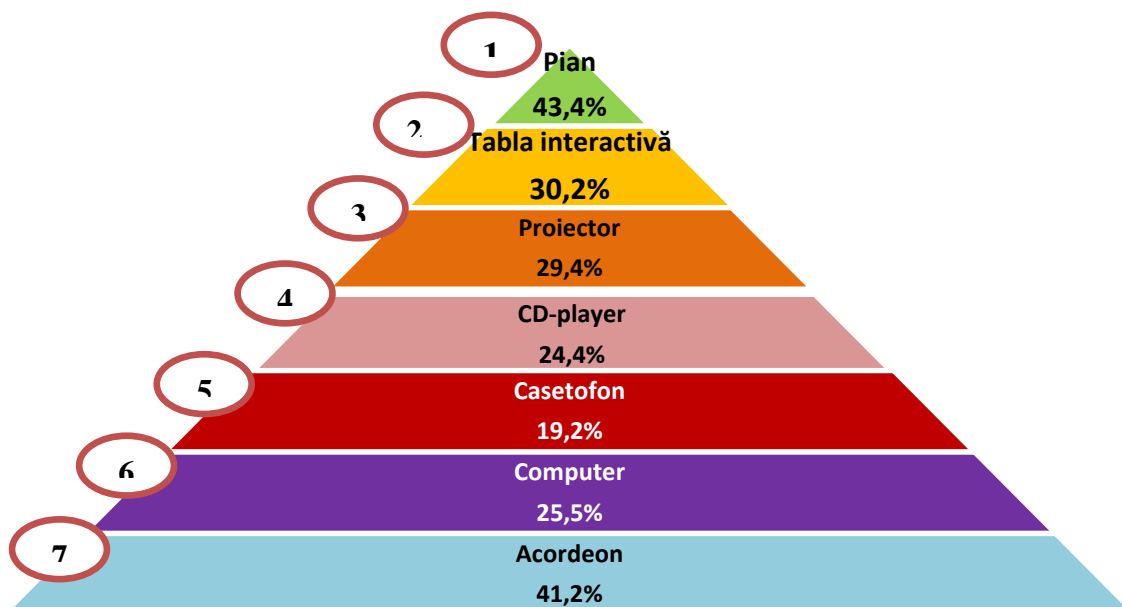

Fig. 3.9. Topul preferințelor personale ale elevilor, privind utilizarea mijloacelor de învățarea la lecțiile de EM (gr. de control)

Întrebarea „Bifează în tabel poziția privind preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecțiilor de educație muzicală” aparține criteriului **Activități**. Elevii grupurilor experimental și de control au menționat prin bifă preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecțiilor de educație muzicală. Rezultatele sunt prezentate în Tabelul 3.6, Figura 3.10 și Figura 3.11.

Tabelul 3.6. Datele generale ale chestionarului inițial aplicat elevilor din clasele a V-a. (gr.control și gr. experimental), Criteriul Activități

Criteriul	Întrebarea	Opțiuni alternative	Rezultatul %, gr. experimental			Rezultatul %, gr. de control		
			Îmi place foarte mult	Îmi place	Nu-mi place	Îmi place foarte mult	Îmi place	Nu-mi place
4.Activități	<i>4. Bifează în tabel poziția, privind preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecțiilor de educație muzicală</i>							
		1.Cântul vocal	64.4	35.6	0	48.1	35.2	16.7
		2.Cântul instrumental	65.5	31	3.4	55.6	38.9	5.6
		3.Audiția muzicală	70.7	22.4	6,9	66.7	25.9	7.4
		4.Vizionarea unor materiale muzicale	83.9	16.1	0	64.2	32.1	3.8
		5.Realizarea unor creații muzicale cu ajutorul computerului	79.3	19	1.7	79.2	15.1	5.7
		6.Exercițiile muzicale	17.5	68.4	14	29.6	50	20.4
		7.Învățarea elementelor de teorie a muzicii	34,2	63.8	31	11.1	55.6	33.3
		8.Povestirile cu caracter biografic, istoric	28.8	28.8	42.4	15.4	53.8	30.8
		9.Realizarea unor proiecte muzicale	37.3	52.5	10.2	42.6	42.6	14.8

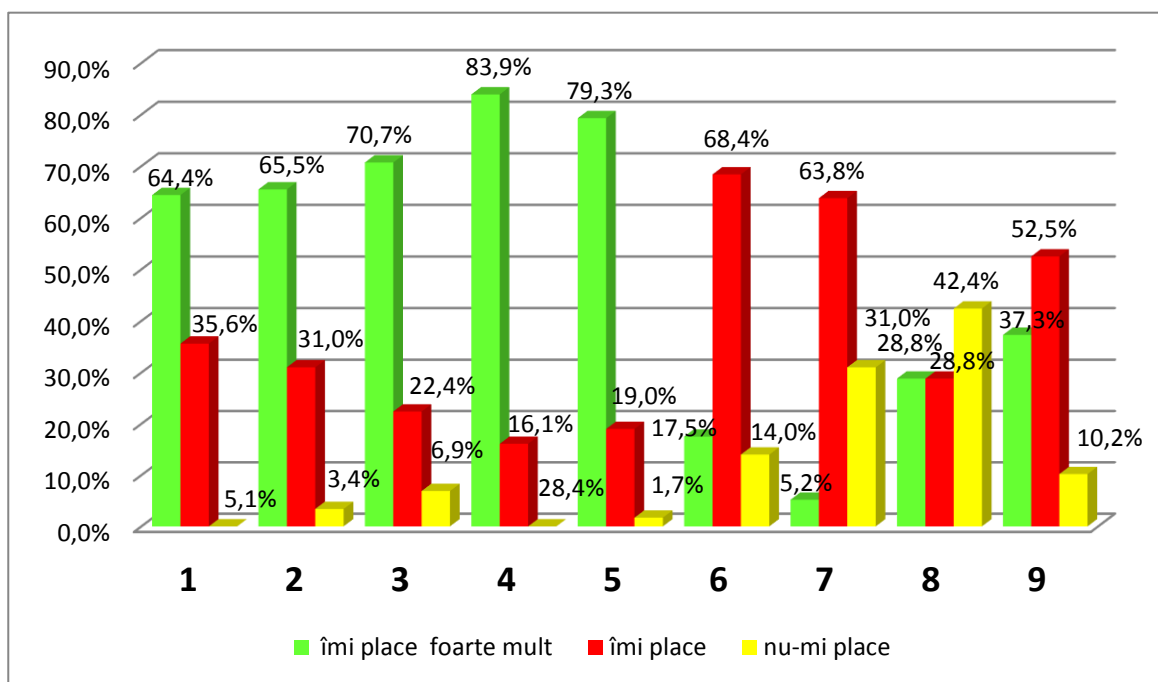

Fig. 3.10. Preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecțiilor de EM (gr. experimental)

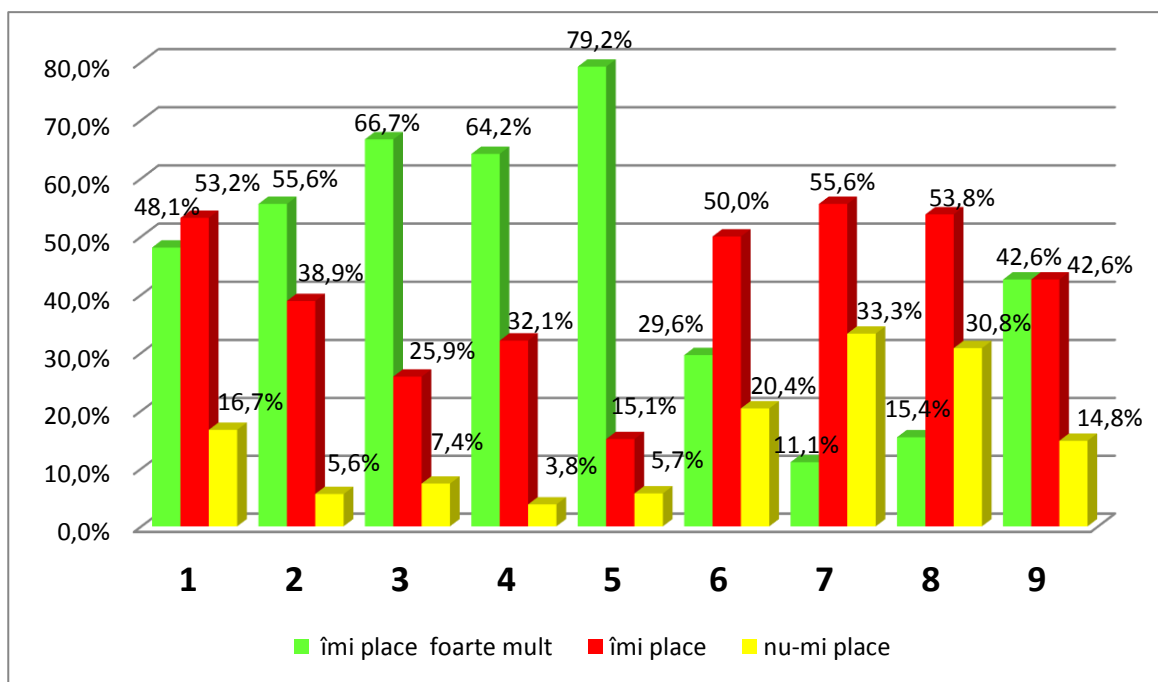

Fig. 3.11. Preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecțiilor de EM (gr. de control)

La această întrebare rezultatele grupurilor de elevi diferă mai evident la activitatea *Audiția muzicală*: la opțiunea „îmi place foarte mult” din grupul experimental au răspuns-70.7 %, iar din

grupul de control la aceeași opțiune au răspuns 66,7%, rezultatele celorlalte opțiuni nu indică diferențe majore între cele două grupuri de elevi.

Criteriul **Activități** conține întrebarea „*Bifează capacitățile muzicale de care dispui*”. Și aici elevii ambelor grupuri au acumulat aproximativ același procentaj. Rezultatele obținute sunt prezentate în Tabelul 3.7 și Figura 3.12.

Tabelul 3.7. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a. (gr.control și gr. experimental), Criteriul Activități

Criteriul	Întrebarea	Opțiuni alternative	Rezultatul gr.experimental		Rezultatul gr.de control	
			%	elevi	%	elevi
4.Activități	<i>6. Bifează capacitățile muzicale de care dispui</i>	Interpretez vocal muzică clasică	22	13	31.5	17
		Interpretez vocal muzică populară	45,6	9	14.8	8
		Interpretez vocal muzică modernă	67.8	40	51.9	28
		Nu pot cânta	54,8	13	14.8	8
		Interpretez la pian exerciții muzicale	23.7	14	38.9	21
		Cunosc locul notelor pe claviatura pianului	45.8	27	35.2	19
		Nu pot cânta la pian	50.8	30	25.9	14
		Analizez creațiile muzicale audiate conform următoarelor criterii:(emoție, mesaj,comparația câtorva creații muzicale)	18,2	24	37	20
		Compun muzică	30.5	18	24.1	13
		Deosebesc la auz tipurile de muzică	42,5	49	66.7	36
Nu deosebesc tipurile de muzică	10.2	6	9.3	5		

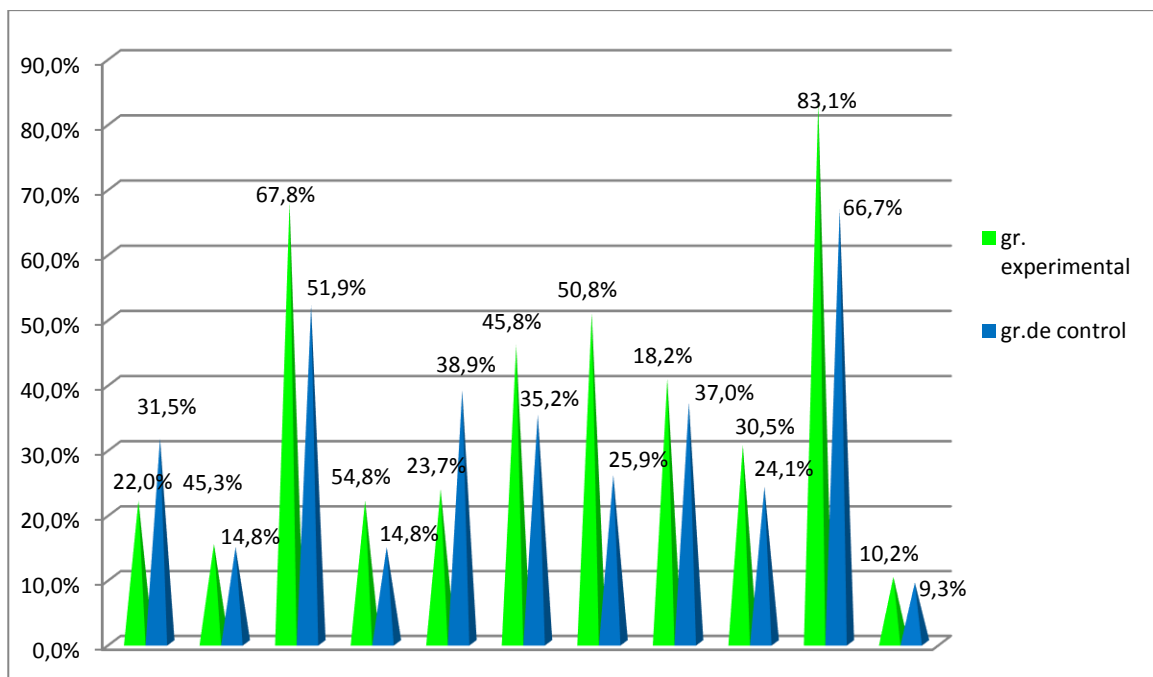

Fig. 3.12. Capacitățile muzicale de care dispun elevii din grupul experimental și grupul de control

Întrebarea „Bifează genurile de muzică preferate” este propusă la Criteriul **Conținuturi** și elevii au avut sarcina să bifeze în tabel genurile de muzică preferate. Rezultatele obținute le sunt prezentate în Tabelul 3.8, Fig. 3.13 și Figura 3.14.

Tabelul 4.8. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a. (gr.control și gr.experimental), Criteriul Conținuturi

Criteriul de conținut	Item	Opțiuni alternative	Rezultatul gr. experimental		Rezultatul gr.de control	
			%	nr.elevi	%	nr.elevi
2.Conținuturi	<i>5. Bifează genurile de muzică preferate</i>	Clasică	39	23	48.1	26
		Rock	37.3	22	38.9	21
		Pop	55.9	33	53.7	29
		Latino	32.2	19	29.6	16
		Rock and roll	55.9	33	46.3	25
		Populară	15.3	9	22.2	12
		Jazz	32.2	19	29.6	16
		Blues	35.6	21	25.9	14
		Rap	47.5	28	40.7	22
		Hip-hop	54.2	32	51.9	28

Astfel, rezultatele ambelor grupuri pot fi observate în Figura 3.13. și Figura 3.14.

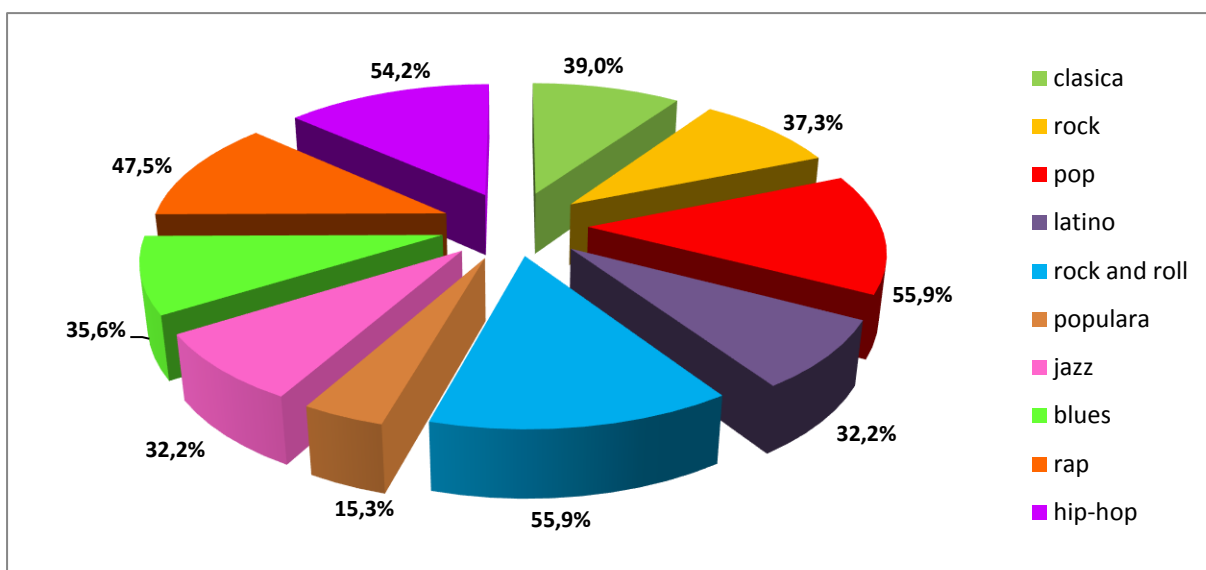

Fig. 3.13. Genurile de muzică preferate (gr.experimental)

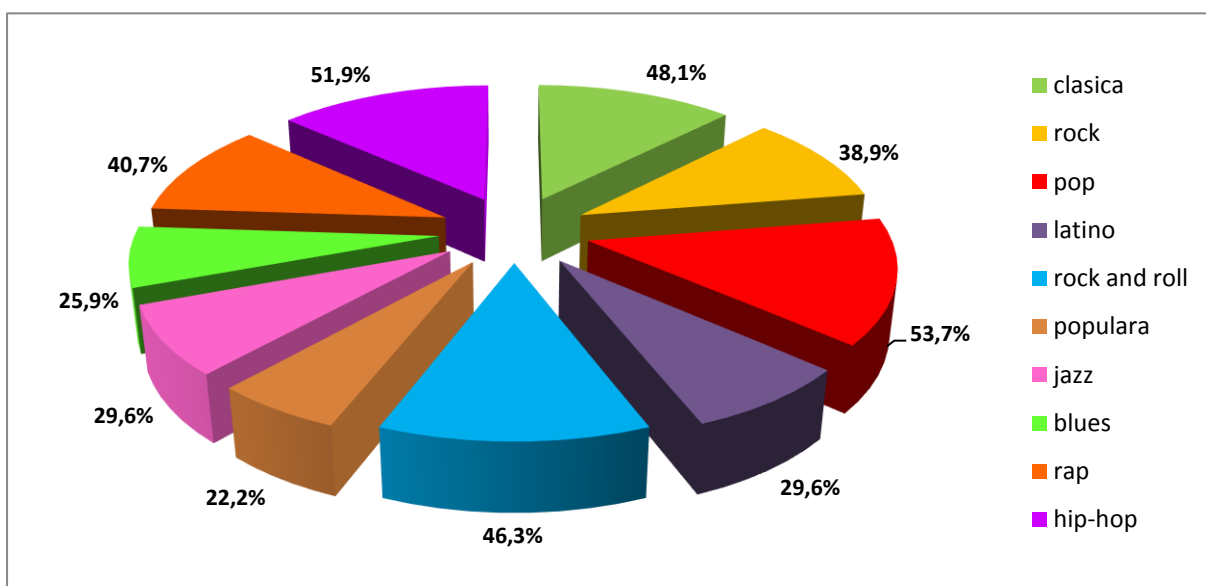

Fig. 3.14. Genurile de muzică preferate (gr.control)

Conform datelor din tabel și diagrame observăm că elevii din ambele grupuri preferă muzica clasică, dar și genurile de muzică modernă (pop, rock and roll, hip-hop, rap).

La întrebarea „*Bifează sursa de informare pentru a realiza sarcinile propuse la educația muzicală,*” criteriul **Condiții**, elevii grupurilor experimental și de control au selectat-Internetul, principala sursă de informare pentru a realiza sarcinile propuse la educația muzicală-gr.experimental- 96,6% și grupul de control- 92,6%. La opțiunea *colegii*, au bifat 59,3% din

grupul experimental, iar din grupul de control au bifat 33,8% din elevi. Rezultatele sunt prezentate în Tabelul 3.9. și Figura 3.15

Tabelul 3.9. Datele generale ale chestionarului aplicat elevilor din clasele a V-a. (gr.control și gr. experimental), Criteriul Condiții

Criteriul	Întrebarea	Opțiuni alternative	Rezultatul gr. experimental		Rezultatul gr.de control	
			%	nr. elevi	%	nr. elevi
5. Condiții	<i>7.Bifează sursa de informare pentru a realiza sarcinile propuse la educația muzicală</i>	Manualul de educație muzicală	45.8	27	31.5	17
		Internetul	96.6	57	92.6	50
		Profesorul de educație muzicală	32.2	19	37	20
		Colegii	59.3	35	33.3	18
		Familia	35.6	21	25.9	14
		TV/Radio	37.3	22	27.8	15
		Activitățile extracurriculare	23.7	14	27.8	15

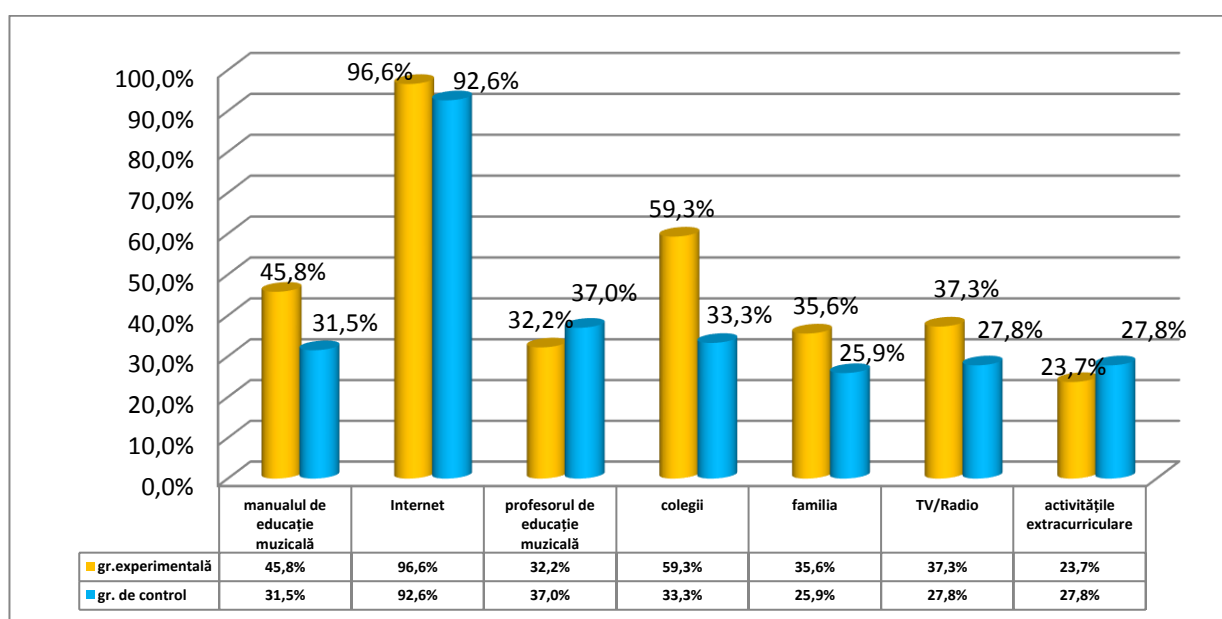

Fig. 3.15. Sursa de informare a elevilor pentru a realiza sarcinile propuse la educația muzicală (grupul experimental și grupul de control)

Datele obținute confirmă necesitatea cercetării problemei valorificării TIC în educația muzicală a elevilor preadolescenți. În baza analizei rezultatelor se constată că elevii preadolescenți au preferințe mari pentru utilizarea TIC în cadrul orelor de educație muzicală, însă la etapa actuală acestea se valorifică doar parțial.

3.2. Argumentarea experimentală a eficienței Modelului pedagogic de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți

Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenții a fost aplicat în învățământul general, la treapta gimnazială, la disciplina Educația muzicală.

Experimentul de formare a avut ca scop implementarea și valorificarea TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți și s-a desfășurat în patru clase de a V-a, în perioada septembrie 2015- 2016, implicând 59 elevi și 2 profesori.

La etapa de formare, valorificarea TIC s-a efectuat în cadrul unui set de Lecții Smart EM, elaborat de autor, pentru clasa a V-a. La baza setului de lecții a stat Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți. Setul conține 34 de lecții sistematizate pe 4 unități de învățare, fiecare unitate include câte o evaluare sumativă (Anexa 8). Lecțiile Smart EM s-au axat pe cele patru domenii principale determinate de curriculumul modernizat la Educația muzicală [85]:

- *Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte;*
- *Audiția /receptarea muzicii;*
- *Interpretarea vocală/corală/instrumentală a muzicii;*
- *Analiza – caracterizare a muzicii*

În Tabelul 3.10. prezentăm proiectarea de perspectivă pentru clasa a V-a la Educația muzicală pentru un an de studiu [85], [60].

Tabelul 3.10. Proiectarea de perspectivă pentru clasa a V-a la EM cu valorificare a TIC

Unități de învățare	Conținuturi	Nr. de ore	Subcompetențe
Muzica și literatura (10 ore)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arta muzicii și arta cuvântului: caracteristicile specifice și comune. ✓ Simbioza muzicii cu poezia populară: 	<ul style="list-style-type: none"> 1 1 	- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spiritual.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Cântece din folclorul copiilor; ✓ Cântece de leagăn; ✓ Cântece istorice etc. ✓ Simbioza muzicii cu literatura cultă: Cântece din patrimoniul cultural al neamului; Cântece lirice (romanță, lied) etc. ✓ Balada- capodoperă de creație populară și cultă. ✓ Alianța muzică-cuvânt în muzica bisericească. ✓ Genuri muzicale academice generate de simbioza muzicii cu literatura cultă (motet, cantată, oratoriu). 	<p>2 1 1 3 1 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii. - Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale. - Utilizarea softurilor educaționale la muzică sub îndrumarea cadrului didactic. - Rularea prezentărilor electronice la EM în fața unei audiențe. - Organizarea și gestionarea informațiilor descărcate din Internet privind EM.
Muzica și teatrul (6 ore)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muzica pentru drame și tragedii. ✓ Opera - gen al muzicii teatrale. ✓ Varietatea genului de operă în literatura muzicală universală. ✓ Caracterul de divertisment în genul de operetă și muzical. 	<p>1 1 1 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării. - Demonstrarea abilităților muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare. - Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale. - Organizarea și gestionarea informațiilor descărcate din Internet privind EM. - Elaborarea de prezentări electronice ce conțin texte, imagini și fișiere multimedia la muzică.
Muzica și coregrafia (10 ore)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Limbajul coregrafic și limbajul muzical: asemănări și deosebiri. ✓ Sincretismul muzică-dans în arta coregrafică populară. Muzica dansurilor rituale și a dansurilor propriu-zise. ✓ Muzica și dansurile popoarelor lumii în 	<p>2 1 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale. - Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării. - Demonstrarea abilităților muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare.

	creația muzicală academică.		- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale.
	✓ Muzica și dansurile de societate.	2	- Respectarea drepturilor de autor asupra informațiilor digitale.
	✓ Muzica de balet.	1	- Organizarea și gestionarea informațiilor la EM descărcate din Internet.
	✓ Varietatea dansului modern.	2	
Muzica și artele plastice (8 ore)	✓ Muzica și artele plastice: mijloace specifice de redare/exprimare a realității.	1	- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării;
	✓ Arta decorativă populară și folclorul muzical.	1	- Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii.
	✓ Tabloul muzical. Peisajul muzical și peisajul plastic.	1	- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale.
	✓ Portretul muzical și portretul plastic.		-Exprimarea/redarea realității prin intermediul muzicii și a artelor plastice.
	✓ Creația plasticianului - sursă de inspirație pentru compozitor.	2	-Respectarea regulilor de securitate, ergonomice, etice și de design în crearea și difuzarea de conținuturi digitale.
	✓ Muzica-sursă de inspirație pentru plasticieni.	1	- Crearea de produse muzicale simple corelate cu artele plastice.
			-Crearea și efectuarea de prelucrări elementare a imaginilor vectoriale.

Pentru realizarea Lecției Smart EM, sunt necesare diverse mijloace TIC: computer, conexiune la Internet, softul Smart Notebook, boxe, TI, proiector.

Lecția Smart EM este elaborată cu ajutorul softului Smart Notebook 11, care oferă soluții avansate și pot influența vizibil mediul de învățare-predare-evaluare, transformându-l într-unul modern, eficient, bazat pe interactivitate și creativitate. Caracteristicile softului Smart Notebook 11 sunt:

- *Crearea de activități* permite realizarea de activități în cadrul cărora obiectele reacționează prin acceptare sau respingere cu alte obiecte sau prin declanșarea de animații și sunete. Astfel se pot crea grupuri de obiecte de același tip sau perechi de obiecte cu aceleași proprietăți.

- *Înregistrare sunet* facilitează înregistrarea sunetului direct în lecția realizată cu Smart Notebook, fără a mai fi nevoie de comutare între programe și fișiere.
- *Utilizarea creionului* electronic permite realizarea desenelor cu textură identică cu cea a unui creion, în orice culoare.
- *Umplerea unei forme neregulate* poate desena orice formă neregulată închisă și apoi se poate umple desenul cu o culoare.
- *Browser de internet* permite adăugarea unui browser de internet direct pe o pagină din document. Se poate interacționa cu conținutul oricărui site prin desenarea de obiecte sau scrierea de text direct peste pagină. Este posibilă copierea de imagini dintr-o pagină web în document.
- *Bara de instrumente adaptabilă* oferă oportunitatea de a modifica instrumentul ales, astfel încât toate proprietățile necesare să fie la îndemână.
- *Resetare pagină* permite resetarea unei pagini la ultima salvare realizată printr-un singur click. [10].

În Figura 3.16 este reflectat conținutul Domeniului „Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte” la Lecția Smart.

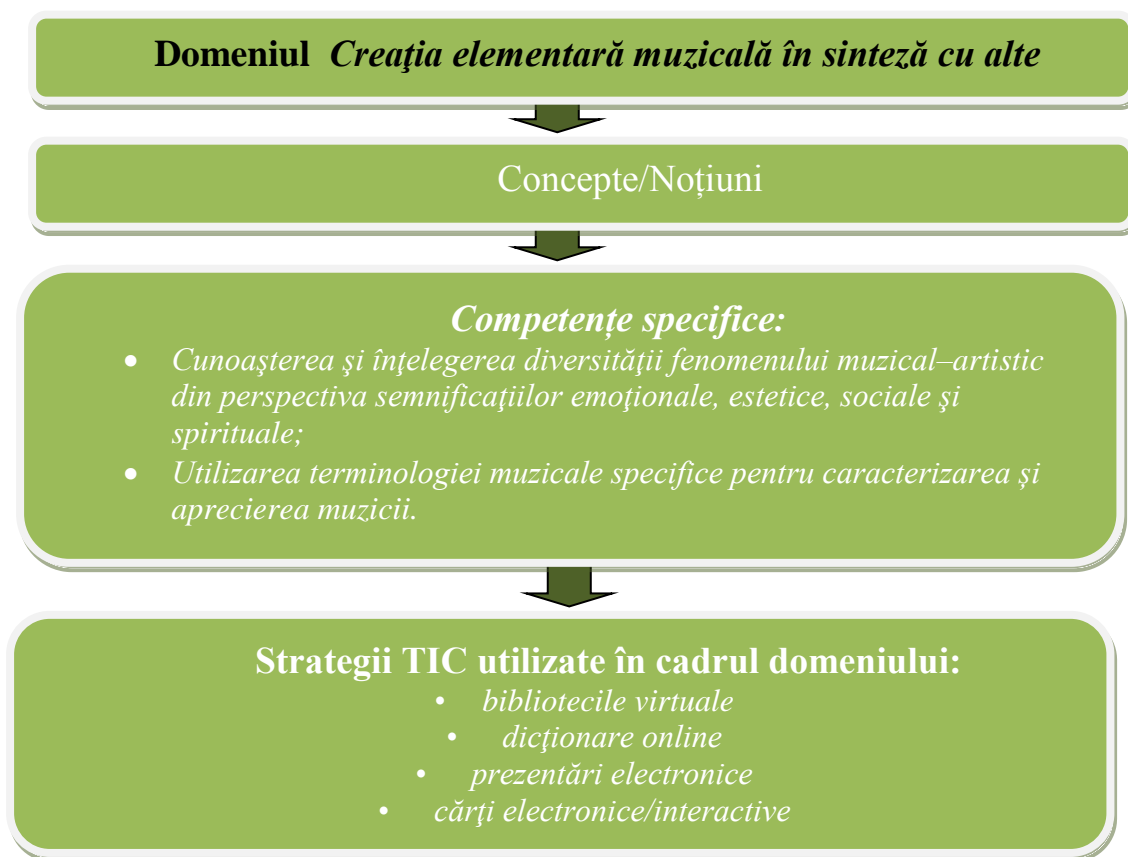

Figura 3.16. Domeniul „Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte” în Lecția Smart EM.

În Figurile 3.17-3.22. sunt prezentate modele din setul de Lecții Smart EM, la Domeniul „Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte” cu diverse tipuri de sarcini interactive pentru elevi.

Ce este opera?

Opera este o compoziție muzicală scrisă pentru soliști, cor și orchestră pe textul unui libret dramatic. Interpreții operei trebuie să posede în primul rând calități vocale deosebite, care conferă genului muzical identitatea sa definitorie.

Cine este considerat autor al primei opere?

Claudio Monteverdi este considerat **autorul primei opere** – La Favola d’Orfeo (Legenda lui Orfeu, 1607). În 1637 se deschide primul teatru de operă public: Teatro di San Cassiano din Veneția, un teatru comercial, în care publicul avea acces pe baza de bilet.

Care a fost prima operă cântată?

Începuturile **operei** se regăsesc în epoca renescentistă. Prima operă care a fost cântată este **Dafne** compusă de Jacopo Peri în 1597 pe un libret de Ottavio Rinuccini și reprezentată la Palazzo Corsi din Florența în timpul Carnavalului din 1598.

1 2 3 4 **Continuă** →

Активация Win
Чтобы активировать
параметрам компь
Устранение проблем с
Всего сообщений: 3

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.17. Informații despre Operă

ELEMENTELE OPEREI

- Ansamblul vocal** → numărul muzical din operă la care participă mai mulți soliști (doi-duet, trei-terțet, patru-cvartet, etc.)
- Uvertura** → piesa interpretată de orchestră înainte de acțiunea propriu-zisă a operei, cu funcție de deschidere a spectacolului
- Coregrafia** → aspectul ce ține de utilizarea unor dansuri cu rol de a îmbogăți și de a dezvolta conținutul subiectului
- Arioso** → fragment din operă cu caracter cantabil și de proporții reduse
- Aria** → piesă solistică vocală, prin care personajul își exprimă trăirile interioare
- Mișcarea scenică** → comportamentul scenic al personajelor spectacolului: gesturile, mimica, deplasarea pe scenă
- Decorul** → ansamblul de obiecte care servesc la crearea cadrului în care se desfășoară spectacolul
- Corul** → grup de cântăreți care execută împreună o compoziție muzicală
- Recitativul** → gen de muzică vocală prin ritmică și prin intonații asemănătoare vorbirii
- Cavatina** → piesă vocală lirică de mici proporții din operă
- Libretul** → textul literar în baza căruia se desfășoară conținutul operei
- Costumele** → vestimentația personajelor

1 2 3 4 **Continuă** →

Fig. 3.18 Elementele operei

Sincopa este o formulă ritmică de un efect aparte în discursul muzical. Contopirea unui timp accentuat cu un timp neaccentuat precedente formează **sincopa pe timp**.

Exemplu

Trioletul este diviziunea excepțională în trei părți egale a unei valori binare, un grupaj de trei note, care are durata unei optimi.

Exemplu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите на сайт windows.com. Параметры компьютера.

1 2 3 4 Continua

Fig. 3.19. Sincopa și Trioletul

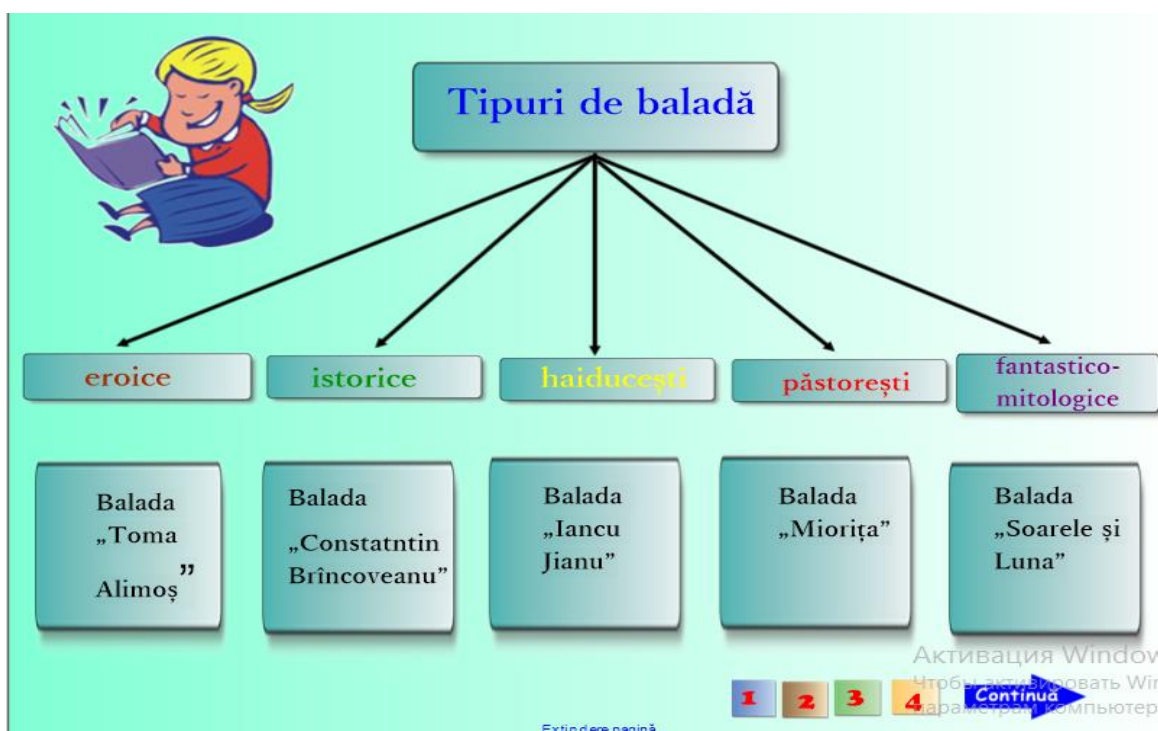

Fig. 3.20. Tipologia baladei populare

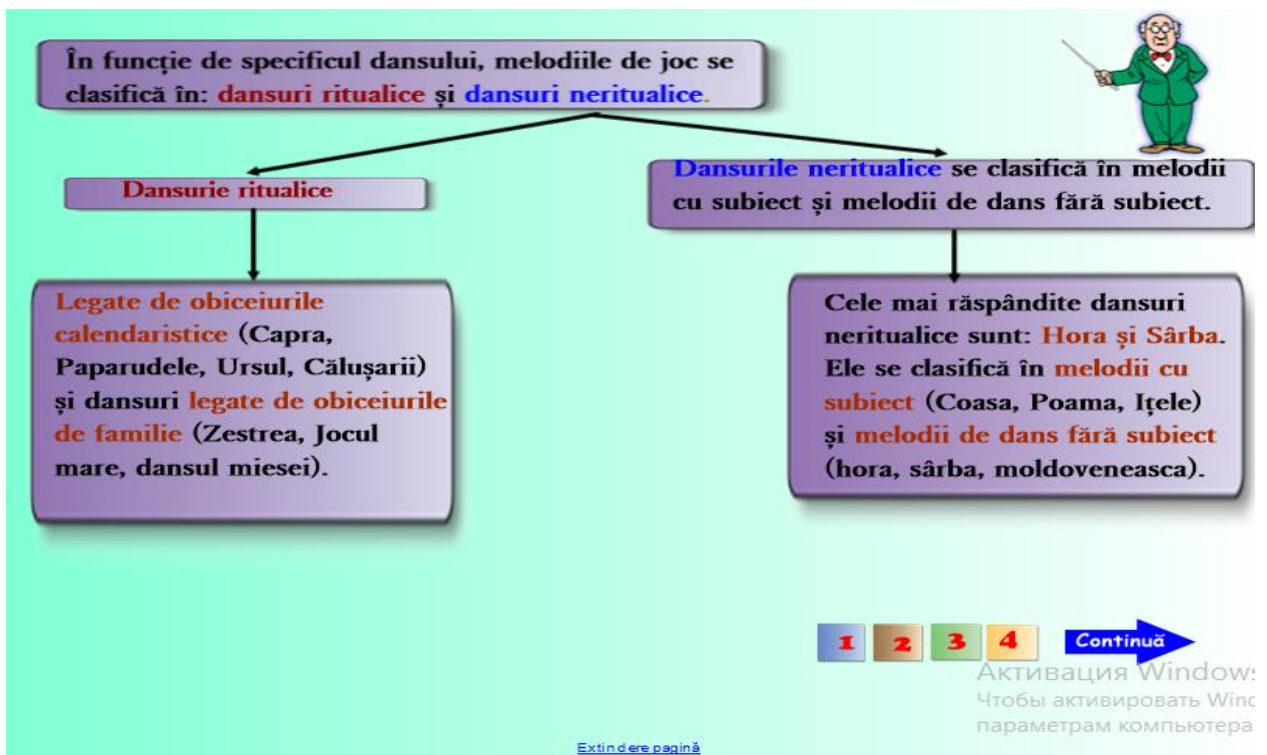

Fig. 3.21. Dansurile rituale și nerituale

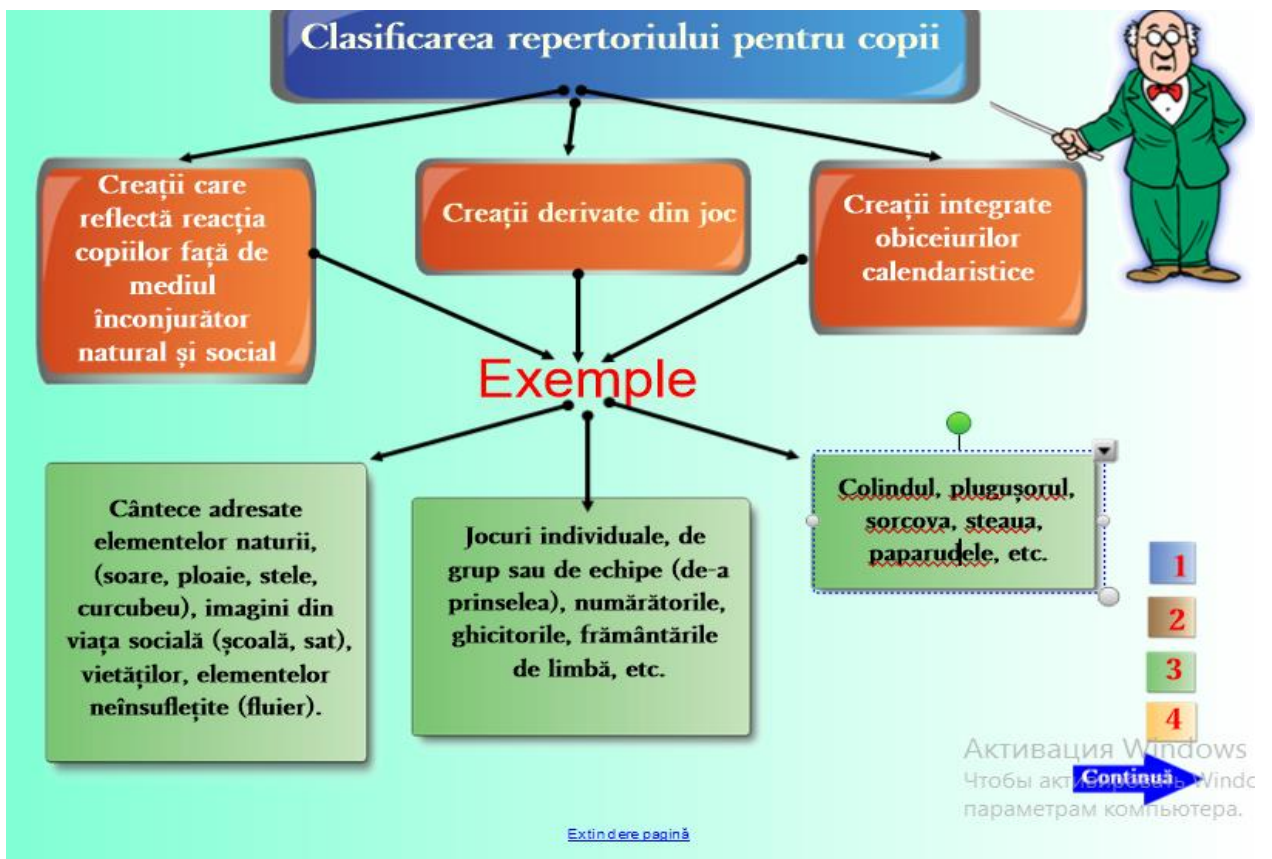

Fig. 3.22. Clasificarea repertoriului pentru copii

În Figura 3.23 este prezentat Domeniul „*Audiția/receptarea muzicii*”, care include repertoriul muzical propus pentru audiție/vizualizare: filme despre viața și activitatea compozitorilor și interpreților, concerte, spectacole etc. Elementele multimedia utilizate pentru acest domeniu, oferă elevilor posibilitatea de a observa și analiza caracteristicile specifice, stilistica fiecărui compozitor, creații, gen muzical și de a determina mijloacele artistice, caracterul melodiei, tempoul, nuanțele dinamice, și tipul interpretării, direcționând spre formarea competențelor specifice.

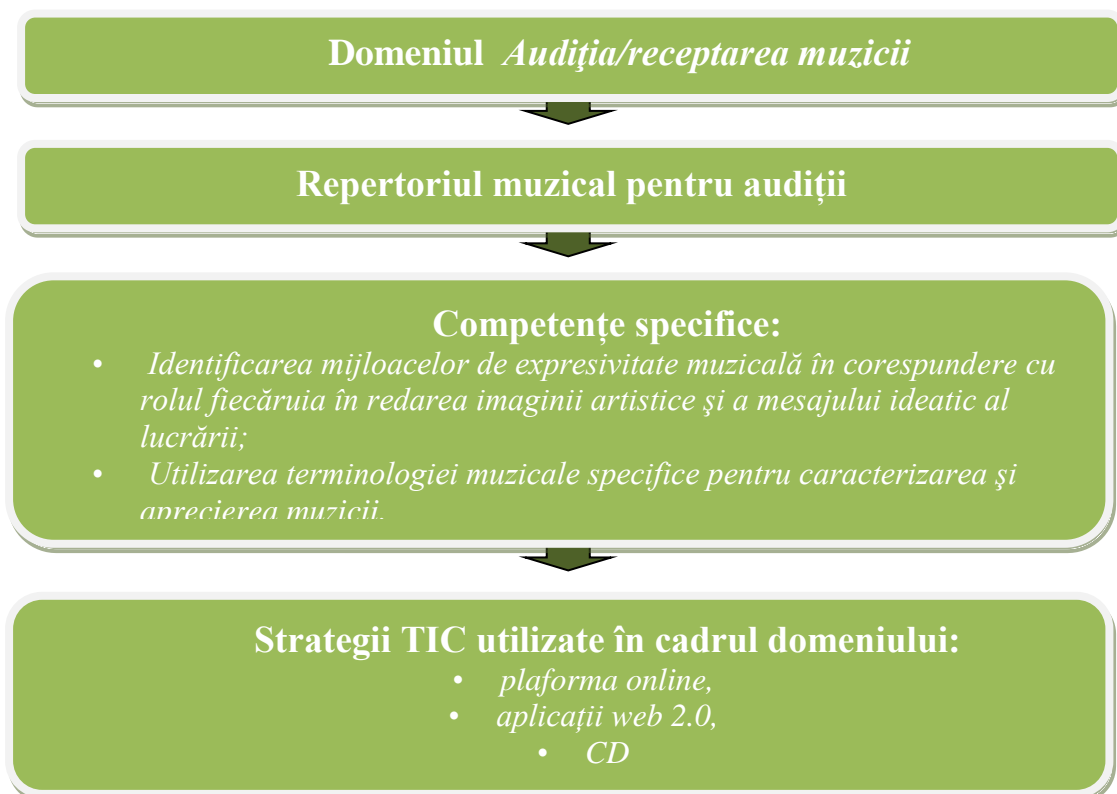

Fig. 3. 23. Domeniul Audiția/receptarea muzicii în Lecția Smart EM

Așadar, datorită audiției și vizualizării concomitent, elevii pot să se expună asupra conținutului de imagini muzicale proiectate pe ecran, pot vorbi despre interpret, genul și stilul interpretativ, ținuta scenică și decoru, orchestra/formație/band, să explice și să comenteze semnificațiile creațiilor. De asemenea, cu ajutorul *platformelor online, elementelor multimedia, CD audio/video*, elevii mai pot caracteriza multitudinea sentimentelor redade de compozitor, interpret, videoclip. Prin urmare, aplicațiile web 2.0 scot la lumină un nou mod de gestiune a cunoștințelor, acela de a gândi și a reflecta colaborativ, pentru a dobândi individual noi competențe. Fiecare elev devine conștient, actorul propriei sale formări.

În continuare, în Figurile 3.24 - 3.29. sunt reflectate secvențe din Domeniul *Audiția/receptarea muzicii în Lecția Smart*.

Audiaza

! **Un strop de informație
Pentru iubitorii de creație**

Engelbert Humperdinck
(n.1854, - d.1921,)
reprezentant al romantismului german
A scris: lucrări vocale, instrumentale și
basme muzicale

Opera pentru copii „Hansel și
Gratel”

1 2 3 4 **Continuă**

Fig. 3.24. Opera pentru copii Hansel și Gratel

! **Un strop de informație
Pentru iubitorii de creație**

Ciprian Porumbescu
(1853 - 1883)
compozitor român
A scris: operete, muzică de
cameră, vocală, corală, valsuri.

Активация Windows
Чтобы активировать Wind
...
1 2 3 4 **Continuă**

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.25. Informații audio despre viața și activitatea compozitorului Ciprian Porumbescu

Fig. 3.26. Opera-balet Lacul lebedelor

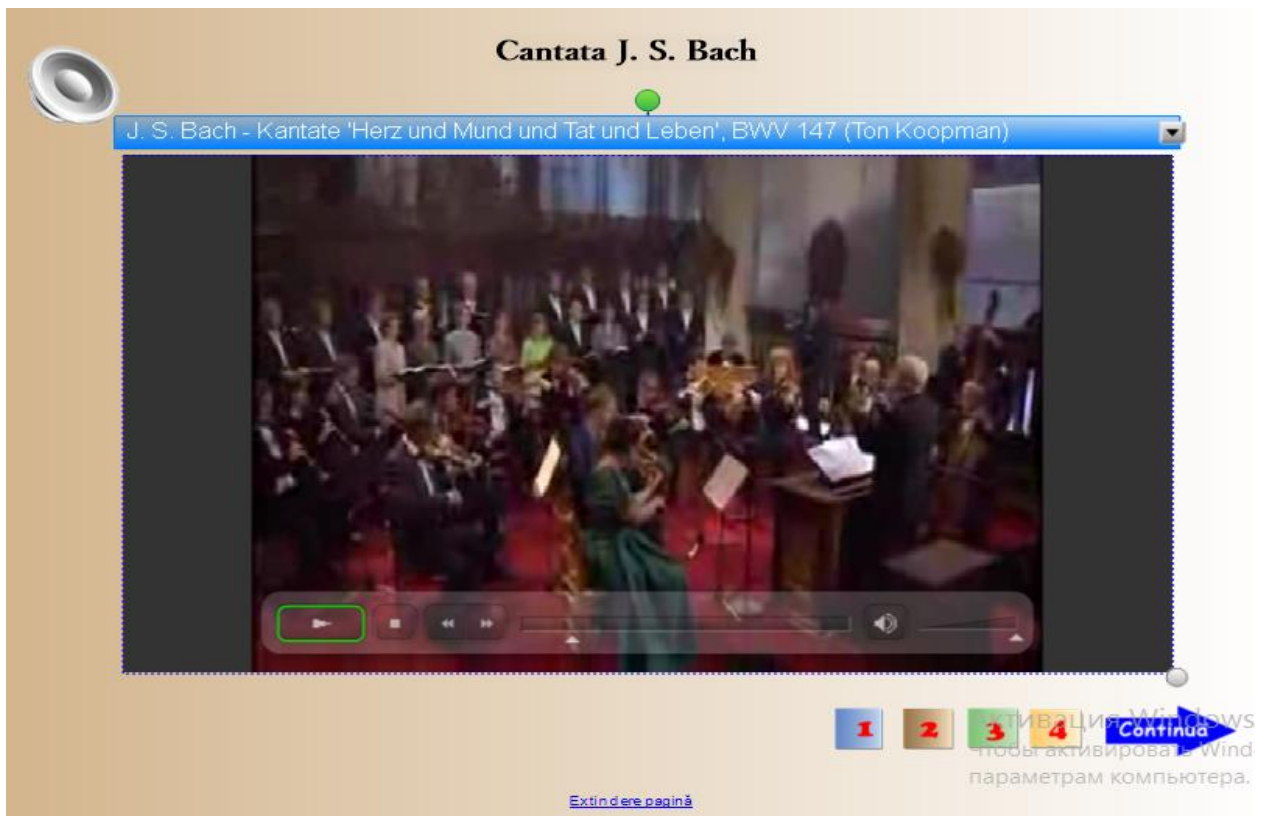

Fig. 3.27. Cantata J. S. Bach

Audiază/vizionează Fragment „Zborul cărăbuşului”

Активация Windows
Чтобы активировать Windo
вам нужны параметры компьют
ра.

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.28. Vizionarea/ audiția din fragmentul „Zborul cărăbuşului”

Şeherezada

Активация Windows
Чтобы активировать Windo
вам нужны параметры компьют
ра.

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.29. „Şeherezada” în interpretarea orchestrei simfonice a filarmonicii din Viena

Cântecul este mijlocul prioritar prin care se realizează educația muzicală. Domeniul *Interpretarea vocală/corală/instrumentală a muzicii* devine unul dintre cele mai preferate, deoarece elevilor le place să cânte vocal susținut de karaoke/ negative muzicale și pot învăța să cânte la pian cu ajutorul tablei interactive Figura. 3.30. De asemenea, pot face cunoștință cu diverse instrumente muzicale, cu sunetele instrumentelor, prin intermediul jocurilor muzicale on line.

Așadar, prin aceste activități interactive, elevii își formează priceperi și deprinderi de a cânta în colectiv, individual susținuți de suport instrumental, de a crea melodii, dezvoltând auzul, vocea, simțul melodic și ritmic [54].

În contextul dat, profesorii de educație muzicală trebuie să țină cont de un criteriu important în selecția repertoriului muzical: valoarea estetică și educativă a creațiilor.

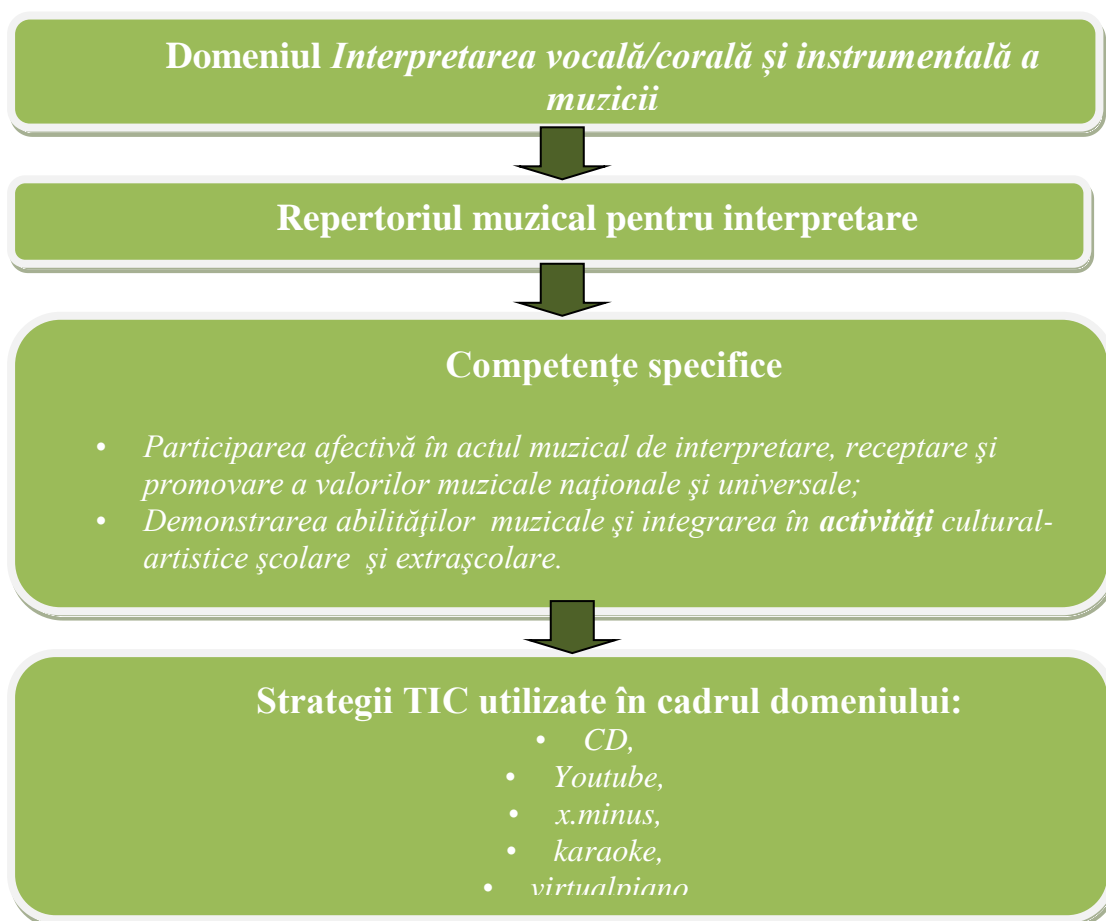

Fig. 3.30. Domeniul Interpretare vocală/corală/instrumentală a muzicii în Lecția Smart EM

Mai jos, în Figurile 3.31- 3.36. sunt prezentate secvențe din Lecția Smart, unde elevii din clasa a V-a în cadrul experimentului pedagogic, interpretează la pianul virtual, online, notele muzicale așezate pe portativ. De asemenea, elevii au interpretat vocal melodii cu suport karaoke.

Ca și sarcină opțională, elevii au completat portativul gol cu note muzicale, la măsura potrivită, astfel, încât să obțină un sfârșit de melodie. De asemenea, doritorii au avut posibilitatea să-și înregistreze evoluările cu ajutorul aplicației *record* al pianului virtual și în cazul când apăreau greșeli, puteau să încerce de mai multe ori.

Fig. 3.31. Interpretare instrumentală la VirtualPiano

Fig. 3.32. Interpretare vocal-instrumentală la VirtualPiano

Fig. 3.33. Interpretare vocală și vocal-corală cu Karaoke

Interpretează

Balda Miorița

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale,

Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean

Și unu-i vrâncean.
Iar cel ungurean
Și cu ce-l vrâncean,
Mări, se vorbiră,

Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,

Că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe,
Mîndre și cornute,
Și cai învățați,
Și cîini mai bărbați,
Dar cea mioriță,
Cu lînă plăviță,
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.

- 1
- 2
- 3
- 4

Alt. Continua Windows
Чтобы активировать Wind

Fig. 3.34. Interpretare vocală și vocal-corală a Baladei Miorița cu suport instrumental (negativul piesei)

Interpretează **Execută mișcări de dans în caracterul melodiei.**

Paparuda

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu cofița
Ca să crească vița.
La-la-la...

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu găleata
Ca să crească roada.
La-la-la...

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu ulciorul
Să crească feciorul.
La-la-la...

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu cănița
Să crească fetița.
La-la-la...
Au-aaau...

Активация Windows
Чтобы активировать
параметры компью

1 2 3 4 **Continua**

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.35 Interpretarea vocală/corală, cu suport instrumental- Paparuda

Interpretează

La moară

(din folclorul copiilor)

Vi - ne-o cioa - ră, jos la moa - ră

ti - ca, ta - ca ta

Активация Windows
Чтобы активировать Wind
параметрам компьютера.

1 2 3 4 **Continua**

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.36. Interpretarea vocală/instrumentală a exercițiului muzical.

Deosebit de semnificativ în formarea competențelor muzicale ale elevilor este domeniul *Analiza – caracterizare a muzicii*, Figura 3.37. care oferă elevilor posibilitatea de a verifica cunoștințele dobândite pe parcursul lecțiilor, prin diverse jocuri, victorine și concursuri distractive și interactive. În Figurile 3.38-3.43. sunt prezentate câteva dintre acestea.

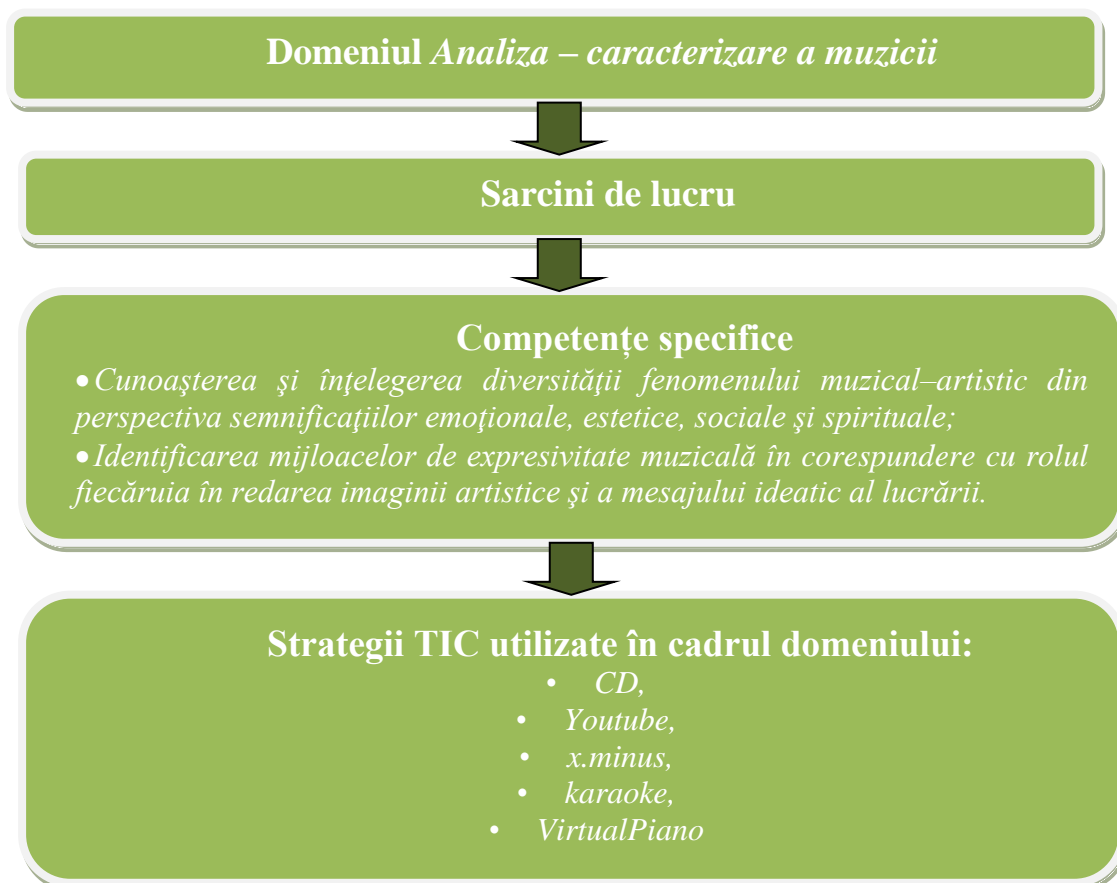

Fig. 3.37.Domeniul analiză-caracterizarea muzicii în Lecția Smart EM

Fig. 3.38. Misiune muzicală: Găsește perechea

Misiune muzicală

1. Numește tipurile de balet din imagini. Plasează denumirile conform imaginilor.

contemporan
neoclastic
clasic

2. Privește cu atenție imaginile. Cum se dansează? Plasează conform imaginilor.

solo
grup
pereche

Fig. 3.39. Misiune muzicală: completarea cadranelor cu cuvântul potrivit

2. Compune sfârșitul acestui cântecel cu ajutorul notelor din căsuță.

Play that Tune Game

Choose a melody and select 7 key. Can you play it back? Then test your attempt.

Keyboard Key Below

2 S X D C V G B H N J M Q 2 W 3 E R 5 T 6 Y 7

Continua

Fig. 3.40. Misiune muzicală: Crearea melodiei

Fig. 3.41. Misiune muzicală: corespondență

1. La ce instrumente cântă interpreții din imagini? Plasează în căsuțe cuvintele ce corespund imaginilor.

The illustrations are arranged in two rows of four:

- Row 1: A boy playing a saxophone, a man in a blue suit playing a saxophone, a boy playing drums, a man in a green uniform playing a trumpet.
- Row 2: A girl playing a keyboard on a street, a boy playing a violin, a girl playing a piano, a boy playing a guitar.

Below each illustration is a blue rectangular box for the answer. At the bottom, an orange box contains the following instrument names: vioară, pian, chitară, saxofon, acordeon, tobe, trompetă, trombon. To the right of the boxes are four numbered buttons (1-4) and a blue arrow labeled 'Continuă'.

Misiune muzicală

1. Selectează tipurile de operă. Plasează-le în căsuțe.

The diagram features a central pink oval labeled 'OPERA' with five arrows pointing to empty colored ovals: cyan, pink, yellow, green, and grey. To the right, a blue box lists the following opera types: balet modernă, comică, clasică, bufă tradițională, populară, semiseria, seria, simfonică. At the bottom, there are four numbered buttons (1-4) and a blue arrow labeled 'Continuă'.

Fig. 3.41. Misiune muzicală: Clustering

Misiune muzicală

1. Plasează pe portretul autorului suitei pentru pian „Tablouri dintr-o expoziție”.

2. Descifrază cu ajutorul denumirii notelor cuvintele ascunse.

mi si sol Do fa re la

- l, - - no. - - lie, - - bă, Tu - l, - ist

Активация Window
 Чтобы активировать Win
 драматический персона

1

2

3

4

▶ Continua

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.42. Exerciții muzicale distractive

Misiune muzicală

1. Atribuie imaginilor numele potrivit.

D. Gh. Chiriac
 George Enescu
 N. Rimski Korsakov
 Maurice Ravel

2. Transcrie melodia pe portativul gol înlocuind pătrimile cu doimi, astfel, măsura să rămâie aceeași.

Активация Window
 Чтобы активировать Win
 драматический персона

1

2

3

4

▶ Continua

[Extindere pagină](#)

Fig. 3.43. Sarcini distractive

Evaluarea prin valorificarea TIC în cadrul Lecțiilor Smart EM contribuie la eficientizarea procesului de evaluare la educația muzicală, eliminând subiectivitatea umană, elevul fiind protejat de capriciile profesorului. Una dintre oportunitățile Lecției Smart este realizarea autoevaluării de însăși elevi, starea de stres și emotivitate fiind reduse. De asemenea, există posibilitatea evaluării simultane a mai multor elevi cu nivele de pregătire diferite, de a integra toți elevii, testele de evaluare fiind realizate pe diverse nivele de dificultate.

Astfel, în Figura 3.44. sunt prezentate tipurile de teste de auto evaluare în Lecția Smart EM.

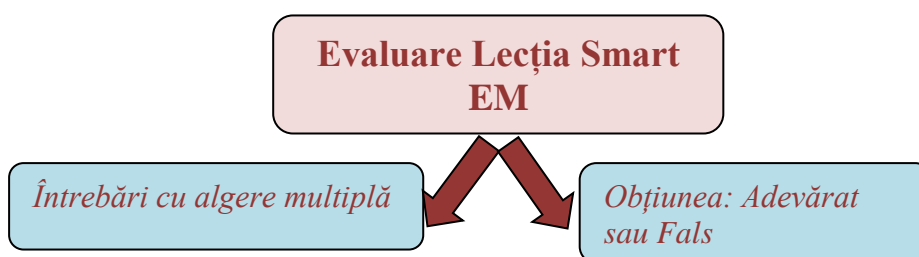

Fig. 3.44. Evaluare Lecția Smart EM

Prin urmare, testele sunt rezolvate interactiv și distractiv de către elevi și rezultatele testării se obțin foarte rapid, obiectivitatea fiind ridicată, prin înlăturarea contactului direct cu evaluatorul, stimularea abilității de lucru individual și autoevaluare, spiritul competițional cu sine însuși. Câteva dintre tipurile de teste de evaluare în Lecția Smart sunt reflectate în Figurile 3.45- 3.48.

Fig. 3.45. Test de evaluare cu obțiunea : Adevărat sau Fals

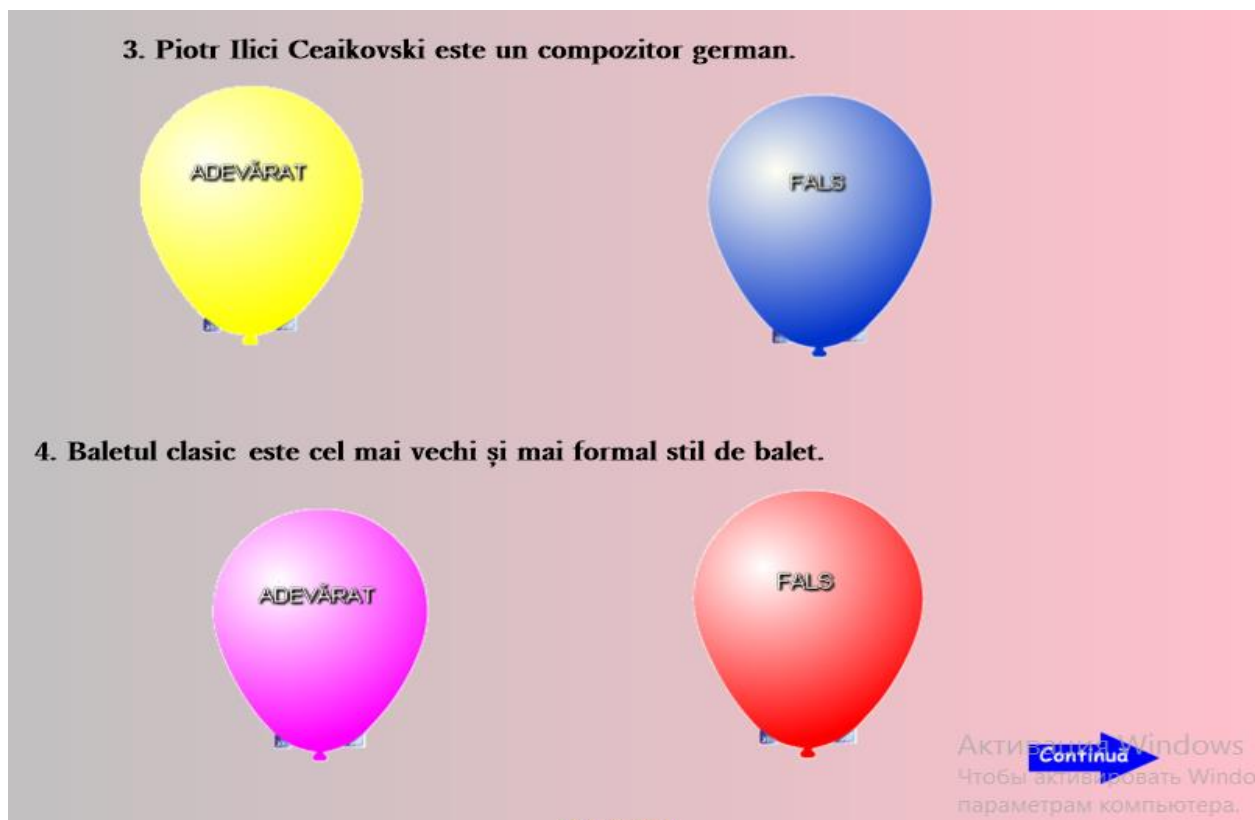

Fig. 3.46. Test de evaluare: Adevărat sau Fals

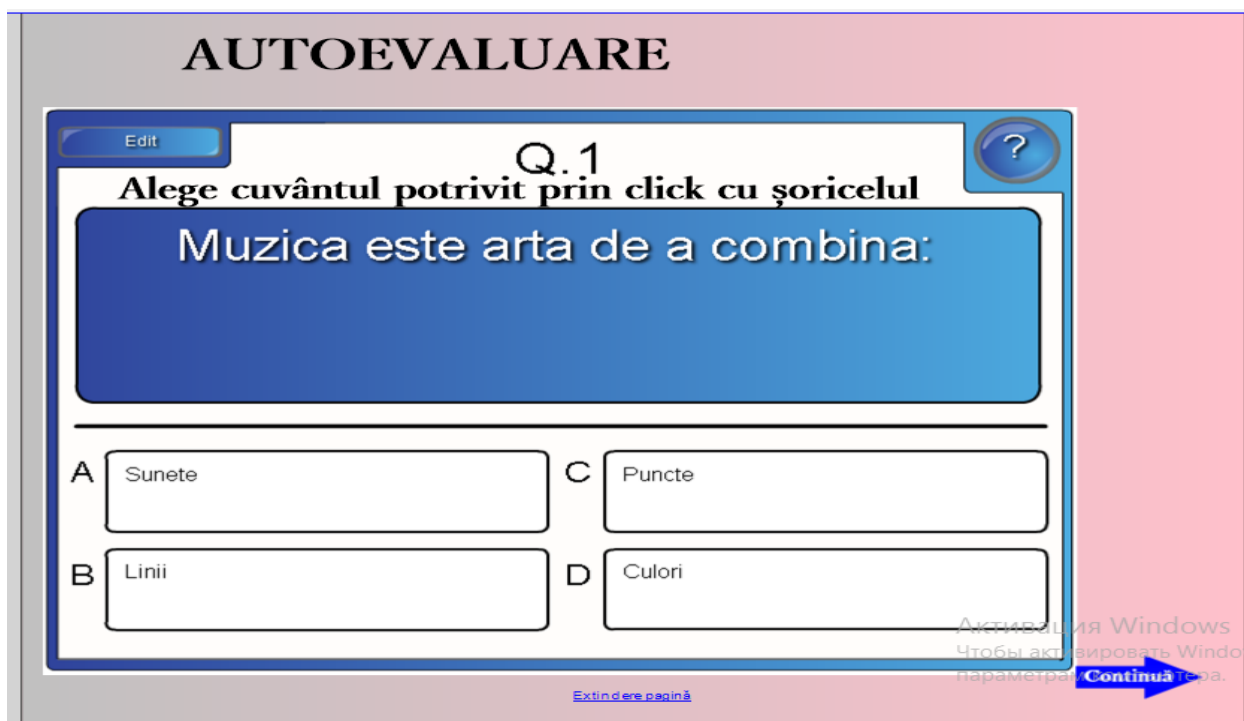

Fig. 3.47. Test de evaluare cu alegere multiplă

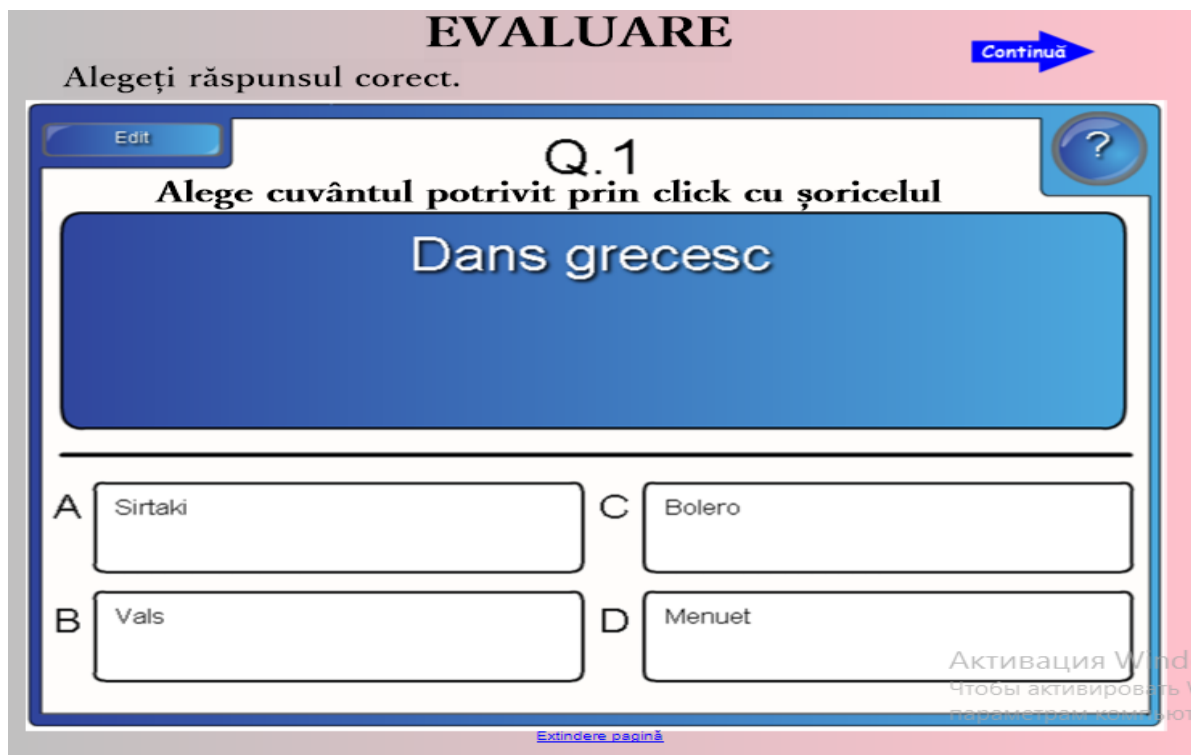

Fig. 3.48. Test de evaluare cu alegere multiplă

În figura 3.49 conform răspunsurilor corecte oferite de elevi, programul Smart Notebook evaluează sonor fiecare elev.

Fig. 3.49. Aprecierea sonoră a elevilor

În contextul evaluării din perspectiva Lecției Smart EM], ca bază ne-a servit Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor [36], Tabelele 3.11-3.14.

**Tabelul 3.11 Măsurarea rezultatelor obținute prin raportarea la indicatorii de competență din Standardele de eficiență a învățării la
Domeniul Interpretare [36, p. 486- 491]**

DOMENIUL: INTERPRETARE

STANDARDUL DE EFICIENȚĂ: *Interpretarea expresivă a repertoriului de cântece ca modalitate de exprimare artistică*

Competența specifică	Indicatorii de competență	Produse pentru măsurarea competenței	Descriptori/Note										
			10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	
Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspective semnificațiilor emoționale și estetice.	Respectă regulile de cânt vocal-coral (poziția la cânt, concentrare a atenției). Demonstrează cunoașterea elementelor de cultură vocal-corală (respirație, emisie sonoră, articulație,	Cultura de interpretare vocală	Demonstrează/ execută corect regulile vocale. Respectă integral elementele de cultură vocală. Aplică deprinderi de interpretare vocală	Demonstrează/ execută corect regulile vocale. Respectă integral elementele de cultură vocală. Aplică deprinderi de interpretare vocală cu	Demonstrează/ execută corect regulile vocale. Respectă parțial elementele de cultură vocală. Aplică deprinderi de interpretare	Demonstrează/ execută parțial corect regulile vocale. Respectă unele elemente de cultură vocală. Aplică deprinderi de interpretare	Demonstrează/ execută parțial corect regulile vocale. Încearcă să respecte unele elementele de cultură vocală. Încearcă să aplice uneori deprinderi de	Demonstrează/ execută parțial corect regulile vocale. Încearcă să respecte unele elementele de cultură vocală. Încearcă să aplice unele deprinderi de	Demonstrează regulile vocale Încearcă să respecte unele elemente de cultură vocală. Încearcă să aplice unele deprinderi de	Nu demonstrează corect regulile vocale Nu aplică deprinderi de interpretare vocală cu acompaniament/ karaoke.	Nu aplică deprinderi de interpretare vocală de niciun fel.	Nu dorește să se implice în activități	Lipsă totală de interes.

	dicție).		cu/sau fără acompaniament (negativ, karaoke). Aplică deprinderile de interpretare vocală, în cadrul manifestărilor culturale-artistice la nivel de clasă/instituție cu acompaniament /karaoke.	acompaniament (negativ, karaoke). Aplică deprinderile de interpretare vocală, în cadrul manifestărilor culturale-artistice la nivel de clasă/instituție cu acompaniament /karaoke	vocala cu acompaniament (negativ, karaoke). Aplică deprinderile de interpretare vocală, în cadrul manifestărilor culturale-artistice la nivel de clasă cu acompaniament /karaoke	vocala cu acompaniament (negativ, karaoke).	interpreta-re vocala cu acompania ment karaoke. Încearcă să aplice deprinderi -le de interpreta-re vocală, în cadrul manifestărilor culturale-artistice la nivel de clasă cu karaoke.	deri de interpre tare vocala cu acompa niament karaoke Încear-că să aplice deprin-derile de interpre tare vocală, în cadrul manifes tărilor cultural -artistice la nivel de clasă cu karaoke				
--	----------	--	--	---	--	---	---	---	--	--	--	--

Tabelul 3.12. Măsurarea rezultatelor obținute prin raportarea la indicatorii de competență din Standarde de eficiență a învățării la Domeniul Audiție [36, p. 478-485]

DOMENIUL: AUDIȚIE

STANDARDUL DE EFICIENȚĂ: Înțelegerea/perceperea posibilităților expresive și descriptive ale muzicii în redarea conținutului ei integral

Competența specifică	Indicatorii de competență	Produse pentru măsurarea competenței	Descriptori/Note									
			10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspective semnificațiilor emoționale și estetice.	Creează reprezentări muzicale asociative în raport cu mesajul creațiilor muzicale studiate (piese, fragmente din creații de proporții).	Partitura ascultătorului	Creează reprezentări grafice originale cu ajutorul computerului. Analizează cu claritate creațiile audiate/vizualizate la ecran. Argumentează original ideile muzicale	Creează reprezentări grafice originale cu ajutorul computerului. Analizează cu claritate creațiile audiate/vizualizate la ecran.	Creează reprezentări grafice, uneori cu ajutorul computerului. Analizează creațiile audiate/vizualizate la ecran.	Creează uneori reprezentări grafice rar cu ajutorul computerului. Analizează creațiile audiate/vizualizate la ecran.	Încearcă să creeze reprezentări grafice cu ajutorul computerului. Rar analizează creațiile audiate/vizualizate la ecran.	Încearcă să creeze reprezentări grafice cu ajutorul computerului. Încearcă să analizeze creațiile audiate/vizualizate la ecran.	Nu poate să creeze reprezentări grafice cu ajutorul computerului. Încearcă să analizeze creațiile audiate/vizualizate la ecran.	Nu poate să creeze reprezentări grafice cu ajutorul computerului	Nu dorește să se implice în activități	Lipsă totală de interes.

**Tabelul 3.13 Măsurarea rezultatelor obținute prin raportarea la indicatorii de competență din Standarde de eficiență a învățării la
Domeniul Analiză-caracterizare [36, p. 468-477]**

DOMENIUL: REFLECȚIE

STANDARDUL DE EFICIENȚĂ: Receptarea unei varietăți de creații muzicale, naționale și universale

Competența specifică	Indicatorii de competență	Produce pentru măsurarea competenței	Descriptori/Note									
			10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale și estetice.	Percepe auditiv/vizual, emotiv și integral sferele imagistice a creațiilor muzicale (de diferite genuri și forme, generate de simbioza muzicii cu literatura , teatrul coregrafia, arta plastică, precum și creații inspirate din natură,istorie).	Experiență auditivă elementară (în perceperea imaginii muzicale).	Se implică maximal, foarte concentrat, manifestând foarte multă voință și interes pentru creațiile prezentate la proiector	Se implică maximal, foarte concentrat, manifestând multă voință și interes pentru creațiile prezentate la proiector	Se implică cu atenție, manifestând multă voință și interes pentru creațiile prezentate la proiector.	Se implică cu atenție, manifestând uneori voință și interes pentru creațiile prezentate la proiector.	Se implică uneori, manifestând rar interes pentru creațiile prezentate la proiector	Încearcă să se implice manifestând sporadic interes pentru creațiile prezentate la proiector	Încearcă foarte rar să se implice, foarte rar manifestând interes pentru muzica vizualizată.	Nu se implică în activitățile inițiate de profesor	Nu dorește să se implice în activitățile inițiale	Lipsă totală de interes, neglijează activitățile.

Tabelul 3.14. Măsurarea rezultatelor obținute prin raportarea la indicatorii de competență din Standarde de eficiență a învățării la Domeniul Creație [36, p. 492-495]

DOMENIUL: CREAȚIE

STANDARDUL DE EFICIENȚĂ: Folosirea instrumentelor muzicale pentru copii ca modalitate de exprimare artistică

Competența specifică	Indicatorii de competență	Produce pentru măsurarea compet.	Descriptori/Note									
			10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale și estetice.	Improvizează melodii simple, ritmuri la instrumente muzicale. Aplică cunoștințe de notație muzicală în descifrarea și interpretarea instrumentală a mesajelor ritmice, scrise la măsurile de 2 și 3 timpi în tonalitatea Do major.	Lucrări de laborator	Compară timbrul instrum. muzicale. Solfegiază teme muz. simple. Citește duratele de note în structuri ritmice. Improviz. melod. simple cu ajutorul pianului virtual. Elabor. acomp. p-u creații.	Compară timbrul instrumentelor muzicale. Solfegiază teme muzicale simple. Citește duratele de note în structuri ritmice. Improvizează melodii simple cu ajutorul pianului virtual.	Compara timbrul instrumentelor muzicale. Solfegiază teme muzicale simple. Citește duratele de note în structuri ritmice.	Încearcă să compare timbrul instrum. muzicale. Încearcă să solfegieze teme muzicale simple. Citește duratele de note în unele structuri ritmice simple.	Încearcă să compare timbrul instrumentelor muzicale. Cunoaște locul muzicale pe portativ.	Încearcă să compare timbrul instrumentelor muzicale. Cunoaște locul la unele note muzicale pe portativ	Nu manifestă interes pentru activitățile muzicale. Nu cunoaște locul notelor muzicale pe portativ.	Manifestările comportamentale sunt eronate.	Nu dorește să se implice în activitățile muzicale.	Lipsă totală de interes.

Tema pentru acasă, prezentată în Figura 3.50. oferă posibilitatea eleviilor să audieze/vizioneze creațiile recomandate de către profesor, să interpreteze vocal și instrumental, să analizeze și să compare opere muzicale, aplicând diverse instrumente TIC.

Tema pentru acasă

1. Vizualizați: **J.S. BACH** - Jesús bleibet, Cantata 147 - https://www.youtube.com/watch?v=d9EN27Zh_vg
2. Determinați elementele specifice: text, ritm, formă muzicală și caracterul creației.

Extindere pagină

Активация Windows
Чтобы активировать Windows,
параметры конфиденциальности

Fig. 3.50. Tema pentru acasă în Lecția Smart EM

În acord cu cele menționate, constatăm că setul de Lecții Smart EM sunt mai atractive, oferind elevilor posibilitatea să descopere exact ce nivel de pregătire muzicală au și să își recunoască limitele și posibilitățile. Realizarea Lecțiilor Smart permite o înțelegere mai bună a materiei de către elevi într-un timp mai scurt, contribuind la dezvoltarea conștiinței de sine și dorința de a reuși.

În acest sens, Lecțiile Smart EM, pe lângă designul atractiv, facilitează o mai bună coerență în prezentare, precum și contactul permanent al elevului cu aspectul vizual-auditiv al învățării muzicii. În cazul în care există conexiunea la Internet în sala de clasă, pot fi inserate diverse materiale create anterior de profesor sau împreună cu elevii asigurând o învățare cu plăcere (Anexa 4), (Anexa 5), (Anexa 6), (Anexa 7).

În cadrul etapei de organizare a experimentului pedagogic ne-am axat și pe implicarea cadrelor didactice în activitatea de formare continuă, privind valorificarea TIC în educația muzicală și prezentarea unor lecții model, în cadrul cărora au fost valorificate TIC cu implicarea echipamentului necesar (computer, Internet, proiector, TI).

Astfel, o Lecție Smart EM a fost prezentată pentru 21 de profesori de educație muzicală din Republica Moldova, în cadrul cursurilor de formare continuă la IȘE. La final de ore, profesorii au completat un chestionar ce includea 3 întrebări (Anexa 3).

Răspunsurile profesorilor la întrebări, le-am prezentat prin Tehnica SWOT, în Tabelul 3.15

Tabelul 3.15. Răspunsurile profesorilor de educație muzicală prin Tehnica SWOT

<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>PUNCTE FORTE</u>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Crește nivelul calității în educație ✓ Interes sporit pentru disciplină ✓ Instruire rapidă ✓ Parteneriate elev-profesor, elev-elev și profesor-elev eficiente realizate; ✓ Integrarea tuturor elevilor în procesul de predare-învățare-evaluare interactivă ✓ Dezvoltă creativitatea artistică ✓ Curiozitate sporită ✓ Dezvoltă inteligențele multiple ✓ Deprinderi în utilizarea TIC ✓ Dezvoltă gustul estetic ✓ Cunoașterea de sine ✓ Dezvoltă motivația pentru învățare. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tehnologii moderne de predare-învățare-evaluare interactive ✓ Autoinstruire ✓ Evaluare obiectivă ✓ Autoevaluare ✓ Jocuri didactice muzicale interactive ✓ Vizionarea concertelor, spectacolelor, filmelor muzicale online ✓ Interpretarea vocală cu karaoke și cea instrumentală virtual online ✓ Emoții pozitive, învățare prin acțiune și joc ✓ Lecții interesante și atractive pentru elevi ✓ Învățare prin cooperare ✓ Lipsa stresului; ✓ Confortul psihologic al elevilor.
<u>PUNCTE SLABE</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipsa cadrelor didactice formate la EM; ✓ Lipsa conectării la Internet în multe școli; ✓ Lipsa mijloacelor moderne TIC în majoritatea școlilor din Republica Moldova; ✓ Nivelul scăzut al competențelor digitale ale cadrului didactic. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Interes scăzut față de manualul actual de EM; ✓ Probleme de conectare ce apar în cadrul utilizării TIC.

În vederea unei orientări eficiente în specificul valorificării Lecției Smart EM, a fost elaborat pentru cadrele didactice *Cadrul metodologic al valorificării TIC la educația muzicală*, prezentat în Tabelul 3.16.

Tabelul 3.16. Cadrul metodologic al valorificării TIC la EM

Domeniul muzical	Competența specifică	Strategii TIC
<i>Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte</i>	- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical–artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale	Bibliotecile virtuale, dicționar muzical online, prezentări electronice, cărți interactive etc.
<i>Audiția / receptarea muzicii</i>	- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării. - Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii.	Platforme online, aplicații web 2.0, elemente multimedia, CD audio/video, secvențe din spectacole, concerte, festivaluri etc.
<i>Interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii</i>	- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale. - Demonstrarea abilităților muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare.	Karaoke/ suport instrumental, instrumente muzicale virtuale, jocuri muzicale online, elemente multimedia, imprimarea exercițiilor muzicale și a melodiilor create de elevi.
<i>Analiza – caracterizare a muzicii</i>	- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical–artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale.	Autoevaluarea cunoștințelor cu ajutorul programei Smart notebook 11.

	- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării.	
--	--	--

Într-un sens asemăător, de rând cu acest cadru metodologic al valorificării TIC la educația muzicală, a fost structurat un model de gestionare a timpului alocat domeniilor muzicale prin valorificarea TIC, ținând cont de părerile și preferințele elevilor, Tabelul 3.17.

Tabelul 3.17. Timpul alocat fiecărui domeniu principal muzical realizat în cadrul lecțiilor de educație muzicală

Lecția de educație muzicală/ tradițională	Timp/ minute	Lecția Smart de educație muzicală	Timp/ minute
<i>Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte</i>	20	<i>Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte</i>	7
<i>Audiția / receptarea muzicii</i>	5	<i>Audiția / receptarea muzicii</i>	15
<i>Interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii</i>	3	<i>Interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii</i>	18
<i>Analiza – caracterizare a muzicii.</i>	17	<i>Analiza – caracterizare a muzicii.</i>	5

Generalizând, putem constata că atât profesorii de educația muzicală cât și elevii au demonstrat un interes deosebit pentru valorificarea TIC în educația muzicală. În acest context, cadrele didactice conștientizează din ce în ce mai mult rolul TIC și explorează posibilitățile acestora în dorința de a le descoperi potențialul. Răspunsurile oferite conturează o imagine clară a modului în care profesorii privesc realitatea disciplinei Educația muzicală în corelare cu tehnologiile moderne TIC .

3. 3. Validarea rezultatelor experimentului pedagogic

Constatările preliminare privind eficiența *Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți* au fost confirmate prin experimentul de control. Acesta s-a desfășurat cu aceiași subiecți: elevii din clasa a V- a, implicând același instrument ca și în experimentul de constatare- *Chestionarul*, cu unele modificări în formulările întrebărilor (Anexa 2).

Conform datelor obținute la experimentul de control, observăm o creștere semnificativă la grupul experimental în raport cu grupul de control, privind domeniile educațiile muzicale

preferate de către elevi. Analiza comparativă a rezultatelor între grupul experimental și grupul de control este prezentată în Tabelul 3.18.

Tabelul 3.18. Analiza comparativă a rezultatelor grupului experimental și grupului de control

criteriul	Domeniile EM (preferate)	Răspun- sul % gr.exper imental	Nr. elevi	Răsp n-sul % gr.co ntrol	Nr. elevi
Motivație/ Necesitate	<u>Domeniul 1.</u> <i>Audiția / receptarea muzicii</i>	93,2	55	68,5	37
	<u>Domeniul 2.</u> <i>Interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii</i>	84,7	50	70,4	38
	<u>Domeniul 3.</u> <i>Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte</i>	76,3	45	0	0
	<u>Domeniul 4.</u> <i>Analiza – caracterizare a muzicii</i>	86,4	51	37,3	20

Din răspunsurile obținute, observăm că la criteriul **Motivație/Necesitate**, elevii preferă domeniul I - *Audiția / receptarea muzicii* (grupul experimental - 93,2% și grupul de control - 68,5%), dar grupul experimental atestă cu 24,7% mai mult decât grupul de control, și pentru domeniul III- *Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte* avem: grupul experimental - 86,4% și grupul de control - 37,3%, adică grupul experimental preferă cu 49,1% mai mult decât grupul de control. Grafic, rezultatele privind întrebarea *Domeniile muzicale preferate* sunt prezentate în Figura 3.51.

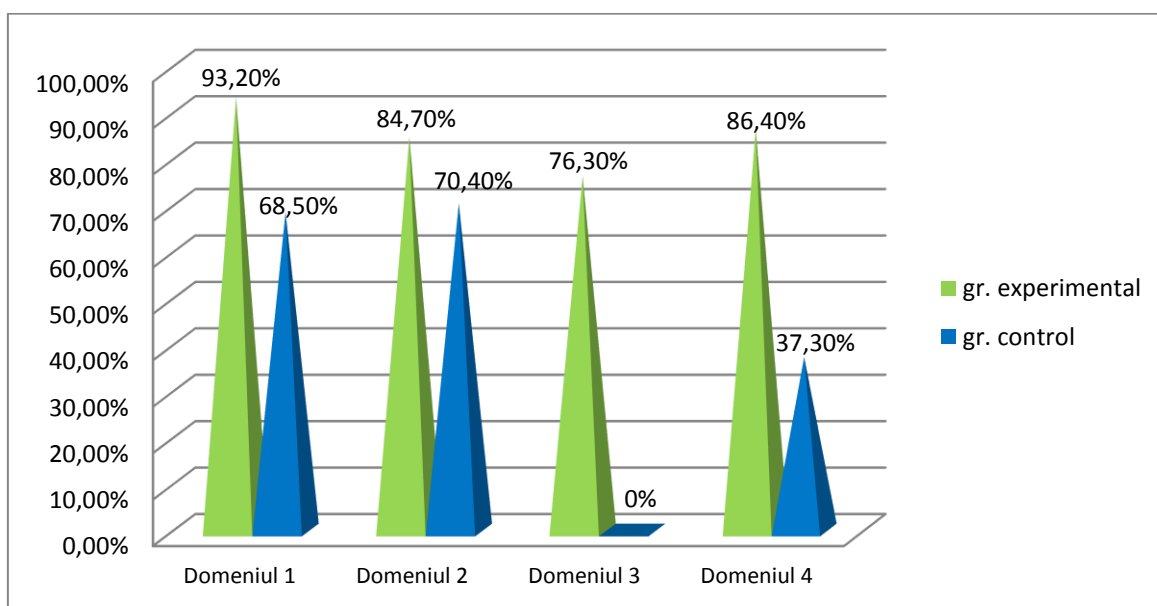

Fig. 3.51. Datele comparative privind Criteriul Motivație/Necesitate, întrebarea 1

Rezultatele la întrebarea **Preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecției de educație muzicală** sunt prezentate în Tabelul 3.19

Tabelul 3.19 Preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecției de EM

Criteriul	Rezultatul % gr.experimental (chestionarea inițială)		Rezultatul % gr.experimental (chestionarea finală)		Rezultatul % gr.control (chestionarea inițială)		Rezultatul % gr.control (chestionarea finală)	
	Prefer nr. elevi	%	Prefer nr. elevi	%	Prefer nr. elevi	%	Prefer nr. elevi	%
<i>Cântul vocal(negative, karaoke)</i>	38	64,4	52	88,1	26	48,1	42	77,7
<i>Cântul instrumental (instrumente muzicale virtuale)</i>	38	65,5	57	96,6	30	55,6	44	81,4
<i>Audiția/vizionarea muzicală</i>	41	70,7	55	93,2	36	66,7	46	85,1
<i>Realizarea unor creații muzicale cu ajutorul computerului</i>	46	83,9	56	94,9	42	79,2	40	74,0
<i>Învățarea elementelor de teorie a muzicii (exerciții)</i>	3	<u>34,2</u>	46	<u>77,9</u>	6	11,1	11	20,3
<i>Realizarea unor proiecte muzicale</i>	22	37,3	52	88,1	23	42,6	14	25,9
<i>Jocuri muzicale online</i>	-	28,4	58	98,3	-	-	42	77,7

Conform rezultatelor din Tabelul 4.19, la întrebarea 2 **Activități -preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecției de educație muzicală**, Criteriul activități, la opțiunile *Învățarea elementelor de teorie a muzicii* observăm că rezultatele de la grupul experimental finale sunt - 77,9%, iar la grupul experimental inițiale- 34,2 %. La opțiunea *Jocuri muzicale online*, rezultatele grupului experimental finale sunt de 98,3%, comparativ cu 28,4% la grupul experimental inițiale. De asemenea, observăm diferențe de rezultate la majoritatea opțiunilor: la grupurile de control chestionarea inițială și finală, în special la opțiunea *Cântul vocal (negative, karaoke)* grupul de control la finală a acumulat 77,7%, iar rezultatele grupului de control la inițiale fiind - 64,4%. Rezultatele grafice sunt prezentate în Figura 3.52.

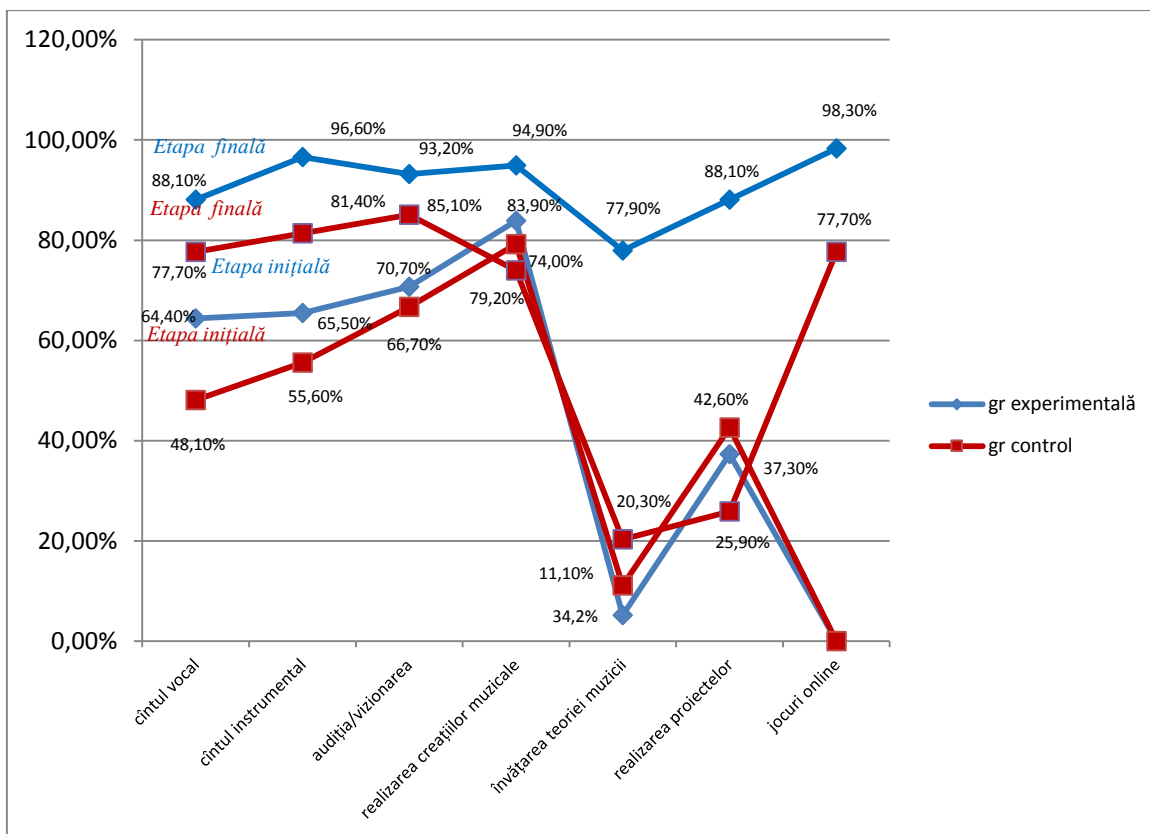

Fig. 3.52. Datele comparative la Criteriul Activității, întrebarea 2

Rezultatele de la întrebarea „Bifează capacitățile de care dispui” sunt prezentate în Tabelul 3.20.

Tabelul 3.20. Bifează capacitățile de care dispui

Criteriul	Rezultatul % gr.experimental (chestionarea inițială)		Rezultatul % gr.experimental (chestionarea finală)		Rezultatul % gr.control (chestionarea inițială)		Rezultatul % gr.control (chestionarea finală)	
	nr. elevi	%	nr. elevi	%	nr. elevi	%	nr. elevi	%
Interpretez vocal muzică clasică	13	22	40	67,8	17	31,5	11	20,4
Interpretez vocal muzică modernă	9	45,6	48	81,4	8	14,8	25	46,3
Cunosc locul notelor pe claviatura pianului	40	67,8	58	98,3	28	51,9	20	37
Deosebesc la auz tipurile de muzică	13	54,8	57	96,6	8	14,8	31	57,4
Nu pot cânta	14	23,7	6	10,2	21	38,9	21	38,9
Interpretez vocal	27	45,8	38	64,4	19	35,2	10	18,5

<i>muzică populară</i>								
<i>Interpretez la pian exerciții muzicale</i>	30	50,8	54	91,5	14	25,9	1	1,9
<i>Nu pot cânta la pian</i>	24	18,2	3	5,1	20	37	43	79,6
<i>Nu deosebesc tipurile de muzică</i>	49	42,5	1	1,7	36	66,7	3	5,6
<i>Analizez creațiile muzicale audiate conform criteriilor(emoție, mesaj, comparația câtorva creații muzicale)</i>	6	37,8	53	89,8	5	9,3	17	31,5

La întrebarea 3 - **Bifează capacitățile de care dispui** al Criteriului Activități, la opțiunea *Interpretez vocal muzică modernă*, elevii din grupul experimental la chestionarea finală au răspuns cu 35,8% mai mult decât grupul experimental la chestionarea inițială. La opțiunea *Deosebesc la auz tipurile de muzică*, grupul experimental la chestionarea finală au răspunsuri cu 41,8% mai mult decât grupul experimental la chestionarea inițială, iar la opțiunea *Analizez creațiile muzicale audiate conform criteriilor (emoție, mesaj, comparația câtorva creații muzicale)*, diferența este de 52%. Totodată, mai observăm că la opțiunea *Nu pot cânta la pian*-elevii din grupul experimental la chestionarea finală au dat răspunsuri cu 13,1% mai puțin decât grupul experimental la chestionarea inițială, iar la opțiunea *Nu deosebesc tipurile de muzică*, respectiv cu 40,8% mai mult.

Comparând rezultatele, observăm diferență la opțiunea *Interpretez vocal muzică modernă*, unde grupul de control la chestionarea finală are cu 31,5% mai mult decât grupul de control la chestionarea inițială și la opțiunile *Deosebesc la auz tipurile de muzică* și *Nu pot cânta la pian*, ambele grupuri atestând aceleași rezultate- cu 42,6% mai mult la chestionarea finală. Se remarcă schimbări la opțiunea *Interpretez vocal muzică clasică*, unde grupul de control la chestionarea finală atestă o scădere de 11,1% față de grupul de control la chestionarea inițială, la fel și la opțiunea *Cunosc locul notelor pe claviatura pianului*, la chestionarea finală mai puțin cu 14,9%. La opțiunea *Interpretez vocal muzică populară*, grupul de control la chestionarea inițială atestă 35,2%, iar la chestionarea finală - 18, 5%, iar la opțiunea *Interpretez la pian exerciții muzicale*, grupul de control la chestionarea inițială atestă cu 24% mai mult decât la chestionarea finală. Rezultatele grafice sunt prezentate în Figura 3.53.

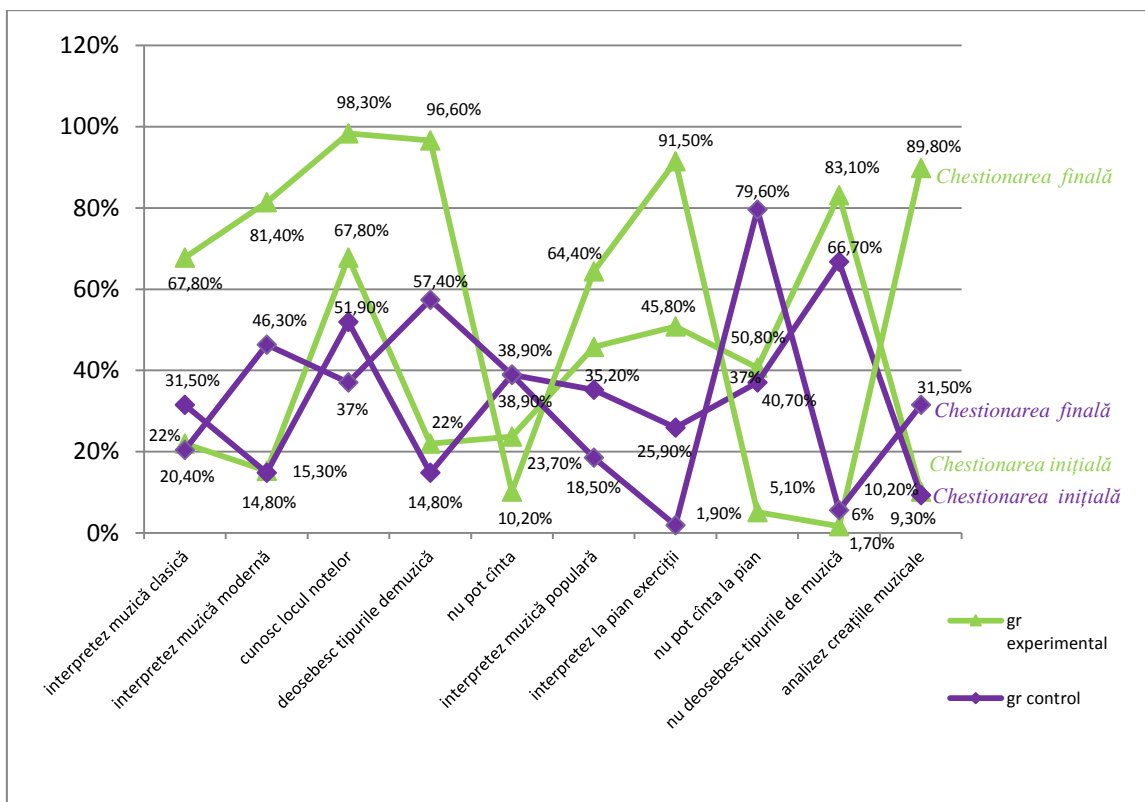

Fig. 3.53. Datele comparative privind întrebarea 3, Criteriul Activități

Rezultatele la întrebarea 4 Bifează modul de realizare a evaluării de către profesor în cadrul lecțiilor de educație muzicală, sunt prezentate în Tabelul 3.21.

Tabelul 3.21. Bifează modul de realizare a evaluării de către profesor în cadrul lecțiilor de educație muzicală (chestionarea la etapa de control)

Criteriul	Modul de evaluare	Răspuns % gr. experimental	Nr.elevi gr.experimental	Răspuns % gr. control	Nr.elevi gr.control
Condiții	<i>Stresant</i>	1,7	1	53,7	29
	<i>Calm</i>	100	59	46,3	25
	<i>Cu note</i>	38	0	100	54
	<i>Prin descriptori</i>	100	59	42	0
	<i>Distractiv</i>	100	59	0	0
	<i>Interesant</i>	100	59	0	0
	<i>Obiectiv</i>	98,3	58	51,9	28
	<i>Neobiectiv</i>	5,1	3	48,1	26

Rezultatele elevilor din grupul experimental și grupul de control sunt foarte diferite. La întrebarea 4 a criteriului **Condiții**, evaluarea pentru grupul de control este cu 52% mai stresantă

decât la grupul experimental. La opțiunea *evaluare cu note*, elevii din grupul experimental au 38% în raport cu 100% la grupul de control. La opțiunile *evaluare prin descriptori, distractivă și interesantă* elevii din grupul experimental au 100%, comparativ - 42% a elevilor din grupul de control. La opțiunea *evaluare obiectivă* grupul experimental indică 98,3% în raport cu 51,9% indicat de grupul de control, adică cu 46,4% mai mult. La opțiunea *evaluare neobiectivă* grupul experimental indică cu 43% mai puțin decât grupul de control. Astfel, elevii din grupul experimental susțin că evaluarea din cadrul Lecțiilor Smart este interesantă, obiectivă și distractivă. Rezultatele grafice sunt prezentate în Figura 3.54.

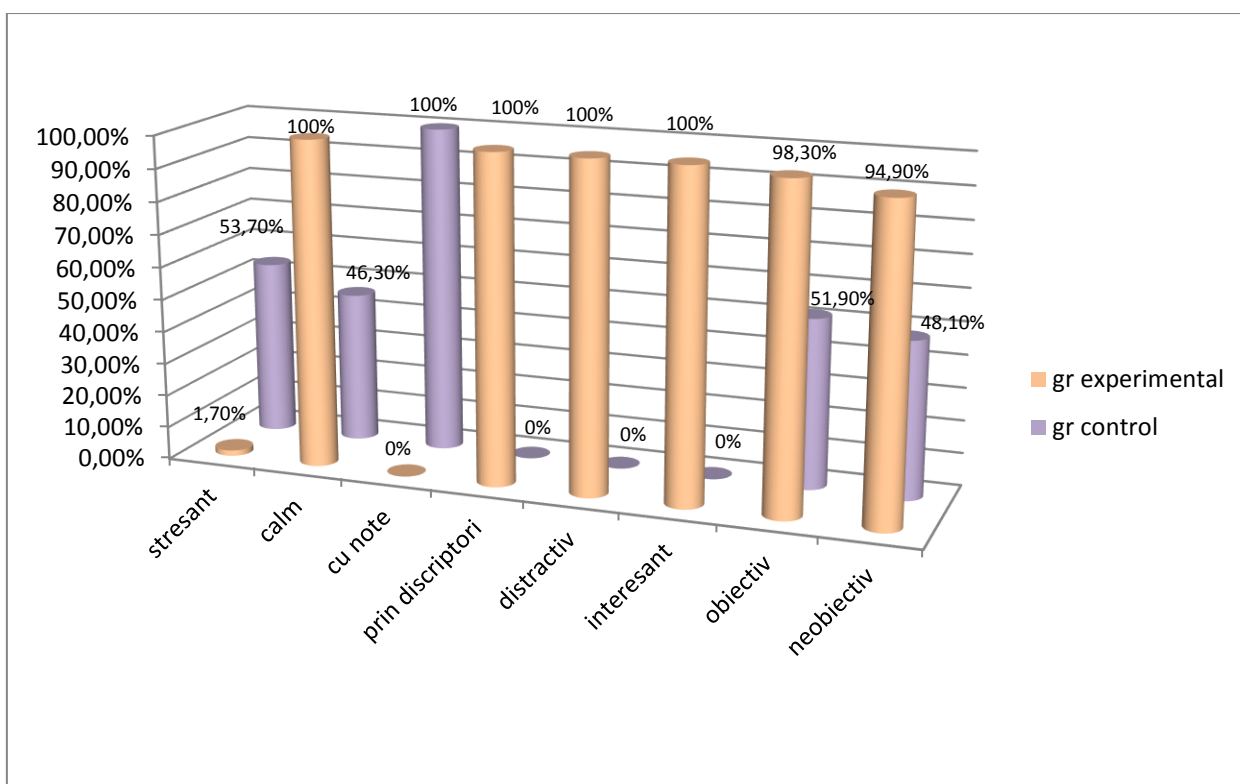

Fig. 3.54. Datele comparative ale întrebării 4, Criteriul Condiții (chestionarea la etapa de control)

Rezultatele la întrebarea generală 5 **Bifează răspunsul în dreptul fiecărei întrebări**, Criteriul *Motivație/Necesitate* sunt prezentate în Tabelul 3.22.

Tabelul 3.22. Bifează răspunsul în dreptul fiecărei întrebări

Criteriul	Întrebări	Rezultatul % gr.experimental (chest.inițială)		Rezultatul % gr.experimental (chest. finală)		Rezultatul % gr.control (chest. inițială)		Rezultatul % gr.control (chest. finală)	
		nr. elevi	%	nr. elevi	%	nr. elevi	%	nr. elevi	%

		(Răspunsul DA)		(Răspunsul DA)		(Răspunsul DA)		(Răspunsul DA)	
Motivație/ Necesitate	1.Îți place disciplina educație muzicală?	45	73,3	58	98,3	46	85,1	51	94,4
	2.Ai dori ca educația muzicală să fie disciplină obligatorie?	29	49,2	54	91,5	19	35,1	34	65,4
	3.Ți-ai dori un curs opțional la educația muzicală?	45	77,6	58	98,3	43	79,6	39	75
	4.Ai prefera desfășurarea orelor de muzică într-un cabinet special amenajat (laborator muzical, clasă cu calculatoare, studioul muzical)?	59	100	58	98,3	54	100	54	100
	5.Ai nevoie de cunoștințe muzicale pentru viață?	45	76,3	58	98,3	27	50	43	79,6

O schimbare favorabilă s-a produs și la întrebarea generală „**Bifează răspunsul în dreptul fiecărei întrebări**”, criteriul **Motivație/Necesitate** care conține 5 întrebări particulare. Grupul experimental la chestionarea finală a obținut rezultate mai mari decât grupul experimental la chestionarea inițială la toate întrebările particulare. Însă schimbări mai pronunțate se observă la

Întrebarea 2, la chestionarea finală cu 42,3% mai mult decât la chestionarea inițială. La grupurile de control, observăm că rezultatele sunt în minus, adică rezultatele grupului de control la chestionarea inițială sunt mai mari decât rezultatele grupului de control la chestionarea finală, cu excepția întrebării 3, unde grupul de control la chestionarea finală are cu 4,6% mai mult decât la cea inițială și rezultate egale avem doar la întrebarea 4 - câte 100%.

Rezultatele obținute ne demonstrează că elevii din grupul experimental la chestionarea finală au cele mai multe răspunsuri pozitive la Criteriul Motivație/Necesitate. Rezultatele grafice sunt prezentate în Figura 3.55.

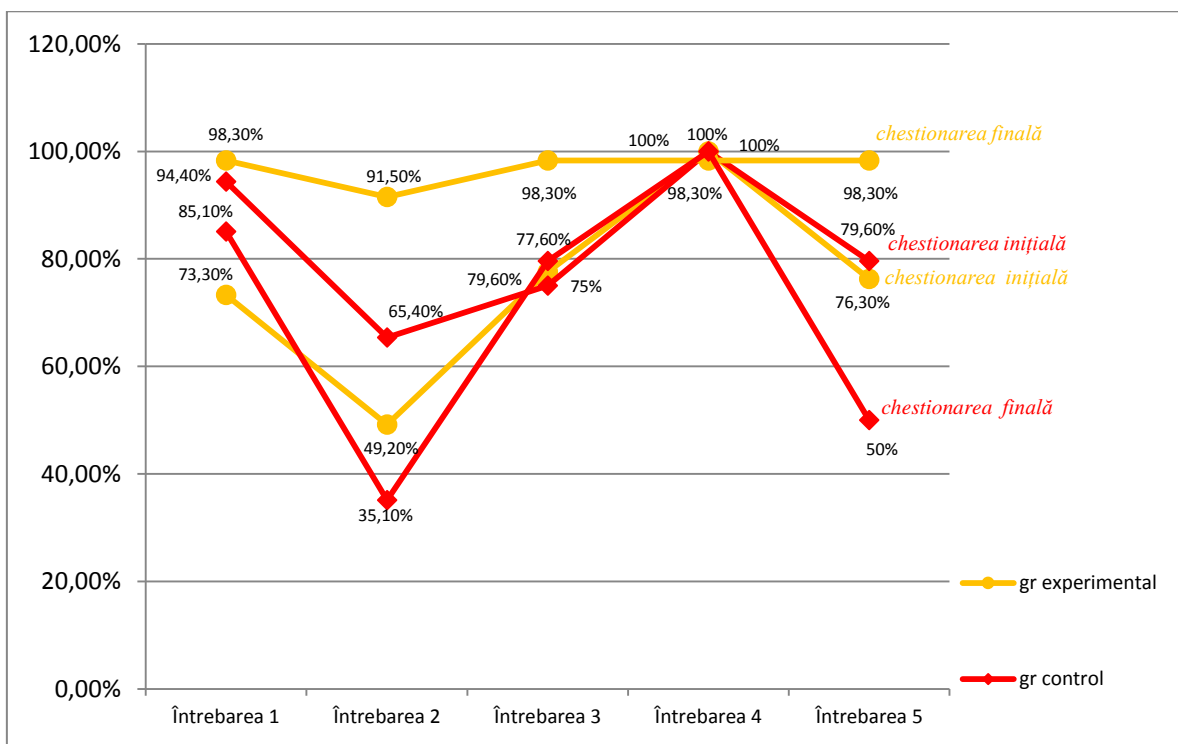

Fig. 3. 55. Datele comparative privind întrebarea 5, Criteriul Motivație/Necesitate

Analizând rezultatele chestionarelor, remarcăm beneficiul inestimabil al TIC, care contribuie la modernizarea disciplinei Educația muzicală, în direcția inovației și a diversității. Interpretarea vocală, scrierea de partituri, compoziția muzicală sau interpretarea la instrumente virtuale prin intermediul TIC, reprezintă un mod actual și plăcut de a introduce elevii în tainele muzicii. Pentru ca educația muzicală să devină disciplină atractivă, interesantă și eficientă, pentru ca elevii să studieze muzica cu plăcere și să devină creativi, educația muzicală trebuie să fie realizată în concordanță cu preferințele și preocupările elevilor.

3.4. Concluzii la capitolul 3

Organizarea și desfășurarea experimentului pedagogic a permis să evidențiem următoarele concluzii:

1. Experimentul de constatare a evidențiat problemele privind educația muzicală a elevilor preadolescenți, accentuând necesitatea elaborării Modelului pedagogic și a metodologiei de implementare axate pe integrarea TIC în procesul didactic, în scopul formării competențelor muzicale.

2. În cadrul experimentului de formare a fost implementat *Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii claselor a V - a care*, prin interpretarea analitică a datelor la nivelul subiecților experimentali, elucidează rolul și importanța bazei teoretico-praxilologice în valorificarea tehnologică a muzicii în școală.

3. Logica raționamentului formativ ilustrează impactul/influența Lecției Smart EM în configurarea muzicală a personalității elevului în direcția acceptării schimbărilor pozitive. Efortul pentru schimbare, prin Lecția Smart EM, este notabil în măsura în care poate fi explorată cu eficiență în școala modernă.

4. Experimentul de control și analiza comparată au demonstrat eficiența Modelului pedagogic elaborat și axat pe valorificarea TIC în procesul de studiu a disciplinei educația muzicală și a Metodologiei de implementare prin înregistrarea de rezultate mult mai bune în grupul experimental comparativ cu grupul de control.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

O privire sintetică asupra demersului științific interpretat ne permite să formulăm următoarele concluzii generale:

1. Experiențele educaționale a altor țări precum Germania, Italia, Olanda etc., ne-a condus la ideea că implementarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educația muzicală, contribuie la realizarea eficientă a procesului educațional în corelare cu principiile specifice educației muzicale.

2. Atitudinea elevului față de studierea muzicii în școală prezintă o problemă pentru practica educațională din Republica Moldova. Portretul utilizatorului de preferințe muzicale elaborat de noi confirmă faptul că preferințele muzicale ale preadolescenților nu corelează cu cerințele curriculumului modernizat și modul în care sunt desfășurate lecțiile de educație muzicală [66], [67].

3. Realizarea principiilor de valorificare a TIC în cadrul educației muzicale conform domeniilor muzicale principale (audiție, interpretare, reflecție și creație muzicală) conduce la formarea și dezvoltarea competențelor muzicale ale elevilor preadolescenți, prin corelarea cu strategii și tehnologii didactice, centrate pe elev și axate pe formarea competențelor muzicale. Experimentul realizat confirmă eficiența utilizării TIC în cadrul Lecției Smart EM din perspectiva consolidării intereselor elevilor preadolescenți și creșterea motivației acestora pentru învățarea muzicii [65], [67], [70].

4. Cadrul teoretic și psihologic configurat ipotetico-deductiv a pus în relație definitivă tehnologiile informaționale, ca filosofie a activității umane, cu filosofia educațională, a muzicii și a constituit reperul de bază în valorificarea TIC la orele de muzică în școală. Semnificațiile acestei relaționări integratoare sunt evidente în schimbările de atitudine ale elevilor în practica formativă ancorată în preocupările muzicale/muzicologice [68], [69].

5. *Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți și metodologia de implementare oferă oportunități de eficientizare a valorificării TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți. Acest instrumentar poate fi extins și pentru disciplinele școlare educația plastică și educația tehnologică.* [72].

6. Sistemul de competențe specifice propus pentru dezvoltarea curriculumului la disciplina Educația muzicală pentru clasele I-XII, poate contribui la modernizarea procesului educațional și la majorarea nivelului calității educației muzicale în școală.

7. Curriculumul la disciplina opțională *Muzica modernă și TIC* aprobat de MECC prin Ordinul MECC nr.792 din 25 mai 2018 oferă oportunități praxiologice de eficientizare a valorificării TIC în formarea competențelor muzicale [71], [74].

Rezultatele obținute în cadrul cercetării realizate ne conduc la formularea următoarelor **recomandări praxiologice** și la nivel de politici educaționale:

- Recomandările praxiologice privind valorificarea TIC în formarea competențelor la elevi pot fi de real folos specialiștilor în elaborarea softurilor educaționale la alte discipline școlare și cadrelor didactice privind implementarea acestora.
- Formarea profesională inițială a profesorilor de educație muzicală în contextul valorificării TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți.
- Modernizarea programelor de formare profesională continuă a profesorilor de educație muzicală din perspectiva realizării Lecțiilor Smart la educația muzicală și implementării Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți.
- Elaborarea și editarea complexelor instructiv-metodice necesare pentru implementarea *Modelul pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*.
- Disciplina educația muzicală poate fi disciplină separată în clasele I-VIII și componentă a unei discipline integrate Arte, studiată în clasele IX-XII.
- Rezultatele obținute în cercetare, *Modelului pedagogic de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*, Metodologia de valorificare a TIC în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți, Lecția Smart, sunt aplicabile și pentru disciplinele școlare din aria curriculară *Arte: educația tehnologică și educația plastică*.

BIBLIOGRAFIE

1. ACHIRI, Ion (coord.), HÎNCU, Ionela, PISĂU, Aurelia. Curriculum pentru disciplina opțională Muzica modernă și TIC. În: Revista Univers Pedagogic 2018, Nr.3 (59). p. 82-90. ISSN 1811-5470.
2. ACHIRI, Ion, ANDRIȚCHI, Viorica, BOLBOCEANU, Aglaida, POGOLȘA, Lilia. Implementarea standardelor de calitate a instituțiilor de învățământ preuniversitar din Republica Moldova : Ghid metodologic. Chișinău, 2015, 60 p. ISBN 978-9975-3038-9-7.
3. ACHIȚEI, Gheorghe, BREAZU, Marcel, DRAGOMIRESCU, Lucian. Estetica. București: Editura Academiei, R. S. România, 1983, 583 p.
4. ADĂSCĂLIȚEI, Adrian. Instruirea asistată de calculator, Iași: Polirom, 2007, 208 p. ISBN 978-973-46-0687-0.
5. ALBU, Emilia. Psihologia vârstelor. Universitatea „Petru Maior”, Târgul Mureș: Departamentul I.F.R.D, 2007, 128 p.
6. ALBU, Emilia. Manifestări tipice ale devierilor de comportament la elevii preadolescenți. București: Aramis, 2002, 128 p. ISBN 978-973-85-9404-9.
7. ALDEA, Georgeta, MUNTEANU, Gabriela. Didactica educației muzicale în învățământul primar, Ed. a 2-a revizuită. București : Editura Didactică și Pedagogică, 2005, 284 p. ISBN: 973-30-1917-8
8. ALPORT, Gordon. Structura și dezvoltarea personalității. București: Didactică și Pedagogică, 1981, 579 p.
9. ANDREICUȚ, Alina Mirela. M. Dezvoltarea creativității prin educația muzicală școlară și extrașcolară. În: Simpozion național de referate și comunicări, Ediția a VII-a, Baia Mare. Cluj-Napoca: Risoprint, 2012. p. 16-22.
10. ANGHEL, Chiru. Conceptele de bază ale tehnologiei. Timișoara: Mirton, 2010, 500 p.
11. BABII, Vladimir. Teoria și praxiologia educației muzicale. Chișinău: Elena-V.I. SRL, 2010, 310 p. ISBN 978-9975-9649-0-6.
12. BALANSKAT, Anja, BLAMIRE, Roger, KEFALA, Stella. The ICT Impact Report. Brussels: European Communities, European Schoolnet, 2006, 69 p.
13. BARATÈ, Adriano, LUCA, Ludovico, FORMICA, Andreea, MALCHIODI, Dario. Fostering Computational Thinking in Secondary School through Music An Educational Experience based on Google Blockly În: CSEDU - 9th International Conference on Computer Supported Education, 2017, p. 117-124.
14. BĂLAN, George. Cum să ascultăm muzica. București: Humanitas, 1998, 132 p. ISBN 973-28-0831-4.

15. BĂLAN, George. Muzica-artă greu de înțeles? Ediția 2. București: Editura Muzicală a uniunii compozitorilor din R. P. R., 1963, 258 p.
16. BĂLAN, Ooana Mihaela. Softuri educaționale pentru domeniul muzical. În: Revista Tehnologii informatice și de comunicație în domeniul muzical, vol.IV, 2013, nr.2. Cluj-Napoca: Media musica, p. 43-47.
17. BĂLAN, George. Dincolo de muzică. București: Editura pentru literatură, 1967, 322 p.
18. BĂRZEA, Cezar. Arta și știința educației. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998, 220 p. ISBN 9733050830.
19. BOCOȘ, Mușata Dacia. Instruirea interactivă. Editura Polirom, 2013, 470 p. ISBN 9789734632480.
20. BOLBOCEANU, Aglaida. Aspecte ale dezvoltării capacităților cognitive la adolescenți în procesul instruirii asistate de calculator. Chișinău: Didactica Pro, 2001, nr. 4 (8), p. 20-21. ISSN 1810-455.
21. BONTAȘ, Ion. Pedagogie. București: Editura All, 1996, 319 p. ISBN 9739229239.
22. BOWMAN, Wayne, FREGA, Ana-Lucia. The Oxford Handbook of philosophy in music education. Copyright by Oxford University Press, 2012, 554 p. ISBN 978-0-19-539473-3.
23. BREAZUL, George. Pagini din istoria muzicii românești, Vol II. București: Editura muzicală, 1970, 253 p. Clasificare 78(498)(091).
24. BRISCAN, Alexandrina. Coord. CERGHIT, Ioan. Perfecționarea lecției în școala modernă. București: E.D.P, 1983, 228 p.
25. BULARGA, Tatiana. Psihopedagogia interesului pentru muzică (autoreferat). Chișinău: s.n. 2002, 24 p. Clasificare 78 (072.3).
26. BURCU, Aurelian. Piramida trebuințelor umane fundamentale. Ediția a III-a. Cluj-Napoca: Editura Fundația „Mercur”, 2003, 66 p.
27. BURNARD, Pamela. Reframing creativity and technology: promoting pedagogic change in music education. În: Journal of Music Technology and Education, Cluj-Napoca: Media Musica 2008, vol. I, nr.1, p. 37-55. ISSN 1752-7066.
28. CALLO, Tatiana, CUZNEȚOV, Larisa, HADÎRCĂ, Maria. Formarea personalității elevului în perspectiva educației integrale. Chișinău: IȘE, 2014, 140 p. ISBN 978-9975-56-149-5.
29. COCHRANE, Thomas, BATEMAN, Roger. Smartphones give you wings: Pedagogical affordances of mobile, Web 2.0. Australiasian Journal of Educational Technology, 2010, 26 (1). New Zealand: Reports Descriptiv, p. 1-14. ISSN 1449-5554 .
30. Codul Educației al Republicii Moldova. COD nr. 152. Publicat: 24.10.2014 în Monitorul Oficial nr. 319-324 art nr: 634 Data intrării în vigoare: 23.11.2014 din 17.07.2014. 101 p.

31. CONȚIU, Loredana. Cercetări actuale privind implicarea TIC în educația didactică. În: Tehnologii informatice și de comunicație în domeniul muzical, 2011, vol. 2, nr.1. Cluj Napoca: Media musica, p. 7-18. ISSN 2067-9408.
32. CONȚIU, Loredana. Tehnologiile informaționale și de comunicație în contextul educației muzicale contemporane, Revista: Tehnologii informatice și de comunicație în domeniul muzical, 2010, Vol.1, nr.1. Cluj-Napoca: Mediamusica, p. 8-17. ISSN 2067-9408.
33. COSNIER, Jaques. Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor. Iași: Polirom, 2007. 200 p. ISBN: 978-973-46-0681-8.
34. COSUMOV, Marina. Educația muzicală permanentă ca formă de dezvoltare a culturii muzicale a elevului, Chișinău: Univers Pedagogic 2014, nr.2, p. 59-64. ISSN 1811- 5470.
35. COTOVIȚCAIA, Daniela, MORARI, Marina. Standarde de eficiență a învățării disciplinei Educația muzicală. În: Standarde de eficiență a învățării, Chișinău, 2012, p. 219-227. ISBN 978-9975-4436-2-3.
36. COTOVIȚCAIA, Danilea, MORARI, Marina. Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor. Chișinău: Tipografia Centrală, 2014, p. 468-520. ISBN 978-9975-53-333-1.
37. COTOVIȚCAIA, Danilea, MORARI, Marina. Standarde educaționale. Chișinău: Lexon-Prim, 2012, p. 202-208. ISBN 978-9975-4436-2-3.
38. CREȚU, Tinca. Ministerul Educației și Cercetării. Proiectul pentru învățământul rural. Program universitar de formare în domeniul Pedagogie pentru Învățământ primar și preșcolar adresat cadrelor didactice din mediul rural. Psihologia adolescentului și adultului, 2005, 144 p. ISBN 973-0-04298-5.
39. CRIȘAN, Alexandru. Curriculum și dezvoltare curriculară: un posibil parcurs strategic. În: Revistă de pedagogie, 1994, Nr. 3-4, p. 21-33. ISSN: 0034-8678.
40. DEINEGO, Nona. Testarea adaptivă ca factor de optimizare a procesului de instruire în învățământul universitar. Teză de doctor în pedagogie. Bălți, 2009, 173 p.
41. DELORS, Jaques. Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei internaționale pentru Educație în secolul XXI. Iași: Polirom, 2000, 236 p. ISBN 973-683-549-9.
42. DROBOT, Loredana, ANGHEL, Cornelia. A învăța împreună. Didactica Internațională, Ediția a XIX-a. Timișoara: Mirton, 2010, 355 p. ISBN 978-973-52-0836.
43. DUMITRU, Sorin. Muzica oglindă a personalității? Teză de licență. București, 2006, 47 p.
44. Educația artistică și culturală în școala europeană. Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură. P9 Eurydice, 2009. 106 p. ISBN 978-92-9201-075-1.

45. ELI, Anamaria Claudia. Tehnologia digitală în cadrul orelor de educație muzicală. În: Tehnologii informatice și de comunicație în domeniul muzical, 2015, nr. 2. vol. VI. Cluj-Napoca: Media musica, p. 25-28. ISSN 2067-9408.
46. ESSIG, Dawn. A case study of interactive whiteboard professional development for elementary mathematics teachers. Doctoral dissertation. Minnesota, Minneapolis: Walden University, Non-Jurnal, 2011, p. 229.
47. FLOREA, Avram. Program universitar de formare în domeniul Pedagogie pentru Învățământ Primar și Preșcolar adresat cadrelor didactice din mediul rural. Educație muzicală și didactica muzicii. Forma de învățământ ID-semestrul V, București, 2007, 180 p. ISBN 978-973-0-05179-7.
48. GAGIM, Ion. Dimensiunea psihologică a muzicii. Iași: Timpul, 2003, 282 p. ISBN 973-612-049-X.
49. GAGIM, Ion. Știința și Arta educației muzicale. Chișinău: Editura ARC, 1996. 223 p. ISBN 9975-928-07-2.
50. GAGIM, Ion. Muzica și Filosofia. Chișinău : Știința, 2009, 160 p.
51. GAGIM, Ion. Omul în fața muzicii. Bălți: Presa Universitară Bălțeană, 2000, 104 p.
52. GALL, Marina, BREEZE, Nick. Music and eJay: an opportunity for creative collaborations in the classroom. În: International Journal of Educational Research, v. 47, 2008, p. 27-40. ISSN 0883-0355.
53. GALL, Marina, BREEZE, Nick. Music Composition Lessons: the Multimodal Affordances. În: Technology Educational Review, Vol. 57, 2005, p. 415-433. ISSN 0013-1911.
54. GALL, Marina, BREEZE, Nick. The sub-culture of music and ICT in the classroom. În: Technology, Pedagogy and Education, v.16, 2007, p. 41-56. ISSN 0013-1911.
55. GASHAN, Amani, ALSHUMAIMERI, Yousif. Teachers' Attitudes toward Using Interactive Whiteboards in English Language Classrooms. În: International Education Studies; 2015, Vol.8, nr. 12. Canadian Center of Science and Education, p. 176-184. ISSN 1913-9020.
56. GHERASIM, Loredana Ruxandra, BUTNARU, Simona. Performanța școlară: determinanți individuali și contextuali în adolescență. Iași: Polirom, 2013, 280 p. ISBN: 978973-46-3136-0.
57. GLOBA, Angela. Abordări didactice complexe privind predarea – învățarea tehnicii Divide et Impera prin intermediul tablei interactive. În: Acta et Commentationes. Științe ale Educației. Revistă științifică, 2015, nr. 2(7). Chișinău: Tipografia Universității de Stat din Tiraspol, p.14-23. ISSN 1857-0623.

58. GLOBA, Angela. Abordări metodice privind implementarea noilor tehnologii informaționale în procesul de studiere a disciplinei universitare „Tehnici de programare”. Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2016, 156. p
59. GOLU, Florinda. Manual de psihologia dezvoltării. București: Editura Polirom, 2015, 344 p. ISBN: 978-973-46-5627-1.
60. GLOBA, Angela. Abordări didactice complexe privind predarea – învățarea tehnicii Divide et Impera prin intermediul tablei interactive. În: Acta et Commentationes. Științe ale Educației. Revistă științifică, 2015, nr. 2(7). Chișinău: Tipografia Universității de Stat din Tiraspol, p.14-23. ISSN 1857-0623.
61. GREMALSCHI, Anatol. (coord.), Modernizarea învățământului preuniversitar prin implementarea pe scară largă a tehnologiei informației și a comunicațiilor. În: Revistă de teorie și practică educațională, 2010, nr. 6 (64). Chișinău: Didactica Pro, p. 2-5. ISSN 1810-6455.
62. GRUBER, Barbara. A Case Study of an Interactive Whiteboard District-Wide Technology Initiative Into Middle School Classrooms. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy at George Mason University. Virginia, Fairfax: George Mason University, 2011, 301 p.
63. GUȚU, Vladimir. (coord.). BÎRNAZ, Nina, DANDARA, Otilia. Cadrul de referință al curriculumului universitar. Chișinău: Centrul 142 Editorial-Poligrafic al USM, 2015. 104 p. ISBN 978-9975-71-689-5.
64. PĂNIȘOARĂ, Georgeta. Psihologia copilului modern. București: Polirom, 2011, 224 p. ISBN 978-973-46-2126-2.
65. HÎNCU, Ionela. Dezvoltarea creativității elevilor prin prisma utilizării computerului la lecțiile de educație muzicală. În: Creativitate-Formare-Performanță. Materialele Simpozionului național cu participare internațională, 10-11 aprilie, 2014, Ediția XI-a. Iași, p. 209-211. ISSN 2086-1372.
66. HÎNCU, Ionela. Impactul aplicării tehnologiilor multimedia în educația muzicală a preadolescenților. În: Tehnologii didactice moderne. Materialele Simpozionului Pedagogic Internațional, 26-27 mai, 2016, IȘE. Chișinău: Print-Caro, 2016, p. 253-255. ISBN 978-9975-48.
67. HÎNCU, Ionela. Impactul Lecției SMART de educație muzicală asupra dezvoltării proceselor psihice la preadolescenți. Revista *Univers Pedagogic*. 2016, Nr.4 (52), p. 49-56. ISSN 1815-7041.
68. HÎNCU, Ionela. Impactul TIC în modernizarea educației muzicale. În: Istorie, performanțe, personalități. Materialele Conferinței Internaționale Științifice, 20-21 octombrie, 2016, IȘE. Chișinău: Print-Caro, 2016, p. 247-249. ISBN 978-9975-48-104-5.

69. HÎNCU, Ionela. Provocările utilizării TIC în domeniul educației muzicale. În: *Perspectivile și problemele integrării în spațiul European al cercetării și educației. Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 7 iunie, Cahul: USC, 2016, p. 148-150. ISBN 978-914-90-1; 978-9975-88-011-4.
70. HÎNCU, Ionela. Tabla interactivă: aplicații în predarea-învățarea-evaluarea educației muzicale în școală. În: *Univers Pedagogic*, 2016, Nr. 2, (50), p. 106-111. ISSN 1811-5470.
71. HÎNCU, Ionela. Tehnologii digitale în activitățile de educație muzicală: aspecte didactice. *Revista Studia Universitatis, Seria Științe ale Educației*, Chișinău, 2016, Nr.9 (99), p.118-124.
72. HÎNCU, Ionela. Tehnologii informaționale și comunicaționale-inovație în educația muzicală. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 18-19 octombrie 2013, IȘE. Chișinău, Print-Caro, 2013, p. 165-167. ISBN 978-9975- 48-056-7.
73. HÎNCU, Ionela. Utilizarea TIC în educația muzicală a elevilor. În: *Creativitate-Formare-Performanță. Materialele Simpozionului național cu participare internațională*, 5-6 aprilie, 2013, Ediția a X-a. Iași, p. 331-333. ISSN 2068-1372.
74. HÎNCU, Ionela. Valorificarea Internetului și a tehnologiilor digitale moderne în procesul educațional. În: *Creativitate-Formare-Performanță. Materialele Simpozionului național cu participare internațională*, 19 septembrie, 2015, Ediția XII-a. Iași, p. 100-102. ISSN 2086- 1372.
75. HÎNCU, Ionela. Valorificarea TIC din perspectiva optimizării procesului educațional la educația muzicală. În: *Eficientizarea învățământului- vector al politicilor educaționale moderne*, P.I. *Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 2014, IȘE. Chișinău: Print-Caro, 2014, p. 397-400. ISBN 978-9975-48-066-6.
76. HOUDÉ, Olivier. *Psihologia copilului*. Chișinău: Cartier, 2012, 128 p. ISBN 978-9975-949-54-5.
77. JOIȚĂ, Elena. *Eficiența instruirii. Fundamente pentru o didactică praxiologică*. București: Editura didactică și pedagogică, 1998. 298 p. ISBN 9733059455.
78. LĂUDAT, Ruxandra, BĂRĂITARU, Monica-Mărgărit. *Eficiența utilizării noilor tehnologii moderne în activitatea didactică*. În: *Materialele Conferinței naționale „Globalizarea educației și noile tehnologii”*, ediția a V-a, 17 iunie, 2016. București: Atelier didactic, 2016. p. 13-15. ISSN 2360-4700.
79. LUPU, Ilie, NEGARĂ, Corina. *Profesionalizarea formării inițiale a profesorilor de informatică prin strategii interactive*. Bălți: Presa universitară Bălțeană, 2011, 158 p. ISBN 978-9975-50-045-6.
80. MÂNDĂCANU, Virgil. *Profesorul maestru*, Chișinău: Editura Pontos, 2009, 628 p. ISBN 978-9975-72-267-4.

81. MIHĂLACHE, Lilia. Abordări metodice privind aplicarea complexă a tehnologiilor computaționale în procesul de predare-învățare a compartimentului „Modelare și metode de calcul” în cursul liceal de informatică. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău: UST, 2013, 170 p.
82. MIRCIOAGĂ, Nectara Elena, BADEA, Mariana Lili. Instruirea asistată de calculator. Necesitate sau opțiune? În: Lucrările Conferinței Naționale de Învățământ Virtual, Ediția a XVI-a, 26-27 octombrie, 2018. Tehnologii moderne în educație și cercetare. București: Editura Universității din București, p. 308-311. ISSN 1842-4708.
83. MODREA, Margareta. Imagine de sine și personalitate în adolescență, Focșani: Aliter, 2006, 224 p. ISBN: 973-97931-6-9.
84. MORARI, Marina, PÎSLARU, Vladimir, ALECSEEVA, Larisa, ș.a. Educația artistică în preșcolaritate : Ghid teoretico-metodologic, Chișinău: Pantos, 2016, 248 p. ISBN 979-0-3480-0285-9.
85. MORARI, Marina, STÎNGĂ, Ala. Curriculum la Educația muzicală pentru învățământul gimnazial, clasele a V-a- a VIII-a. Chișinău: Lyceum, 2010, 24 p.
86. MORARI, Marina. Reflexiunea artistică ca element al culturii muzicale a elevilor. În: Didactica Pro// Revistă de teorie și practică educațională, februarie 2014, Nr/ 1 (83) – Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2014, p. 15-19. ISSN 1810-6455.
87. MUNTEANU, Gabriela. Didactica educației muzicale, ediția a II-a. București: Editura Fundației România de mâine, 2007, 221 p. ISBN 978-973-725-908-0.
88. MUNTEANU, Gabriela. Sisteme de educație muzicală, Ediția II. București: Editura fundației România de mâine, 2009, 211 p. ISBN 978-973-163-496-8.
89. NEAGU, Gelu. Resurse TIC în educația muzicală. București: Grafoart, 2012, 104 p. ISBN: 973-9054-84-3.
90. NEDELCUȚ, Nelida, POP, Ciprian. New music teaching strategies using ICT. În: Conference ICL Villah Austria, 2008, p. 1-5. ISBN 978-3-89958-353-3.
91. NEDELCUȚ, Nelida, RÎPĂ, Constantin, GHIȘA, Lucian. Procedee de dezvoltare a auzului muzical prin exerciții mediate de TIC. În: Tehnologii informatice și de comunicație în domeniul muzical, vol IV, 2013, nr.1. Cluj Napoca: Media Musica, p. 33-40. ISSN 2067-9408.
92. OPREA, Crenguța Lăcrămioara. Strategii didactice interactive, București: EDP, 2009, 316 p. ISBN: 978-973-30-2447-7.
93. ÖZ, Huseyn. Teachers and students perceptions of interactive whiteboards in the English as a foreign language classroom. În: The Turkish Online Journal of Educational Technology, Vol.13, 2014, nr.3, p. 156-177. ISSN 2146-7242.

94. PAIU, Mihail. Tehnologiile informaționale ca suport indispensabil pentru un învățământ eficient. În: Studia Universitatis. Seria Științe ale Educației. 2012, nr. 5(55), p. 46-50. ISSN 1857-2103.
95. PALADI, Aliona. Psihologia adolescentului și adultului. Suport de curs, Chișinău: CEP USM, 2018, 100 p. ISBN 978-9975-71-981-0.
96. PAVEL, Maria. Formarea inițială a viitorilor învățători prin utilizarea Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor. Teză de doctor în științe pedagogice. Chișinău: UST, 2015, 191 p.
97. PĂCURARI, Otilia, SARIVAN, Ligia. Predarea-învățarea interactivă centrată pe elev. București: Editura a 2-a „Educația 2000+”, 2009, 100 p. ISBN 978-973-1715-21-6.
98. PĂNIȘOARĂ, Georgeta. Psihologia copilului modern. București: Polirom, 2011, 224 p. ISBN 978-973-46-2126-2.
99. PĂNIȘOARĂ, Ion Ovidiu. Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică. Iași: Polirom, 2009, 336 p. ISBN: 978-973-46-5277-8.
100. PĂȘCĂLĂU, Iuliana, PĂȘCĂLĂU, Ana. Interferențele muzicii cu Tehnologia Informației. În: Tehnologii informatice și de comunicație în domeniul muzical. Cluj-Napoca: Media musica, 2014, p. 121- 126. ISSN 2067-9408.
101. PÂSLARU, Vladimir. ș.a. Construcție și dezvoltare curriculară. Chișinău: Centrul de Resurse Curriculare Republica Moldova, UPS „Ion Creangă”, 2005, 176 p. ISBN: 9975-78-385-6.
102. PLEȘCA, Maria. Strategii privind optimizarea adaptării școlare a preadolescenților. Revistă de științe socioumane, 2013, nr.2 (24), Chișinău, p. 36-42. ISSN 1857-0119.
103. POPA, Carmen Maria. O școală orientată spre elev. Elevul partener activ în procesul propriei învățări, București: Aramis Prim, 2009, 144 p. ISBN: 973-679-708-8.
104. POPA, Ioan. Profesorul eficient, Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2002, 171 p. ISBN 9738243254.
105. PRENSKY, Mark. H. Sapiens Digital: From Digital Immigrants and Digital Natives to Digital Wisdom. În: Journal of Online Education, vol. 5. 2009, p. 1-11.
106. RACU, Igor, Psihologia dezvoltării și psihologia pedagogică: Manual pentru colegiile pedagogice, Chișinău: Univers pedagogic, 2007, 160 p. ISBN 978-9975-48-039-0.
107. SARIVAN, Ligia, (coord.). GAVRILĂ, Roxana, DUMITRESCU, Luminița. Predarea-învățarea interactivă centrată pe elev, Ed. a 2-a, București: Educația, 2000+, 2009, 100 p. ISBN 978-973-1715-21-6.
108. STÎNGĂ, Ala, MORARI, Marina, (coord.) BUCUN, Nicolae, POGOLȘA, Lilia. Standarde de competențe disciplinare. În: Standarde de competență– instrument de realizare a politicilor educaționale. Chișinău: Print-Caro SRL, 2010, p. 232-236. ISBN: 978-9975-4159-2-7

109. Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012-2020. 61 p.
110. ȘCHIOPU, Ursula. Criza de originalitate la adolescenți, ed. a II-a rev.și ad. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979, 168 p.
111. TETELEA, Margareta, CRIȘCIUC, Viorica, MORARI, Marina. Strategii de predare-formare a cunoștințelor muzicale la elevi. Ghid metodologic pentru profesori și studenți, Bălți: Tipografia Universității de Stat „Alec Russo, 2015, 40 p. ISBN 978-9975-50-142-2.
112. THOMAS, Michael, SCHMID, Eulim Cutrim. Interactive whiteboards for education. Theory, research and practice. New York: IGI Global, 2010, 341 p. ISBN 978-1-61520-715-2.
113. TÎRCĂ, Anca. Inovație și performanță în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul urban. Management educațional. București: Humanitas Educational, 2011, 177 p.
114. TROFĂILĂ, Lidia. Psihologia dezvoltării. Chișinău: SA Reclama, 2007, 264 p. ISBN: 978-9975-9630-3-9
115. VACARCIUC, Mariana. Teoria și metodologia educației muzicale. Chișinău: UST, 2010, 253 p. ISBN 978-9975-76-031-7.
116. VASILE, Vasile. Istoria muzicii bizantine și evoluția ei în spiritualitatea românească, vol. II. București: Interprint SRL, 1997, 214 p. ISBN 973-95822-2-2.
117. VASILE, Vasile. Metodica educației muzicale. București: Editura Muzicală, 2004, 423 p. ISBN 973-42-0375-4
118. VĂIDEANU G. Cultura estetică școlară. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1967, 342 p.
119. VERZA, Emil, VERZA Florin Emil. Psihologia vârstelor, București: Pro Humanitate, 2000, 307 p. ISBN 973-99734-4-2.
120. VIGOTSKI, Lev. Psihologia artei, vol.I. București: Editura Univers, 1973, 380 p.
121. VLĂSCEANU L. Sociologie și modernitate. Iași: Polirom, 2007, 300 p. ISBN: 973-46-0547-X.
122. WAGNER, Daniel, DAY, Bob, JAMES, Tina. Monitoring and Evaluation of ICT in Education Projects. Tunise, 2005, 154 p.
123. ZISULESCU, Ștefan. Aptitudini și talente, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1971, 218 p.
124. ZUCKER, Andrew. Transforming schools with technology. How smart use digital tools helps achieve six key educational goals. Cambridge, Massachusetts: Harvard Education Press, 2008, 260 p. ISBN-13: 978-1891792823.
125. ZUHAL, Dinc Altun. Exploring effective music teaching strategies of primary school teachers. În: Science Direct, Procedia Social and Behavioral Sciences 9. Wolta, 2010, p. 1182-1187. ISSN: 1877-0428.

În limba rusă:

126. АБДУЛИН, Эдуард. Методологическая культура педагога-музыканта. Москва: Изд-во Музыка 2002, 272 p. ISBN7084-001-0.
127. БЕШЕНКОВ С. А., АЛЕКСЕЕВА Г.И., ШУТИКОВА М.И. Социальные и гуманитарные составляющие информатизации системы образования. În: Мир образования -образование в мире. Московский психолого-социальный институт, 2008, n.2, p. 307–312. ISSN 2073-8536.
128. ГЛАЗКОВ, Вадим. Музыкальная психология. Учебно-методическое пособие. Владимир: изд-во ВЛГУ, 2013, 136 p. ISBN 978-5-9984-0389-7
129. ГОРБУНОВА Л.Н., Семибратов А.М. Повышение квалификации педагогов в области информационно-коммуникационных технологий как развивающаяся система. În: Педагогическая информатика, 2004, nr.3, p. 3. ISSN 2070-9013.
130. ЕРШОВ, Андрей, и др. Основы информатики и вычислительной техники, nr. 1. Пробное учебное пособие для средних учебных заведений. Москва: Издательство Просвещение, 1985, 246 p. 04306020400-516/103(03)-85.
131. КУЗНЕЦОВ, Александр, и др. Система обучения информатике в современной общеобразовательной школе. În: Компьютерные инструменты в образовании, 1999. Выпуск n 6. Санкт-Петербург: ЦПО «Информатизация образования», p. 3-7.
132. ЛАЗУТИН, Вадим. О развитии информатизации образования в рамках реализации приоритетного национального проекта «образование» и федеральных целевых программ. În: Информатизация образования и науки, 2009 n. 4, p. 3-10. ISSN 2073-7572.
133. МЕДУШЕВСКИЙ, Вячеслав. Интонационная форма музыки. Москва: Композитор, 1993, 268 p. ISBN 5-85285-075-6.
134. ПАЛКИН, Евгений, НИКОНЧУК, Алексей. Активизация учебного процесса в вузе на основе применения интерактивной доски SMART BOARD. În: Modern high technologies 2015, nr. 12, p. 714-718. ISSN 2413-5399.
135. ПОЗДНЕЕВ, Борис. Разработка национальных и международных стандартов в области электронного обучения. În: Международная и национальная стандартизация информационно-коммуникационных технологий в образовании: ФГБОУ ВПО МГТУ „СТАНКИН”, 2012, p. 3-11. ISBN 978-5-7028-0746-1.
136. СТАРЫХ, Владимир. Многоуровневое представление открытой информационно-образовательной среды для распределённого преобразования информации. În: Информатизация образования и науки, 2010 n. 4(8), p. 14-25. ISBN ISSN 2073-7572.
137. УВАРОВ, Александр. Кластерная модель преобразований школы в условиях информатизации образования. Москва: МИОО, 2008, 380 p.

138. ХЕННЕР, Евгений. Компьютерная грамотность и ИКТ-компетентность участников системы непрерывного образования. În: Информатика и образование, 2009, nr.3, p. 4–9. ISSN 0234-0453.

Resurse electronice:

139. ALTUN, Zuhail. 2005, Exploring teaching strategies of Turkish primary teachers in music education by zuhal, [online], 2005 [citată 24.03.2017]. Disponibil: http://www.academia.edu/27456253/Exploring_teaching_strategies_of_Turkish_primary_teachers_in_music_education

140. BACIU, Sergiu. Să cunoaștem funcțiile muzicii [online], citat [22.06.2015]. http://www.bibliotecam.ro/pdf/7-functiile_muzicii-silviu_baciu.pdf

141. Bazele tehnologiei informaticii. Curs 1. Principii de bază ale informaticii [online], citat [01.08.18]. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/21982526/principiile-de-baza-ale-informaticii>

142. BULARGA, Tatiana. Pasionarea preadolescenților cu domeniul muzical-artistic [online], citat [24.03.2017]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/2399/1/Bularga_T_Pasionarea_preadolescentilor.pdf

143. Calculatorul și produsele software, modalități și instrumente de formare a unei noi viziuni asupra educației [online], citat [09.07.18]. Disponibil: <http://www.infomate.ro/revista/imt97892016.pdf>

144. CEBOTARI, Stanislav, CRIVENCHII, Alexei. Prevenirea violenței la minori, Chișinău: 2013 [online], citat [31.10.2018]. Disponibil: <http://probatuine.gov.md/tc/userfiles/file/Programe/Prevenirea%20violentei%20la%20minori.pdf>

145. Clasificarea și operationalizarea obiectivelor pedagogice [online], citat [03.05.2017]. Disponibil: <http://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/CLASIFICAREA-SI-OPERATIONALIZA61.php>

146. Comportamentul copilului în adolescență și cum să-i faci față [online], citat [24.03.2017]. Disponibil: <http://www.copilul.ro/copii-adolescenti/adolescenta/Comportamentul-copilului-in-preadolescenta-si-cum-sa-i-faci-fata-a13893.html>

147. COSMA, Teodora. Profesorul modern – competențe, calități și roluri [online], citat [17.0.19]. Disponibil: <https://iteach.ro/pg/blog/teodora.cosma/read/43800/profesorul-modern-competente-calitati-si-roluri>

148. COSUMOV, Marina. Educația muzicală permanentă ca formă de dezvoltare a culturii muzicale a elevului [online], citat [03.11.18]. Disponibil: <https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imagfile/Educatia%20muzicala%20permanenta%20ca%20forma%20de%20dezvoltare%20a%20culturii%20muzicale%20a%20elevului.pdf>

149. Educația artistică și culturală în școala europeană [online], citat [10.03.2014]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/istoriaartei3/educatie-artistica-si-culturala>
150. Educația muzicală. Programă școlară pentru clasele a VII-a VIII-a, București, 2009. [online], citat [03.11.2018]. Disponibil: [http://www.scoala-florianporcius.ro/programe/educatie%20muzicala%207-8\(1\).pdf](http://www.scoala-florianporcius.ro/programe/educatie%20muzicala%207-8(1).pdf)
151. European perspectives on music education [online], citat [25.06.18]. Disponibil: https://publishup.unipotsdam.de/opus4ubp/frontdoor/deliver/index/docId/39918/file/psm04_S39-58.pdf
152. European Schoolnet. Computing our Future. Computer programming and coding –priorities. School curricula and initiatives across Europe, 2014. [online], citat [11.04.2019]. Disponibil: http://fcl.eun.org/documents/10180/14689/Computing+our+future_final.pdf/746e36b1-e1a6-4bf1-8105-ea27c0d2bbe0
153. Formele de organizare a procesului de învățământ [online], citat [25.06.2018]. Disponibil: <http://www.scribub.com/profesor-scoala/FORMELE-DE-ORGANIZARE-A-PROCES72383.php>
154. GHEORGHE, Oana, FARCA, Speranța, BADEA, Dan, ș.a. Numărul orelor de învățare alocate pe discipline și clase în 15 țări din Uniunea Europeană, București, 2011 [online], citat [31.10.2018.]. Disponibil: <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Numar-de-ore-alocate-pe-discipline-si-clase-Final.pdf>
155. GREMALSCHI, Anatol (coord.). Ministerul Educației al Republicii Moldova, Standarde de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general, Chișinău 2015, [online], citat [15.05.2019]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cnc4final_competente_digitale_profesori_22iulie_2015.pdf
156. GREMALSCHI, Anatol, PRISĂCARU, Angela, ș.a. Tehnologia Informației și a Comunicațiilor. Curriculum la disciplina opțională. Chișinău, 2013, [online], citat [13.08.2014]. Disponibil: <http://ctice.Md/ctice2013/wp-content/uploads/2014/07/Curriculum-TIC-aprobat.pdf>
157. GREMALSCHI, Anatol. (coord) Standarde de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal, Chișinău, 2015 [online], citat [12.05.2014]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cnc4_final_competente_digitale_elevi_22iulie2015.pdf
158. IMBRIȘCĂ, Hermina. Metode de învățare în grupuri mici în activitățile de cunoașterea mediului din grădiniță. Romanian Journal of Education, V. 2. P. 31-35 [online], citat [21.11.2014]. Disponibil: http://dppd.ubbcluj.ro/rojed/articol_2_4.pdf
159. Impactul noilor tehnologii informaționale asupra educației [online], citat [10.03.2014]. Disponibil: <https://razvidiaco.wordpress.com/2015/01/05/>

160. Legătura-dintre-principiile didactice care au conținut psiho-pedagogic și accesibilizarea conținutului informativ al disciplinei Geografie, aplicând o suită de exemple și strategii didactice interactive – proiect [online], citat [25.11.2014]. Disponibil: <http://www.scribub.com/profesor-scoala/Legatura-dintre-principiile-di2322219611.php/>
161. MARCU, Vasile, MARINESCU, Mariana. Implementarea tehnologiilor in educație sau educația tehnologică, 2002 [online], citat [14.03.2014]. Disponibil: http://www.1educat.ro/resurse/software_educational/tehnologii_in_educatie.pdf
162. MARINESCU, Silvia. Studiu asupra interdisciplinarității ca exigență a sistemului de învățământ [online], citat [14.03.2014]. Disponibil: http://concururilecomper.ro/rip/2014/aprilie2014/09-MarinescuSilvia-Studiu_Interdisciplinaritatea.pdf
163. MĂGHERUȘAN, Flavia Eugenia. Educația preșcolară și principiile ei, 2012 [online], citat [20.02.2015]. Disponibil: <http://pipp-bn.blogspot.md/2012/01/educatia-prescolara-si-principiile-ei.html,2012>
164. MÂNDRUȚ, Octavian. CATANĂ, Luminița. MÂNDRUȚ, Marilena. Instruirea centrată pe competențe cercetare-inovare-formare-dezvoltare, Arad 2012, [online], citat [23.10.18.]. Disponibil: <https://www.uvvg.Ro/cdep/wp-content/uploads/2012/06/instruire-competente-Arad1.pdf>
165. Megablog Resurse umane. Cele 7 tipuri de inteligență [online], citat [10.03.2014]. Disponibil: <https://resurseumane1001.wordpress.com/2012/06/26/cele-7-tipuri-de-inteligenta/>
166. Noi abordări ale curriculumului în Educația Muzicală [online], citat [02.03.2014]. Disponibil: http://www.scribub.com/profesor-scoala/Noi-abordari-ale_curriculumulu15826.php
167. Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new technologies and Open Educational Resources. Brussels, Septembrie, 2013 [online], citat [02.12.2015]. Disponibil: <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/opening-education-innovative-teaching-and-learning-all-through-new-technologies>
168. Parlamentul Republicii Moldova. Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației: nr. 30 din 07.03.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 69-74/221 din 05.04.2013 [online], citat [18.04.2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=345635>
169. PAȘCA, Eugenia Maria. Creație și creativitate muzicală mediată de IT [online], citat [22.06.2015]. Disponibil: http://www.tic.Edituramedia_musica.ro/reviste/2014/2/vol%205-1-2014-06-PASCA.pdf
170. Perioada adolescenței [online], citat [10.03.2014]. Disponibil: <http://www.scribub.com/sociologie/psihologie/PERIOADA-ADOLESCENEI-Characteri16123182020.php>

171. PLEȘCA, Maria. Strategii privind optimizarea adaptării școlare a preadolescenților [online], citat [30.10.2018]. Disponibil: [https:// ibn. idsi. md/ sites/ default/ files/ imag_ file/ Strategii%20privind%20optimizarea%20adaptarii%20scolare%20a%20preadolescentilor.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Strategii%20privind%20optimizarea%20adaptarii%20scolare%20a%20preadolescentilor.pdf)
172. Principii didactice [online], citat [22.06.2015]. Disponibil: [http:// www. scribd. com/doc/ 15887236/ Principii-Didactice#scribd](http://www.scribd.com/doc/15887236/Principii-Didactice#scribd)
173. Profilul psihologic al preadolescentului [online], citat [03.12.2015]. Disponibil: [http://www.scribd.com/doc/48366132/ Profilul-psihologic-al-preadolescentului#scribd](http://www.scribd.com/doc/48366132/Profilul-psihologic-al-preadolescentului#scribd)
174. Programa școlară pentru disciplina educație muzicală. Clasele a V-a – a VIII-a. București, 2017 [online], citat [02.11.18]. Disponibil: <http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/63-Educatie%20muzicala.pdf>
175. Programe școlare. Educație muzicală. Clasele a V-a – a VI-a, București, 2009 [online], citat [02.03.2014]. Disponibil: [http:// www. isjcta. ro/wp-content/ uploads /2013/06/ Educatie-muzicala-clasele-a-V-a-a-VI-a.pdf](http://www.isjcta.ro/wp-content/uploads/2013/06/Educatie-muzicala-clasele-a-V-a-a-VI-a.pdf)
176. RACU, Igor, CIUNTU, Rita. Dezvoltarea personalității la vârsta preadolescentă în diferite situații sociale de dezvoltare [online], citat [30.10.18]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/105_115_Dezvoltarea%20personalitatii%20la%20varsta%20preadolescenta%20in%20diferite%20situatii%20sociale%20de%20dezvoltare.pdfp.105
177. STRATEGIA de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020” [online], citat [17.04.2019]. Disponibil: https://ust.md/wp-content/uploads/2019/03/2.Strategia-de-dezvoltare-a-educatiei-2014-2020_2014.pdf
178. Studiu privind rolul educației muzicale în clasele primare [online], citat [10.04.2014]. Disponibil: [http:// blogul-lui-ralu. blogspot. com/2011 /10/studiu-privind-rolul-educatiei-muzicale. html](http://blogul-lui-ralu.blogspot.com/2011/10/studiu-privind-rolul-educatiei-muzicale.html)
179. SUFLEA, Amalia. Calculatorul și produsele software, modalități și instrumente de formare a unei noi viziuni asupra educației [online], citat [09.07.18]. Disponibil: [http:// www. infomate. ro/revista/imt97892016.pdf](http://www.infomate.ro/revista/imt97892016.pdf)
180. Tabla interactivă. Ghid de utilizare [online], citat [10.03.2014]. Disponibil: https://www.umftgm.ro/fileadmin/materiale/download/YC82-manual_de_utilizare.pdf
181. Tehnologia informației și comunicației [online], citat [12.11.2018]. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/130481782/TEHNOLOGIA-INFORMA%C5%A2IEI-%C5%9EICOMUNICA%C5%A2IILOR>
182. THE emature school in Europe [online], citat [09.03.2013]. disponibil: <https://www.slideshare.net/europeanschoolnet/the-emature-school-in-europe-presentation579132>

183. Tinerii și educația muzicală [online], citat [11.04.19]. Disponibil: https://ccdtulcea.ro/wp/wp-content/uploads/revista/12/21.Raicu-Claudia_Tinerii-si-educatia-muzicala.pdf
184. TRĂISTARU, Luiza. Utilizarea tehnologiilor educaționale moderne – aplicații [online], citat [22.06.2015]. Disponibil: <http://iteach.ro/experiente-didactice/utilizarea-tehnologiilor-educationale-moderne-aplicatii>
185. ȚÎMPĂU, Cristina. Contribuția educației muzicale la dezvoltarea psihologică la școlarul de vârstă mică. București [online], citat [10.04.2014]. Disponibil: <http://angelina-alexandrova-20.blogspot.com>
186. VÎRLAN, Maria, BEJENARI, Marina. Factorii adaptării preadolescenților la treapta gimnazială. Psihologie, 2009 [online], citat [15.05.2014]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2.Psihologia-dezvoltariiVIRLAN_BEJENARI.pdf
187. Organizația Mondială a Sănătății [online], citat [22.04.19]. Disponibil: <https://www.oamr.ro/organizatia-mondiala-a-sanatatii/>
188. VELICA, Ioana, TODEA, Diana [online], citat [20.06.19]. Disponibil: https://www.academia.edu/30850613/Syllabus_pentru_%C3%AEnv% C4% 83% C5% A3% C4% 83m% C3% A 2 ntul_la_distan% C5%A3%C4%83
189. BALTEȘ, Felicia Rodica Emoțiile induse de muzică: corelate psihofiziologice și diferențe interindividuale [online], citat [19.06.19]. Disponibil: https://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2011/psihologie/baltes_rodica_felicia_ro.pdf
190. ARSENESCU, Dorina. Curs de Estetica muzicală [online], citat [19.06.19]. Disponibil: <https://spiruharet.ro/facultati/muzica/biblioteca/31852568a1abbce61651bedf12a4b9a.pdf>
191. DUMEA, Cristian. Fundamente filozofice ale muzicii în antichitatea clasică [online], citat [19.06.19]. Disponibil: <http://caiete.ftcub.ro/2010/Caiete%202010%20Dumea.pdf>
192. RAICU, Claudia. Rolul instrumentului la ora de educație muzicală [online], citat [19.06.19]. Disponibil: https://ccdtulcea.ro/wp/wp-content/uploads/revista/14/22.Raicu-Claudia_Rolul-instrumentului-la-ora-de-educa%C5%A3ie-muzical%C4%83.pdf
193. STAN, Cristian. Teoria educației [online], citat [21.09.19]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/carmenciuscaartene/cristian-stan-teoria-educatie-nou>,
194. SÎNCHEVICI, Inga Analiza influenței mediului școlar și familial asupra atingerii performanțelor școlare de către elevi [online], citat [21.09.19]. Disponibil: <https://www.soros.md/files/Studiu%20Chistruga-Sinchevici%20Inga%202017-09-29.pdf>
195. Standarde de dotare minimă a cabinetelor la disciplinele școlare în instituțiile de învățământ secundar general [online], citat [21.09.19]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_dotarecabinetescolarefinalordin.pdf

196. Standarde de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase elevului [online], citat [21.09.19]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/o970din_11_10_13_standarde_spc_0.pdf
197. Strategia de dezvoltare Moldova 2030 [online], citat [21.09.19]. Disponibil: <https://cancelaria.gov.md/ro/content/strategia-nationala-de-dezvoltare-moldova-2030-aprobata-de-parlament>
198. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general [online], citat [21.09.19]. Disponibil: <https://mecc.gov.md/sites/default/files/standardecadredidactice.pdf>

ANEXE

Anexa 1. Chestionar pentru elevi, etapa de constatare

Chestionarele sunt anonime și te rog să răspunzi sincer

1. Bifează răspunsul în dreptul fiecărei întrebări.

Întrebări	Da	Nu
Îți place disciplina Educație muzicală?		
Ai dori ca Educația muzicală să fie disciplină obligatorie?		
Ți-ai dori un curs opțional la Educația muzicală?		
Ai prefera desfășurarea orelor de muzică într-un cabinet special amenajat (laborator muzical, clasă cu calculatoare, studiu muzical)?		
Ai nevoie de cunoștințe muzicale pentru viață?		
Este importantă cunoașterea muzicii pentru dezvoltarea ta culturală?		

2. Bifează mijloacele de învățământ utilizate de către profesor în cadrul orelor de educație muzicală.

☐ Pian	☐ Casetofon
☐ Acordeon	☐ CD-player
☐ Computer	☐ Proiector
☐ Tabla interactivă	

3. Realizează un top al preferințelor personale privind utilizarea următoarelor mijloace de învățare la lecțiile de educație muzicală.

Pian, acordeon, casetofon, CD-player, computer, proiector, tabla interactivă

I. _____	V. _____
II. _____	VI. _____
III. _____	VII. _____
IV. _____	

4. Bifează în tabel poziția privind preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecțiilor de educație muzicală.

Activități	Îmi place foarte mult	Îmi place	Nu-mi place
Cântul vocal			
Cântul instrumental			
Audiția muzicală			
Vizionarea unor materiale muzicale			
Realizarea unor creații muzicale cu ajutorul computerului			
Exercițiile muzicale			
Învățarea elementelor de teorie a muzicii			
Povestirile cu caracter biografic, istoric			
Realizarea unor proiecte muzicale			

5. Bifează genurile de muzică preferate.

☐ Clasică	☐ Populară
☐ Rock	☐ Jazz
☐ Pop	☐ Blues
☐ Latino	☐ Rap
☐ Rock and roll	☐ Hip-hop

6. Bifează capacitățile de care dispui

☐ Interpretiez vocal muzică clasică	☐ Interpretiez la pian exerciții muzicale	☐ Compun muzică
☐ Interpretiez vocal muzică populară	☐ Cunosc locul notelor pe claviatura pianului	☐ Deosebesc la auz tipurile de muzică
☐ Interpretiez vocal muzică modernă	☐ Nu pot cânta la pian	☐ Nu deosebesc tipurile de muzică
☐ Nu pot cânta	☐ Analizez creațiile muzicale audiate conform următoarelor criterii: (<i>emoție, mesaj, comparația câtorva creații muzicale</i>)	

7. Bifează sursa de informare pentru a realiza sarcinile propuse la educația muzicală

- Manualul de muzică
- Internetul
- Profesorul de educație muzicală
- Colegii
- Familia
- TV/Radioul
- Activitățile extracurriculare

8. Indică 3 motive, de ce nu-ți plac lecțiile de educație muzicală?

- a) _____
- b) _____
- c) _____

9. Indică 3 secrete ale unei lecții interesante de muzică

- a) _____
- b) _____
- c) _____

Îți mulțumesc!

Anexa 2. Chestionar pentru elevi, etapa de control

Chestionarul este anonim și te rog să răspunzi sincer

1. Bifează domeniile muzicale principale preferate.

- audiția / receptarea muzicii*
- interpretarea vocală / corală / instrumentală a muzicii*
- creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte*
- analiza – caracterizare a muzicii*

2. Bifează în tabel poziția privind preferințele personale referitoare la activitățile realizabile în cadrul lecției de educație muzicală.

Activități	Prefer	Nu prefer
Cântul vocal (negative, karaoke)		
Cântul instrumental (instrumente muzicale virtuale)		
Audiția/vizionarea muzicală		
Realizarea unor creații muzicale cu ajutorul computerului		
Învățarea elementelor de teorie a muzicii (exerciții)		
Realizarea unor proiecte muzicale		
Jocuri muzicale online		

3. Bifează capacitățile de care dispui.

- Interpretez vocal muzică clasică
- Interpretez vocal muzică modernă
- Cunosc locul notelor pe claviatura pianului
- Deosebesc la auz tipurile de muzică
- Nu pot cânta
- Interpretez vocal muzică populară
- Interpretez la pian exerciții muzicale
- Nu pot cânta la pian
- Nu deosebesc tipurile de muzică
- Analizez creațiile muzicale audiate conform criteriilor (*emoție, mesaj, comparația câtorva creații muzicale*)

4. Bifează modul de realizare a evaluării de către profesor în cadrul lecțiilor de educație muzicală.

- Stresant*
- Calm*
- Cu note*

- Prin descriptori*
- Distractiv*
- Interesant*
- Obiectiv*
- Neobiectiv*

5. Bifează răspunsul în dreptul fiecărei întrebări.

Întrebări	Da	Nu
Îți place disciplina Educație muzicală?		
Ai dori ca educația muzicală să fie disciplină obligatorie?		
Ți-ai dori un curs opțional la educația muzicală?		
Ai prefera desfășurarea orelor de muzică într-un cabinet special amenajat (laborator muzical, clasă cu calculatoare, studiou muzical)?		
Ai nevoie de cunoștințe muzicale pentru viață?		

Îți mulțumesc!

Instituția de învățământ _____

1. Indicați avantajele, dezavantajele în procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei Educația muzicală prin valorificarea TIC

Avantaje _____

Dezavantaje _____

2. Care ar fi impedimentele desfășurării unor asemenea ore la disciplina Educația muzicală în instituția Dvoastră?

3. Care ar fi impactul pentru elevi în desfășurarea orelor la educația muzicală prin valorificarea TIC?

Vă mulțumesc!

Anexa 4. Model 1 de Lecție Smart în Educația muzicală
 Unitatea de învățare *Muzica și literatura*
 Conținut *Simbioza muzicii cu poezia populară*

The screenshot shows a Smart Board interface with a presentation slide. The slide has a pink background and features the following text and graphics:

- EDUCAȚIA MUZICALĂ** (Musical Education)
- Clasa a V-a** (Class V-a)
- Unitatea de învățare: MUZICA SI LITERATURA** (Learning Unit: MUSIC AND LITERATURE)
- Subiectul lecției: Simbioza muzicii cu poezia populară** (Lesson Subject: Symbiosis of music with popular poetry)
- cîntece din folclorul copiilor** (songs from children's folklore)
- cîntece de leagăn** (lullabies)
- cîntece istorice** (historical songs)

At the bottom of the slide, there is a graphic of musical notes and a blue arrow labeled "Continuă" (Continue). A small watermark for Windows activation is visible in the bottom right corner.

The screenshot shows a Smart Board interface with a presentation slide. The slide has a light green background and features four colored boxes, each representing a domain of musical education, with a cartoon character peeking from behind each box:

- Domeniul I** (Domain I): **Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte** (Elementary musical creation in synthesis with other arts)
- Domeniul II** (Domain II): **Audiția/receptare a muzicii** (Listening/reception of music)
- Domeniul III** (Domain III): **Interpretarea vocală/corală/instrumentală a muzicii** (Vocal/choral/instrumental performance of music)
- Domeniul IV** (Domain IV): **Analiza-caracterizare a muzicii** (Analysis-characterization of music)

At the bottom of the slide, there is a blue arrow labeled "Continuă" (Continue) and a small watermark for Windows activation.

rișier editare vizualizare inserare format instrumente Add-on-uri ajutor

Grup 1

oem 24-11-50

aer 24-21-32

aer 25-13-38

aer 25-14-31

aer 25-14-40

Ascundere automată

Poezia populară a reprezentat și continuă să reprezinte o sursă de inspirație pentru diverse forme de manifestare artistică ca literatura, pictura, muzica și teatrul, înglobând esența spiritualității românești.

Muzica populară aparține culturii naționale și face parte din patrimoniul național.

Muzica și poezia populară sunt legate ca activități oriunde apar ele, în orice loc și pe orice treaptă și formă de civilizație umană. Muzica și poezia aici, alcătuiesc o unitate reală așa cum se înfățișează orice operă populară de acest gen.

Muzica populară moldovenească exprimă ideile, sentimentele, convingerile pe care poporul nostru le-a trăit și pentru care a luptat pe parcursul istoriei neamului nostru.

Cîntecul folcloric izvorăște din însuși felul de viață al țăranului. El însoțește etapele importante din viața unui om.

Folclorul copiilor reprezintă o parte componentă a literaturii naționale și constituie un gen literar de sine stătător. El se remarcă prin bogăția și diversitatea tematică și stilistică.

Extindere pagină

1
2
3
4

Continua

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

rișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri ajutor

Grup 1

oem 24-11-50

aer 24-21-32

aer 25-13-38

aer 25-14-31

aer 25-14-40

Ascundere automată

Clasificarea repertoriului pentru copii

Creații care reflectă reacția copiilor față de mediul înconjurător natural și social

Creații derivate din joc

Creații integrate obiceiurilor calendaristice

Exemple

Cîntece adresate elementelor naturii, (soare, ploaie, stele, curcubeu), imagini din viața socială (școală, sat), vietăților, elementelor neînsușite (fluiet).

Jocuri individuale, de grup sau de echipe (de-a prinselea), numărările, ghicitoriile, frământările de limbă, etc.

Colindul, plugușorul, sorcova, steaua, paparudele, etc.

1
2
3
4

Continua

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Grup 1

Audiază Cîntec folcloric

Activarea Windows
 Pentru a activa Windows, mergeți la
 parametru [Continuă](#).

Extindere opțională

1
2
3
4

Ascundere automată

Cîntec adresat elementelor naturii

Activarea Windows
 Pentru a activa Windows, mergeți la
 parametru [Continuă](#).

Extindere opțională

1 2 3 4

Ascundere automată

10:15
25.11.2019

Interpretează

La moară
(din folclorul copiilor)

Vi - ne - o cioa - ră, jos la moa - ră

ti - ca, ta - ca ta

daydream EDUCATION

MUSICAL NOTES

SMART WHITEBOARD

1
2
3
4

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

Misiune muzicală

1. Audiază melodia și plaseaz-o în caseta corespunzătoare:

Melodia 1 Melodia 2 Melodia 3 Melodia 4

2. Indică în casetă melodia ce corespunde imaginii:

Cîntec de leagăn
Cîntec propriu-zis
Colindă
Cîntec cu elemente din natură

3. Selectează și plasează pe portativ, valorile notelor din cîntecelul "Moara".

1
2
3
4

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

4. Marchează cu ajutorul steluței interpretii de muzică populară:

1
2
3
4

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Continua

Extindere pagină

Precizează prin Adevărat sau Fals următoarele afirmații:

1 Muzica populară aparține culturii naționale și face parte din patrimoniul național.

ADEVĂRAT

FALS

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Continua

Extindere pagină

fișier editare vizualizare inserare format instrumente Add-on-uri ajutor

2 Muzica populară conține subgenurile:
rock, blues, jazz.

ADEVĂRAT FALS

Continuă

Активация Windows. Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri ajutor

Precizați prin Adevărat sau Fals următoarele afirmații:

3 Din creațiile integrate obiceiurilor calendaristice fac parte numărătorile și ghicitorile

ADEVĂRAT FALS

Continuă

Активация Windows. Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

Precizați prin Adevărat sau Fals următoarele afirmații:

4 Cîntecul Moara este un cîntec popular.

ADEVĂRAT FALS

Continua

Активация Windows. Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

Ascundere automată

Precizați prin Adevărat sau Fals următoarele afirmații:

5 M. Tănase, N. Sulac, M. Ciobanu sunt interpreți de muzică populară

ADEVĂRAT FALS

Continua

Активация Windows. Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

Ascundere automată

Anexa 5. Model 2 de Lecție Smart în Educația muzicală

Unitatea de învățare *Muzica și teatrul*
Conținut *Varietatea genului de operă în literatură muzicală universală*

The screenshot shows a Smart Board interface with a menu bar at the top (șier, Editare, Vizualizare, Inserare, Format, Instrumente, Add-on-uri, Ajutor) and a toolbar with various icons. On the left, a 'Grup 1' sidebar displays five thumbnails of slides. The main area shows a title slide with a pink background and a green mask icon. The text on the slide reads: 'EDUCAȚIA MUZICALĂ', 'Clasa a V-a', 'Unitatea de învățare: MUZICA SI TEATRUL', and 'Subiectul lecției: Varietatea genului de operă în literatură muzicală universală.'. At the bottom, there is a musical staff with colorful notes and a blue arrow labeled 'Continuă'. A Windows watermark is visible in the bottom right corner.

The screenshot shows a Smart Board interface with the same menu bar and toolbar as the previous slide. The main area displays four domains of music education in colored boxes, each with a cartoon character. 'Domeniul I' (blue box) is 'Creația elementară muzicală în sinteză cu alte arte'. 'Domeniul II' (brown box) is 'Audiția/receptare a muzicii'. 'Domeniul III' (green box) is 'Interpretarea vocală/corală/instrumentală a muzicii'. 'Domeniul IV' (orange box) is 'Analiza-caracterizare a muzicii'. A blue arrow labeled 'Continuă' is at the bottom right. A Windows watermark is also present.

isier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Grup 1

1 2 3 4 5

oan 24-11-50
aer 24-21-32
oan 16-12-54
oan 16-12-54
oan 16-12-54

Ascundere automată

Tipuri ale operei:

- Opera comică** - piesă de teatru muzical ce conține efecte și situații comice.
- Opera - balet** - gen popular francez în teatrul liric, care combină elemente de operă și balet. Ea conține mai mult muzică și dans decât tragedie.
- Opera bufă** - operă comică cu forme muzicale pline de umor și fantezie.
- Opera semiseria** - gen de operă italiană ce conține elemente de comedie, uneori cu un decor pastoral.
- Opera seria** - lucrare cu o structură muzicală complexă, cu arii lungi, cu subiect dramatic, inspirat din miturile grecești.

Extindere pagină

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к нам на сайт.

1 2 3 4 **Continua**

Figier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Grup 1

1 2 3 4 5

oan 24-11-50
aer 24-21-32
oan 16-12-54
oan 16-12-54
oan 16-12-54

Ascundere automată

Un strop de informație Pentru iubitorii de creație

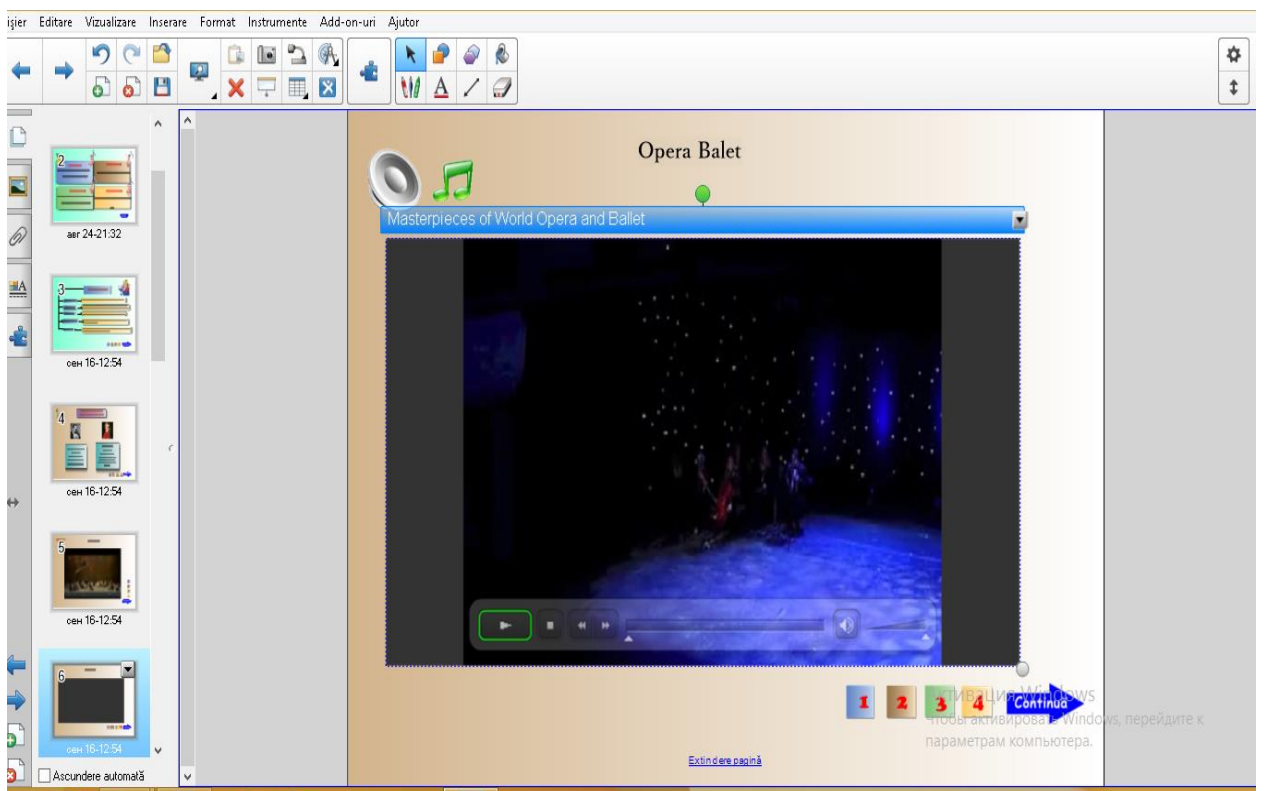
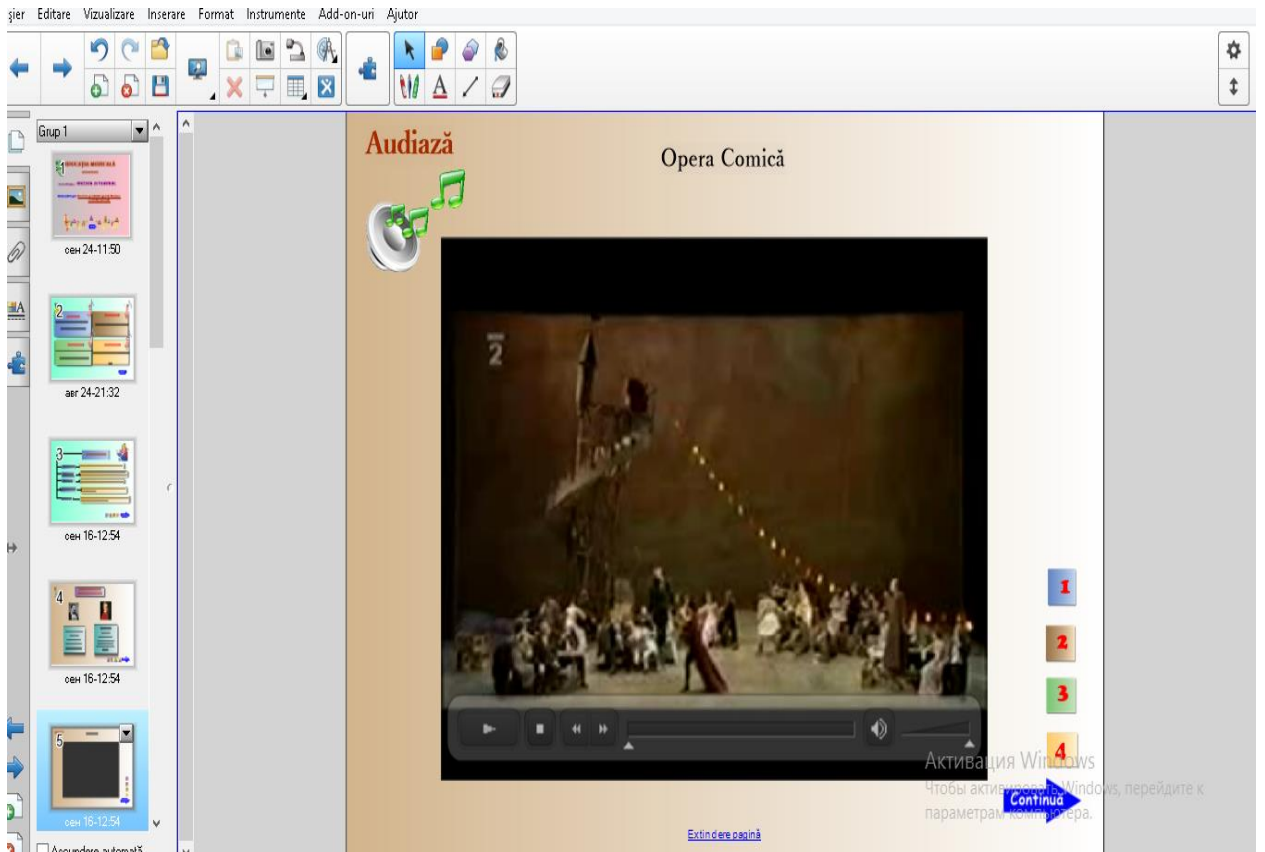
Gioacchino Rossini
(1792 - 1868)
compozitor din Italia
A scris: opere, muzică religioasă și de cameră.

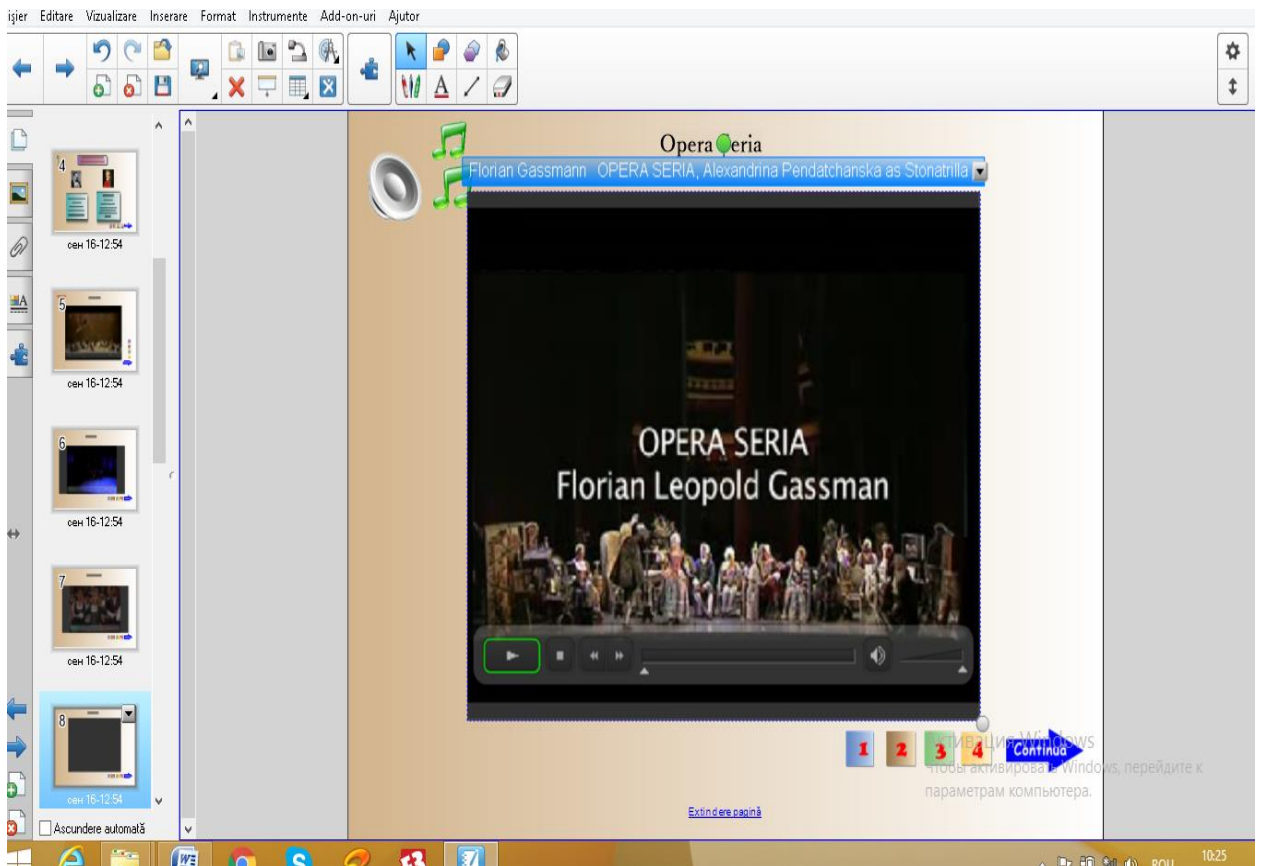
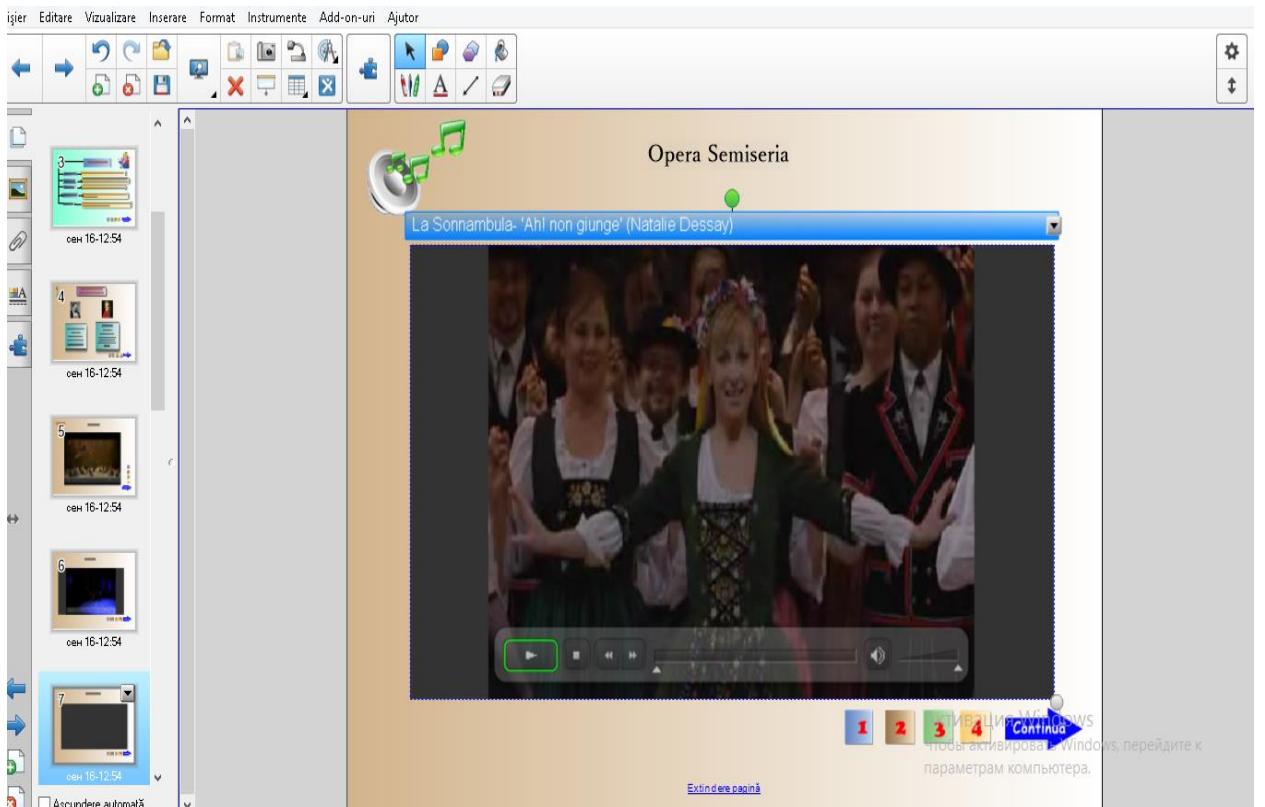
W.A. Mozart
(1756 - 1791)
compozitor german
A scris: opere, simfonii, concerte pentru pian și orchestră, cvartete pentru coarde.

Extindere pagină

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к нам на сайт.

1 2 3 4 **Continua**

File Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Opera bufa

Extindere pagină

1 2 3 4 Continua

Имя файла: C:\Users\... \Desktop\... \Opera bufa.pptx
 Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

File Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Audiază Interpretează

„Aria lui Figaro” din opera „Nunta lui Figaro”
 (fragment) Muzică: W. A. Mozart

Allegretto

Nu mai ești flu - tu - ra - șul din
 soa - re, Ca - re zboa - ră din floa - re în
 floa - re. Flu - tu - raș, nu mai ai a - ri -
 pia - re, Dom - nul con - te ți le - a re - te -
 1. zat. Flu - tu - zat. 2.

Extindere pagină

1 2 3 4 Continua

Имя файла: C:\Users\... \Desktop\... \Aria lui Figaro.pptx
 Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

1. Selectează tipurile de operă. Plasează-le în căsuțe.

Misiune muzicală

OPERA

balet modernă comică clasică bufă tradițională populară semiseria seria simfonică

1 2 3 4 **Continuă**

Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

Ascundere automată

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

2. Compune sfârșitul acestui cântecel cu ajutorul notelor din căsuță.

Play that Tune Game

Choose a Melody and select a Key. Can you play it back? Then make your attempt.

Keyboard Key Below

2 S X D C V G B H N J M Q 2 W 3 E R S T 6 Y 7

1 2 3 4 **Continuă**

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

Ascundere automată

șier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

10 16-12-54

11 16-12-55

12 16-12-55

13 16-12-55

14 24-11-50

Ascundere automată

Edit

Reset

3. Găsește perechea:

1	2	3
4	5	6

1
2
3
4

Continuă

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

șier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

10 16-12-54

11 16-12-55

12 16-12-55

13 16-12-55

14 24-11-50

Ascundere automată

EVALUARE

Continuă

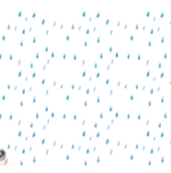
Edit Check Reset Solve

Word	Description
<input type="text"/>	subiect comic cu decor pastoral opera bufa
<input type="text"/>	subiect comic, plin de umor și fantezie opera balet
<input type="text"/>	subiect dramatic, inspirat din miturile grecești opera comica
<input type="text"/>	combina elemente de operă și balet opera seria
<input type="text"/>	subiect comic opera semi ...

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

 în spațiul corespunzător răspunsurilor tale.' and a blue 'Continuă' button. The slide is part of a presentation with a sidebar on the left showing thumbnails for slides 12 through 15. The Windows taskbar at the bottom shows the time as 10:33 on 06.11.2018."/>

		
5 răspunsuri corecte	4-3 răspunsuri corecte	2-1 răspuns corect

Fixează semnul în spațiul corespunzător răspunsurilor tale.

[Extinde pagina](#)

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

10:33
06.11.2018

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Tema pentru acasa

1. Vizualizati: opera „Il Barbiere di Siviglia: „Largo al factotum” (Peter Mattei)”- <https://www.youtube.com/watch?v=ipb9xbXSAY>
2. Determinati tipul si caracteristicile operei .

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

10:33

Anexa 6. Model 3 de Lecție Smart în Educația muzicală

Unitatea de învățare *Muzica și coregrafia*

Conținut *Muzica dansurilor rituale și a dansurilor propriu-zise*

The screenshot shows a Smart Board interface with a menu on the left and a main slide area. The slide has a pink background and features a ballerina illustration. The text on the slide is as follows:

EDUCAȚIA MUZICALĂ
Clasa a V-a

Unitatea de învățare: **MUZICA SI ARTA COREGRFICĂ**

Subiectul lecției: Sincretismul muzică - dans în arta coregrafică populară. Muzica dansurilor rituale și a dansurilor propriu-zise

At the bottom of the slide, there is a musical staff with colorful notes and a blue arrow pointing right with the word "Continuă" written on it. A small "Extindere opțională" link is visible below the arrow.

The screenshot shows a Smart Board interface with a menu on the left and a main slide area. The slide has a light green background and features a yellow star character with a top hat and two ballerina illustrations. The text on the slide is as follows:

Domeniul I
Creația elementară muzicală
în sinteză cu alte arte

Domeniul II
Audiția/receptare a muzicii

Domeniul III
Interpretarea vocală/corală/
instrumentală a muzicii

Domeniul IV
Analiza-caracterizare a muzicii

At the bottom of the slide, there is a blue arrow pointing right with the word "Continuă" written on it. A small "Extindere opțională" link is visible below the arrow.

șier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Grup 1

1 2 3 4 5

oem 24-11-50
aer 24-21-32
oem 16-12-54
oem 16-12-54
oem 16-12-54

Ascundere automată

În funcție de specificul dansului, melodiile de joc se clasifică în: **dansuri rituale** și **dansuri nerituale**.

Dansuri rituale

Legate de obiceiurile calendaristice (Capra, Paparudele, Ursul, Călușarii) și dansuri legate obiceiurile de familie (Zestrea, Jocul mare, dansul mesei).

Dansurile nerituale se clasifică în melodii cu subiect și melodii de dans fără subiect.

Cele mai răspândite dansuri nerituale sunt: **Hora și sîrba**. Ele se clasifică în **melodii cu subiect** (Coasa, Poama, Ițele) și **melodii de dans fără subiect** (hora, sîrba, moldoveneasca)

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

10:37

șier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Grup 1

1 2 3 4 5

oem 24-11-50
aer 24-21-32
oem 16-12-54
oem 16-12-54
oem 16-12-54

Ascundere automată

Paparudele- reprezintă o practică magico-rituală de provocare a ploilor, desfășurată într-una din zilele după Paști sau, pur și simplu, în timp de secetă. „Paparuda” este un personaj mitologic, închipuit ca o femeie, îmbrăcată în zdrențe, și care aduce ploaie.

Drăgaica- este un ritual de origine agrară practicat în preajma solstițiului de vară. Ritualul vizează prosperitatea și protecția culturilor. Drăgaica se sărbătorește printr-un dans făcut de un grup de 5-10 fete din care una este aleasă, ca Drăgaică. Ea este îmbrăcată ca o mireasă și împodobită cu spice de grâu. La răscruci, fetele se așază în cerc, cîntînd și executînd un dans săltat ale cărui mișcări desenează o cruce.

Călușarii este un dans tradițional românesc, care se execută în săptămîna dinaintea Rusaliilor, și are scop tămăduitor.

Jocul zestrei este un dans în grup bărbătesc, însoțit de strigături, interpretat la scoaterea zestrei la casa miresei

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

șier Editare Vizualizare Inserare Formăt Instrumente Add-on-uri Ajutor

Un strop de informație
Pentru iubitorii de creație

Vladimir Curbet
(1930)
Maestru de balet din Republica Moldova
Montează dansuri populare moldovenești.

Theodor Rogalski
(1901-1954)
Compozitor, dirijor, și pianist român.
A scris: schițe simfonice.

Extindere pagină

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

1 2 3 4 Continúa

Fișier Editare Vizualizare Inserare Formăt Instrumente Add-on-uri Ajutor

Audiază/vizionează

Paparudele

Paparudele

Extindere pagină

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

1 2 3 4 Continúa

șier Editare Vizualizare Inserare Formăt Instrumente Add-on-uri Ajutor

Audiază/vizionează Drăgăicele

Ansamblul de muzica si dans "Dragăica" - Dansul? Dragăica

1 2 3 4 **Continuă** Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

șier Editare Vizualizare Inserare Formăt Instrumente Add-on-uri Ajutor

Călsării

Ansamblul Joc - Calusarii Ensemble 'Joc' - Calusarii

1 2 3 4 **Continuă** Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Extindere pagină

10:39 06.11.2018

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

3. Vladimir Curbet este maestru de balet din Republica Moldova.

4. Călușarii este un dans ritualic.

10:41 **вторник**
6 ноября

Extindere pagină

Continuă

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Поиск
Поделиться
Пуск
Устройства
Параметры

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

DESCRIPTORI DE PERFORMANȚĂ

		
4 răspunsuri corecte	3-2 răspunsuri corecte	1 răspuns corect

Fixează semnul în spațiul corespunzător răspunsurilor tale.

Extindere pagină

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

File Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Tema pentru acasa

1. De repetat: tema: „Muzica dansurilor ritualice si a dansurilor propriu-zise”.
2. De vizualizat: Sanziene la Oravita 2013 si Obiceiul Dragaica.
3. De determinat asemanarile si deosebirile cratilor.

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам активации.

[Справка](#)

Ascundere automata

Anexa 7. Model 4 de Lecție Smart în Educația muzicală
Unitatea de învățare *Muzica și artele plastice*
Conținut *Tabloul muzical. Peisajul muzical și peisajul plastic*

Grup 1

EDUCAȚIA MUZICALĂ
Clasa a V-a

Unitatea de învățare: **MUZICA SI ARTELE PLASTICE**

Subiectul lecției: Tabloul muzical. Peisajul muzical și peisajul plastic.

Continuă

Extindere pagină

Activarea Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Grup 1

Domeniul I
Creația elementară muzicală
în sinteză cu alte arte

Domeniul II
Audiția/receptare a muzicii

Domeniul III
Interpretarea vocală/corală/
instrumentală a muzicii

Domeniul IV
Analiza-caracterizare a muzicii

Continuă

Extindere pagină

Activarea Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

șier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Grup 1

Peisajul muzical constituie exprimarea unui anumit conținut prin intermediul sunetelor muzicale în cadrul unei lucrări.

Peisajul plastic este un gen de pictură sau de grafică având ca obiect reprezentarea cu precădere a priveliștilor din natură.

Tablou muzical realizat prin intermediul sunetelor sugerează o dispoziție, un sentiment în legătură cu o anumită imagine

Tablou pictat reprezintă o imagine realizată prin forme și culori

Cînteecul „Mouru” reproduce un tablou muzical în care mișcarea roții morii este redată printr-o linie melodică tipică ce conține creșteri și descreșteri.

Tabloul muzical „Zborul carabuzului” este recunoscut pentru ritmul frenetic, tempo și note cromatice. Această ”bucată muzicală” este grea datorită complexității sale, deoarece este nevoie de o mare abilitate și rapiditate pentru a o cânta. În versiunea operii, sunt necesare trei minute cincizeci și cinci secunde pentru terminarea actului.

Extindere pagină

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows. Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

șier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Grup 1

Suita este o compoziție muzicală, constând dintr-o serie de piese instrumentale, unite într-o operă de proporții mai mari.

În suita simfonică, formele ample, bogăția relațiilor tonale, limbajul polifon, culoarea variată a orchestrației sunt mijloace de expresie prin care se favorizează elementul popular pentru a ajunge și a fi predominant, esențializat spiritual în conținut și în formă.

Suita simfonică „Șeherezada” conține 4 părți cu o descriere muzicală de o rară frumusețe, inspirate din subiectul poveștii arabe „O mie și una de nopți”. Chipul Șeherezadei este reprezentat de timbrul gîngăș, curat, trist al vioii. Valurile nelinistite ale mării sunt redată de tot arsenalul mijloacelor sonore ale orchestrei

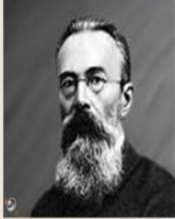
Extindere pagină

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows. Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Un strop de informație
Pentru iubitorii de creație

Dumitru Georgescu-Kiriac
(1866 - 1928)
compozitor român
A scris: creații corale, vocale și prelucrări folclorice.

Nikolai Rimski Korsakov
(1844 - 1908)
compozitor rus
A scris: opere, muzică simfonică, de cameră vocală.

Extindere pagină

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к...

Fișier Editare Vizualizare Inserare Format Instrumente Add-on-uri Ajutor

Audiază/vizionează Fragment „Zborul cărașului”

Extindere pagină

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к...

fișier Editare Vizualizare Inserare Formăt Instrumente Add-on-uri Ajutor

Șeherezada

theater

1 2 3 4 Continue

Extindere pagină

Activarea Windows
 Pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows
 pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows
 pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows
 pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows

fișier Editare Vizualizare Inserare Formăt Instrumente Add-on-uri Ajutor

Interpretează și Continuă versurile.

Bondarul

1. Măi bon-da-re, bon-dă-ri-ci, Ce-ai că-tat la noi a-ici!

Biz, biz, biz, bon-da-re, biz, Biz, biz, biz, bon-da-re, biz

Record Playback

Business
 Supraveghere
 videoscurity.md

Comandă un test
 drive Gratis.
 Sunați acum!

http://www.themelodymaster.com/record.php

Extindere pagină

1 2 3 4 Continue

Activarea Windows
 Pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows
 pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows
 pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows
 pentru a activa Windows, mergeți la
 http://www.microsoft.com/romania/windows

Figur Editare Vizualizare Inserare Formate Instrumente Add-on-uri Ajutor

Interpretează

Moara

1. Apa curge tot la vale
Și-nțilnește moara-n cale.
Apa curge tot la vale
Și-nțilnește moara-n cale
Refren:
Roata morii se-nvârtește
Nicidecum nu se-odihnește
Ta, ta, ta, ta,
Ta, ta, ta, ta, ta,

2. Iar morarul, alb ca moșul,
De grăunțe umple coșul,
Și-n curînd postava-i plină
De făină albă, fină
Refren:

3. Din făină mama face
Pîine moale, ce ne place,
Și mai face tăiței,
Plăcinte și colăței.
Refren.

Extindere pagină

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Figur Editare Vizualizare Inserare Formate Instrumente Add-on-uri Ajutor

Misiune muzicală

1. Atribue imaginilor numele potrivit.

D. Gh. Chiriac
George Enescu
N. Rimski Korsakov
Maurice Ravel

2. Transcrie melodia pe portativul gol inlocuind pătrimile cu doimi, astfel, măsura să rămîie aceeași.

Extindere pagină

1 2 3 4 Continuu

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Figur Editare Vizualizare Inserare Formate Instrumente Add-on-uri Ajutor

EVALUARE

Precizează prin Adevărat sau Fals următoarele afirmații:

1 „Zborul cărașului” este un fragment din povestea Țarul Saltan.

ADEVĂRAT FALS

Continua

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Figur Editare Vizualizare Inserare Formate Instrumente Add-on-uri Ajutor

Precizează prin Adevărat sau Fals următoarele afirmații:

2 Nikolai Rimski Korsakov este un compozitor german.

ADEVĂRAT FALS

Continua

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите к параметрам компьютера.

Anexa 9. Curriculum pentru disciplina opțională *Muzica Modernă și TIC*, clasele aV-a – a

VI-a

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL

REPUBLICII MOLDOVA

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

CURRICULUM

PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

MUZICA MODERNĂ ȘI TIC

Clasele aV-a - a VI-a

Chișinău, 2018

Aprobat în ședința Consiliului Național pentru Curriculum
(Ordinul MECC nr. 792 din 25 mai 2018).

Elaborat în cadrul proiectului 15.817.06.16 A „Asigurarea științifică a calității, eficienței și relevanței procesului educațional în învățământul secundar general”, Sectorul Calitatea Educației, Institutul de Științe ale Educației

Coordonator: Ion Achiri, doctor, conferențiar universitar, IȘE

AUTORI: Ionela Hîncu, drd., cercetător științific, Institutul de Științe ale Educației;
Aurelia Pisău, drd., cercetător științific, Institutul de Științe ale Educației.

Recenzenți:

Mariana Vacarciuc, doctor, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”.

Daniela Munca-Aftenev, doctor în Filologie Engleză, Președinte a Academiei de Inovare și Schimbare prin Educație;

CUPRINS

<i>Preliminarii</i>	4
I. Concepția didactică a disciplinei opționale.....	5
II. Competențe –cheie prioritare pentru disciplina opțională.....	6
III. Competențele transdisciplinare prioritare pentru disciplina opțională.....	6
IV. Competențe specifice disciplinei opționale	6
V. Repartizarea temelor pe clase și pe unități de timp.....	6
VI. Subcompetențe, conținuturi, activități de învățare și evaluare.....	7
VII. Sugestii metodologice.....	13
Referințe bibliografice.....	15

PRELIMINARII

Preferințele muzicale ale elevilor de astăzi sunt extrem de diverse. Problema constă în lipsa unei culturi muzicale adecvate a acestora. Disciplina opțională *Muzica modernă și TIC* vine să contribuie la formarea culturii muzicale a elevilor claselor a V-a – a VI-a.

Curriculumul la disciplina opțională *Muzica modernă și TIC* pentru clasele a V-a – a VI-a reprezintă instrumentul didactic și documentul normativ ce descrie condițiile învățării și performanțele de atins, exprimate în competențe, subcompetențe, conținuturi și activități de învățare și evaluare.

Prezentul curriculum este parte componentă a Curriculumului Național și se adresează profesorilor care vor predă această disciplină în gimnaziu.

Un rol important în formarea culturii muzicale moderne îl joacă tehnologiile digitale. Tehnologiile digitale muzicale au evoluat în paralel și într-o relație de interdependență cu muzica electroacustică (muzica rock, pop, jazz, blues, etc). Ele contribuie considerabil la dezvoltarea muzicii. Aplicarea acestora în procesul educațional face studiul muzicii mai atractiv pentru elevi.

Prin prezența ei în fiecare fracțiune a vieții, muzica exercită o influență importantă asupra adolescenților, ajungând astfel să preocupe școala, societatea și familia. Stilurile muzicale agreate de tineri, inclusiv, stilurile *rock, rap, hip-hop, pop*, reprezintă o sursă de expresie, comunicare și conexiune cu alți membri ai generației lor. În acest context disciplina opțională *Muzica modernă și TIC* va contribui la conștientizarea de către elevi ale acestor și ale altor stiluri și genuri ale muzicii moderne, amplificând, astfel, interesul pentru muzică și educația muzicală.

Administrarea disciplinei opționale *Muzica modernă și TIC*

<i>Statutul disciplinei</i>	<i>Aria curriculară</i>	<i>Clasa</i>	<i>Nr. de unități de conținuturi pe clase</i>	<i>Nr. de ore pe an</i>
Opțională	Arte	V	13	35
Opțională	Arte	VI	11	35

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI OPȚIONALE

Ca parte a întregului fenomen muzical, muzica modernă, în calitate de mijloc educativ, satisface unele nevoi intrinseci ale educațiilor și participă nonformal la formarea culturii muzicale a acestora. Ignorarea acestei dimensiuni educative este vizibilă în manifestările de zi cu zi ale elevilor. Aceasta o observă societatea, profesorii, părinții și elevii. Din această perspectivă, disciplina opțională *Muzica modernă și TIC* vine să soluționeze, în măsura

posibilităților, problema conștientizării de către elevi a specificului muzicii moderne și a rolului acesteia în formarea culturii muzicale.

Din multitudinea de genuri, specii, curente existente au fost selectate pentru studiu în cadrul disciplinei opționale doar cele ce au atât valoare artistică, cât și educațională, adică sunt eficiente din perspectiva formării competențelor auditive, sunt actuale, moderne și interesante pentru elevi. Conținuturile selectate răspund nevoilor educative ale elevilor din clasele a V-a și a VI-a (ale preadolescenților). Selectarea conținutului a fost în concordanță cu o serie de criterii de natură axiologică, logică, psihologică, pedagogică și ergonomică în interacțiune:

- a) Exigențele societății contemporane cu privire la modernizare și la formarea unei personalități integrale;
- b) Îmbinarea caracterului informativ și formativ cu accentul pe caracterul formativ al conținutului: cursul dat va prelua nucleeele conceptuale disciplinei Educația muzicală desfășurându-le într-un mod corespunzător pe material nou dar și completându-le cu elemente specifice domeniului muzicii moderne;
- c) Sporirea caracterului practic-aplicativ al conținutului în valoarea sporirii eficienței lui în formarea competențelor de audiție muzicală a preadolescenților; pentru integrarea lor mai lejeră în mediul școlar și eliberarea de blocaje psihologice, luându-se în vedere, obligator, posibilitățile elevilor de a asimila elementele cognitive, afective, comportamentale infuzate în conținuturi.

Pentru organizarea și structurarea conținutului au fost selectate următoarele modalități:

- *organizarea logică*: conținutul se desfășoară logic în corelație cu disciplina de bază Educația muzicală, informațiile sunt transpuse în așa fel încât amplifică, diversifică, completează disciplina școlară facilitând educarea muzicală a elevului;
- *organizarea concentrică* care permite revenirea la anumite teme ale conținutului nou sau ale disciplinei de bază, pentru reluarea acelorași cunoștințe, dar din diferite unghiuri de vedere, poate că într-un mod mai aprofundat sau extins, prin utilizarea a noi algoritmi, prin dezvăluirea de noi aspecte ale fenomenelor discutate;
- *organizarea modulară*, o modalitate de modernizare și adecvare a conținutului la cerințele școlii contemporane, o flexibilizare în funcție de interesele și capacitățile elevilor.

II. COMPETENȚELE-CHEIE PRIORITARE PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

- Competența de a învăța să înveți;
- Competențe de comunicare în limba română;
- Competențe de comunicare în limbi străine;
- Competențe digitale;
- Competențe sociale și civice;

- Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

III. COMPETENȚELE TRANSDISCIPLINARE PRIORITARE PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

- Competența de planificare și organizare a propriei învățări atât individual cât și în grup.
- Competența de utilizare adecvată a terminologiei specifice disciplinelor de învățământ studiate la treapta gimnazială.
- Competențe de utilizare în situații reale a instrumentelor cu acțiune digitală (smartphone, computer, platforme online, pagini web, instrumente muzicale online etc.).
- Competențe de a lucra în echipă, de a preveni și rezolva situațiile de conflict.
- Competențe de receptare a culturii naționale și a culturilor europene.
- Competențe de a aprecia diversitatea culturală a lumii și de a fi tolerant la valorile culturale ale altor etnii.

IV. COMPETENȚELE SPECIFICE DISCIPLINEI OPȚIONALE

1. *Distingerea auditivă a aspectelor muzicale-acustice ale genurilor de muzică modernă și corelarea cu originile cultural-istorice stilistice lor;*
2. *Operaționalizarea tehnologiilor digitale pentru asigurarea formării culturii muzicale.*
3. *Integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare.*
4. *Prelucrarea digitală a înregistrărilor muzicale audio/ video și aplicarea acestora.*

V. REPARTIZAREA TEMELOR PE CLASE ȘI PE UNITĂȚI DE TIMP

Clasa a V-a	Unități de învățare	Nr. de ore
	În lumea muzicii moderne	10 ore
	Primele genuri ale muzicii moderne.	10 ore
	Stilurile și genurile muzicii moderne în sec. XXI	15 ore
	Total	35 ore
Clasa a VI-a	Unități de învățare	Nr. de ore
	Cărți electronice muzicale.	8 ore
	Aventurile unui DJ	14 ore
	Noi cântăm și imprimăm	13 ore
	Total	35 ore

VI. SUBCOMPETENȚE, CONȚINUTURI, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE
Clasa a V-a

Subcompetențe	Conținuturi tematice	Activități de învățare și evaluare (recomandate)	Repertoriul muzical (recomandat)
<p>1.1. Recunoașterea în diverse contexte și descrierea genurilor muzicii moderne audiate/vizionate.</p> <p>1.2. Utilizarea terminologiei aferente muzicii moderne în contexte variate.</p> <p>1.3. Caracterizarea și deosebirea auditivă a diferitor genuri și stiluri muzicale moderne.</p> <p>1.4. Analizarea, după criteriile date, a operelor muzicale moderne audiate/vizionate.</p>	<p><i>1. În lumea muzicii moderne</i> În căutarea stilurilor, curentelor muzicii moderne.</p> <p>Muzica tinerilor sec. XXI.</p> <p>Muzica modernă-zgomot sau originalitate?</p>	<p><i>Exerciții de:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - receptare a cunoștințelor muzicale în vederea familiarizării elevilor cu fenomenul <i>muzica modernă</i>; - descriere a muzicii moderne (impresii despre muzica modernă, contextul istoric și cultural al lucrărilor audiate/vizionate); - descoperire a elementelor specifice muzicii moderne; <p>audiere/ vizionare a creațiilor de muzică modernă (filme, spectacole, concerte) utilizând tehnologii digitale;</p> <p>studiere a vocabularului de termeni muzicali prin intermediul dicționarelor online;</p> <p><i>Metode și activități de instruire:</i></p> <p>Joc muzical: roluri interpretate, sarcini cu tematică muzicală; joc de rol (dirijorul, interpretul, compozitorul), întrebări călătoare, pânza discuției, expunerea orală, discuția ghidată, pălării gânditoare, metoda stimulării imaginației, brainstorming.</p> <p><i>Activități de evaluare:</i> evaluare inițială, evaluare curentă, evaluare sumativă, evaluare asistată de computer.</p>	<p><i>Resurse muzicale pentru audiție:</i></p> <p>Gorillaz - Dirty Harry (Live BRITs Performance).</p> <p>Zdob și Zdub- Moldovenii s-au născut.</p> <p>Justin Bieber - Jingle Ball - Capital FM - 2015 (Live) - Full Concert.</p> <p>Ariana Grande - Into You (Live At Capitals Summertime Ball 2016).</p> <p>Nicole Cherry Vive la vida By Costy Buya.</p> <p>Andrew Rayel live at Ultra Music. Festival Miami 2016 (A State Of Trance Stage).</p>

<p>2.1. Recunoașterea genurilor muzicale moderne studiate în diverse contexte.</p> <p>2.2. Compararea și diferențierea imaginilor artistice generale în diverse genuri de muzică modernă.</p> <p>2.3. Organizarea și gestionarea informațiilor privind muzica modernă, descărcate din Internet.</p> <p>2.4. Caracterizarea creațiilor audiate/vizionate și interpretate referitoare la genurile studiate ale muzicii moderne.</p>	<p>2. Primele genuri ale muzicii moderne</p> <p>Jazz. Originea și evoluția genului.</p> <p>Blues. În lumea blues-ului.</p> <p>Folk - muzică și poezie</p> <p>Latino. Carnaval latino.</p> <p>3. Stilurile și genurile muzicii moderne în sec. XXI</p>	<p>Exerciții de: audiere a creațiilor muzicale de diferite genuri prin pagini web; interpretare vocală, vocal-instrumentală utilizând instrumente muzicale online; recunoaștere a genurilor muzicale moderne studiate în diverse contexte. selectare a muzicii pentru un spectacol școlar (dans, poezie, teatralizarea cântecelor și a lucrărilor audiate, pantomimă muzicală); - organizare și gestionare a informațiilor privind muzica modernă, descărcate din Internet; - caracterizare a creațiilor audiate/vizionate și interpretate referitoare la genurile studiate ale muzicii moderne; studiere a vieților și activităților compozitorilor, interpreților (cariera în show-business, apariția, declinul grupului muzical, concerte, caracteristicile genului, orchestrației, sfera de emoții).</p> <p>Metode și activități de instruire: karaoke, pagina de jurnal, Metoda acțiunii emoționale, agenda cu notițe paralele, jocuri muzicale-didactice online, emisiunea în direct, în fotoliul interpretului etc.</p> <p>Activități de evaluare: evaluare curentă, evaluare sumativă, evaluare asistată de computer.</p> <p>Exerciții de: audiere a creațiilor muzicale de diferite genuri și stiluri prin pagini web; interpretare vocală, vocal-instrumentală</p>	<p>Jazz Amy Winehouse Someone To Watch Over Me. Aura Urziceanu –Rully. Byron & Alexandru Andries - Cea mai frumoasă zi. Geta Burlacu & Jazz vocal band. "UniVox" - Zori de ziuă nouă.</p> <p>Blues Eric Clapton: Groaning The Blues. Gary Moore - Still Got The Blues. Diana Krall - Almost Blue. Folk Vasile Șeicaru – Romanța între două trenuri. Viorel Burlacu & Silvia Grigore-Cheia. Iurie Sadovnic Orheianu - "Balada bărbatilor." Nicu Alifantis- Dacă tu ai dispărea.</p> <p>Latino Pepe - O femeie cât o sută. Analia Selis - Yo no soy de aqui. Elena feat. Danny Mazo - Senor Loco. Mandinga - Papi Chulo.</p> <p>Pop Beyoncé – Halo. Rihanna - Man Down. Madonna - Hung Up. Smiley-Oarecare.</p> <p>Hip-Hop</p>
---	---	--	---

<p>3.1 Recunoașterea în diverse contexte a celor mai semnificative elemente ale genurilor și stilurilor muzicale moderne studiate.</p> <p>3.2. Compararea și diferențierea imaginilor artistice generale în diverse genuri și stiluri de muzică modernă studiate.</p> <p>3.3. Organizarea și gestionarea informațiilor privind muzica modernă a sec. XXI, descărcate din Internet.</p> <p>3.4. Caracterizarea creațiilor audiate/vizionate și interpretate referitoare la genurile studiate ale muzicii moderne.</p> <p>3.5. Selectarea muzicii pentru organizarea unui spectacol muzical școlar.</p>	<p>Pop. Descoperă istoria și evoluția genului.</p> <p>Hip-hop - marele mit al modei.</p> <p>Rock. Tainele rock-ului.</p> <p>House. Muzica house-fenomen la nivel mondial.</p> <p>Reggae. Cultul muzicii reggae.</p> <p>Dance. Aventurile genului dance.</p>	<p>utilizând instrumente muzicale online; recunoaștere a stilurilor și genurilor muzicale moderne studiate în diverse contexte. selectare a muzicii pentru un spectacol școlar (dans, poezie, teatralizarea cântecelor și a lucrărilor audiate, pantomimă muzicală);</p> <p>- organizare și gestionare a informațiilor privind muzica modernă, descărcate din Internet;</p> <p>- caracterizare a creațiilor audiate/vizionate și interpretate referitoare la genurile studiate ale muzicii moderne;</p> <p>studiere a vieților și activităților compozitorilor, interpreților (cariera în show-business, apariția, declinul grupului muzical, concerte, caracteristicile genului și stilului, orchestrației, sfera de emoții).</p> <p>Metode și activități de instruire: karaoke, pagina de jurnal, Metoda acțiunii emoționale, agenda cu notițe paralele, jocuri muzicale-didactice online, emisiunea în direct, în fotoliul interpretului etc.</p> <p>Activități de evaluare: evaluare curentă, evaluare sumativă; evaluare asistată de computer.</p>	<p>Justin Bieber – Boyfriend. Puya cu Doddy - Noi să fim sănătoși. Nicole Scherzinger – Bang. Beyoncé - Single Ladies.</p> <p>Rock Katy Perry - Dark Horse. Shakira - La La La. Iris - Vino Pentru Totdeauna. Holograf- Oriunde te vei afla.</p> <p>House Ramon Tapia – Organized. Steve Bug - Pelican Glide. Kismet – Fire. Corvo – Sonar.</p> <p>Reggae Etana – Reggae. Reggae - Seleção Rasta. Adele - Set Fire To The Rain. Lorde – Royals.</p> <p>Dance Jennifer Lopez - Get Right. Activ - Doar cu tine. Corina -Roata se întoarce. Morandi - Save Me.</p>
--	---	---	---

Clasa a VI-a

Subcompetențe	Conținuturi tematice	Activități de învățare și evaluare (recomandate)	Repertoriul muzical (recomandat)
<p>1.1. Recunoașterea în diverse contexte și aplicarea programelor specifice pentru crearea cărților electronice muzicale.</p> <p>1.2. Organizarea și editarea elementelor muzicale multimedia.</p> <p>1.3. Crearea și efectuarea de prelucrări elementare a imaginilor digitale muzicale.</p> <p>1.4. Crearea și efectuarea de prelucrări elementare a portofoliului online cu genuri și stiluri muzicale moderne.</p>	<p><i>Cărți electronice muzicale</i></p> <p>În lumea virtuală a cărților electronice muzicale.</p> <p>Pagini web de creare a cărților electronice muzicale.</p> <p>Postere, felicitări și ilustrații muzicale.</p> <p>Crearea mini filmelor muzicale online.</p> <p>Crearea portofoliului online cu genuri muzicale moderne (descărcarea).</p>	<p><i>Exerciții de:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - recunoaștere a cărților electronice muzicale în diverse contexte; - recunoaștere și aplicare a programelor specifice pentru crearea cărților electronice muzicale; creare a unor postere electronice la tema muzicii audiatare cu ajutorul tehnologiilor digitale; elaborare a cărților electronice cu diverse clip-uri muzicale cu particularitățile genului, stilului, curentului muzical, cu originea culturală, istorică al lui, cu interpreți, formații etc. - creare și efectuare de prelucrări elementare a imaginilor digitale muzicale; creare și prezentare a portofoliului muzical utilizând platforme online. <p><i>Metode și activități de instruire:</i></p> <p>interviul focus-grup, pagina de jurnal, proiectul, pânza discuției, lasă-mi mie ultimul cuvânt, asocieri libere.</p> <p><i>Activități de evaluare:</i> evaluare inițială, evaluare curentă, evaluare sumativă; evaluare asistată de computer.</p>	<p>Vezi repertoriul muzical recomandat pentru unitatea de învățare <i>Genurile muzicii moderne</i>, clasa a V-a.</p>

<p>2.1 . Respectarea regulilor de etichetă digitală privind convertirea elementară a creațiilor muzicale.</p> <p>2.2. Utilizarea softurilor educaționale în audierea, interpretarea, prezentarea, expedierea creațiilor muzicale moderne.</p> <p>2.3. Utilizarea adecvată a terminologiei aferente muzicii moderne în contexte variate.</p> <p>2.5. Selectarea unui acompaniament armonic elementar specific genului muzical, imitarea genului de muzică, mixarea pieselor cu ajutorul instrumentelor oferite de programele online,</p>	<p>Aventurile unui DJ</p> <p>Tainele de convertire a creațiilor muzicale</p> <p>Traseul de expediere online a creațiilor muzicale</p> <p>Diversitatea programelor muzicale de calculator. Meniul cu tonalități.</p> <p>Noi cântăm și imprimăm</p> <p>Crearea colajelor muzicale</p>	<p>Exerciții de:</p> <p>improvizare de creații elementare muzicale (compunere de structuri ritmice, ritmico-melodice);</p> <p>practicare a activităților de armonizare a melodiilor, de utilizare a diverselor instrumente online în țesătura muzicală;</p> <p>audiere a efectelor sonore/sunetelor moderne;</p> <p>creare a compozițiilor muzicale cu elemente specifice moderne (programe muzicale: <i>mp3 jam, songr</i>);</p> <p>interpretare unor melodii simple ale genurilor muzicale moderne (instrumente virtuale);</p> <p>selectare a unui acompaniament armonic elementar specifice genului muzical (<i>virtual piano</i>);</p> <p>imitare ritmico-melodice, acustice (efecte sonore) ale genului de muzică modernă (după algoritm) cu ajutorul instrumentelor de percuție on line-<i>virtual drum set</i>;</p> <p>mixare a pieselor, conform genurilor muzicii moderne prin programul online <i>Party cloud.fm</i>.</p> <p>Metode și activități de instruire:</p> <p>ghidul pentru învățare, fire alternative, metoda creării ambianței artistice, metoda elaborării compozițiilor muzicale; interpretare la instrument, interpretare vocală cu negative, improvizare la instrumente virtuale a melodiilor.</p> <p>Activități de evaluare: evaluare curentă, evaluare sumativă, evaluare asistată de computer.</p>	<p>Vezi repertoriul muzical recomandat pentru unitatea de învățare Genurile muzicii moderne, clasa a V-a.</p> <p>Resurse muzicale –Negative (pentru interpretare):</p> <p>Zdob si Zdub - Moldovenii s-au născut.</p> <p>Justin Bieber - Love Yourself Karaoke Version.</p> <p>Ariana Grande ft. Nicki Minaj - Side To Side.</p> <p>Karaoke Summertime (Live Berlin) - Ella Fitzgerald.</p> <p>Karaoke Still Got The Blues - Gary Moore.</p> <p>Smiley - Acasă [Karaoke] by Florin Decuseara.</p> <p>Beyonce - Halo (Karaoke Version).</p> <p>Karaoke Earth Song - Michael Jackson.</p> <p>Romanian karaoke Iris floare de iris.</p> <p>Cât de departe - Holograf – Karaoke.</p> <p>Adele - Hello (Karaoke).</p> <p>Karaoke Pepe - O femeie cât o sută.</p> <p>Mandinga – Zaleilah [Karaoke/Instrumental].</p> <p>Natalia Oreiro Cambio Dolor KARAOKE.</p> <p>Activ - Doar cu tine (karaoke).</p> <p>Nicole Cherry- Vara mea (KARAOKE).</p> <p>DJ Mix:</p> <p>David Guetta Miami Ultra Music Festival 2016.</p> <p>Andrew Rayel live at Ultra Music</p>
---	---	---	---

<p>3.1. Crearea și editarea colajelor, exercițiilor muzicale.</p> <p>3.2. Prelucrarea și formatarea înregistrărilor muzicale.</p> <p>3.3. Structurarea și formatarea creațiilor muzicale moderne.</p>	<p>Decuparea și prelucrarea creațiilor muzicale</p> <p>Simfonia sunetelor muzicale virtuale a muzicii moderne</p> <p>Micul compozitor.</p>	<p>Exerciții de:</p> <p>improvizare de creații elementare muzicale (compunere de structuri ritmice, ritmico-melodice);</p> <p>editare a liniilor melodice, scris-cititul muzical, exerciții, probe practice de solfegiere ritmică și melodică prin programul muzical on line-<i>Mussette</i>;</p> <p>practicare a activităților de armonizare a melodiilor, de utilizare a diverselor instrumente online în țesătura muzicală;</p> <p>creare a compozițiilor muzicale cu elemente specifice moderne (programe muzicale: <i>mp3 jam, songr</i>);</p> <p>interpretare a unor melodii simple ale genurilor muzicale moderne, interpretarea lor la instrumente virtuale;</p> <p>imitare ritmico-melodice, acustice (efecte sonore) ale genului de muzică modernă (după algoritm) cu ajutorul instrumentelor de percuție on line-<i>virtual drum set</i>;</p> <p>mixare a pieselor, conform genurilor muzicii moderne prin programul online <i>Party cloud.fm</i>.</p> <p>Metode și activități de instruire:</p> <p>ghidul pentru învățare, fire alternative, metoda creării ambianței artistice, metoda elaborării compozițiilor muzicale; interpretare la instrument, interpretare vocală cu negative, improvizare la instrumente virtuale a melodiilor.</p> <p>Activități de evaluare: evaluare curentă, evaluare sumativă, evaluare asistată de computer.</p>	<p>Festival Miami 2016 (A State Of Trance Stage).</p> <p>Markus Schulz - Live from Ultra Music Festival 2016.</p> <p>Virtual DJ EDM Mix 2016 [Dj Edstyle Original Mix].</p> <p>Martin Garrix Mix (Virtual Dj) WM.</p>
--	--	---	--

VII. Sugestii metodologice

➤ PROIECTAREA

Proiectarea de lungă durată/de perspectivă conține 35 de ore sistematizată pe 3 unități de învățare, atât pentru clasa a V-a, cât și pentru clasa a VI-a.

Proiectul pe unitate de învățare se va realiza în baza Cadrului ERRE, care oferă posibilitatea ca elevii să examineze critic informațiile și în baza lor să-și reconstituie propria imaginație asupra evenimentelor studiate.

Lecția se va structura pe:

- *Evocare* provoacă interesul, stimulează elevul pentru a se gândi la ceea ce știe și poate să facă necesară implicarea activă a elevilor, datorită căreia ei devin conștienți de propria lor gândire și își formează limbajul propriu. Pentru realizarea acestei etape pot fi aplicate următoarele tehnici: Explozia stelară, lasă-mi mie ultimul cuvânt, ghicește obiectul, audiere/vizionarea conținutului muzical cu implicarea TIC, reacția ascultătorului.
- *Realizarea sensului*: în cadrul acestei etape, cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei. Elevii își mențin în mod activ și independent străduința de a-și forma noi concepte, de asemenea elevii își mențin interesul care a fost stabilit în faza de evocare. La această etapă pot fi aplicate următoarele tehnici: în căutarea compozitorului, maratonul muzical, instrumentul muzical magic, pagina de jurnal.
- *Reflecția*: etapa permite realizarea învățării durabile, caracterizată de schimbarea propriu zisă, care permite formarea unui nou set de comportamente sau a unor convingeri noi. În cadrul etapei pot fi utilizate următoarele tehnici: postere digitale, cărți electronice, portofoliu virtual, turul galeriei.
- *Extinderea*: sarcina acestei etape este de a implica elevii în condiții de integrare autentice, adică de a rezolva situații reale din viață, care stimulează mobilizarea resurselor interne și externe ale elevilor. Această etapă permite aplicarea tehnicilor: proiectul, colajul muzical, prezentări electronice, prezentare de grup.

Profesorii care vor preda disciplina opțională vor utiliza:

- Ghidul de implementare a curriculumului la disciplina opțională *Muzica modern și TIC*;
- CD-audio cu repertoriul muzical sugerat;
- CD-video cu programele online recomandate.

Pentru realizarea curriculumului la disciplina opțională *Muzica modernă și TIC*, propunem aplicarea următoarelor produse TIC:

1. *Virtual Piano* (<http://virtualpiano.net/>) este o platformă online gratuită. Aceasta oferă posibilitatea de a experimenta, studia și interpreta la pian, utilizând computerul - fără a

descărca sau instala vreo aplicație. Utilizatorii pot studia, exersa, experimenta instantaneu, cu și fără cunoștințe muzicale anterioare de notații muzicale.

2. **You DJ** ([Http://www.partycloud.fm/4817938+6527937](http://www.partycloud.fm/4817938+6527937)) este un program destinat DJ-ilor. Misiunea programului este de a combina două melodii simultan cu ajutorul mixerului. Pentru a condimenta combinația se pot adăuga diferite efecte sonore moderne, mostre de instrumente pentru fiecare gen muzical modern în parte. Pentru o mixare mai simplă ne vin în ajutor beat-urile sincronizate automat și putem schimba, de asemenea, viteza ritmului, tempoul, ba chiar și stilul muzical.
3. **Stupeflix** (filmulețe online- <https://studio.stupeflix.com/en/create/>) este o aplicație web pentru crearea filmulețelor interactive realizate în câteva clipe. Aplicația permite importarea imaginilor, fotografiilor, filmulețelor, pieselor muzicale de pe computer sau din Internet. De asemenea, putem adăuga text pe fiecare diapozitiv creat.
4. **Story Jumper** (cărți electronice- <https://www.commonsemmedia.org/website-reviews/storyjumper>) este o platformă online pentru cadrele didactice, elevi și părinți ce conține un set de instrumente interactive pentru scrierea și ilustrarea unei istorioare/povestiri. Platforma este gratuită care dezvoltă creativitatea și necesită focalizare și concentrare pentru crearea unui produs interactiv.
5. **PowToon** (prezentări electronice- <https://www.powtoon.com>) este un software web ce permite utilizatorilor să creeze ușor și rapid prezentări animate cu ajutorul imaginilor și pieselor muzicale importate. Prezentările create pot fi exportate pe youtube sau descărcate ca fișier mp4.
6. **Formulare Google** – permite crearea diverselor teste și chestionare, care include mai multe tipuri de întrebări (răspuns scurt, alegere multiplă, adevărat/fals, etc.). De asemenea pot fi realizate analize statistice privind răspunsurile obținute. Pentru utilizarea acestei aplicații este nevoie să creăm o poștă electronică pe www.gmail.com

➤ **EVALUAREA**

Proiectarea de lungă durată va include câte o evaluare sumativă pentru fiecare unitate de învățare. Evaluarea va implica teste interactive online, proiecte tip PPT, cărți electronice. Evaluarea sumativă va fi fundamentată pe produse TIC.

Evaluările realizate în cadrul disciplinei opționale se vor axa pe principiul pozitiv al evaluării: **Evaluarea depistează și stimulează succesul elevilor, nu insuccesul acestora și nu-i pedepsește.** Acestea vor include itemi, sarcini, rezolvarea cărora necesită conexiuni interdisciplinare. În cadrul evaluărilor realizate accentul se va pune nu pe cunoștințe și capacități separate, ci pe formarea de competențe.

Este important ca evaluările făcute în orice circumstanțe să fie **obiective**.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Codul Educației al Republicii Moldova, Chișinău, 2014.
2. Ministerul Educației al Republicii Moldova *Standarde naționale de competență digitală*, Chișinău, 2015.
3. Ministerul Educației al Republicii Moldova, *Curriculum pentru învățământul gimnazial la Educația muzicală*, Chișinău, 2010.
4. Ministerul Educației al Republicii Moldova, *Curriculum pentru învățământul gimnazial la Informatică*, Chișinău, 2010.

WEBGRAFIE

1. <http://muzicaesteviata.blogspot.md/p/genuri-de-muzica.html>
2. <https://www.youtube.com>
3. <http://virtualpiano.net/>
4. <Http://www.partycloud.fm/4817938+6527937>
5. <https://studio.stupeflix.com/en/create>
6. <https://www.commonensemedia.org/website-reviews/storyjumper>
7. <https://www.powtoon.com>

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata Hîncu Ionela, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat „*Valorificarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competențelor muzicale la elevii preadolescenți*” sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Hîncu Ionela

Data

CURRICULUM VITAE

INFORMAȚII PERSONALE

Ionela Hîncu

📍 str. Constructorilor, 74/3, ap.6, Chișinău

✉ hincu_ionela@yahoo.com

EXPERIENȚA PROFESIONALĂ

2011–Prezent

Institutul de Științe ale Educației, Chișinău (Republica Moldova)
cercetător științific

2017–Prezent

Academia de Muzică, Teatru și Arte plastice
Lector universitar

2011–2012

Centrul Republican pentru Copiii și Tineret ARTICO
Șef catedră *Educația muzicală*

2007–2008

Școala Experimentală a IȘE, mun. Chișinău (Republica Moldova)
Profesor de instruire muzicală
Conducător de cerc coral

EDUCAȚIE ȘI FORMARE

2012–2015 **studii de doctorat**

Institutul de Științe ale Educației, Chișinău (Republica Moldova)

2008–2010 **studii de masterat**

Institutul de Științe ale Educației, Chișinău (Republica Moldova)

2006–2007 **Licență**

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău (Republica Moldova)

1990–2011

Școala medie generală „A. Russo”, s. Bulboci, r-l Soroca

COMPETENȚE PERSONALE

Limba(i) maternă(e) Româna

Limbile străine	ÎNȚELEGERE		VORBIRE		SCRIERE
	Ascultare	Citire	Participare la conversație	Discurs oral	
franceză	B1	B1	A1	B1	B2
rusă	A2		B1		A2

Niveluri: A1 și A2: Utilizator elementar - B1 și B2: Utilizator independent - C1 și C2: Utilizator experimentat
[Cadru european comun de referință pentru limbi străine](#)

Competențele digitale

AUTOEVALUARE				
Procesarea informației	Comunicare	Creare de conținut	Securitate	Rezolvarea de probleme
Utilizator independent	Utilizator independent	Utilizator independent	Utilizator elementar	Utilizator elementar

[Competențele digitale - Grilă de auto-evaluare](#)

bune cunoștințe de programe specifice muzicale, software pentru prezentări, de editare foto.

INFORMAȚII SUPLIMENTARE

Publicații

Articole în reviste științifice fără factor de impact

- 1. Tabla interactivă: aplicații în predarea-învățarea- evaluarea educației muzicale în școală**, Univers Pedagogic, categoria C, 2016
- 2. Tehnologiile digitale în activitățile de educație muzicală: aspecte didactice**, Revista *Studia Universitatis*, Seria Științe ale Educației, 2016
- 3. Impactul Lecției SMART de educație muzicală asupra dezvoltării proceselor psihice la preadolescenți**. Revista *Univers Pedagogic*. 2016, Nr.4 (52), p. 49-56, ISSN 1815-7041.

Alte forme de comunicări la conferință internațională

- 1. Impactul educației muzicale în promovarea valorilor moral-spirituale** în cadrul *Simpozionul Pedagogic Internațional „VALORILE MORAL-SPIRITUALE ALE EDUCAȚIEI”*. IȘE ,3-4 aprilie 2015
- 2. Valorificarea Internetului și a tehnologiilor digitale moderne în procesul educațional**, în cadrul Simpozionului Internațional *Kreatikon*, Iași, 18- 19 septembrie 2015
- 3. Tehnologii Informaționale și de Comunicație- element definitoriu în educația muzicală**, în cadrul *Conferinței Științifice Internaționale „ Școala modernă: provocări și oportunități*, IȘE, 5-6 noiembrie 2015
- 4. Impactul aplicării Tehnologiilor multimedia în Educația muzicală a preadolescenților**, Simpozionul pedagogic internațional „*Tehnologii didactice moderne*”. IȘE, 26-27 mai 2016
- 5. Impactul Tehnologiilor Informaționale și de Comunicație în modernizarea Educației muzicale**, în *Materialele Conferinței Științifice Internaționale: Istorie, performanțe, personalități*, IȘE, 2016
- 6. Provocările utilizării TIC în domeniul educației muzicale** în *Materialele Conferinței Științifice Internaționale Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și Educației*, Cahul, 2016
- 7. Directive în predarea –învățarea disciplinei educația muzicală în gimnaziu**. În: *Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al cercetării și educației*. *Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 7 iunie 2017, vol. II., IȘE. Chișinău, p. 138-140, ISBN 978-9975-88-019-0; 978-9975-88-021-3.
- 8. Formarea competențelor de audiție muzicală la elevii preadolescenți**. În: *Evaluarea în sistemul educațional: deziderate actuale*. *Materialele Conferinței Științifice Internaționale* , 9-10 noiembrie, 2017, IȘE. Chișinău, p. 243-247, ISBN 978-9975-48-118-2.
- 9. Rolul Instrumentelor TIC în învățământul general**, în: *Materialele Conferinței Republicane a cadrelor didactice*, UTSM, 10 martie, 2018, ISBN 978-9975-76-228-1, p. 279-282.
- 10. Activități muzicale transferabile de la învățământul preșcolar în învățământul general**, în *Materialele Simpozionului Național Kreatikon: Creativitate- Calitate- Performanță*, 23-24 martie 2018,

ediția a XIV-a. Iași, ISSN: 2559-0782, ISSN-L: 2559-0782. p.37.

11. **Experiențe educaționale în educația muzicală.** În: Probleme actuale ale didacticii științelor reale. Materialele Conferinței științifico-didactice naționale cu participare internațională, ediția a II-a, consacrată aniversării a 80-a a profesorului universitar Ilie Lupu 11-12 mai, 2018, Vol II. Chișinău, ISBN 978-9975-76-237-3 p.151-154.

4. **SMART – o perspectivă în educația muzicală.** Revista Lohanul, Magazin cultural-științific, Vaslui, 2017, Nr.1(41), p.107-110. ISSN: 1844-7686.

5. **Curriculum pentru disciplina opțională Muzica modernă și TIC, cl.a V-a-a VI-a.** Revista Univers Padagogic, 2018, Nr. 3 (59), ISSN 1811-5470. Chișinău, 2018. p. 82-90.

Culegeri de lucrări ale conferințelor naționale

12. **Tehnologii informaționale și comunicaționale-inovație în educația muzicală.** În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 18-19 octombrie 2013, IȘE. Chișinău, Print-Caro, 2013, p. 165-167. ISBN 978-9975-48-056-7.

13. **Valorificarea TIC din perspectiva optimizării procesului educațional la educația muzicală.** În : Eficientizarea învățământului- vector al politicilor educaționale moderne, P.I. Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 11-12 decembrie 2014, IȘE. Chișinău, Print-Caro, 2014, p. 397-400. ISBN 978-9975-48-066-6.

14. **Impactul inteligenței artificiale și a softurilor educaționale în educație.** În: Perspectivile și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior. Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale, V. I., 5 iunie, 2014, USC. Cahul, p. 117-122. ISBN 978-9975-914-91-8

15. **Utilizarea TIC în educația muzicală a elevilor.** În: Creativitate-Formare-Performanță. Materialele Simpozionului național cu participare internațională, 5-6 aprilie, 2013, Ediția a X-a. Iași, p. 331-333, ISSN 2068-1372.

16. **Dezvoltarea creativității elevilor prin prisma utilizării computerului la lecțiile de educație muzicală.** În: Creativitate-Formare-Performanță. Materialele Simpozionului național cu participare internațională, 10-11 aprilie, 2014, Ediția XI-a. Iași, p. 209-211, ISSN 2068-1372.

17. Rolul Instrumentelor TIC în învățământul general, în: Materialele Conferinței Republicane a cadrelor didactice, UTSM, 10 martie, 2018, ISBN 978-9975-76-228-1, p. 279-282.

18. Muzica modernă și TIC - curriculum la disciplina opțională. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „ Curriculum școlar: provocări și oportunități de dezvoltare”, 7-8 decembrie, 2018. Chișinău, IȘE. ISBN p. (în curs de editare).

Certificări

Master class la educația muzicală cu genericul „Opera – gen al muzicii teatrale ”, în calitate de formator la L.T. „N. Dadiani”, 16 decembrie 2015.

2. Workshop **Oportunități de Participare în Proiecte Internaționale Online cu.**

Impact Global, noiembrie, 2016;. Participare la **Seminarul Republican cu responsabilii de la Direcții de Învățământ, la disciplinele Educația muzicală și Arta plastică**, mai 2016.

3. Participare la Concursul de Resurse Educaționale deschise (RED*) – **Lecția SMART la Educația muzicală**, Mai- 2016.

4. Participare la **Seminarul Republican cu responsabilii de la Direcții de Învățământ, la disciplinele Educația muzicală și Arta plastică**, Mai, 2016.

5. Participare în cadrul Seminarului instructiv-metodic Republican: „**Interdisciplinaritatea în muzică-succes pentru o învățare de calitate**”, Centrul Republican pentru copii și tineret ARTICO, martie, 2016

6. Participare în cadrul evenimentului „**Săptămâna artelor**”, de la L.T. „Principessa Dadiani”, mun. Chișinău, 21 martie, 2017.

7. Participare la Master class: Metode și tehnici moderne de învățare creativă la treapta primară, 29.05.2017, IȘE.

8. Participare în cadrul workshopului „**Învăță să creezi prezentări digitale care încorporează animații, foto și text prin intermediul instrumentului web PowToon**”, Academia de Inovare și Schimbare prin Educație, 22.05.2017.

9. Participare la **Master-class, susținut de Evghenii Savciuc, director artistic și prim-dirijor al Capelei Corale academice Naționale „Dumka”, Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”, 3-5.05.2017.**

10. Participare în cadrul workshop-ului „**Evenimentul de lansare a serviciului de bibliotecă iCAN pentru o carieră de succes**”, Academia de Inovare și Schimbare prin Educație în colaborare cu Centrul Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari, 25 octombrie, 2017

11. Participare la Conferința Științifică Internațională „**Evaluarea în sistemul educațional: deziderate**

actuale”, cu articolul: **Formarea competențelor de audiție muzicală la elevii preadolescenți**, 9-10 noiembrie, 2017.

12. Participare în cadrul Seminarului **Managementul bun-pregătire pentru rolul de lider**, din cadrul proiectului „Gestiunea bună, baza unei bune educații”, Centrul de dezvoltare a educației Ministerul Educației, culturii și cercetării al Republicii Moldova. 28-29 noiembrie, 2017.

13. Participare în cadrul Seminarului metodologic **Exemple de bune practici de implementare a TIC în Coreea de Sud**, 30 noiembrie, 2017, IȘE.

14. Participare la întâlnirea cu scriitorul, cercetătorul și istoricul Iurie Colesnic.

Generic: *Cartea are misiunea de a educa*, 21.03.18, IȘE.

10. Participare în calitate de membru al juriului la concursul „**Ploaia de stele**”, la nivel de sector, școala primară nr.83 „Grigore Vieru”, 22.03.18.

15. Participare în calitate de membru al juriului la concursul ansamblurilor vocale „**Vocile Lăstărelului**” în incinta Centrului Educației Estetice „Lăstărel”

(etapa instituțională), 16.05.18.

16. Elaborarea Curriculumului Universitar pentru ciclul I de studii universitare, la disciplina **Metodica Educației Muzicale Preșcolare**, domeniul de formare

profesională: 0114 – Formarea profesorilor, specialitatea: 0114.12 – Muzică. Chișinău, 2018

17. Elaborarea curriculumului la disciplina opțională **Muzica modernă și TIC** pentru cl. a V-a – aVI-a, Chișinău, 2018.

18. Participare cu comunicare: *Lecția SMART la educația muzicală*, în cadrul seminarului metodologic **Proiectarea lecției interactive utilizând tabla interactivă**. Chișinău-IȘE, 24 august 2018.

19. Participare în cadrul seminarului, cu genericul **Ghidarea metodologică în elaborarea cursului online pe platforma Moodle**. Chișinău-IȘE, 19 octombrie, 2018.

20. Participare cu comunicare: **Platforme online pentru crearea de activități interactive la educația muzicală, în cadrul Modulului tematic**, cu genericul Platforme educaționale online utile activităților didactice. Chișinău-IȘE, 2 noiembrie, 2018.